rchief

voor

NEDERLANDSCHE KUNSTGESCHIEDENIS

VERZAMELING

VAN

MEERENDEELS ONUITGEGEVEN BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN

BETREFFENDE

NEDERLANDSCHE SCHILDERS, PLAATSNIJDERS, BEELDHOUWERS, BOUWMEESTERS JUWELIERS, GOUD- EN ZILVERDRIJVERS, SMEDEN, STEMPELSNIJDERS, TAPIJTWEVERS, BORDUURWERKERS, PLATEELBAKKERS, IVOORSNIJDERS, GLASSCHILDERS, INGENIEURS, LANDMETERS, KAARTMAKERS, VERLUCHTERS LETTERSNIJDERS, SCHOONSCHRIJVERS, BOEKBINDERS, ENZ.

MET BEREIDWILLIGE MEDEWERKING VAN VERSCHEIDENE ARCHIVARISSEN E. A.

BIJEENGEBRACHT

DOOR

FR. D. O. OBREEN

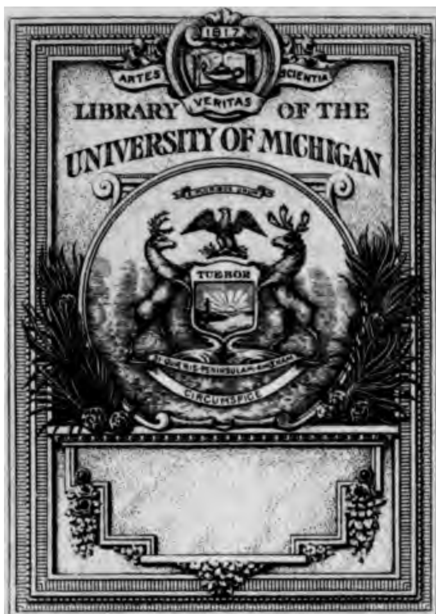
Hoofddirecteur van 's Rijks Museum te Amsterdam

5e DEEL

ROTTERDAM

W. J. VAN HENGEL

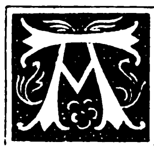
1882—1883

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

ARCHIEF

VOOR

NEDERLANDSCHE KUNSTGESCHIEDENIS

 rchief

VOOR

NEDERLANDSCHE KUNSTGESCHIEDENIS

VERZAMELING

VAN

MEERENDEELS ONUITGEGEVEN BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN

BETREFFENDE

NEDERLANDSCHE SCHILDERS, PLAATSNIJDERS, BEELDHOUWERS, BOUWMEESTERS JUWELIERS, GOUD- EN ZILVERDRIJVERS, SMEDEN, STEMPELSNIJDERS, TAPIJTWEVERS, BORDUURWERKERS, PLATEELBAKKERS, IVOORSNIJDERS, GLASSCHILDERS, INGENIEURS, LANDMETERS, KAARTMAKERS, VERLICHTERS LETTERSNIJDERS, SCHOONSCHRIJVERS, BOEKBINDERS, enz.

MET BEREIDWILLIGE MEDEWERKING VAN VERSCHEIDENE ARCHIVARISSEN e. a.

BIJEENGEBRACHT

DOOR

FR. D. O. OBREEN

Hoofddirecteur van 's Rijks Museum te Amsterdam

5e DEEL

ROTTERDAM

W. J. VAN HENGEL

1882—1883

Gedrukt te Rotterdam, bij J. De Jong.

INHOUD.

Bladz.

Alle bijdragen, waarbij geen naam van medewerker opgegeven is, zijn van den verzamelaar.

JAN VAN SCOREL EN GUSTAAF WASA. 1542.

(Medegedeeld door den Heer Mr. S. MULLER Fz., Archivaris van Utrecht.)

EVENSGAAND stukje (afgeschreven uit het register van procuratiën en certificatiën der stad Utrecht over 1542—1544) levert geen nieuws, maar is belangrijk als bewijs voor de geloofwaardigheid van VAN MANDERS Schilderboeck. Deze toch zegt (f. 236): »SCHOOREL recommandeerde een architect aen den Coning van Sweden, GUSTAUS genoemt, schickende met eenen aen zyn Majesteyt een Mary-beeldt, waer in den Coning een seer groot behaghen nam, en schickte aen SCHOOREL in danckbaerheyt een Coninglyck geschenck, met eenen brief van den Coning self onderteeckent, te weten eenen schoonen ring, een timmer marteren vellekens, een ys-slede, met alt gheree tot een peerdt dienende, daer zyn Majesteyt selfs mede plach ten yse te ryden, met noch eenen Sweedtsche kaes, 200 pondt wegende: des Conings brief quam ter handt, dan 't seghel daer afghesneden, en al 't gheschenck bleef achter."

De zaak komt dus geheel uit: de machtiging tot het openen van den brief zal aanleiding gegeven hebben tot het afsnijden van het zegel. En nu wij weten, dat VAN MANDER in de hoofdzaak waar-

heid spreekt, kunnen wij hem ook over de details met meer vertrouwen gelooven. Eéne zaak blijft onopgehelderd: wie mag de architect geweest zijn, door SCOREL aan den Zweedschen koning aanbevolen?

Merkwaardig is de vermelding van den Brusselschen tapijtwerker te Danzig, die eene Utrechtsche vrouw had en dus wellicht na een verblijf te Utrecht daarheen getrokken was.

S. MULLER FZ.

Macht.

Meyster JAN VAN SCOREL, canonick van Sunte Marien-kercke tUtrecht, ende heeft voor ons mit zynre gecoeren voichts hant, daer hy aen quam alse recht was, geconstitueert ende machtich gemaict, constitueert ende maickt machtich mits desen JAN VAN PARSYN, burger der stede van Amstelredamme, tegenwoirdelick residerende tot Danszyck, omme voer hem ende van zynre wegen ende tot zynre behoiff te eyschen, inne te manen, op te boeren ende te ontfangen van eenen MERGRIET YSBRANTSDr., geboeren van Utrecht, Mr. JAN VAN BRUESELS, tapesierwerckers weduwe, all alsulcke brieue ende ghescencken daerby, als die Coninclycke Maeyesteyt van Zweden aen hem constituant gesonden heeft off mach hebben, ende van den ontfanck der brieue ende gescencken voirs. behoirlicke quytantie te geuen ende quytsceldinge te doen, ende oft noot waere mit recht dairomme te spreken, hem ende zyn recht soe wel eyschende als verwerende te vorderen ende te vervolgen, te wynnen ende te verliesen, eede te doen ofte te zien doen, ende voirt allet generalicken ende specialicken daerinne te doen ende te laten, gelyck off hij daer seluer present ende voir oegen waere, te substitueren ende voirt te moegen machtigen eenen ofte meer anderen, hem geuende gelycke macht

als bouen, ende die voirt gemachtichde te moegen wederroepen, soe dicke ende menichweruen hem dat gelieuen sal. Ende heeft die constituant voirs. noch specialick den geconstitueerden voirgenoemt macht gegeuen, ende geeft hem macht mits desen, omme die voirgen. brieff vande voirs. Conincklicke Maeyesteyt, by MERGRIET voirs. ontfangen, te moegen openen, omme doir de openinge van dien tot kennisse te komen van de gescencken des Conincklicke Maeyesteyts van Zweden voirs. Gelouende in onsen handen etc.

Datum den XIen Septembris ao. XLII.

Presentibus ADAM RAM, CORNELIS TYNSIJN scepene.

HET KAPITTEL TEN DOM TE UTRECHT

NEEMT Mr. GODIJN VAN DORMAEL (BIJ LUIK) TOT ZIJNEN ARCHITECT AAN. 10 MAART 1356.

(Medegedeeld door den Heer Mr. F. A. L. Ridder VAN RAPPARD.)

Conventio inter capitulum et magistrum GODINUM DE LEODIO.

N nomine Domini amen. Pateat universis hoc presens instrumentum publicum inspecturis et audituris, quod anno nativitatis eiusdem domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto indiccione nona, mensis Martii die decima, hora decantacionis vesperarum, in ecclesia Traiectensi constituti in presencia mei notarii publici subscripti ac testium infrascriptorum, ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum, viri honorabiles et venerandi domini HENRICUS DE WEYDA Dei gratia decanus, PHILIPPUS DE ZYRK, PHILIPPUS DE GRUENEVELT prepositus Elstensis, JOHANNES dictus SPYRINC, STEPHANUS DE EVERDINGHEN, EVERARDUS dictus FOEC et JOHANNES ALBUS, canonici capitulares prefate ecclesie Traiectensis vice et nomine tocius capituli eiusdem ecclesie ad hoc congregati et idem capitulum protunc facientes, ex parte una, nec non providus vir et industriosus magister GODINUS dictus VAN DORMAEL laycus parte ex altera, sponte

et scienter confessi fuerunt ac recognoverunt, se hinc et inde propria ac libera voluntate ac matura deliberacione prehabita fecisse invicem et iniisse convencionem quandam inferius annotatam, que quoad formam et continenciam condicionum in lingua nostra Teutonica et materna redacta fuit, et conscripta in quadam cedula pellis ovine, coram eodem magristo GODINO expresse perlecta et publice recitata, ut prefatus magister GODINUS, quia laycus seu illitteratus, profundius ea intelligeret, que promitteret et iniret. Cujus quidem cedule tenorem ego notarius subscriptus sub eadem lingua materna in hanc formam publicam redegi, ut quicumque illitterati linguam latinam ignorantes seu eam non intelligentes visuri fortassis in posterum vel audituri hoc presens instrumentum publicum, tanto lucidius intelligere valeant condiciones convencionis huiusmodi seu contractus. Qua quidem cedula prelibata ibidem ut premittitur distincte et expresse perlecta, idem magister GODINUS confessus fuit, se omnia contenta in eadem sane intellexisse et, asserens se super eisdem contentis sufficienter deliberatum, levata manu sua dextera, extensis quod duobus anterioribus digitis eiusdem sue manus, ut a laycis fieri consuetum est, sollempniter hec eadem iuravit, et per idem suum iuramentum ibidem corporaliter sic prestitum ad omnia et singula comprehensa in eadem cedula se efficaciter obligavit. Tenor quidem eiusdem cedule sequitur in hec verba: »In den iaer ons Heren doe men screef dusent driehon»dert ende ses ende vijftich op den tyenden dach in den Meerte ghe»sciede, dat tcapittel der kerken ten Doem tUtrecht aen die een zide »ende meyster GODIJN VAN DORMAEL aen die ander zide droeghen over»een: dat meyster GODIJN voerseit van dien voerseiden daghe voert »also langhe alse hi leeft, of een iaer na dier tijd dat hem tcapittel »des ontwaerde alle werck, steenen, houten, gouden, zulveren, loden »ende yseren van wat manieren tsi, dat den goodshuse ten Doem voer-

»seit nu toebehoert of namaels toebehoren sel, na des capittels goet-»dunken trouwelike ende wel vizieren, meysteren, berechten ende maken »sel doen buten sinen kost. Voert sel hi daghelix stadeliken, alse re-»denlic is, wesen bi den werken, ende selver met der hand werken. »Voert sel hi werklude ende knechte ontfaen ende te werke zetten, »ende dien oerlof gheven bi rade des werkmeysters (1), ende anders »nyet. Voert en sel meyster GODIJN van leerkijnderen, of van formiere, »of van huyknapen, of van houte, of van steene, of van ysere, of van »anders enighen dinghen, out of nywe, dat van den werke vallet of »comen mach, of van anders, enighen voerdeel te sinen behoef onder-»winden of hebben, meer dan sijn loen, dat hier na bescreven staet. »Voert sel meyster GODIJN ryden ende varen daren die werkmeyster »seynd, om steen, om hout, om yser ende om loed, op des werks kost, »daer hi sonder anxt sijns lijfs varen mach, alse hem des die werk-»meyster vermaent. Voert sel hi in allen dinghen des goodshuys beste »vorderen ende dat archste schuwen, ende alle dese voerseide punten »trouwelic ende wel houden ende vervullen in alle den besten, dat hi »kan bi sinen vijf zinnen, sonderlinghe dat hi die werklude daer toe »houden ende berechten sel, dat si haer loen trouweliken verdienen »sellen zonder archeyt. Ende dit heeft meyster GODIJN gesworen ten »heylighen trouwelic ende wel te houden sonder argheliste, ten ware »bi des capittels oerlof. Ende hier om sel wi hem gheven telker »weeke enen schilt, of also veel payments daer men enen om copen »mach, ende een paer cleder iaerlix; voert hovescheide iaerlix tot »achte ponden toe; voert sijn broed ende sijn bier ende sine mane-»penninghe, alse haertoe ghewoentlic gheweest heeft. Waer oec dat

1) Hier wordt niet bedoeld een architect, maar de fabriekmeester, een kanunnik, die het toezicht op het werk had en de rekening daarvan aan het kapittel aflegde. Mr. GODIJN was de opperste architect, de „meyster inder loedze."

»zake, dat enich van onsen goodshuze meyster GODIJNS meysterien be-
»gheerde tot sijnre sonderlingher thymmeringhen binnen onser montage,
»des zoude hi hem ten besten wisen. Voert sel onse werkmeyster
»selve sluetelen hebben van alle den sloten, die den werke toebe-
»horen, om alle dinghe te versien alse hem goet dunket. Begheert
»oec onse here van Utrecht in des Stichts oerbaer of die Doemproest
»in der Doemproestyen orbaer meyster GODIJNS, dien sel hi bereyt
»wesen bi des capittels oerlof, of waert luctic te doen bi des werk-
»meysters oerlof. Ende anders gheens werks hem onderwinden zonder
»des capittels oerlof." Insuper prefatus magister GODINUS incontinenti, nullo actu extraneo interveniente, sollempniter ac corporaliter juravit, ut prius: quod quandocumque dominus decanus et duo canonici capitulares prefate ecclesie Traiectensis nomine suo et capituli eiusdem ecclesie, ipsum magistrum GODINUM venire vocaverint ad civitatem Traiectensem iuxta ipsorum beneplacitum et voluntatem, extunc infra duos menses, vocacionem huiusmodi immediate sequentes, idem magister GODINUS veniet ad eandem civitatem Traiectensem ad dictos dominos, ibidem iuxta convencionem suprascriptam facturus et continue permansurus. Sub hiis itaque condicionibus prenotatis recognovit prefatus magister GODINUS, se per reverendum in Christo patrem dominum JOHANNEM Dei gracia episcopum Traiectensem ac venerabiles viros dominos HENRICUM DE MIERLAER eadem gracia prepositum et archidiaconum nec non HENRICUM DE WEYDA prefata gracia decanum, totumque capitulum dicte ecclesie Traiectensis, receptum fore in magistrum fabrice ecclesie Traiectensis supradicte. Idemque magister GODINUS spospondit ac bona fide promisit dictis dominis et michi notario publico, vice et nomine eorum ac capituli eorundem necnon omnium aliorum, quorum interest seu in futurum intererit, legitime stipulantium, fideliter adimplere et effectualiter observare omnes et

singulas condiciones suprascriptas sub dictis suis prestitis iuramentis. Acta sunt hec in ecclesia Traiectensi suprascripta in capella Beatorum STEPHANI prothomartiris ac WILLIBRORDI episcopi et confessoris, in qua reverendorum patrum dominorum FREDERICI DE ZYRK et JOHANNIS DE DYEST olim episcoporum Traiectensium corpora requiescunt, sub anno, indiccione, mense, die et hora quibus supra, presentibus ibidem viris discretis dominis JOHANNE dicto VRENKE et HENRICO DE ATTENDERN presbyteris, in dicta Traiectensi ecclesia vicariis perpetuis, et nonnullis aliis fidedignis testibus, ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego JOHANNES dictus MULTOR, clericus Traiectensis, publicus imperiali et ordinaria auctoritate notarius, premissis omnibus et singulis una cum prenominatis testibus anno, indiccione, mense, die, hora et loco prescriptis presens fui; ea vidi, audivi et in hanc formam publicam manu propria, nil addito, subtracto vel mutato, quod sensum mutet vel intellectum viciet, redegi; signo quod meo solito signavi requisitus, in testimonium veritatis eorundem premissorum.

(Naar het oorspronkelijk stuk op perkament in het archief van het Domkapittel.)

Mr. BEERNT WTTENENG

BESTEEDT AAN DEN ARCHITECT VAN HET DOMKAPITTEL TE UTRECHT HET MAKEN VAN EEN SACRAMENTSHUISJE IN DE KERK. 1442.

(Medegedeeld als voren.)

IN deser manieren ende vorwaerden als hiernae bescreuen staet, soe heeft Meyster BEERNT WTENENGHE, canonick ten Doem Tutrecht, by Meyster JOHAN COLENTIER ende Heer ROVER VAN WYNSEN, als wercmeysters inder seluer kercken ten Doem voirscreuen, bestaet te maken aen Meyster HENRIC VAN BOUTSVERT 1), meyster inder loedzen ten Doem voirseit, dat sacramenshuys, dat daer begonnen is te maken 2). Dat Meyster HENRIC voirscreuen dat volmaken sel myt al sijn behoeren, nae dattet werck geordinert is, myt dertyen beelden, die gehouden sullen wesen inden seluen werck, ende alsoe dat selue werck dat eysschen sal; ende selt op sijn stede setten, daert staen sel, volmaket, sonder enich cost van Meyster BEERNT voirseit. Dan dat hem Meyster BEERNT voirscr. besorgen sal voer alle dit werck mitten dertyen beelden voirscr., alst volmaket is, tachtich oude

1) Mr. HENDRIK VAN BOLSWARD.

2) Het sacramentshuisje stond naast het hoogaltaar. De treden van den daarheen leidenden trap zijn nog op het Domkoor aanwezig. Eene teekening van de rijkversierde trapleuning berust in den atlas der gemeente Utrecht.

Vrancricxsche scilde, als anderhaluen Rijnsche gulden voir elken ouden scilt gerekent. Voert sijnt vorwaerden, dat WILLAM KOERNKEN sel maken vijff traelijen van yser, als sij inden seluen werck dienen sullen, dat is te weten: dat WILLAM voirs. sel hebben van Meyster BEERNT voirscr. acht ende tsestich Borgoensche scilde, als drie ende twijntichsten haluen cromstert voir elken scilt voirscr. gerekent, sonder enigerhande argelist. Deser cedulen sijn drie alleens sprekende, die een wt den anderen gesneden; des heeft Meyster BEERNT voirscr. die ouerste cedel, die wercmeysters voirscr. die middelste cedel, ende Meyster HENRIC ende WILLAM voirscr. te samen die nederste cedel. Dit geschiede inden jair ons Heren dusent vierhondert twee ende veertich opten Woensdage indie Paesheylichdage.

PAULUS WILHELMI, Notarius.

(Naar het origineele cyrograaph op papier in het archief van het Domkapittel.)

SPARSA UIT AMSTERDAMSCHE REGISTERS.

(Medegedeeld door den Heer Mr. CH. M. DOZY.)

a. Schilders:

GERRIT ANTHONISZ., schilder, koopt den 13en November 1668 een huis. NB. den 29en September 1672 komt deze weer voor met de toevoeging: Kladtschilder.

HENDRICK AMBROSIUS, schilder, koopt een huis op de Noordzyde van de Leliegracht 24 September 1658, Kwytsch. regist. FF 143; aan KRAMM alleen bij name bekend.

PIETER LAURENSZ. VAN ANSLOO, schilder, koopt een huis bij de St. Anthoniesluys, daer de Doornecroon uythangt, 16 April 1658, Reg. v. Kwytscheld. R. fo. 246 vo.

GARBRAND BANN van Haerlem, schilder, 27 jr. oud, won. Achterburgwal, geene ouders hebbende, ondertr. 26 Juli 1640 WILLEMYNTJE BOELEN van Amsterd. 17 jr. oud, won. als voren, geassist. met CATHARINA BOELEN. Puiboek in dato.

JAN BLOEM, schilder, verkoopt een huis in de Reestraat aan JOHANNES LINGELBACH, mede schilder, 18 September 1662, Kwytsch. regist. KK 115 vo. Zie ook DD 154, 155.

JOANNES VAN CAPELLE, schilder, koopt een huis aan de Noordzijde der Koestraat voor *f* 9600 den 21en Mei 1661; aan KRAMM alleen bij name bekend.

DIRCK CENTEN, schilder, verkoopt 5 Juni 1657 een huisje met stalling op 't Wandelpad voor *f* 625, Regist. v. Kwytsch. R. 48 vo.

JEURIAN CLAASZ., fynschilder, koopt een huis op de Goudsbloemgracht, daer de Sterre uitsteeckt voor *f* 1200 den 6en April 1671, Kwytsch. regist. RR 151.

HENDRICK COOPS, schilder, werd in 1657 aangesteld tot ziekentrooster voor de buitenpaden en het pesthuis; had in 1649 reeds op de nominatie gestaan, maar was toen niet benoemd.

CHRISTIAEN DUSART, Historien- en Conterfeitschilder, koopt 19 Januari 1669 een erf aan de Reguliersmarkt voor *f* 3000, Kwytsch. reg. OO 133. Zie ook OO 242, FF 104 en RR 76 vo. Hij was omtrent 1618 te Antwerpen geboren, zie Nedl. Kunstbode 5 Novb. 1881. KRAMM noemt hem landschapschilder of was deze een Haagsche naamgenoot? De door mij vermeldde komt ook in 1658 en in 1671 te Amsterdam voor.

GERARD DASSONVILLE, konstschilder, verkoopt een huis in de nieuwe Vyzelstraat voor *f* 2400 den 28en Mei 1672, Kwytsch. regist. SS 166.

ALLARD EVERDINGEN, schilder, »compt uyt de Bantemmerstraet", begraven in de Oude Kerk den 8en November 1675.

Den 24en Juni 1676 vertoonde zijne weduwe JANNEKE BOUWERS zijn testament (notaris D'AMOUR 2 Juli 1658), waarbij de weeskamer gesecludeerd was.

Volgens KRAMM zou hij te Alkmaar overleden zijn; DRUGULIN geeft wel de juiste plaats van overlijden, maar geen datum.

HENDRICK ELBERTS, schilder, (WOUTER WILTENS Mr. silversmit,

soon en eenigste erfgenaam van) en RENSJE WOUTERS verkoopen 26 Augustus 1679 een huis in de Smaksteeg zuidzijde, Kwytscheld. regist. VV 249 v°.; zie ook Register 4 der Decreten f°. 155.

Den 21en December 1660 en den 28en Januari 1661 was HENDRICK ELBERTS, schilder, nog borg bij het verkoopen van huizen geweest.

HANS VAN ESSEN van Antwerpen, schilder, wedr. van MARRETIE SYBRANTS, wonende om den hoek van de St. Jansstraat, ondertr. 20 Decbr. 1636 ANNA JANS van Amsterdam, weduwe van HANS WARNAERTS, wonende St. Jans... straet. Puiboek.

LAMBERT DOMER, schilder, verkoopt 12 Juni 1671 een hem voor de helft toebehoorend huis op Marken, Register v. Kwytscheld. RR. 222.

BAREND GRAET, schilder, koopt een erf op de Leidsche gracht voor *f* 2430 den 5en Januari 1664, Kwytsch. regist. KK 80. Zie KRAMM in voce.

JAN CORNELISZ. HOLBLOCK, schilder, »compt uyt de korte Koninckstraet", begraven in de Oude Kerk den 3en November 1679.

MARTIN IMBRECHTS, schilder, verkoopt een huis op de Oostzyde der Coninckgraft by de Raemsteegh voor *f* 3800 den 3en September 1658, Kwytsch. register FF 140 v°.

HANS JANSEN, schilder, uit de Jonckerstraet, begraven in de Nieuwe Kerk den 9en November 1656.

GERRIT JACOBSS VAN LANGENDYCK, 27 jaar, schilder, wonende op de Cuype, geassist. met GUERTIE GERRITS syne moeder, ondertr. 28 April 1641 LYSBETH ABRAHAMSS van Amsterdam, wonende als voren, geene ouders hebbende, oud 26 jaren. Zie Puiboek in dato.

HANS JEURIAEN VAN BADEN, schilder, weduwenr. van JANNETIE VAN DER MEER, wonende Zeedyck, ondertr. 19 Mei 1635 BRECHTIE JACOBSDr. van Amsterdam, weduwe YSBRANT PIETERS SELLING, wo-

nende als voren. Zie Reg. der Weeskamer 5 Juni 1635. Puiboek in dato.

STEVEN JANSS VAN GOOR, schilder, 31 jr. oud, geassist. met HANS GERRITS VAN GOOR, won. Rooseboomsteeg, ondertr. 2 Maart. 1639 STYNTIE CLAES PAETS van Amsterdam, 21 jr. oud, geassist. met ANNETIE GERRITS hare moeder, wonende op 't Nieuwelant.... Puiboek in dato.

BARENT JANSS van Hoorn, schilder, Wedr. MARRETIE JACOBS BOON, won. in de tuynstraet, ondertr. 23 Decemb. 1637 GRIETIE HEYNDRICKS van Amsterdam, 23 jr. oud, geassist. met hare moeder NEEL JANS, wonende op de Noordermarkt; zie regist. der Weeskamer 22 Decemb. 1637. Puiboek in dato. (de bruidegom teekent BAERENT JANSSE MÜLLER).

JOHANNES DE KAERSGIETER, schilder, is 5 November 1660 borg bij den verkoop van een huis door CHRISTIAEN KEERSGIETER aan HENDRICK MEYNDERTSS KUYPER voor *f* 6200, Regist. v. Kwytsch. HH 56 vo.

LEENDERT LEENDERTS, schilder, koopt 16 Maart 1679 een huis in 't gebed sonder ends steegje gend. de vergulde bijl, voor *f* 975, Reg. v. Kwytsch. VV 248 vo.

DAVID LUDICKE, schilder, is borg bij den verkoop van een huis den 1en November 1657, Regist. v. Kwytsch. R fo. 120 vo.; Zie ook HH 200.

DAVID LUDEKING, schilder, verkoopt 13 April 1661 een huis op de Zuidzijde der Egelantiersgracht, daer 't gulde slot uithangt (dat hij 4 Septb. 1659 van zijn schoonvader DIRCK JANSS ... gekocht had), Reg. v. Kwytsch. II 29. Zie ook KK 231.

GABRIEL METSU, schilder, vooraen in de Leyse straet, begraven in de Nieuwe Kerk 24 October 1667 *f* 15.—.

JAN CORNELIS MOYERT van Amsterdam, schilder, 32 jr. oud, geassist. met CORNELIS JOPPEN MOYERT, zyn vader, wonende . . . Blyehoek, ondertr. 18 October 1635 LYSBETH CORNELIS van Hoorn 34 jr. oud, wonende over de gelderse Kai, geassist. met METJIE HARMES, hare moeder. Puiboek in dato.

FREDERIK MEYERINCK van Eembden, schilder, 30 jr. oud, noch eene moeder hebbende, won. op Uylenburgh ondertr. 26 Novbr. 1638 LYSBETH CLAES van Antwerpen, geene ouders hebbende, geassist. met hare meuye JAAPJE ALBERS, wonende als voren. Puiboek in dato.

OTTO MARCEUS, Constschilder, verkoopt 11 Maart 1677 voor *f* 131 aan Burgem. en Thresor. van Amsterdam een stukje Rietland in d'Oûtersterper polder. Kwytsch. regist. VV 193 (Volgens IMMERZEEL in 1673 overleden.)

JOHANNES MOLENAAR, constschilder koopt 25 Augustus 1657 voor *f* 8200 een huis in de Voetboogstraat. Kwytsch. regist. R 64 v°.

CORNELIS RIETVELT, schilder, verkoopt 4 April 1656 de helft van een huis, dat hij 26 Novb. 1654 gekocht had. Kwytsch. regist. CC 161.

ADAM PYNACKER op de Rosegraft begraven in de Nieuwe Kerk 28 Maart 1673 *f* 15. Volgens IMMERZEEL zou de schilder van dien naam 1673 overleden, maar de plaats van overlijden onbekend zijn.

JOHANNIS ZAVEN, schilder in de Corte Lyenbansteeg begraven in de Nieuwe Kerk 23 October 1662 *f* 10—13.

JACOB DE RYCK, schilder als man en voogd van IMMETJE CAMPHUYSEN en EVERT JANS BORDUYR als voogd over JAN CAMPHUYS soon van JAN JANSZ. CAMPHUYS verkoopen 1 Mei 1663 een gedeelte van een huis op de Zuidzyde der Lauriergracht voor *f* 2500. Kwijtsch. regist. LL 78 v°.

HEYNDRICK PIETERS van Amsterdam, schilder, 21 jr. oud, wonende op de N. Z. Achterburgwal, geassist. met ANNETIE MATTHEUS zyne

moeder ondertr. 8 Mei 1638 JOSYNTIE RYCKEN van Alkmaar, 27 jr. oud, wonende als voren, geene ouders hebbende. Puiboek in dato.

LOWIS DE PHEUTER uyt 's Hage, schilder, won. Huidenstraat geassist. met JACOB DE PHEUTER syn vader ondertr. 29 Juli 1639 DOROTHEA FELBIER van Amsterdam, wonende Conincksgracht, geassist. met hare moeder. (De bruidegom teekent LOWIS DE FEUTER.) Puiboek in dato.

ANDRIES SCHAECK, schilder, koopt 13 Januari 1671 een zesde part in een huis op de Noordermarkt, daer het schilderswapen voor de Luyffel staat naast de hoek van de Lindendwarsstraet, lendenen aan de westzyde PIETER JANSZ. SWELINGH, aan de Oostzyde de erfgenamen van JANNETJE PIETERS, Kwytscheld. regist. SS f°. 21.

JAN SWEERMAN, schilder, koopt met HARMAN COURTEN SWEERMAN en CLAES JANSZ. CAMPER, kistemakers, van B. en T. van Amsterdam een erf in de Weesperstraat voor *f* 518 den 12en Januari 1672, Kwytsch. reg. OO 47 v°.

CAREL DU JARDIN, schilder, koopt 23 April 1670 van B. en T. van Amsterdam voor *f* 624 twee erven in de Kerckstraat, Kwytsch. reg. OO 13 v°. (geb. 1635 te Amsterdam, overlydt 1678 te Venetie.)

MATTHEUS PELLECUM, schilder, koopt 12 Februari 1671 van B. en T. van Amsterdam voor *f* 2200 een erf op de Leidsche gracht tusschen de Keizersgracht en Heerengracht. Kwytsch. regist. OO 28 v°.

WILLEM TEUNISSEN, schilder, is 1585 en 1588 diaken der duitsche kerk te Amsterdam.

HUYCH VOSKUYL, schilder, koopt 16 Juli 1658 voor *f* 1492 een gedeelte van een huis, dat hem reeds voor het overige gedeelte toebehoort, Kwytsch. regist. FF 137.

BALTHASAR VAN DER VEEN van Amsterdam, schilder, 42 jr. oud, geene ouders hebbende, geassist. met JAN HANS, syn neev, wonende

Kleuveniersgraft, ondertr. 6 April 1639 GRIETIE HEYNDRICKS SCHAEFFS van Embden, wede. van ROELOFF VOS, wonende Coningsgraft. Puiboek in dato.

GERRIT WILLEMS VAN MUYDEN, schilder, 24 jr. oud, geassist. met zyn vader WILLEM JANSZ., wonende Heeregracht, ondertr. 4 April 1638 BAERTIE JANS VAN Amsterdam, 24 jr. oud, geassist. met GRIETIE LAMBERS hare moeder, wonende als voren. Puiboek in dato.

JAN GYSBERTS VAN VLOOSWYCK van Uytrecht, schilder, 28 jr. oud, geene ouders hebbende, won. op 't water, ondertr. 24 April 1638 AELTIE PIETERS van Amsterdam, 22 jr. oud, geassist. met hare zuster CILLETIE PIETERS, noch een vader hebbende; hij geassist. met CORNELIS VAN VLOOSWYCK, zijn oom. Puiboek in dato.

PIETER WOUWERMAN, schilder, is borg bij den verkoop van een huis in 1662, zie Kwytscheld. regist. KK 152.

(Broeder van PHILIPS WOUWERMAN; zou in 1683 overleden zijn, maar te Haarlem in dat jaar niet begraven; was dus blijkbaar te Amsterdam woonachtig).

CASPER VENCKEL verkoopt 7 Maart 1670 voor *f* 6000 een huis op de Breêstraat by de nieuwe Anthonysluis in dato 9 Mei 1663 by executie verkregen van ANTHONY WATTELOU, schilder. Kwytsch. register OO 279 vo. Zie KRAMM in voce.

FRANÇOIS WATERLOO verkoopt 30 Juni 1671 en 12 Februari 1672 een huis en achterhuis op de Egelantiersgracht, zuidzyde, daer de twee gieters in den gevel staan. Principaal beide keeren CASPARUS WATERLOO. Kwytscheld. regist. RR 227 vo, 263 vo.

b. Plaatsnijders en anderen:

PIETER JANSZ., glasschryver, op heeregraft, begraven in de Nieuwe Kerk 8 April 1672 *f* 8.—.

PAULUS DE ZETER van Hanou, plaetsnyder, 34 jr. oud, wonende Zeedyck, geene ouders hebbende, geassist. met JAQUES MATHEUS ondertr. 13 Januari 1635 SUSANNA VAN DER WEYT, 33 jr. oud, geene ouders hebbende, won. in de Corte Santstraat, geassist. met JACOB VAN DER WEYT, haer broeder. Kerkregister in dato (de bruidegom teekent DE ZETTER.)

JAN MATTHYSEN, plaetsnyder koopt 1 Juni 1660 een huis op de Zuidzyde der Rozengracht, »daar 't Casteel van Romen uythanght." Kwytscheld. regist. HH. in dato.

HARMEN DE MEYER, plaetsnyder, koopt 13 November 1671 een gedeelte van een huis op de Westzyde der Heerengracht by de Hartestraat, naest daar Vale ... n uythangt. (Zie Archief II 164). Kwytscheld. reg. RR 140 v°.

JAN PIETERS van Haarlem, glaseschryver, legt 4 September 1638 acte van inteekening van ondertrouw te Haarlem over met MARRETS JACOBS TUYNMANS. Puiboek in dato (is weder geroyeerd.)

GERAERT COUCK van Antwerpen, plaetsnyder, 30 jr. oud, geen ouders hebbende, geassist. met SIVAERT COUCK zijn oom, won. op de Louwriergracht, ondertr. 23 December 1638 JANNETIE ABRAHAMS van Amsterdam 20 jr. oud, geassist. met ABRAHAM STEVENS, haer vader en MACHTELT ANDRIES haer bestemoer, wonende op de princegraft (de bruidegom teekent COECK.) Puiboek in dato

JANNEKEN ABRAHAMS, weduwe van GERARD COEK, plaetsnyder, nu getrouwd met GILLES TIMMERMAN, verkoopt 15 Februari 1661 een huis op de Zuidzyde der Lauriergracht voor *f* 4500. Kwytscheld. regist. JJ 100.

DIRCK MATHAM van Haarlem, plaetsnyder, 35 jr. oud, won. te Haarlem, geassist. met MARIA VAN POELENBURGH ondertr. 12 Juli 1641 CLARA HUYBRECHTS van Amsterd., won. O. Schans, geene

ouders hebbende, geassist. met GRIET JACOBS hare meue. De bruidegom teekent THEODORE MATHAM. Puiboek in dato.

ANDRIES PENNING, Steentjesbakker, koopt 23 Mei 1669 een huis en erf met een plateelbackerye sonder molen, in de Anjelierstraat, daer de oude prins uithangt, uitgedruckt in een executieb. van 21 December 1657. Koopsom *f* 8000. Zie Kwytscheldingreg. OO 237.

HANS CARSTENS van de Rode Mare, betielbacker (plateelbakker), wed? MARRITIE SYBRANT, wonende Tichelstraat, ondertr. 6 October 1635 SILLETIE ANDRIES KEMPHUYSEN van Elmishoorn, wede JAN JANSZ., wonende Anjelierstraat. Puiboek in dato.

NICOLAES MULDER, constvercooper, verkoopt 20 Maart 1662 een huis in de Palmstraat Zuidzyde voor *f* 640; Kwytscheldingreg. KK 153.

c. Beeldhouwers en beeldsnijders:

CLAES ARENTSE van Haerlem, beelthouwer, 30 jr., won. Coningsgraft, geassist. met zijne moeder NELLE CORNELIS, ondertr. 20 Januari 1639 MARRITIE EGBERTS van Amsterd., wede. van JAN JANS won. op 't Leitse veer. Zie Puiboek in dato.

CLAES ARISS, beelthouwer van Haerlem, wordt 6 Juli 1638 poorter.

JAN BARENTS, beeltsnyder, verkoopt 10 April 1659 aan JAN CORNELIS DE GRAEF, snaremaker, een huis in de Anjelierstraet. Koopsom *f* 4600. Kwytscheld. regist. FF 119 vo.

JAN BARENTS, beelthouwer, koopt 9 Mei 1659 een huis in de Boomstraat. Koopsom *f* 2500. Kwytscheld. reg. FF 124 vo.

GIDEON VAN DEN BLOOK, beeldhouwer, koopt 16 Januari 1664 een huis in de St. Pieterstraat tusschen beyde Regulierspoorten. Koopsom *f* 1470. Kwytsch. regist. LL 254 vo.

HENRICK DE BRUYN, beelthouwer, is borg bij den verkoop van

huizen 18 April 1658, 28 April 1661 en Januari 1669. Zie Kwytsch. regist. 1658 in dato en op 11 Januari; JJ f°. 33; OO f°. 132.

DIRCK JANS COMPAS van Amsterdam, beelthouwer, 28 jaar oud, geassist. met zijne moeder JANNETIE EGBERTS, wonende hoek van de Olofspoort, ondertr. 6 Mei 1639 LYSBET VAN BREUGELEN van Amsterdam, 22 jr., geassist. met hare moeder TRYN CORNELIS, won. in de Dirck van assensteegh. Puiboek in dato.

JACOB LUYCASZ. DEIJL, beelthouder, op de nieuwe gracht begraven 28 Januari 1681 Oude Kerk *f* 8.—.

JACOB LUCASZ., beeldhouwer, verkoopt 25 Maart 1670 een erf op de Ygraft voor *f* 1900, Kwytsch. regist. SS f°. 3.

WYNTJE EGMONT, suster van HARMEN EGMONT, beelthouwer, in de Nieuwe Spiegelstraet, begraven 1 November 1684 Oude Kerk; *f* 11.—; 1 uyr beluydt.

JAN HANSS van Amsterdam, wedr. van ANNA HEYNDRICKS, beeltsnyder, wonende Uylenburgh, ondertr. 14 April 1640 HILLEGONT JANS van Alckmaer, 39 jr. oud, wonende Boomsloot, geene ouders hebbende. Puiboek in dato.

CORNELIS HOGERVORST, Mr. Beelthouwer op de Oostersche Kay begraven 19 Januari 1684 Oude Kerk; *f* 8.—.

JACOB JANSZ. van Hoorn, beeltsnyder, wordt 25 Januari 1639 poorter.

LEENDERT JANSZ., beelthouwer, begraven 5 Maart 1674 in de Oude Kerk, komt van Kattenburgh; *f* 15.—.

MANASSE LIEVYN, beelthouwer, koopt met SUSANNA LIEVYN, weduwe van PIETER ALLAERT, leertouwer, een huis in de Looyerstraet Noordzyde, in dato 18 Mei 1678. Zie Kwytscheld. regist. VV 236.

CHRISTOFFEL HENDRICKS, beelthouwer, koopt in 1660 een huis en erf op Uylenburgh, tegenover Montalbaenstoren, voor *f* 5500, Kwytsch. register HH 233.

HARMEN MICHIELS, beelthouwer, verkoopt aan Burgem. en Thesorier. van Amsterdam een huis op Stadsgrond in de groote Kattenburgerstraat, Princip. CORNELIS MICHIELS, beelthouwer; in dato 23 Maart 1662, Koopsom *f* 7000. Zie Kwytscheld. reg. KK f°. 15.

By PIETER OTSZ, beeltsnyder, een rentebrieff van twaelf gulden 's jaars verleden ten behoeve van 't convent van POUWELS BROERS, tusschen de jaren 1594 en 1611. Zie 't Outeigenboek, Inventaris Amstd. archief III 5 n°. 21.

ABRAHAM PYL, Mr. Beelthouwer, zoon van JACOB JANSZ. PYL en TRYNTIE LUCAS verkoopt als medeeigenaar, 26 April 1672 een huis op Marken voor *f* 1400.—. Kwytscheld. regist. SS f°. 200.

ABRAHAM PYL, beelthouwer op Cattenburg, is principaal by den verkoop van een huis 9 Mei 1676. Zie Kwytsch. regist. VV f°. 144.

AELTJE DE LANGE, Weduwe van PIETER RYCK, Mr. beelt- en steenhouwer in de reestraat, begraven 4 Januari 1681 Oude Kerk. Zie Archief v. Nedl. Kunstgeschiedenis I 63, (Mr. PIETER RYCK, beelthouwer, meester geworden in het St. Lucasgild te Delft, 28 October 1658).

HARMEN REYERSZ.; Beeltsnyder, een huis verkocht op Marken, grenzende a/d. Oostzyde, in dato 10 April 1658. Zie Kwytscheld. regist. R 158 v°.

PIETER JANSZ. SLINGERLAND, beelthouwer, zoon en medeerfgenaam van JAN PIETERSZ. SLINGERLAND, in zyn leven deurwaarder van de Oude Kerck, verkoopt 18 November 1678 een MAGDALEENTJE BARTELS MES, eerder weduwe van den voorsz. JAN PIETERS SLINGERLAND, zyne stiefmoeder een sesde part in een huis en erf a/d. Oostzyde van de Heeregracht, besuyden de Spiegelstraet, Kwytscheld. register VV 245.

Christoffel Hendricks Spoeder, beelthouwer, op de Oosterse Kay begraven 4 Juli 1682 in de Oude Kerk; *f* 8.—.

Adam Goossens, Beelthouwer, verkoopt 8 Mei 1656 een huis in de Uylenburghstraet, oostzyde, voor *f* 4000. Kwytscheld. regist. CC 228.

Adam Goosensz. Stam, beeldsnyder, verkoopt 19 Maart 1658 een huis op Bickerseiland, op de Burgwal voor *f* 29000.—. Kwytscheld. regist. FF f°. 83.

Adam Stam, beelthouwer, is 7 Juni 1663 principaal. Zie Kwytscheld. regist. LL 105 v°.

Goosen Adams Stam, beelthouwer, is 24 November 1663 principaal. Kwytscheld. register LL 116 v°.; Zie Nedl. Kunstbode 5 Novb. 1881, pag. 357.

Floris Swartmoul, Mr. Beelthouwer, als getrouwt hebbende Lysbet Hendricx medeeigenaar van een huis op de St. Lucienburghwal in 't Swartehandsteegje, verkoopt zijn aandeel 8 Februari 1676 voor *f* 760. Kwytscheld. register VV 18 v°.

Pieter Symonsen, beeldsnyder, provenier op 't St. Jorishof, verkoopt 13 Mei 1664 voor *f* 1125 een huis in de Turxe Keyserspoort in de Hasestraet; dit huis was door hem gekocht 27 April 1660 voor *f* 1109. Kwytscheld regist. LL 262 v°. en HH in dato. Was als provenier aangenomen 15 Juni 1651, 30 jr. oud zijnde, na betaling van *f* 3700; overleed 18 Augustus 1698.

Cornelis Syverts van 's Hage, beeltsnyder, wordt 30 December 1638 poorter.

Hendrick van Tiel, beelthouwer, koopt 27 Juni 1662 een huis in de foeliedwarsstraat voor *f* 3000. Kwytscheld. regist. KK 262 v°.

Guilliam Verhoeve, beelthouwer is met Huygh Jacobs, Steenkoper principaal bij den verkoop van een huis 27 April 1662. Kwytscheld. register KK 168.

PIETER VINCENT, beeltsnyder, verkoopt een huis in de Anjeliersdwarsstraat 24 Januari 1624. Kwytscheld. reg. A fol. 66.

BARTHOLOMEUS VOSGENS van Breda, beelthouwer, wordt 4 Juni 1638 poorter.

Amsterdam. CH. M. DOZY.

ADAM VAN BREEN'S

»EXERCITIËN VAN DE GARDE VAN ZIJNE EXCELLENTIE"

(Medegedeeld door den Heer A. BREDIUS, Onder-Directeur van het Nederlandsch Museum).

IN den 2en jaargang van dit »Archief" deelde de Heer LEUPE een document omtrent bovenbedoeld werk mede. De volgende stukken doen ons vroegere en latere lotgevallen der »copere platen" daarin genoemd, kennen. 1)

Het eerste vond ik in het 1e deel der Appointement-boeken van 's-Gravenhage's Burgemeesteren. Het luidt:

Opte reqe. van Pr. VAN DER MEULEN, Capiteijn d. Ho: Mo: ende tenderende om de platen van ADAM VAN BREEN te mogen lichten.

Schoudt ende gerechte van s' Gravenhage, gesien ende geexami-

1) Men vergelijke F. MULLER's Nederlandsche Historieplaten. IV. 1116.

neert hebbende dese requeste bij Pr. VAN DER MEULEN aen hem gepresenteert mitsg. de rescriptie van ABRAHAM VAN BEEST.

Hebben den voorsz. VAN DER MEULEN suplt. geconsent: ende geaccordeert enz. Omme de teijckeningen ende platen, in de voorsz. requeste geroert, te mogen lichten ende naer hem nemen, mits bij hem supplt. eerst ende alvoorens stellende souffisante cautie, subject de jurisdictie van s' Gravenhage voort 'gunt de voorsz. teijckeningen ende platen bij luyden des verstaende, sullen werden geestimeert in gelde waerdich te sijn omme deselve waerde des vermaent zijnde, te furneren ende ter Secretarije van s' Gravenhage te consigneeren ten prouffijte van dengeenen, die daer toe bevonden sal werden gerechticht.

26 April 1616.

Het tweede stuk vond ik onder allerhande Notarieele Akten.

Op huyden den 21 December 1618 compareerde voor mij JOHAN ADRIAENSZ. VAN WARMENHUYSEN, Not[s]. publ. in den Hage enz. ADAM VAN BREEN, meester schilder ende BARTHOLOMEUS GERRITSZ. HAVERMAN, beijde wonende alhier in den Hage, bekennende zij compten. metten anderen te zijn verdragen ende geaccordeert, dat hij VAN BREEN aen den voorn: BARTH: GERRITSZ. sal transporteren soo hij hem transporteert bij desen alle het recht dat hij is hebbende aen soodaenige platen als hij heeft berustende onder AERT MEURS, drucker in de papestraet alhier van de nieuwe exercitie van de Nassousche wapenhandelinghe van schilt, spies, rapier ende targe met t' privilegie daertoe van de Hooch Mo: Heeren Staten Generaal vercregen t' welk hij VAN BREEN aen hem BARTHOLOMEUS GERRITSZ. sal overleveren, ende oock alle soodanich recht als hij VAN BREEN heeft vercregen uyt het contract dat tusschen hem ende AERT MEURS voor

een Not^s. VOSMAER is gepasseert, mitsgaders alle t' geent van t' gene voorsz. is dependerende, als oock alle t' geent dat ter saecke van eenige deducatien verwachtende ende noch te ontfangen soude sijn. Ende sal deselve BARTHOLOMEUS d' voors. platen uyt handen van voorn: AERT MEURS selffs moeten sien te recouvreren ende lossen, daertoe d' voorn: VAN BREEN buyten sijn costen hem BARTHOLOMEUS sal behulpich zijn om die te mogen crijgen, ende die gecregen hebbende, hem noch drie dagen helpen int stellen van deselve platen ende hem t' informeren om te drucken, mitsg^s. op de voortijtel te teyckenen het wapen van Sijn Ex^cie om t' selve bij hem BARTHOLOMEUS tot sijn eijgen costen te mogen laten snijden. Ende sal mitsdien de voorn: BARTHOLOMEUS GERRITSZ mette voorsz. platen zijn proffijt mogen doen ende daer voorts mede handelen, nae sijne gelieffte, zonder dat hij VAN BREEN daeraen eenige de minste acte is reserverende, maer bekende van desen transporte ten volle voldaen eñ wel betaelt te zijn den lesten penn: metten eersten in deser vougen:

Te weten, dat hij BARTHOLOMEUS GERRITSZ. hem VAN BREEN daervooren heeft gequiteert soo hij hem quiteert by desen alle t' ghene dat hem so van gehaelde waeren, borchtochten voor hem geinterponeert, als anders, in eenigher manieren tot huyden date deses toe in cluys van denselven VAN BREEN heeft gecompeteert ende d'zelve bij hem ten achteren geweest is, niet uytgesondert, houdende hij BARTHOLOMEUS GERRITSZ. hem daervan met t' voorsz. transport volcomendlijck vernoucht, voldaen eñ wel betaelt, ende sulcx mede d'Obligatiën bij hem VAN BREEN daervan voor dato deses gepasseert, voor gecasseert, nul eñ van onwaerde, ende belovende oock denselven aengaende de borchtochten bij hem BARTHOLOMEUS voor den voorn. VAN BREEN geïnterponeert costeloos eñ schadeloos te sullen houden ende indempneren, ende die nemende tot zijn eijgen laste. Gelijck

hij BARTHOLOMEUS, boven de voorsz. quiteringe, soo haest de voorsz. platen gedruckt sijn ende hij daervan eenige penn: ontfangen sal hebben, aen hem VAN BREEN noch belooft te betalen de somme van vijftich car: guldens van XL grooten t'stuck. Belovende de voorn: contrahenten deses elcx in haer regart getrouwel: te voldoen naercomen ende achtervolgen eñ hier tegens niet te sullen doen nochte laten geschieden nu noch ten eeuwichen dage in eenige manieren. Daeronder verbindende hij BARTHOLOMEUS GERRITSZ. special: de voorsz. getransporteerde goederen, ende voorts partijen ten wederzijden haere respective personen eñ goederen, roerende eñ onroerende enz. Aldus gedaen enz. in s' Gravenhage ter presentie van Mr. DIRCK VAN LEEUWEN DE GOUDA, Adt. voor den voorsz. Hove, ende PHILIPS DES PREZ, francoysche Schoolmr., beijde wonende alhier in den Hage.

w. g. ADAM VAN BREEN. BARTELMEES GARRITSZ.
VAN LEEUWEN DE GOUDA. PHILIPS DES PREZ.

J. A. VAN WARMENHUYSEN. Nots. Publ.

EEN EN ANDER OMTRENT G. DOU.

(Medegedeeld als voren.)

Het Testament van GERARD DOU.

N het navolgende Testament van DOU, zien wij den Meester in 1657 reeds weder in Leijden aanwezig (vergel. KRAMM) en de juistheid van BRYAN-STANLEY's bewering, dat DOMINICUS VAN TOL een neef van DOU geweest zou zijn. DOU's zuster, CATHARINA VECHTERS (voorkind zijner moeder), was met eenen

SYMON VAN TOL gehuwd, en een harer kinderen was de schilder DOMINICUS VAN TOL.

In den Name des Heeren, Amen. Enz.

In de maent Augusti opten 13 dagh van 1657 is voor my J. RAVEN, Not[s]. tot Leijden verschen de Heer M[r]. GERRIT DOUW, clouc eñ gesont van lichaam enz. enz.

Revocerende ende casseerende alle vorige testamenten, codicillen enz..... verclaerde hij te legateeren aen MARYA JANSD[r]. DOUW, dochter van sijn overleden broeder, eerst een huysinge ende erve staende opt cort Rapenburch in Leyden, bewoont doer SOVETH, bouckvercooper, ende waerneffens hij comparant selffs aen wedersijden belent is en noch bovendien een somme van 2000 guldens van 40 gr. t'stuck. Mochte echter die zuster kinderloos overleden zijn, dan komt het bovenstaende aan »sijne comp[ts]. naeste vrunden en niemant anders." Legateert noch aen VECHTER VAN STRIJTVELT, nagelaten soon van sijn comp[ts]. broeder 1000 guldens.

Voorts benoemt hij tot zijn eenige universeele erfgenaame CATHARYNA VECHTERS, sijne suster, en ware sij vóór gestorven, hare kinderen. Soo nochtans dat naer het overlijden van de voorsz. suster de huysinge ende erve tegenover de brouwerije van den Hamer binnen deser stede daerin hij comparant althans woonachtich is, gaen ende comen sal op ANTHONIA VAN THOL hare dochter, item de huijsinge ende erve daerinne sijne comp[ts]. suster althans selffs woonachtich is, staende opt cort Rapenburch voorsecht, op haer soon DOMINICUS VAN THOL ende thuys ende erve mede opt cort Rapenburch, daerinne althans is wonende JAN CORNELISZ. VAN OUTSHOORN op MARYA VAN THOL hare dochter, enz. Ordonnerende voorts dat MARYA, huysvrouw van ROELANT VAN THOL naer t' overlijden van de voorn: sijne comparants suster haer leven lanck gedurende sal

hebben 't gebruyck ende bewooningh van seecker huysken ende erve in de Cabbeljauwsteech binnen deser stede achter de voorsz. huysinge opt corte Rapenburch staende, mits 't selve huysken in behoorlijcke reparatie alsdan onderhoudende, ende betalende de jaerlicxe verpondinghen enz. 1)

Enz. Was onderteekend: G. DOU.

Reeds in 1640 had DOU's vader, DOUWE JANSZ. zijn testament gemaakt. Hier volgt het:

4 December 1640 maken de eersaeme DOUW JANSZ., glaesmaecker ende schryver ende de eerbaere MARITGEN JANSDr. VAN ROSENBURGH, geechte luyden, woonende binnen Leyden hun testament.

DOUW JANSZ. vermaakt het eerst aan zijn »outsten soon JAN »DOUW alle de gereetschap tot de glaesmaeckerije ende glaesschrij»verije behoorende, met alle het glas ende loot in de winckel we»sende." Het overige wordt verdeeld tusschen JAN DOUW en Mr. GERRIT DOUW (de schilder), »mede sijn soon, elck voor de gerechte »helfte .... nochtans dat sijn huysvrouwe MARITGE JANS haer »leven langh blijven ende gelaten worden sall in de volle possessie »van den geheelen boedel, mits gehouden wesende, wanneer de »voorsz. kinderen ten huwelijcken staete komen, sullen deselve tot »subsidie ende onderstand te geven sooveel als sij naer 's boedels »gelegentheijt in discretie bevinden sal te behooren."

MARITGE JANSDr. maakt tot haren erfgenaam hare voordochter »CATHARINA VECHTERS ende VECHTER VECHTERSZ. eenigh naegeble-

1) Protocollen van den Notaris RAVEN te Leiden.

»ven kindt van haer overleden voorsoon VECHTER VECHTERSZ., voorts mede de voorn: JAN ende Mr. GERRIT DOUW, hare kinderen."

De Testateur teekent: DOUWE JANS, glasemaker. 1)

De dood zijner echtgenoote maakte in 1651 een nieuw Testament noodzakelijk. Met veel respect spreekt hij daarin van »sijnen soon, Mr. GERAERT DOUW, schilder", zijn eenig overgebleven kind.

3 Maert 1651 maakt de eersame DOUW JANSZ., meester glaseschrijver tot Leyden een nieuw testament daar zijne echtgenoote intusschen overleden is. Daarin »prelegateert hij sijnen soon »Mr. GERAERT DOUW, schilder, alle sijne contrafeijtsels ende schil»derijen mitsgaders den vorderen huysraet ende inboedel, ende »nomineerde hij desen denselven sijnen soon Mr. GERRIT DOUW »voor de eene helfte ende voor de wederhelfte MARIA JANS, eenigh »naegelaten weeskindt van sijn aflijvige soon JAN DOUW, zal: ged: »Stelt voorts hij comparant tot vooght over de persoone ende goe»deren van 't voorn. syn overleden soons weeskindt sijn soon Mr. GER»RIT DOUW voorsz." Enz. 2)

Uit een testament van DOUWE JANSZ., glaseschrijver en zijne vrouw van 6 Februari 1646 blijkt nog dat zijne vrouw MARITGE JANSDr. VAN ROSENBURGH vroeger gehuwd was geweest met VICTOR VICTORSZ. 3) uit welk huwelijk zij een kind had, TRYNTJE VICTORSZ., gehuwd met SYMON VAN TOL, de vader van DOMINICUS VAN TOL. 4)

---

1) Protoc. Notaris VERWEY te Leiden.
2) Idem.
3) VAN STRIJTVELT. Hoe moet men het verklaren, dat deze naam in eenige stukken VECHTERSZ., in anderen VICTORSZ. geschreven wordt?
4) Protoc. Not. VERWEY te Leiden.

Dat Dou een deel van zijn rijkdom aan zijnen vader danken had, volgt hieruit:

Den 25 Maart 1656 erft Mr. Gerrit Douw, schilder, van zijnen vader de drie huizen en erven »staende en gelegen besijden den anderen op het cort Rapenburch te Leijden."

Dit zien wij uit een zeer lange Notariëele acte voor den Notaris C. van Berendrecht verleden en door Dou onderteekend:

Uit deze acte blijkt mede dat de eerste man van Dou's moeder Victor Victorsz. van Strijtvelt heette. 1)

Voorts doorlas ik nog een aantal Not. Acten Dou aangaande, maar van geen belang.

DE SCHILDER ADRIAEN VAN GAESBEECK.

(Medegedeeld als voren.)

N 's Rijks Museum te Amsterdam bevindt zich onder No. 90 een interessant schilderijtje, een jongeling in zijn studeervertrek, gemerkt A. van Gaesbeeck fecit. De Berlijner Gallerij bezit sub No. 1021 een fraai schilderijtje van denzelfden schilder, A. van Gaesbeeck f. gemerkt en een jong meisje voorstellende, dat met naaien bezig is. Steeds werd ik bij

1) Protoc. Not. C. van Berendrecht te Leiden.

het zien dezer schilderijen aan Leidsche meesters, vooral aan DOU, BREKELENCAM, DE PAPE herinnerd. De Berlijnsche Catalogus spreekt ook van een meester »im Anschlusse an DOU und P. VAN SLINGE»LANDT, etwa um 1670—1700 thätig." Deze jaartallen blijken echter onjuist te zijn, reeds in 1650 is de toen waarschijnlijk nog jeugdige meester overleden; zijne werken zijn door die vroegtijdige dood zeer zeldzaam.

Ziehier mijn bewijs:

17 Januari 1650 maken de Eersacme Meester ADRIAEN VAN GAESBEECK, Schilder, ende sijne huijsvrouwe d'eerbaere CATHARINA VAN RYSWIJCK hun testament, »sittende de voorn. ADRIAEN »VAN GAESBEECK sieck bij den viere", beiden wonende te Leyden.

Een aantal notarieele acten van Leiden, vooral bij den Notaris RAVEN te Leyden verleden, zijn door A. VAN GAESBEECK als getuige mede onderteekend. 1)

De schilder teekent: ADRIAEN VAN GAESBEECK. 2)

Reeds 12 Februari 1650 blijkt de schilder overleden te zijn en maakt »de eerbaere CATHARINA VAN RIJSWIJCK, weduwe van wijlen »Meester ADRIAEN VAN GAESBEECK, Schilder, wonende binnen Ley»den" haar Testament. 3)

---

1) Een voorbeeld hoe voorsichtig men met Archiefwerk zijn moet: eenige jaren nà des schilders overlijden komt zeer dikwijls een ADRIAEN VAN GAESBEECK, wijnverlater voor! Wellicht is hij de onderteekenaar van bovengenoemde Acten geweest.

2) Protoc. van den Notaris J. VERWEY te Leiden.

3) Idem.

EEN BRIEF VAN WILLEM VAN MIERIS.

(Medegedeeld als voren.)

NDER de teekeningen in het Dresdener Prentenkabinet bewaard, die ik het voorrecht had dezer dagen gedeeltelijk te mogen doorloopen, bevinden er zich eenige van WILLEM VAN MIERIS. Eene daarvan, tamelijk afgewerkt in O.-I. inkt uitgevoerd, stelt rechts, THAMAR voor, door twee vrouwen ondersteund en in zwijm vallend voor AMMON, die, links, van zijn' zetel toornig opstaat en op haar toeloopt. Gelukkig heeft men in Dresden nog niet de dwaasheid begaan, de teekeningen op te plakken 1), zoodat ik, het blad omkeerende, nog het volgende kon lezen:

De vloer is beleijt met roode en witte marbersteenen, het gebouw is van grouve steen, deur de poort siet men twe hellebardiers, allebeijde seer antijcks gekleet, staande onder een gallerije door dewelke men nog eenige gebouwtjes siet en een lantschapje. Hier uyt sal, Meheer, U tennaasten bij conne ofmete hoedan'g so een stuk, geschildert naar mijn uyterste vermoge: sal vertoone. Waarvan ik met waarheijdt mag seggen dat geen stuck mij meerder eer heeft toegebracht, en is nu veerdig, op twe hande naar. En zoude daarvoor niet meer pretendere bij aldien het Mijnheer behaaght, als de somme

1) Dit is o. a. te Frankfort in het Städelsche Museum en te Londen, gedeeltelijk, in het Brittish Museum geschiedt.

van 350 gulden. Maar soude niet twijffele so Meheer het schilderij selver sagh: of wij soude de coop eens werde. Dewijl ick onmogelijck in soo ruwen en kleene schets iets aangenaams kan brengen, dat met het schilderij overeenkomt. Als daar sijn de passie in de tronyen, te wete: droefheijt, toornigheijt, flauw werde (sic) en diergelijcke dinge, en oock nette teijckening ent accordere der coleure. Hier afbreeckende sal opt spoedigste Meheers resolutie afwachte nademaal hier eenige liefhebbers sijn die sin in hetselve hebbe om te kope.

Meheer en Mevrou HABERCORN werde toegewenst alle heijl en zegen van dien die hoopt te blijven,

UE. Dienaar,
W. v. MIERIS.

Waar dit stuk is weet ik niet, maar wel dat het in 1747 in den Haag verkocht werd. Bij HOET 1) lees ik:

Een stuk daar AMMON sijn suster THAMAR uytdrijft, door WILLEM VAN MIERIS, van zijn alleruijtvoerigste, h. 18 d. br. 15 d. *f* 151.—0.

DE OUDSTE BRIEF VAN HET HAAGSCHE St. LUCAS GILDE, 1487.

(Medegedeeld als voren.)

IN een boek betiteld: Lopende Keure 1567—1579 berustende in het stedelijk Archief van s' Gravenhage ontdekte ik, achteraan, een aantal Gildebrieven, oogenschijnlijk later in dit perkamenten bandje gebonden. Die stukken zijn van verschillenden datum en, naar het handschrift te oordeelen, in het begin

1) II, bl. 208, No. 103.

der 16e eeuw geschreven. Tot mijn verbazing zag ik dat een der oudsten die van het St. Lucas Gilde was. Eigenaardig is, dat dit Gilde in den Haag uitsluitend bestond uit scilders, glaesmakers, borduyrwerckers, beeldesniders ende verlichters, terwijl men in Amsterdam, Haarlem, Rotterdam en Gouda nog allerlei andere ambachtslieden daarin opnam. 1)

Voorts vond ik nog in allerlei bandjes en verzamelingen van het Haag'sche Gemeente Archief een aantal St. Lucas Gildebrieven met hunne Ampliaties; de vrees van te veel plaats te vergen voor deze stukken, die meestal veel op elkander gelijken, doet mij besluiten hier voorloopig slechts een Inventaris er van te geven, en alleen het stuk van 1487 te laten volgen.

I. De groote nieuwe Gildebrief van 12 April 1624, uit 30 artikelen bestaande. (Gilde en buurtbrieven 1595—1722.) Reeds had men den ouden brief 28 Augustus 1619 met 5 artikelen geamplieerd; (geschreven keuren van den Haag 1e deel) die ampliatie was op 6 Maart 1622 nog gewijzigd. (idem.)

II. Eene uitvoerige ampliatie, vooral de boekdrukkers rakende, van 17 October 1651. (Geschreven keuren 2e deel.)

III. Gildebrief voor de beeltsnijders van 5 October 1700; 12 artikelen met eene ampliatie. (Losse stukken: Gilden.)

IV. Groote, hoogst uitvoerige Gildebrief van 1760. De omslag bestaat uit een perkament, waarop nog een ampliatie van 1604 leesbaar is, en waarin over het plaatsen van gebakken glazen gesproken wordt. (Pakket: Gilden.)

Voorts schreef ik nog een groot aantal kleinere stukken, het

---

1) Zie Archief I, II en II.

St. Lucas Gilde en de Schildersconfrerie aangaande af. Wie dit begeert, kan daarvan steeds bij mij inzage verkrijgen.

Thans volgt de oudste brief van het Haagsche

Sint Lucas Gilde. 1)

Wij Scout ende Scepenen in den Hage doen condt allen luyden dat wij overmits vriendel: vervollig en wille van de gemeen scilders, glaesmakers borduyer werckers, beeldesniders ende verlichters ende henluyden samentlic gesconsenteert hebben om oirbair der heyliger kercke ende om eerbairheijt des dorps van der Hage, dat sij te samen hebben ende jairl: houden sullen twee toirtijssen dair elcx van den vijf ambochte voorsz: die nu sijn of namaels wesen sullen jairl: toe geven ende betaelen sal soe veel als hij bij den Hooftmans van den vijf ambochten voorsz: indertijt wesende, dairtoe geset sal worden. Ende wat tijden enich meester van de vijf ambochten voorsz: een leerknaep annemen off te leeren eenich ambocht van den bijden voorsz:, soe sal die leerknaep geven den gilde van Sinte Lucas tot sijnen Incoemen een pont was. Ten wair dattet wair eens mrs getrouwede kint van de vijf ambochten voorsz: 't welck met sijnen vader of met eenen andeñ persoon soude mogen leeren een van den vijff ambochten voorsz: sonder ijet dair af te geven. Item wairt dat eenich mr. van de vijff ambochten voorsz: in den Hage quam wercken ende dair bleve wercken langer dan zes weeken, die soude den Gilde van Sinte Lucas voorsz: geven voor sijn ingelt vier pont was. Ende des gel: wair dat dair yemant quame in den Hage ende dair wercken woude enich van de vijff ambochten voorsz: als

---

1) Het hier gegeven afschrift is het 16e eeuwsche in de „loopende Keurre". Eenige onduidelijkheden moeten wij waarschijnlijk daaraan toeschrijven, dat ook dit een misschien wat haastig genomen copie is.

mr: nae dat hij buijerman geworden wair, die soude mede geven der gilde van Ste. Lucas voorsz: vier pont was.

Item dat elck mr. van den vijf ambochten tot alle tijt als men die processie draicht die Kairssen volgen sal op die verbuernisse van twee scellinge goets gelts tot Ste. Lucas behouff, ten es dat hij hem ontsculdigen mach mit eenighe andere diensten of kentlick nootsaicken, Item dat die knechts van elck van den vijf ambochten voorsz: op den heijligen crws dach mede spelen sullen gelijck den mrs als sij van den Hooftmans dairthoe geset ende geordineert sullen worden op die verbuernisse van drie h: (hollandsche) ponden tot des baillius schouten ende gerechts behoef, Item dat die Hooftmans voorsz: in der tijt wesende alle jair opten drie hoochtijden onder der missen te weten paesschen, pincxster ende kersmisse die Kairssen sullen doen bernen in der Kercken alsmen die clenatie doet op die verbuernisse van twee scellinge voorsz: tot Sinte Lucas Gilde behoef, Ende des gelijcx tot alie tijt als enich mr: van den vijff ambochten voorsz. of wijff of sijn kint oflivich geworden sal wesen soe sullen die Hooftmans voorsz: toirtyssen doen bernen, Item soe en sal geen mr. van de vijff ambochten voorsz: op Sinte Lucas dach wercken of doen wercken van synen ambocht binnen den ambochte van der Hage op die verbuernisse van vier pont was tot Sinte Lucas Gilde behouff. Ende wairt dat ijemant van de mrs of knapen van den vijff ambochten voorsz: onwillich wair sijn jairgelt of was te betaelen ende nijet geven en woude, Soe hebben wij hem geconsenteert, dat die Hooftmans van hoeren ambochte die nu sijn of namaels wesen sullen mitten bode gaen sullen totten onwilligen huijse, Ende die bode sal den Hooftmans voorsz: dair voor leveren pande om sijn loon wt des onwillige goede op den onwillige coste, Ende die pande sal verstaen wesen t'enden achte dage, behoudelic dat die Hooftmans voorsz: den

Scout van der Hage in der tijt wesende, die pande bieden sellen als dat behoert, sonder arch ende liste, In kennessen der wairheijt hebben wij desen Brieff open bezegelt mit onsen gemeen zegel. Gescreven op den XXVIIsten dach in Mairte int jair ons Heeren duijsent vier hondert zeven ende tachtich.

VARIA OMTRENT PLAATSNIJDERS.

(Medegedeeld als voren.)

FLORIS BALTHASAR. 1)

CONSENT om te mogen doen timmeren een comptoirken op de bordesse tusschen de zale ende de gallerie alhier van den Hove, om FLORIS BALTHASAR, plaetsnijder 23 October 1607.

Hieruit blijkt dat hij dit deed omdat hij »mits de gelegentheijt »van zijn hantwerck alhier int Hoff dagelicks moet verkeren", het kamertje werd 8 voet lang en zes voet breed, »de glasen naert suiden scheuyns affgaende".

(App. van de Rekenkamer van Holland, Rijks Archief.)

HANS STRICK. 2)

Op huyden den 24 Martii 1611 compareerde voor mij Mr. JOHAN MOLIJN, Notaris tot Delff, HENDRICK CRIJNSZ. 3), Cunstvercooper tot

1) Men zie over hem KRAMM, DODT's Archief, De Nederl. Spectator 1867 no. 18 en hiervoren I. 8, kol. 2, waar hij FLORIS BALTENSZ. heet, alsmede II. 14, 115, 119, 123, 125. III. 47, 50, 54.
2) Zie ook Archief I. 8, kol. 2. II. 96.
3) Zie over hem Rotterdamsche Historiebladen Afd. III, 590.

Rotterdam, bekennende mitsdesen gecoft ende ontfangen te hebben van HANS STRICK, plaetsnijder tot Delff vijftien placten, bovendyen dat hij STRICK voor hem comparant noch sal snijden het geschrift in acht comparckementen op de groote van SALOMONS ghebeth, ofte overvloedige rijckdom, ofte indyen meer schrifts daerin quaeme dat hij comparant tselve buyten sal betaelen.

Te leveren deselve acht comparckementen geschrifts Kersmis toecomende, welverstaende indien hij STRICK middelertijt quame te overlijden dat hij compt. gehouden sal wesen het gesneedene te ontfangen en̄ dat hij compt. in sulcken gevalle voor de ongesneede geschriften sal corten van 't stuck ses gulden. Ende heeft hij compt. voor de voldoeninge der voorn. alreede gesneeden ende noch te snijden placten aen den voorn: HANS STRICK mitsdien belooft een somme van achtendertich ponden Vlaems te betaelen met vijff ponden vls. s' jaers, waervan de eerste vijff ponden vls. verscheenen ende omme gecomen sijn 16 January 1612 ende soovoorts van jaer tot jaer. Ens.

(Protocollen Notaris JAN MOLIJN de Jonghe te Delft.)

HERMAN SPECHT. 1)

HERMAN SPECHT, plaetsnijder tot Utrecht, bekent overgedragen te hebben aan Mr. JOHAN COCQ, advokaat voor den Hove van Holland een jaarl. losrente van 35 £, het kapitaal bedragende 500 £.

20 Maart 1631.

(Register: Transporten, Schepen Archief.)

1) Zie ook S. MULLER Fz. Schildersvereenigingen te Utrecht, 125.

RAPHAEL DRAPENTIER.

Op huyden den 17 Octobris 1626 compareerde voor my JACOB DE JONGE, Nots. in den Hage .... d'eersame RAPHAEL DRAPENTIER plaetsnijder, wonende alhyer in den Hage, ende verclaerde volcomen macht ende procuratie gegeven te hebben .... aen NICOLAES VAN DER WERVE, omme in sijne absentie, alsoo hij nootwendelyck om sijne affairen moste verreysen, waertenemen alle sijne saecken ende actien, soo als den Houtvester ende Meesters Knapen op hem const. soude willen pretenderen belangende de aenclachte van eenige veltschenderije deselve sijne actie te defenderen ofte debatteren in Rechten enz. enz.

Getuigen: SAMUEL SANDERS en JACOBUS JUNIUS.

Hij teekent: RAFEL DRAPPENTIER.

(Protocollen Not. J. DE JONGE. Den Haag.)

In 1636 wordt RAPHAEL DRAPENTIER za: goutsmidt genoemd.

DIONYS PADBRUGGE.

4 April 1652. DENIJS PATBRUGGE, plaetsnijer, burger geworden.

(Register Burgerschappen en Schutterijen. Haagsch Gemeente-Archief.)

WILLEM ACKERSLOOT. 1) .

31 January 1634 verklaart WILLEM OUTGERSZ ACKERSLOOT, plaetsnijder, tegenwoordich wonende in den Hage, sieckelijck te bedde liggende dat hy voor desen in huwelyck heeft

1) Men vergelijke KRAMM, die beweert, dat er twee graveurs van dien naam geweest zouden zijn.

gehadt PIETERNELLE JANS WITGES, wonende tot Haerlem, die hem schandelijck heeft verlaten; hij verstaet nu dat voorn. PIETERNELLE JANS swanger soude sijn; maer verclaert expresselijck dat hij in den tijt van twee jaeren noeyt eenige natuurlicke conversatie met haer en heeft gehadt. Enz.

Hij teekent: WILLEM OUTGERSZ AKERSLOOT.

(Protocollen Not. G. VAN WARMENHUYSEN. Den Haag.)

ROBBERT DE BEAUDOUX. 1)

ROBERT DE BEAUDOUX, residerende binnen Leyden, maeckt volmachtich sijn soon Sr. JEREMIAS DE BEAUDOUX coopman tot Amsterdam om voor hem een rentebrieff te gelde te maecken, spreeckende tot laste van JAECQUES VAN KERMT, bontwerckr. (te Amsterdam) inhoudende *f* 3000.— capt. gehypothecqt. op een huys in de Calverstraet bij de Jonge Roelensteech, 8 Aug. 1646

Hij teekent: ROBBERT DE BAUDOUX.

(Protocollen Notaris RAVEN, Leiden.)

CORNELIS JANSZ. van Groningen.

10 Nov. 1647. CORNELIS JANSZ. VAN GROENINGEN, plaetsnijder, j.m. met CATHARINA CORNELIS HELLEMANS, j.d., beyde wonende alhier.

(Legger der Huwelijks aankondigingen. Haagsch Stadhuis.)

JAQUES DE GEIJN DE OUDE EN DE JONGE. 2)

5 Januari 1627 draagt de „eersame" JACQUES DE GEYN de Oude voor den Notaris EGB. DE WITTHE in Den Haag 8 gemeten 70 roeden

1) Zie ook Archief II. 5, 161, 162. III. 221.
2) Men zie de Nederlandsche Kunstbode 1881 No 53, KRAMM, Aanhangsel. Archief II. 115, 118, III. 1, 35, 261.

4½ voet land gelegen int oude Hagerlant voor den dorpe van Spijckenisse over aan Matheus Bijensz voor de som van 1667 gulden 5 stuivers vrij gelds.

Getuige is: Jaecques de Geyn de jonge.

Beiden onderteekenen.

De oude: De jonge:

(Protocollen Notaris Egb. de Witthe in 's Gravenhage.)

DAVID BAILLY.

Den 29 Augustus 1644 maken »de E. Mr. David Bailly, Schilder, »ende d'eer ende achtrijcke Jre. Agneta van Swanenburgh, geëchte »luyden, wonende binnen Leyden", voor den Notaris Jacob Jansz. Verwey hun testament.

Mr. David Bailly is nog »klouck ende gesont", maar zijne vrouw ziek te bed liggende.

Verder blijkt, dat zij geene kinderen bezaten.

Mocht Mr. David Bailly de langstlevende zijn, dan moet hij aan Heijltgen van Swanenburgh zuster zijner vrouw o. a. vermaken »ses silvere lepelen met vergulde apostelen", twee zilveren zoutvaten met haars vaders wapenen enz.

Onder de getuigen is Mr Claes Duyff, schilder, die met groote romeinsche letters teekent: CLAES DVYF.

(Protocollen Not. Verwey te Leiden.)

DAVID PHILIPS.

3 April 1664. DAVID PHILIPS, plaetsnijder, schutter geworden bij het orange-blanche-bleu vendel.

(Register Burgerschappen en Schutterijen. Haagsch Gemeente-Archief.)

[Wordt vervolgd.]

BIJZONDERHEDEN
BETREFFENDE DEN BOUW VAN HET GEMEENELANDSHUIS VAN SCHIELAND TE ROTTERDAM,

— later het Museum Boymans. —

(Met eene Plaat.)

NADAT Dijkgraaf en Hoogheemraden van Schieland besloten hadden een nieuw Gemeenelandshuis te doen bouwen, verzochten en verkregen zij daartoe in 1662 van de Regeering der Stad Rotterdam een stuk open grond aan de westzijde van den Schiedamschen dijk, langs dat gedeelte van den dijk, oudtijds genaamd »buyten d'oude Schiedamse poort," zijnde een stuk van de vroegere magere varkensmarkt.

Zoo als bekend is werd het bouwen van het huis opgedragen aan den Schepen JACOB LOIS, een Rotterdamsch bouwmeester, van

wien men ook weet dat hij een der thans verdwenen stadspoorten aan de zijde der Maas, gebouwd heeft. 1)

De vermaarde PIETER POST, maakte ordonnantiën en teekeningen voor Schielandshuis, waardoor de overeenstemming van dat gebouw met het door POST gebouwde Mauritshuis te 's-Gravenhage gemakkelijk verklaard wordt.

De volgende aanteekening uit de rekening van Schieland over 1664, levert hiervan het bewijs:

Den 18en Januarij 1664 betaelt aen PIETER POST Architect woonende in s' Gravenhage over teyckenen, vacatien, reys ende teercosten door ordre van de Ed. Heeren Dijckgraeff ende Hoogeheemraden van Schielant, geteyckent, gevaceert ende verstrekt, wegens t' maecken van een Gemeenlantshuys volgens sp(ecificatie) ende quitantie de somme van . . . . XLiij £.

Nog nadere bijzonderheden vindt men in de daarbij door hem overgelegde:

Declaratie van Teyckenen, vacatiën, Rys eñ teercosten, gedaen eñ gevallen ten diensten van dyckgraeff ende hoogh heemrade van Schielandt door den Architect PIETER POST.

Anno 1660 den 20 Augusty op ontbiedingh van haer Ed. tot Rotterdam gecomen, Ende aldaer besightigt het gemeenlantshuys.

den 21 dito, het nogh naerder besightight, Ende int Rouw eenige ordonnantien gemaakt voor vacatie . . . £ 12 —.—

Voor vragt . . . . » — 12.—

Anno 1662 den eersten Maert, op onbiedingh bij de Ed. Heeren, in de goude leuw geweest, Ende ordre ontfangen, om Eenige desseinen tot Timmeragie te maken.

den 15 dito, ter voorgemelde plaetse, bij de Ed.

1) JACOB LOIS overleed te Rotterdam 30 Augustus 1676.

Heeren geweest, de onder handen hebbende Teyckeningen vertoont ende over de Timmerage gebesongeert.

den 16 dito van het geconsipieerde gemeenlandtshuys. De Grondt,

de standt tegent oosten,

nogh de standt tegent noorden,

nogh suyt ende noordt doorgesneeden stant,

nogh oost ende west doorgesneeden standt,

Te samen met de besonges . . . . £ 44 —.—

Den 15 Augusti, ten versoeke van Ed. Heeren geweest tot Rotterdam, over de Timmerage gebesonjeert en de plaets daer het gebouw staen soude besightight voor vacatie . . . . » 6 —.—

Voor vraght voor my ende myn soon . . . . . . » 1 — 4.—

Den 28 Januar 1664. Te samen . . . £ 63. 0. 0

Den inhoud deser ontvangen uyt handen van den Heer Rentmr. van Schielandt

P. POST. 1)

Uit het bovenstaande blijkt dus dat POST de hand heeft gehad in het maken der plannen en daarmede wordt tevens aangevuld de mededeeling bij SAMUEL LOIS, in zyne »Cronycke ofte korte waere beschrijvinge der Stad Rotterdam", bl. 160, dat »de bouwmeester van dit heele gebouw was JACOB LOIS, die dit werck van buijten en van binnen heeft geordineert en alles heeft voltrocken totten eynde toe."

Het bedrag der rekening van POST is aanzienlijk lager als het honorarium van 250 ducatons of ƒ 787 - 10 st. dat JACOB LOIS kreeg,

1) Kwitantiën der Rekening van Schieland 1664.

doch waarvoor deze van 1662 tot 1665 het toezicht op het geheele werk heeft moeten houden.

De eerste steen van het gebouw werd aan den zuidoosthoek van den voorgevel, den 31 October 1662 — hetzelfde jaar waarin men begonnen was te bouwen — gelegd door den Dijkgraaf DANIEL VAN HOGENDORP, Ridder van Sint Michiel, Heer van Moercapelle en Wildeveenen.

Het fraaie beitelwerk in den voorgevel meen ik te moeten toeschrijven aan den beeldhouwer PIETER RYCX — denzelfde over wien in dit Archief meermalen bijzonderheden zijn medegedeeld — ofschoon wegens eene gaping in de bescheiden, die op den bouw betrekking hebben, geen declaratie daarvan is aangetroffen 1).

Eene versiering van niet minder gehalte is het kunstig smeedwerk, dat, in het bovengedeelte van den hoofdingang, geplaatst, ten volle de aandacht verdient en eene vergelijking kan doorstaan met de schoonste voortbrengselen van dien aard.

Om die reden en ook omdat de beschrijving van dergelijke versieringen slechts ten halve aan haar doel zou kunnen beantwoorden, gaat hiernevens een afbeelding van dat smeedwerk, waarvan de hoogte 1.36 M. en de breedte 2.72 M. is. De voorletters van den maker ziet men midden bovenaan.

De »Beschryvinge der Stad Rotterdam" van G. VAN SPAAN 2), die verscheidene bijzonderheden geeft over Rotterdamsche Kunstenaars, weet ook de vraag te beantwoorden, aan wiens kunstvaardige hand men dit werkstuk te danken heeft:

»Onder het balkon heb je een yzer gesmeed tralywerk, 't welk zoo kurieus met kindertjes, allerhande slag van bloemen, vrugten,

1) Vgl. hiermede de hierachter medegedeelde Resolutie van den 19 Februari 1665, waarin gesproken wordt van „buytenwerk" door PIETER RYCX.

2) Uitgaaf van 1738, bl. 385, 386.

gedraaide pijlaren, en andere verwonderenswaardige snorrepypen is uitgewrogt, dat 'er de aanschouwers over verbaast moeten staan; en is dit onvergelijkelijk meesterstuk in den tijd van zes of zeven jaren voltooit, en gemaakt door den beroemden Smit JACOB TOORN, zalr. ged."

Deze JACOB TOORN, of THOORN, zooals hij zelf bij afwisseling schrijft, was een Rotterdamsch smid en slotenmaker, die den 30 November 1672 op de voordracht stond als Hoofdman van het St. Eloy- of smidsgild. Het door hem vervaardigde smeedwerk, dat in onderstaande rekening eenvoudig een Isere tralij heet, weegt 1418 pond en zou een gulden het pond en dus *f* 1418.— gekost hebben, maar men kwam overeen voor 19 stuivers. Eerst in 1675 werd het restant van zijne rekening betaald:

Betaelt aen JACOB VAN THOORN, smit ende slootemaacker het restant van de Isere tralie by hem gemaeckt, gelevert ende gestelt voor in het Gemeenlantshuys volgens sp(ecificatie) ende quitantie de somme van vij c. LXij £ xviij st. 1).

De door JACOB TOORN ingeleverde declaratie geeft de verdere bijzonderheden dienaangaande:

Door Oorderen van de E. Heeren Hiemraden van Schielant gemaeckt als volght.

Ao. 1667. Den 11 Augustus een slodt of en aengeslagen en vermaeckt met een nieuwe gedraeide sleutel gemaeckt	*f*	— 12. —.
25 October noch een nieu gedraeide sleutel. . .	»	— 6. —.
Noch een nieuw groote Isere Traly met Loofwerck in de Togh (toog) boven de deur met weggen en Bouten om vast te setten, weght samen 1418 ℔ a 1 gul. ider 't pont	»	1418.— . —.

1) Rekening Schieland 1675—1676.

SME

aan Schielan

JACOB TOORN

:rdam (Museum Boymans)

Voort veurwen . . . . *f* 6.— : —.
Voort slepen . . . . » —.—18.—.
Noch vant stellen en Inmaken . . . . » 8.— : —.

Comt . . . . *f* 1433.16.—.
Ontfangen . . . . » 600.16.—.

Segge . . . . . £ 833.16.— Rest . . . . *f* 833.16.—.
tot 19 st. 't ₤, gaet aff JACOB TOORN.
over de 1418 ₤, 1 st.
per ₤ . . . . . *f* 70.18.—

Rest . . . . *f* 762.18.— Fiat Betaelinge ter somme van seven hondert twee en sestich guldens en achtyen stuyvers. Actum int Collegie den 26 Augusty Anno XVI c eñ vyff en zeventich.
Sa vij c lxij *f* xxiij st. t' oirconde geteeckent.
ÆMILIUS COOL. VAN DER DUSSEN.
Bekenne hiervan voldaen te sijn
JACOB THOORN 1).

Den xviijen November 1673 betaelt aen de knecht van JACOB VAN THOORN smit eñ slootemaecker tot een fooij voor 't brengen van de Tralij in het Gemeenlandtshuys . . . . iij £ iij st 2).

Ofschoon den 20 October 1665 het gebouw in gebruik genomen werd en de eerste zitting van Dijkgraaf en Hoogheemraden toen plaats had, ging men slechts langzaam over tot het meubileeren der vertrekken en het aanbrengen van verdere inwendige versiering, hoofdzakelijk wegens de groote onkosten die het bouwen veroorzaakte. In de volgende uittreksels vindt men in 1670 o. a. melding gemaakt van de aanschaffing van stoelen met groene bekleeding en »asgraeuwe"

1) Kwitantiën over 1676.
2) Rekening Schieland 1674.

bekleeding van Haarlemsch trijp en van »russe leeren" stoelen terwijl in 1678 wordt besloten goudleer te koopen »tot de ordinaris Eet sael".

In 1675 waren door MAXIMILIAEN VAN DER GUCHT, den bekende Delftschen tapijtmaker, tapijten geleverd, terwijl ook geborduurde kussens, alsmede spiegels en schilderijen werden aangeschaft en onder deze laatstgenoemde een stuk door LEUF (LUDOLF) DE JONGH en Mr. JORIS VERHAGE 1) te samen geschilderd voor *f* 72.—; verder in 1679 een schoorsteenstuk dat met *f* 150.— werd betaald aan een ongenoemd schilder; waarschijnlijk is dit het jachtstuk door BEELDEMAKER, dat door den brand van 1864 wel niet vernietigd maar ontoonbaar is geworden.

Nog trof men er een levensgroot ruiterportret van Koning WILLEM III aan, dat mede in den brand omkwam.

Oudtijds prijkte het gebouw ook met een geschilderd glasraam geschonken in 1667 door Dijkgraven en Hoogheemraden. Het was versierd met hunne wapens en het portret van Graaf FLORIS V.

De volgende aanteekeningen met vergunning van Heeren Dijkgraaf en Hoogheemraden gemaakt, geven verscheidene tot nu toe onbekend gebleven bijzonderheden over den bouw en de inrichting van het huis, die belangrijk genoeg zijn voorgekomen, om alhier eene plaats te vinden:

10 Januari 1662. Gecommitteert de Heeren Dyckgraeff en PRINS 2), mitsgaders den Rentmr. om by de Heeren Burgemeesteren ende Regenten der Stadt Rotterdam aen te houden ten eijnde deselve

1) Wat dit stuk voorstelde is mij niet bekend, maar het verdient opmerking dat JORIS VERHAEGEN meermalen in collaboratie met anderen gewerkt heeft óf bijwerk op andere schilderijen leverde, zooals door de volgende kwitantie, onder oude boedelpapieren aangetroffen, bevestigd wordt:

Ontfangen bij mij ondergeschreven uyt handen van myn schoonsoon WILLEM BISCOP de Summa van dertich Car. gul. over het overdoen ofte verkoopen van een Schilderytgen van SACHTLEVEN met bocken, daer mijn schoonsoon voorsz. tot sijnen kosten een landtschap door JORIS VERHAGEN aen heeft laeten schilderen. Summa *f* 30.—.— Actum den 31 Januari 1660. TRYNTJE KEYSERS.

2) Mr. CHRISTIAEN PRINS.

soude gelieven het Collegie tot timmeren van een nieuw Gemeenlantshuys met de magere verckenmerckt leggende buyten de Oude Schiedamschepoort off een gedeelte van dien te gratificeren 1).

17 Julij 1662. Alwaer gesien het model van het nieuwe Gemeenlantshuys, mitsgaders de staet van costen tot de voors. timmeragie noodich beyde geprojecteert bij JACOB LOIS alsmede geexamineert de middelen tot vervall van den voorn̄ timmerage wttevinden, is naer eenige doch cleyne consideratien bij de Heeren van Schiedam voorgeslagen eenstemmelijck goetgevonden met het voors. geresolveerden werck ten effecte te procederen ten besten oirbaer sooveel doenlyck is, van het Gemeenlant van Schielant 2).

15 Augustus 1662. Geauthoriseert JACOB LOIS om het graeffwerck tot de fundamenten van het nieuwe Gemeenlantshuys, aff te roijen om conform hetselve de besteedinge van dien te doen ten overstaen van de presente Heeren 3).

18 Augustus 1662. Geresolveert ende genomineert tot Commissarissen van de aangevangene nieuwe Timmeragie van t Gemeenelantshuys de Heeren Dijckgraeff, RASQUERT 4) en PRINS als naest ende meest in loco sijnde met versoeck ende authorisatie om t' selve soo veell doenlyck is ten gemeenen eñ meesten oorbaer te vorderen 5).

19 September 1662. Geresolveert tot opsiender van de nieuwe Timmeragie te stellen JACOB (naam opengelaten) en daechs daer voor te laeten genieten eene gulden met verder discretie, naerderhandt in cas van meer merite 6).

20 October 1662. Geresolveert tot meerder vorderingh vañ nieuwe timmeragie een tweede hey te doen stellen 7).

1) Resol. v. Dijkgraaf en Hoogheemr. van Schieland 1658—1665, fo. 47.
2) Idem, fo. 54. 3) Idem, fo. 54.
4) D. i. Jonkhr. WILLEM VAN MATHENESSE, Heer van Rasquert, Lisse enz.
5) Res. Dijkgr. en Hoogheemr. v. Schieland 1658—1665, fo. 55.
6) Idem, fo. 55 verso 7) Idem, fo. 56.

13 November 1662. Ten selven dage hebben de Ed. Heeren aen BRUYN DE WITH, ordinaris smith, besteet het Iserwerck in ende tot de fundamenten van het nieuwe Gemeenlantshuys te leveren het hondert pont voor negen gul. vyff stuyvers, doch waech wicht.

Alsmede (enz.) goetgevonden noch te negotieren twee duysent gul. tot betaelinge van de onkosten van de nieuwe timmeragie ende tot dien eynde gepasseert gelyke obligatie ten behoeve van D. SOETENS ende D. VAN ZON als voochden van de naergelaten weeskinderen van JOHAN VAN CAMERYCK zar.

Geaccordeert met DIRCK LAMBRECHTSZ. VAN DORSTEN en JACOB NOORTHEIJ nopende de leverantie soo van eijcke als greynen hout tot de voorsz. nieuwe timmeragie volgens de Conditien en Voorwaerden daervan synde. 1)

6 December 1662. Het maacken ende prepareren van alle de deur ende vensterkozijnen, mitsgaders de balcken ende trappen tot het nieuwe Gemeenlantshuys besteedt ende aengenomen by BASTIAEN GOMMERS voor de Somme van derthien hondert gul. volgens den bestecke daervan synde. 2)

6 Maart 1663. Gecommitteert de prasente Heeren (enz.) Gelijck mede deselve syn gecommitteert te examineren de Reeckeningen aengaende de nieuwe Timmeragie, mitsgaders om reguard te nemen op het slot van de aenstaende Gemeenlants reeckeningh, om naer deselve sich te reguleren in het vergrooten en invougen van eenige oncosten van het nieuwe Gemeenlantshuys. 3)

23 Mei 1663. Gecommitteert de prasente Heeren om de loopende reeckeningen van de nieuwe timmeragie te examineren, mitsgaders tot de betaelinge van dien penningen te negotieren. 4)

---

1) Dijkgr. en Hoogheemr. van Schieland 1658—1665, fo. 57 en 57 verso.
2) Idem, fo. 58. 3) Idem, fo. 59 verso. 4) Idem, fo. 60 verso.

22 Juny 1663. Op de doleance ende remonstrantie van LOWIJS JANSZ. geredresseert het Accoord met LOWIJS JANSZ. den 29en Mey 1663 aengegaen nopende den prijs ende de leverantie van het plat als pyploot, mitsgaders arbeytsloon ende soudeer ten behoeve van het nieuwe Gemeenlandshuys ende het selvige verhoocht van thien gul. vyff stuyvers tot elff gul. vijff strs, mits alles voldoende ten volle genoegen van de Ed. Heeren Besteeders.

Geresolveert het dack van het Gemeenlantshuys van binnen met pannen ende van buyten met salcumsche leyden ende Rynsdack te decken.

Gecommitteert de Heer VAN CLEEFF ende Mr. GERRIT 1) tot het coopen van het wagenschot t'sy tot Saenredam, t'sy elders ter eerster ende bester gelegentheyt.

De steenhouwersknechts toegevoucht tot een vereeringh vyftien gul.

JAN BROUWER Metselaar gecommitteert om van de Vecht clinckertsteen te coopen ende aff te laeden. 2)

27 Juny 1663. Geordonneert de kozynen in het nieuwe Gemeenlantshuys alvorens in te metselen door JACOB den Thoesiender te doen verwen.

D'Heer PRINS versocht ende gerecommandeert als fabrijck deser Stadt, ten eijnde door Stadts karren eenige hooginge op het nieuwe Gemeenlants huys mochte werde gebracht. 3)

19 September 1663. Geexamineert sommierlyck de staet van oncosten by den Rentmr. alrede wtgegeven tot betaelinge soo van arbeytsloon als geleverde materialen tot het nieuwe Gemeenlantshuys 4).

16 Augustus 1664. Versocht ende gecommitteert de Heer PRINS

1) Hij was de Gemeenelands timmerman van Schieland.
2) Res. Schieland 1658—1665 fo. 60 verso en 61. 3) Id. fo. 61 verso.
4) Id. fo. 62 verso.

om te onderstaen off het erff en wagenhuys van Jouffrouw Sourij, staende bij het nieuwe Gemeenlantshuys, te koop soude syn ende voor hoeveel 1).

19 February 1665. Het request van Mrs. Pieter Rycx en Hendrik Jansz. Steenhouwers nopende haer gepretendeert buytenwerck gestelt in handen van d'Heer Schepen Lois om t' selve te examineren.

Op het request van Jacob den thoesiender geresolveert ende denselven aengeseyt tegen den eersten Mey aenstaende te verhuysen, oock desselffs dienst niet langer te continueren dan tot naerder ordre.

Willem Claas Swanevelt voor het maacken van het Model van de Kap tot het nieuwe Gemeenlantshuys toegelegt de somme van een hondert en vyftich gul.

Alsmede aen Dirck Lambrechts van Dorsten over eenige pratentie van schade gevallen door veranderinge van het geaccordeerde besteck toegestaen de somme van hondert gul. 2)

Aen Aert Aertsz. van Alsem verhuijrt de twee pack- of wynkelders onder het nieuw Gemeenlantshuys voor de zomme van twee hondert vyftich gul. des jaars, ingaande prima Mey aenstaende 3).

14 Augustus 1665. Is geresolveert in het nieuw Gemeenlantshuys te verhuysen en over te gaen (quod faustum faelixque sit) tegen de naest aenstaende schouw.

Gecommitteert de praesente Heeren om te examineren de overgeleverde reeckeningen ende pretentien soo van de leydecker als timmerman, metselaar, lootgieter, mitsgaders de steenhouwers 4).

23 September 1665. Geordonneert wt het oude Gemeenlantshuys tegens St. Victorschouw te verhuysen ende hetselve alsdan te doen bewaren door een bequaem persoon.

---

1) Res. Schieland, 1658—1665, fo. 71 verso. 2) Id. fo. 73.
3) Id. fo. 73 verso. 4) Idem, 1665—1673, fo. 5.

Geresolveert St. Victorsschouw aen te leggen tegen den 20 October des avonts in het nieuwe Gemeenlantshuijs 1).

16 Maart 1666. Alsmede gecommitteert de Heeren Dyckgraeff ende PRINS om met de Heeren Burgemeesteren der Stadt Rotterdam te confereren nopende het gepretendeerde schoorsteengelt van het nieuwe Gemeenlantshuys, als sijnde by de respective placcaet geeximeert de Raethuysen ende consequentelyck oock het gemelte Gemeenlantshuijs 2).

25 Juny 1666. Goetgevonden en geresolveert het nieuwe Gemeenlantshuys niet te laeten gebruijcken tot eenige teeringe defroijementen van iemant (wie het oock soude mogen syn) dan by naeder ende specialer resolutie van het Ed. Collegie 3).

25 Juny 1667. Geresolveert (enz.) Alsmede de steene kaeij achter het Gemeenlantsbuys op te doen maacken 4).

19 October 1667. Goetgevonden aen LOWIJS JANSZ. lootgieter over sijne pretentie soo wegens het Extraordinare rijsen van de prijs van het loot door toeval van den Engelsche oirloogh, alsmede over verscheyde leverantie en buijtenwerck bij desselffs declaratie monterende ter somme van twee hondert en tachtich gul. niet verders toe te leggen als eens hondert veertich gul 5).

18 November 1669. Versocht ende gecommitteert de Hr. Dyckgraeff en den Hr. PRINS om (enz.) Alsmede om de Schepen JACOB LOYS (als gebruyct synde in het timmeren van het nieuw Gemeenlandtshuys) te sondeeren wat syn E. soude mogen praetendeeren soo wegens syn sonderlinge kunst als arbeyt etc. ter saacke voorsz. geemploijeert.

Gelijck mede om met de Hren Burgemren deser Stadt te confe-

1) Res. Schieland, 1665—1673, fo. 6.
2) Id. fo. 7) 3 Id. fo. 10. 4) Id. fo. 14 verso. 5) Id. fo. 15.

reren nopende de afdoeninge of te minste verligtinge van de swaere verpondinge op het nieuwe Gemeenlantshuijs gestelt.

In conformite van de voorsz. resolutie en het rapport van dien bij de Hr. PRINS gedaen is by het Ed. Collegie goetgevonden aen de gemelte LOIS ter saacke voorsz. toe te leggen 250 ducatons synde de somma van *f* 787 — 10, gelyck ook dienvolgens aen den selven LOIS op den 21 Juny 1670 de voorsz. *f* 787 — 10 ter presentie van de Ed. Heeren is aengetelt in conformite van de respective quitantie 1).

18 October 1670. Gecommitteert de Hren Dijckgraef ende PRINS tot het meubleeren van het Gemeenlantshuys te doen maeken ses groene, twee asgraeuwe Armstoelen, ses andere graeuwe Stoelen bekleet met Haerlems Tryp alsmede noch twaelf russe leeren stoelen 2).

14 Junij 1675. Tot goedmaking der kosten veroorzaakt door den bouw van het nieuwe Gemeenelandhuis is goedgevonden om een provisionele omslag van één gulden op den morgen te slaan 3).

15 Juny 1675. Is oock gheresolveert dat men met de man die de isere traelie heeft ghemaeckt van de voorduer soude accorderen 4)

17 Augustus 1675. Dito geresolveert de traelie van de voorduer te betalen tegens 19 (st.) het pondt 5).

29 Mei 1677. Tot vermijding van groote kosten, het bekleeden met lood van de frontespice en het verven van het gebouw uitgesteld 6).

27 Mei 1678. Hebben Haer Wel Ed. ghecommitteert de Heeren VAN BOETSELAER en KOOLWYCK om te koopen goude leer tot de ordinaris Eet sael en hebben Haer Wel Ed. aenghenomen daer van kennisse aen de Heeren Hooftingelanden te geven 7).

10 Maert 1679, Hebben Haer Wel Ed. versocht de Heer VAN

1) Res. Schieland 1665—1673, fo. 20. 2) Id. fo. 22.
3) Id. 1675—1682, fo. 3 verso. 4) Id. fo. 4.
5) Id. fo. 4 verso. 6) Id. fo. 34 verso. 7) Idem fo. 42,

NOORTWYCK om te versorgen datter een Schildery voor de schoorsteen soude laten maecken niet exsederende de somme van hondert en vyfticht guldens 1).

10 Januari 1681. Hebben haer Wel Ed. mede goedt gevonde dat een ledekant soude werden gemaeckt in de voorkamer aen de rechter hant vant gemeenlantshuys. 2)

A°. 1662. Comt JOHANNIS HONINGH Fransche Cramer tot Rotterdam overt bordueren van acht kussens volgens specificatie de somme van xxxij £.

Betaelt den 22en Januarij 1669 aeñ Schout LEUF DE JONGH 3) eñ Mr. JORIS VERHAGE over het maacken eñ leveren van een Schilderije in het Gemeenlantshuys volgens quitantie de somme van LXXij £.

A°. 1674/75. JAN VAN DER LINDE Coopman comt over Spiegels als anders int Gemeenlantshuys gel. by sp. . . . xxxv £. iiij St.

A°. 1674. Comt MAXIMILIAEN VAN DER GUCHT Tapijtmaker ooren over den derden termyn van de geleverde Tapyten volgens accoort de Somme van . . . . iiijc xvij £. x st.

A°. 1674. Comt MAXIMILIAEN VAN DER GUCHT Tapytmaacker over den vierden termijn van de geleverde tapyten volgens accoort de somme van . . . . iiijc XLviij £. x st.

A°. 1675/76. Comt MAXIMILIAEN VAN DER GUCHT, Tapytmaacker tot Delff over ende ter saacke van de geleverde tapyten volgens sp. de somme van . . . . iij c LVIJ £ x st.

(Uit de Rekeningen van Schieland).

---

1) Res. Schieland, 1675—1682, fo. 47.

2) Id. fo. 67 verso. Dit ledekant zou dienen wanneer een der van elders gekomen Hoogheemraden in het huis moest overnachten.

3) De schilder LUDOLF of LEUFF DE JONGH was tevens Schout van Hillegersberg.

EEN EN ANDER UIT DEN

INVENTARIS VAN DEN BOEDEL VAN ZA: JACOB VOSMAER,

Capiteijn Major van Delff, overleden 30 Juni 1641. 1)

(Medegedeeld door den Heer ABR. BREDIUS, Onder-Directeur van het Nederlandsch Museum.)

EIDEN, vruchtbaar in 't voortteelen van »Konstenaren bragt voort in t' jaar 1584 »JACOB WOUTERSZ. VOSMEER, afkomstig »van het oud geslagt der VOSMEEREN. Deze »is eerst geweest een Landschapschilder, »maar begaf zig naderhand geheel tot het »schilderen van Bloemen waarin hij zeer »gelukkig is geweest. In zijnen lentetijd »heeft hij Italiën bezogt, en keerde van daar in 't jaar 1608, (toen»maals 24 jaren oud) weder in zijne geboortestad Delf, alwaar hij de »Konst, (schoon hij Majoor van de Borgerwagt was) tot genoegen der »Konstliefdigen bleef oeffenen tot dat hij stierf in 't jaar 1641."

Tot zoover HOUBRAKEN, die hier goed op de hoogte blijkt te zijn, zooals wij zien zullen. Het sterfjaar is juist en uit het verba-

1) Prot. Nots. I. VAN OPHOVEN, Delft.

zend aantal bloemstukken door dezen meester nagelaten, wordt mede HOUBRAKEN's bericht bevestigd, dat JACOB VOSMAER bloemschilder was.

Uit den Inventaris leeren wij een aantal bizonderheden uit zijn leven kennen; o. a. zijn huwelijk, een verblijf te Grave, waar hij zijn testament maakte, een ander te 's-Hertogenbosch enz.

Ik nam in den regel niet op schilderijen waarbij de naam des vervaardigers ontbrak. De talrijke bloemstukken zijn zeker grootendeels van den overledenen, dien wij als N°. 7 op den lijst van het Meesterboeck van het Delft'sche St. Lucas gilde terugvinden 1). In 1633 is hij Hoofdman van dat Gilde geweest. 2)

Wij vinden dan in den Inventaris:

Een stuck met een cool, pompoen en comcommers gedaen bij den Overledenen. (Een buitengewoon groot aantal schilderijen zonder naam der schilders.)

Een avontmael van den Ouden JORDAEN.

Een naeckte Andromeda van LINSCHOTEN.

Een Varckenscop van Adt. VEEN. 1)

Een bort met een Verckenscop van JAN VOSMAER.

Een tronie van OCTAVIO VAN VEEN.

Een bort van AERTGEN VAN LEIJDEN, daer Christus seijt: die sonder sonden is werpt den eersten steen.

Een lantschap van PIETER VAN ASCH.

Een ruïne van OOLISSE.

Een groot lantschap van MOLIJN met een vergulde lijst.

Een bort van BRONCHORST met eenige vinckgens.

Een bedelaers vechterije van BRONCHORST.

Een rondeken van BLOMMAERT van wit en zwart.

1) Archief I, bl. 4. 2) Aldaar bl. 29.
3) De Adt. Mr. PIETER VAN VEEN, tegelijk schilder, was broeder van den bekenden schilder OTTO VAN VEEN of VEENIUS.

Een bort met vogelkens van BRONCHORST.

Een bedelaerskermis van BRONCHORST.

Een borretge met eenige Vinckgens van den Adt. VEEN.

Een toverijtge van SWANENBURCH.

Eenige witte en blauwe druijven van den Adt. VEEN.

Een lantschap v. JAN V. GOYEN met wit en zwart gedaen.

Een bort, genaemt: Seskant pedestaeltgen, met eenige tulpaen van boven op te sien.

Noch een seskant pedestaelgen daer een groote open tulpaen op leyt met een schoenlappertge en provinsy roos.

Noch een dito daer een potgen met bloemen instaet en noch daerbuyten een neerhangende tulpaen wit en root.

Nog andere zulke stukken.

Oock eenige steenen-beelden, armen, beenen, etc.

Een ovael sonder lijst van den toorn vant Duyvelsgat alhier.

Een groot ovael van een duyvels accoort.

Een aantal stukken met kool, pompoenen en bloemen, zeker van JACOB VOSMAER zelf.

Een lantschapgen van de Moockerheij.

Een duijvelsche triomph met een swarte lijste.

Een ronde van OOLISE sijnde een Ruyne.

Een Jerusalems priester, geoordeelt te sijn van HEEMSKERCK.

T'conterfeytsel van RUTGART JANSZ. VAN DORSSEN t'welck geoordeelt wort van RUBBENS te sijn.

Op 't comptoir: Weer stukken met tulpaenen, roosen, een tulpaen de Poortugael, een blauwe Nardis, (Narcis?) queen, flessen, testen, fiolen met tulpaenen etc., alles door den overledenen. 1)

---

1) Herhaaldelijk vond ik in Delft'sche Inventarissen uit het midden der 17e eeuw: Een blomflesge door JACOB VOSMAER.

Noch een pietestael van onderen te sien, waerin twee vervallen tulpaen sijn opgemaeckt.

Een groot bort van de Ketterije der Blommisten.

Noch twee pietestaelen.

In het geheel hingen »opt comptoir" 39 bloemstukken, (waarby »pietestaelen") waarschijnlijk allen van den overledenen en meestal tulpen voorstellende. Dan:

Een groot bouck, daerinne leggende 198 losse blaen daerop meest geschildert staen tulpaen. 1)

Noch een bouck daerin leggende 107 losse blaetgens opgeschildert hebbende allerleij blommetgens en tulpaen.

Een casgen daerinne verscheijden bondelen met prenten en teijckeningen.

Doosgens met veruwen etc.

Opte Schildercamer.

Eenige gedootverwde schilderijen, panelen, een esel en ander schildertuych.

Een swart rustingh met vergulde spyckertgens.

Een groote menichte Anatomie van gedierten.

Onder de inschulden:

Den ontfanger BOUDEWIJN DE MAN staet volgens t' regr. folio 3 schuldich over t' schilderen van 21 tulpaen als den 30 Mey 1632 IX, en den 29 July 1634 XII aen den voorn. ontfanger gelevert, t' stuck tot 2—10—0, comt LIJ Gulden.

JORIS GERRITSZ. VAN LIER is schuldich voor t' verhelpen van een blompotgen . . . . (Oningevuld.)

1) Waarschijnlijk is JACOB VOSMAER even als JAN VAN GOIJEN een hartstochtelijk liefhebber van de tulpen geweest. In 1641 begon eerst de tulpenmanie wat te bedaren.

Voor N. N. ter Bosch wonende, verschoten voort lijsten van 6 cleijne stuckgens . . . . iij gulden.

De stadt Delff moet betaelen t' restoir van de affreeckeninge van de Compagnie Waertgelders bij den overleden als Capiteijn bedient voor den jare 1640 tot s'Hartogenbosch in guarnisoen gelegen hebbende . . . . ic xxx gl. vij ß viij penn:

Wtschulden.

O. a. MARIA WOLPHERTS VAN DEN BERCH comt volgends de huwelicxe Voorwaerde met JACOB VOSMAER za: gemaeckt in dato den 4 Dec. 1623 de somma van . . . . iiijc gulden.

DIRCK CORNELISZ. SCHAEP is bij Testamente van JACOB VOSMAER za: van dato 6 Oct. 1634 voor den Not^s^. J. HEYMANS binnen der stadt Grave gepasst, gelegateert de somme van iijc gulden brabants ende dat aen schilderijen tot sijn sinlickheijt ende behagen volgens de tauxatie ende prijsen bij de hant van den overleden daerop gestelt. Dus hier . . . . iijc guld.

Deze inventaris is door al de familie leden onderteekend:

ARENT VOSMAER. 1641 WILLEM VOSMAER.
ARENT WOUTERSZ. VOSMAER. MARIA VOSMAER. PHILIPS D' VERVER.
WILLEM JANSZ. VAN DE GRAEFF. (Schoonzoon.)
CHRISTIAEN VAN COUWENBERCH. (Schilder.)

Op huyden den 12 Sept. 1641 comp^de^. voor mij JOHAN VAN OPHOVEN, openb. Not^s^. etc. ARENT ende WILLEM VOSMAER, mitsgaders PHILIPS DE VERVER, getrout hebbende BARBARA VOSMAER, alle Kinderen ende mede erffgen. van za. JACOB VOSMAER, in sijn

leven Capiteijn Major deser Stadt, d'welcke constitueerde JAN WILLEMSZ. VAN DER GRAEFF, Nots. ende CHRISTIAEN VAN COUWENBERCH, schilder, haerluyder Neven, specialyck omme de schilderyen, teyckeningen, anatomie, ende alle de goederen van 't Sterffhuijs van den voorn. haerluijder za. Vader neffens de voochden van de onmondige kinderen te mogen vercopen ende tot gelde maecken voor soodanige somme van penningen als haer geconstitueerdens goet ende geraetsaem duncken sal (enz.)

Geteekend: ARENT VOSMAER 1641.
WILLEM VOSMAER.
PHILIPS DE VERVER.
WILLEM JANSZ. VAN DE GRAEFF.
GUALTERUS LIEFTINCK.
JOAN VAN OPHOVEN, Nots.

(Prot. Nots. JOHAN VAN OPHOVEN. Delft 1647.)

Ten slotte nog de opmerking dat de tamelijk groote inboedel des overledenen ons JACOB VOSMAER als gegoed burger van Delft leert kennen. En nu nog de vraag: wie kent een stuk van zijne hand?

AANBESTEDING VAN TROMP'S TOMBE
IN DE OUDE KERK TE DELFT. 1)

(Medegedeeld als voren.)

P de naervolgende conditiën soo bekenden de weduwe vrouwe, kinderen ende erfgenamen van den Ed: ende Manhaften Heere MAERTEN HERBERTSEN TROMP, in zijn leven Lieutenant Admirael van Hollandt en Westvrieslandt aenbesteet, ende Srs. ROMBOUT VERHULST ende WILLEM DE KEIJSER, Beeldhouwers tot Amsterdam, aengenomen te hebben te maecken de Sepulture ofte Tombe van den Welgedachten Ed: Hre Lieutenant Admirael TROMP.

In den eersten sullen de Aennemers gehouden sijn te maecken een plint van toets, breet volgens den eysch, hooch een voet.

Ten tweeden t' basament van de Tombe van witte Marmer, hooch een voet, breet ende diep volgens den eysch.

Ten derden de Tombe van toets, de Sieraeten en Scheeps-Bataille van witte marmer te maecken naer den eijsch, de Tombe van de muer wtsteeckende 3 voet.

Ten 4en de Simatie van witte marmer, hooch ½ voet, breet en diep naer den eijsch.

1) Een oorspronkelijk model der liggende figuur van TROMP van de hand van ROMBOUT VERHULST bevindt zich in het Nederlandsch Museum, waar ook een gipsafgietsel naar een dergelijk model aanwezig is.

Ten vyffden 't leggende Beelt van den Hre. Lieutenant Admirael TROMP, lanck, hooch ende breet naer den eysch, van witte marmer.

Ten sesten t' Basrelief met de Kinderkens, lanck 9¾ voet breet ses voeten van witte marmer.

Ten sevensten twee Imposten van Toetssteen met zijn behoorlijcke Tropheen, van witte marmer.

Ten achsten vier Colommen Composite ordre met haer basamenten ende capitteelen lanck 9¾ voeten, de schaften van rood marmer, basamenten en capiteelen van witte marmer.

Ten negenden de argitraven Fries en Cornis van witte marmer, de Fries root, lang en hoogh een voet 10 $\frac{8}{13}$.

Ten thienden een plint van toetssteen, hoogh seven duijm, lanck ende diep naer den eysch.

Ten elfsten t' wapen van de Heer Lt. Admiraal, hoogh 4 voet 10 duijm breet 7 voet en 5½ duijm, dick naer den eijsch, van witte marmer.

Ten twaelfsten twee Tritoine van witte marmer volgens den eysch gemaect, ende verders soo is dit werck besteedt, alles op Rynlantsche voetmaet.

Ende is vorders geconditioneert, dat in çonformité van de voorsz. conditien sal moeten gemaect ende gelevert worden binnen den tijt van een jaer drie maenden onbegrepen.

Ende dit alles *voor de somme van Thienduijsent car: guldens*, te weten een derde paert soo haest het werck sal werden begonst, het tweede derden deel, soo wanneer t' selve werck half volmaect sal sijn, ende t' derde resterende derdendeel soo wanneer t' selve volmaect ende gelevert sal sijn, met expres bespreck dat bij aldien bij Meesters off luyden hun desverstaende wederzijts te verkiesen, geoordeelt mochte werden, dat aen t' voorsz. werck wel derthien duysent

guldens verdient was, dat in sulcken gevalle de besteders boven de voorsz. somme van 10,000 gl. aen de aennemers noch een goede vereeringe sullen geven, tot derselver geliefte ende discretie ende naer der loffelickheijt vant werck. Doch sullen in allen deelen uijtterlicken mogen volstaen met een somme van 1000 guldens. Maer in cas het oock geviele, dat het voorsz. werck bij de voorsz. meesters geoordeelt mochte werden de 10,000 gls. niet waerdich te sijn, ende dat daerin trespect van den Staet niet wel waergenomen mochte sijn, ende dat Haer Ho: Mo: daerover miscontentement mochten nemen, dat in sulcken gevalle t' ongelijck aen den Staet gedaen gerepeteert of geconpenseert sal mogen werden met soodanige penn: uyt het laetste derdepart in te houden als bij de voorsz. Mrs gearbitreert sal werden t' werck minder waerdich te sijn.

Eyntelijck is geconditioneert dat alle t' voorsz. werck van swarte, roode ende witte marmer sal moeten werden gemaeckt, sonder lassen, soot doenlijck is, in allen gevalle sonder lappen.

Belovende parthijen ten wedersijden hun naer den inhouden van de voorsz. conditien punctuelijck te sullen reguleren, daervoor verbindende hunne persoonen en goederen. Enz.

Binnen Delft, 18 September 1655. 1)

Is onderteekend: H. TROMP.
CORNELIA BERCKHOUT,
Wede. van d'Hr. L. Adm. TROMP.
JOHAN KIEVIT.
WILL. DE KEIJSER.
ROMBOUDT VERHULST.
In tegenw: van mij: W. DE LANGUE, Nots.

(Prot. Not. W. DE LANGUE, Delft.)

1) ROMBOUT VERHULST kreeg vervolgens Octrooi voor 9 jaren om het Grafteeken in plaat te doen brengen. Deze plaat gesneden door C. VAN DALEN JUNIOR, is hoog 0.655, breed 0.425 en gemerkt: J. VAN CAMPEN Inventor, C. VAN

Ik voeg hier bij eenige Aanteekeningen omtrent den Beeldhouwer

ROMBOUT VERHULST.

IMMERZEEL en KRAMM deelen reeds een en ander over hem mede. Het is onzeker wanneer hij geboren is; IMMERZEEL zegt (zonder bron op te geven) te Mechelen omstreeks 1624, KRAMM, het zeer onvertrouwbare MS. van PIETER TERWESTEN volgend, 1630 te Breda. Het bij TERWESTEN aangegeven sterfjaar 1696 is onjuist, zooals ik hieronder hoop te bewijzen.

Uit eene Notarieele Acte voor den Notaris VAN SWIETEN te Leiden verleden bleek mij dat VERHULST in 1663 aldaar woonde

---

DALEN JUNIOR Sculpsit. Cum privilegio Ordinum Generalium et Hollandiæ ad IX annos. (Zie ook MULLER Beschrijvende Catalogus van 7000 Portretten 5460 x.) Het oorspronkelijk op perkament geschreven octrooi der Staten-Generaal, aanwezig in 't Archief van Rotterdam, doet o. a. zien dat VERHULST in 1657 te Amsterdam woonde; het luidt als volgt:

De Staten Generael der Vereenichde Nederlanden. Allen den geenen die desen zullen zien ofte hooren lesen, Salut, Doen te weeten, Dat wij geconsenteert, geaccordeert, ende geoctroijeert hebben, gelijck wij consenteren accorderen ende octroijeren bij desen, aen Mr. ROMBOUT VERHULST, woonende tot Amsterdam, omme voor den tijt van negen naestcomende achtereenvolgende jaren, met Seclusie van allen anderen, binnen dese Geunieerde Provincien, geassocieerde Lantschappen, Steden, ende Leden van dien, te mogen doen snijden, drucken, uijtgeven, venten ende vercoopen, de teyckeninge van de Sepulture van wijlen den Lieutenant Admirael TROMP, bij den voorn. Mr. ROMBOUT VERHULST gemaeckt. Verbiedende allen ende eenen ijegelicken, Ingesetenen van de voorsz. Vereenichde Nederlanden, geassocieerde Lantschappen, Steden, ende Leden van dien, binnen den voorsz. tijt van negen naestcomende Jaren de voorsz. teijckeninge in 't geheel, ofte ten deele nae te snyden, ofte drucken, doen naesnijden, ofte drucken, uijtgeven, ende vercoopen, ofte elders soo nae gesneden ende gedruckt, binnen d'opgemelte Landen te brengen, opte verbeurte van alle de nagesneden, ende gedruckte exemplaren, ende daerenboven van een Somme van drie hondert Carolus guldens, t'appliceren daervan een derdendeel ten behoeve van den Officier die de calange doen sal, het tweede derdendeel ten behoeve van den armen, ende het resterende derdendeel ten behoeve van den voorsz. Mr. ROMBOUT VERHULST, Behoudelijck nochtans, dat denselven VERHULST gehouden zal zijn, op desen onsen Octroije te versoecken, oock t'obtineren attache van die provincie, ofte provincien, daer bij de voorsz. teijckeninge sal willen doen snijden, drucken, uijtgeven, venten, ende vercoopen. Gedaen ter Vergaderinge van de Hoochgemelte Staten Generael, in den Hage den vijff ende twintichsten May XVIC Seven ende vijftich. W. RIPPERDA Vt. Ter ordonnantie van selve N. RUYSCH.

RED.

en een broeder, ANTHONY VERHULST, te Mechelen had. ROMBOUT VERHULST had daar ook nog gronden in zijn bezit, alles zaken die voor Mechelen als zijne geboorteplaats pleiten.

In 1680 woonde hij in den Haag en betaalde 24 gulden voor het Jaarlijks consumeren van 1½ oxhoofd wijn. 1)

In 1691 woonde hij aldaar aan de zuidzijde van de Prinsengracht en betaalde zes gulden voor het gebruik van koffij en thee. Daarmede werd zijn vermogen op meer dan *f* 4000 minder dan *f* 10.000 geschat. 2)

In de Grafboeken der Groote Kerk vond ik:

27 November 1698, 4 poose (geluid) over d'Heer ROMBOUT VERHULST . . . . *f* 13 — 0 — 0.

Een graf geopent voor d'Heer ROMBOUT VERHULST » 12 — 0 — 0.

DE TWAALF SCHILDERIJEN VAN OTTO VAN VEEN
IN 's RIJKS MUSEUM TE AMSTERDAM.

(Nos. 496—507 van den Katalogus.)

(Medegedeeld als voren.)

IT de volgende Ordonnantie der Staten Generaal leeren wij de oorspronkelijke bestemming der bovengenoemde schilderijen kennen. Tegelijk zien wij dat de Advocaat-schilder PIETER VAN VEEN broeder van den vermaarden OTTO VEENIUS is geweest:

1) Cohier belasting op het wijnverbruik. 1680. Haagsch Gemeente Archief.
2) Register Coffy en theegelt. 1691. Idem.

Te betaelen aen Mr. PIETER VAN VEEN, advocaet voor den Hove van Hollandt de somme van 2200 £ daervoren dat Haere Ho: Mo: van hem door Haere Gecom: hebben doen coopen twaelf stucken schilderiën by zijnen broeder gemaect van de oorloge ende daden (van) CIVILIS tegen de Romeijnen tot een Ciraet van hare Ho: Mo: Camere van Vergaderinge, 26 January 1613.

DE DEEKENS EN HOOFTMANS
VAN HET HAAGSCHE ST. LUCAS GILDE
1631—1658.

(Medegedeeld als voren.)

TE vergeefs zoekt men in de onlangs door mij in het »Archief" medegedeelde boeken van het Haagsche St. Lucas Gilde naar eene geregelde opgave der overlieden van dat gilde. Gelukkig dat in eenige pakken, onder den naam van »Electien Gilden" de opgave dier personen ons is bewaard gebleven.

Op de hiervolgende lijstjes werden eenige gildebroeders door het bestuur van het Gilde voorgeslagen, waarvan dan door den Magistraat de te verkiezenen werden aangehaald. Ter onderscheiding vindt men hier de door den Magistraat gekozen Deecken en Hooftmans met een gespatieerde letter gedrukt.

Het eerste nog aanwezige stuk luidt:

Aen de E: Schout eñ Burgemeesteren van s' Gravenhage.

Naerdyen 't gilde van Ste Lucas staet tot verkiesinghe nu jegens Saterdach toecomende den 18n deser maent Octobers van nieuwe gildemeesters ofte Hooftmans, Soo wort alhier verthoont aen de Ed: Heeren de namen jegenwoordig dienende, ende hoe lang deselve gedient hebben, ende daerby gevoecht andere, nieuwe namen daerwt de Ed: Heeren gelieven te verkiesen die dit jegenwoordige jaer van 1632 dienen sullen, d' welck doende etc.

ANTHONY VAN RAVESTEIJN, als Deecken gedient drij jaren.
HENRICUS HONDIUS, Hooftman, twee Jaren.
Deecken.1) EVERT KRIJNSEN VAN DER MAES, schilder, twee jaren.
Hooftman. JAN ANTHONISZ., gelaesmaker, een jaer.
id. SIJBERT MONINCX, schilder, een jaer.

Nieuwe voorgestelde namen:

JOAN VAN RAVESTEIJN, schilder.
Hooftman. ANTHONY VAN AKEN, gelaesmaker.
id. ADRIAEN VAN DE VENNE, schilder.
ADRIAEN BOS, schilder.
ALBERT ALBERTSEN DE VRIES, gelaesmaker.

Gedaen den XVI Octob: 1631.2)

(Handschrift van HENDRIK HONDIUS, door wien ook het boek G der St. Lucas-boeken grootendeels is geschreven.)

Het 2e lijstje bevat de namen:

Deecken. Mr. EVERT VAN DER MAES, Deken, gedient een jaer.
JAN ANTHONISZ. glasschrijver, gedient twee jaeren.
Mr. SIBERT MEUNICKS (sic) schilder, gedient twee jaeren.
Hooftman. ANTHONI VAN AKEN, glaes-maeker, gedient een jaer.

1) Dit: *Deecken*, *Hooftman*, door den Magistraat voor de namen geplaatst.
2) Dit laatste er telkens op de Burgemrs. kamer ondergezet.

Hooftman. ADRIAEN VAN DER VENNE, schilder, gedient een jaer.
Voorgestelde namen:
Hooftman. JOCHIM HOECKGEEST, schilder.
JOOST SNEWINS, schilder.
Hooftman. ADRIAEN CORNELISZ. BOS, schilder.
JACOB FRANSZ: glas-schrijver.
HARMAN CORNELISZ: PAEU, glaesmaker.
PHILPS ARENTSZ: HAESBROUCK, glaes-schrijver.

Gedaen den XVI Octob: 1632.

Derde lijstje.

Aen de Heeren Balliu enz., wert in aller eerbiedicheijt verthoont alle de namen van de Regeerders van St. Lucas oft Schilders Gilde alhier, mitsgaders degene die voorgestelt werden om de verkiesinge toe te doen.

EVERT KRIJNSZ: VAN DER MAES, Deecken, schilder, heeft gedient twee jaren.
Deecken. ANTHONY VAN AKEN, Hooftman, glas-schrijver, heeft gedient twee jaren.
ADRIAEN VAN DE VENNE, schilder, Hooftman, heeft gedient twee jaren.
Hooftman. JOCHIM HOECKGEEST, schilder, Hooftman, heeft gedient een jaer.
id: ADRIAEN CORNELISZ: BOS, schilder, Hooftman, heeft gedient een jaer.
Uyt dese navolgende te verkiesen:
id: HENRICK HONDIUS, plaetsnijder.
id: JACOB FRANSZ, glas-schrijver.
JOOST HENDRICKSZ: SNEWINS, schilder.
PHILPS ARENTSZ: HAESBROUCK, glas-schrijver.

Broer Jansz, Konstverkooper.
Sibert Moninckx, schilder.

Gedaen ter caemer van Burgem^rn van s'Gravenhage, xi Octob: 1633.

Vierde lijstje, weer door Hendrik Hondius geschreven.

De hooftmannen jegenwoordich dienende:

Deecken. Anthony van Aken, gelaesmaker, Deecken, heeft gedient een jaer.
Joachim Hoeckgeest, schilder, Hooftman, twee jaer.
Adriaen Bos, schilder, Hooftman, twee jaer.
Hooftman. Henricus Hondius, plaetsnijder, Hooftman, een jaer.
id: Jacob Jansz: 1) gelaesmaker, Hooftman, een jaer.

Nieuwe voorgestelde:

id: Sijbert Monnincx, schilder.
Jacob van der Gracht, schilder.
Jan van Ravesteijn, schilder.
Jsaack Mijtens, schilder.
Tymon Arentsz: Cracht, schilder.
Philps van Haesbroeck, gelaesmaecker.

Gedaen op den xvi Octob: 1634.

Vijfde lijstje, als voren.

De Hooftmannen jegenwoordich dienende:

Anthonij van Aken, gelaesmaker, Deecken, gedient twee jaer.
Deecken. Henricus Hondius, Hooftman, twee jaer.
Jacob Francen, gelaesmaker, Hooftman, twee jaer.
Hooftman. Sijbrecht Monnincx, schilder, Hooftman, een jaer.
id: Tymon Arentsz: Cracht, schilder, Hooftman, een jaer.

---

1) Hier duidelijk Jansz:, op het voorgaande lijstje even duidelijk Fransz;

Nieuwe voorgestelde namen:
VINCENT HENDRICKSZ: gelaesmaker.
ISAACK MIJTENS, schilder.
JAN ANTHONISZ., gelaesmaker.
ANTHONY VAN RAVESTEIJN, schilder.
Hooftman. JOACHIM HOECKGEEST, schilder.
id: PHILIPS HAESBROECK, gelaesmaker.
Gedaen den XVI Octob: 1635.
Zesde lijstje, als voren.
Deecken ende Hooftmannen jegenwoordich dienende.
Deecken. HENRICUS HONDIUS, Deecken, gedient een jaer.
SIJBERT MONNINCX, schilder, is overleden.
TYMON CRACHT, schilder, gedient twee jaer.
Hooftman. JOACHIM HOECKGEEST, schilder, gedient een jaer.
id: PHILIPS VAN HAESBROECK, gelaesmaker, gedient een jaer.
Nieuwe voorgestelde namen:
id: ISAACK MIJTENS, schilder.
CENT HENDRICXSZ: gelaesmaker.
id: ADRIAEN BOS, schilder.
ADRIAEN VAN DE VENNE, schilder.
Gedaen den XVIII Octob: 1636.
Zevende lijstje, als voren.
Deecken ende Hooftmannen jegenwoordich dienende:
HENRICUS HONDIUS, Deecken, gedient twee jaer.
JOACHIM HOECKGEEST, Hooftman, twee jaer.
Deecken. PHILIPS VAN HAESBROECK, twee jaer.
Hooftman. ISAACK MIJTENS, een jaer.
id: ADRIAEN BOS, een jaer.

Nieuwe voorgestelde:
JAN ANTHONISZ: gelaesmaker.
JAN VAN RAVESTEIJN, schilder.
Hooftman. ADRIAEN VAN DE VENNE, schilder.
id: GRATIAEN JANSZ. (SOETENS), goutslagher.
Gedaen den XVI Octob: 1637.
Achtste lijstje, een andere hand.
Deecken. Den Deecken PHILIPS VAN HAESBROUCK.
Hooftmannen.
ISAACK MIJTENS.
ADRIAEN BOSCH.
Hooftman. ADRIAEN VAN DE VENNE.
id: GRATIAEN JANSZ: goutslager.
Affgaende Hooftmannen:
ISAACK MIJTENS.
ADRIAEN BOSCH.

Namen van degeene die mijne Ed: Heeren Burgem[ren] werden voorgestelt om twee nieuwe aenkomende Hooftmannen te kiesen.
id: JAN VAN GOIJEN.
JOACHIM HOECKGEEST.
MOYSES VAN VUYTENBROUCK.
JAN THEUNISZ: glaesschrijver.
PIETER ARENTZ: THOOFT, steenhouwer.
id: JACOB JANSZ: HACKE.
Gedaen den 22[n] Octob: 1638.
Negende lijstje.

Cort bericht twelck den Deecken PHILIPS VAN HAESBROUCK is doende aen de Heeren Burgemeesteren ende Regeerders van s' Gravenhage.

Den voorn: Deecken HAESBROUCK heeft vier jaeren continuelicken gedient, twee jaeren als Hooftman ende twee jaeren als Deecken.

Deecken. ADRIAEN VAN DE VENNE ende GRATIAEN SOETENS hebben nu elck mede twee jaeren aen den anderen als Hooftmannen gedient.

Hooftmans. JAN VAN GOYEN ende JACOB HACKE buijten de nominatie tot Hooftmannen gekoosen, souden nu een jaer gedient hebben.

Dese naevolgende persoonen sijn bijde voorn: Deecken ende Hooftmannen eenstemmelick genomineert om daeruijt nieuwe Deecken ende Hooftmannen gekosen te werden voort aenstaende Jaer 1640.

THYMAN CRACHT.
JOACHIM HOUCKGEEST.
Monsr. GERRIT HONTHORST.
Hooftman. BARTHOLOMEUS VAN BASSEN.
JACOB VAN DER GRACHT.
PIETER DE PUTTER.
JOOST SNEEWINS.
JAN WESTERBAEN.
JACOB VAN DER MARCK.
ANTHONY VAN AECKEN, glaesmaecker.
ANTHONY TONGERLOO, bouckbinder.
CORSTIAEN SYMONSZ: glaesmaecker.
id: GABRIEL VAN MONTFOORT, glaesmaecker.

Gedaen den XVIII Octob: 1639.

Tiende lijstje.

De Nominatie van Deecken eñ Hoofmans van St. Lucas Gilde.

Deecken. ADRIAEN VAN DE VENNE 1) Deecken, gedient een jaer.
JAN VAN GOYEN, Hooftman, gedient twee jaer.
JACOB HACKE, Hooftman, gedient twee jaer.
Hooftman. BARTHOLOMEUS VAN BASSEN, Hooftman, gedient een jaer.
id: GABRIEL VAN MONTFOORT, Hooftman, gedient een jaer.

Namen waeruijt de E: Heeren gelieven te kiesen twee Hooftmannen in placts van de afgaenden.

Hooftman. Mr. EVERT VAN DER MAES, schilder.
PIETER DE PUTTER, schilder.
ANTHONY JANSZ: TONGERLOO, boeckverkooper.
ANTHONY VAN AKEN, glasemaker.
DIRCK LA MEER, boeckverkooper.
SACHARIAS DIJCKMANS, schilder.
id: TIJMAN CRAFT.
Gedaen den 27 Octob: 1640.
Elfde lijstje.
ADRIAEN VAN DE VENNE, Deecken, gedient twee jaeren.
BARTHOLOMEUS VAN BASSEN, gedient twee jaeren.
GABRIEL VAN MONTFOORT, gedient twee jaeren.
Deecken. EVERT VAN DER MAES, gedient een jaer.
Hooftman. TYMAN CRAFT, gedient een jaer.
Namen om uyt te kiesen.
Hooftman. ANTHONY VAN AKEN, glasemaker.
CORNELIS MONINCX, glasemaker.
JACOB VAN DER GRAFT, schilder.

1) Schijnt door hem geschreven, even als de beide vorige lijstjes.

Hooftman. WILLEM COLSTER, schilder.
id: ANTHONY JANSZ: VAN TONGERLOO, boeckverkooper.
MICHIEL SMIT, boeckverkooper.
PIETER ARENTSZ. 'T HOOFT, beelthouwer.
Gedaen den 15 Novemb: 1641.
Twaalfde lijstje.
Deecken. EVERT VAN DER MAES, gedient een jaer.
TYMON KRACHT, Hooman, heeft gedient twee jaeren.
Hooftman. ANTHONY VAN AKEN, Hooman, gedient een jer.
id: ANTHONY JANSZ: TONGERLOO, Hooman, gedient een jaer.
id: WILLEM VAN KOLSTER, Hooman, gedient een jaer.
Nominatie.
HENRICUS HONDIUS.
JOHAN BORSMAN.
JACOB VAN DER CRACHT.
id: JOHAN WESTERBAEN.
Gedaen den 18 Octob: 1642.
Dertiende lijstje.
EVERARD VAN DER MAES, schilder, als Deecken gedient 2 jaeren.
ANTHONY VAN AKEN, glaesemaker, Hooftman, gedient 2 jaeren.
WILLEM COLSTER, schilder, Hooftman, gedient 2 jaeren.
Deecken. ANTHONY JANSZ: TONGERLOO, Hooftman, bouckvercooper, gedient 2 jaeren.
Hooftman. JAN WESTERBAEN, schilder, Hooftman, gedient een jaer.
Voorgestelde persoonen.
id: JOHAN BORSMAN, schilder.

Hooftman. ADRIAEN HANNEMAN, schilder.
LEENDERT VAN HAEFTEN, schilder.
HENRICUS HONDIUS, plaetsnijder.
CORNELIS MONINCX, glaese-maecker.
id: JACOB CORNELISZ: VAN DER MEER, glaesemaecker.
SIMON DE PUTTER, boeckverkooper.
AERT MEURIS, boeckvercooper.
Gedaen den 19 October 1643.

Veertiende lijstje.

Deecken:

ANTHONY JANSEN TONGERLOO, boeckvercoper, gedient een jaer.

Hooftmans.

JAN WESTERBAEN, schilder, gedient twee jaren.
ADRIAEN HANNEMAN, schilder, gedient een jaer.
JOHAN BORSMAN, schilder, gedient een jaer.
JACOB VAN DER MEER, glaesmaecker, gedient een jaer.
Nieuwe voorgestelde personen.
JACOB VAN DER GRACHT, schilder.
AERT MEURIS, boeckverkooper.
CORNELIS MONICX, Glaesmaecker.
Niemand aangehaald, maar ter Burgemrs. kamer er onder gezet:
Alles gecontinueert, om merckelijcke redenen.
Gedaen ter camer enz. 17 Octob: 1644.

Vijftiende lijstje.

Aff. ANTHONY JANSZ: TONGERLOO als Deecken, gedient twee jaeren.
Aff. JOHAN WESTERBAEN, Hooftman, gedient drie jaren.
Deecken. ADRIAEN HANNEMAN, Hooftman, gedient twee jaren.
Aff. JOHAN BORSMAN, Hooftman, gedient twee jaeren.

Aff. Jacob Cornelisz. van der Meer, glaesmaecker, Hooftman, overleden binnens tijds.

Nieuwe voorgestelde persoonen.

Schilders.
- Jacob van der Gracht.
- Mr. Abraham de Vries.
- Cornelis Claesz: de Geus.
- Hooftman. Dirck van der Lis.

Glaesmaeckers.
- id: Anthonij van Aken.
- Albert Albertsz: de Vries.
- Cornelis Monincx.
- Jan Pietersz: Sam.

Boeckverkopers.
- Hendrick Hondius.
- Hooftman. Jacob Hackée.
- Zijmon de Putter.
- Jan Veely.

Kamerschilders.
- Zacharijas Dijckmans.
- Hooftman. Willem Colster.

Gedaen enz. 17 Octob: 1645.

Zestiende lijstje.

Deecken:

Aff. Adrijaen Hanneman, heeft gedient twe jaren.

Homans.

Aff. Dirck van der Lis, gedient twe jaren.

Deecken. Antony van Ake, gedient twe jaren.

Hooftman. Jacob Hacke, gedient twe jaren.

id: Willem van Kolster, gedient twe jaren.

Dubbel getal waerwt de Ed: Heeren sullen gelieven te kiesen twe nieuwe Homans.

Hooftman. Jacob van der Graft, schilder.

Hooftman. GABRIEL VAN MONTFOORT, glasemaker.
ALEXANDER PETIJT, schilder.
PIETER NASON, schilder.
Gedaen enz. 18 October 1647.

Zeventiende lijstje. Hier schijnt een lijstje te ontbreken.

Aff. ANTONY VAN AKEN, glaasmacker, heeft gedient twe jaar als Deecken.

Aff. JACOB VAN DER GRAFT, schilder, heeft gedient twe jaer als Hooman.

Deecken. GABRYEL VAN MONTFOORT, glaasmacker, heeft gedient twee jaar als Hooman.

Hooftman. SYMON DE PUTTER, boeckebinder, heeft gedient een jaar als Hooman.

id: HARMAN GREEVESTEIJN, Camerschilder, heeft gedient een jaar als Hooman.

Dese naevolgende warden op nieu genommeneert tot Hoomans vant Sinte Luckes Gilde diet U: E: gelieven zal.

Den vendricht ALEXANDER PETIJT, schilder.
Hooftman. JAN DANCKERS, schilder.
CRISTIJAEN COUWENBURGH, schilder.
Hooftman. ALBART DE VRIES, glaesmaecker.
HEIJNDRICK CORSTIJAENSZ: VAN DER BURGH, glaesmaecker.
Gedaen enz. den 15en October 1649.

Achtiende lijst.

Alsoo GABRIEL VAN MONTFOORT, onsen overleden Deecken, aengecomen sijnde St. Lucas voorleeden, Ao. 1649 is veronluckt tot Amsterdam, soo versoecken wij onderschr: als Hooftmans van St. Lucas gilde, aen UEE: achtbaere, dat UEE: achtb: sal gelieven te

stellen in plaetse van den overleeden een Deecken die UEE: sal gelieven, als meede tot vervulling een Hooftman vant selve gilde.

Deecken.	SIJMON DE PUTTER, boeckvercooper, heeft gedient St. Lucas 1649 een jaer als Hooftman.
vuyt deese een Deecken.	HARMAN VAN GREVESTEIJN, camerschilder, heeft gedient Ste. Lucas 1649 een jaer als Hooftman.
	JAN DANCKERTS, schilder, heeft gedient van St. Lucas 1649 als Hooftman.
	AELBRECHT DE VRIES, glaesmaecker, heeft gedient van St. Lucas 1649 als Hooftman.

Versoecken UEE: sal gelieven vuyt een van deese ondergeschr: genomineerde te kiesen die het haerEE: sal gelieven.

Hooftman.	JOHAN WESTERBAEN, meester schilder.
Vuijt deese een	CORSTIAEN COUWENBURCH.
nieuwen Hooftman.	WILHEM COLSTER.

Gedaen enz. 15 Febrij. 1650.

Negentiende lijstje.

Dienende Deecken ende Hooftmans van St. Lucas Gilde versoecken dat UE: gelieft te nomineeren van deese ondergestelde persoonen tot Hooftman van tselve gilde.

Blijvende Deecken ende Hooftmans.

SYMON DE PUTTER, boeckvercooper, heeft gedient een jaer als Deecken.

Afgaende Hooftman.

HERMAN VAN GREVESTEIJN, camerschilder, heeft gedient twee jaer als Hooftman.

JAN DANCKERS, schilder, heeft gedient een jaer als Hooftman.

AELBERT DE VRIES, glaesemaecker, heeft gedient een jaer als Hooftman.

JAN WESTERBAEN, schilder, heeft gedient een jaer als Hooftman.

Deese navolgende werden op nieu genomineert tot een Hooftman van St. Lucas Gilde, daer UE: heeren gelieft wt te kiesen die het VE: heeren sal gelieven.

Hooftman. WILHEM VAN COLSTER, camerschilder.
JACOB VAN DER SPIJCK, camerschilder.
Gedaen etc. den 18 Octob: 1650.
Twintigste lijstje.

Aff. SIJMON DE PUTTER, heeft twee jaren gedient als Deecken.

Deecken. JOHAN DANCKERS, meester schilder, heeft gedient twee jaer als Hooman.

Aff. AELBERT DE VRIES, glasemaeeker, heeft gedient twee jaeren als Hooman.

Hooftman. JOHAN WESTERBAEN, meester schilder, heeft gedient een jaer als Hooman.

id: WILLEM VAN COLSTER, kamerschilder, heeft gedient een jaer als Hooman.

Deese navolgende warden op nieu genomineert tot Hoomans vant selve Gilde.

SAMEWEL SMITS, meester schilder.
JOORIS VERHAGEN, meester schilder.

Hooftman. LEENDERT VAN DER HEL, glasemaecker.
PIETER VAN DER STOUEL, glasemaecker.
JAN VELY, boeckvercooper.

Hooftman. JOHAN TONGERLOO, boeckvercooper.
Gedaen etc. den 13 October 1651.
Eenentwintigste lijstje.
Regeerende Deecken ende Hooftmans.

Deecken. JAN DANCKERTS, schilder, heeft gedient een jaer als Deecken.

Aff. JAN WESTERBAEN, schilder, heeft gedient twee jaar als Hooftman.

Aff. WILHEM VAN COLSTER, camerschilder, heeft gedient twee jaer als Hooftman.

LEENDERT VAN DER HELL, glaesmaecker, heeft gedient een jaer als Hooftman.

JOHANNES TONGERLOO, boeckvercooper, heeft gedient, een jaer als Hooftman.

Deese naevolgende werden op nieu genomineert Hooftmans van St. Lucas gilde, daer UEE: gelieven wt te kiesen die het UEE: sal gelieven.

SIJBRANT VAN BEEST, schilder.

Hooftman. JORIS VERHAGEN, schilder.

id: JACOB AELBRECHTSZ: VAN DER SPIJCK, camerschilder.

MATHIEU DE BUSCH, camerschilder.

Den XVIIIe October 1652.

Tweeëntwintigste lijstje.

JAN DANCKERTSE, schilder, als Deecken gedient twee jaeren.

Wt dese twee volgende Out-hoomans wort een Deecken gecoosen.

Deecken. LEENDERT VAN DER HELLEN, glaesmaecker, als Hooftman gedient twee jaeren.

JOHANNES TONGERLOO, boeckverkooper, als Hooftman gedient twee jaeren.

JORIS VERHAEGEN, schilder, als Hooftman gedient een jaer.

JACOB VAN DER SPIJCK, camerschilder, als Hooftman gedient een jaer.

Dese volgende werden op nieus genomineert tot Hooftmans van St. Lucas Gilde.

PIETER NASOO, schilder.
FERDINANDUS WES, schilder.
Hooftman. AELBRECHT DE VRIES, glaesmaecker.
CORNELIS MOONINCKX, glaesmaecker.
Hooftman. ANTHONY JANSSE TONGERLOO, Boeckverkoper.
JAN VEELY, boeckverkooper.
Actum den 18en October 1653.
Drieëntwintigste lijstje.
LEENDERT VAN DER HELLE, glaesemaeker, als Deecken gedient een jaer.
Aff. JORIS VAN DER HAGEN, schilder, als Hooftman gedient twee jaeren.
Aff. JACOB VAN DER SPIJCK, camerschilder, als Hooftman gedient twee jaeren.
ALBERT DE VRIJES, glaesemaecker, als Hooftman gedient één jaar.
ANTONY TONGERLOO, boeekverkooper, als Hooftman gedient een jaer.

Dese volgende werden genoemineert op nyeus tot Hooftmans van St. Lucas Gilde.

Hooftman. PIETER NASON, schilder.
JOHANNES MIJTENS, schilder.
Hooftman. WILLEM COLSTER, kamerschilder.
JURIJAEN NOLLEMANS, kamerschilder.
CORNEELIS MOONINCKX, glasemaecker.
CORNELIS DANIJELSEN, glasemaecker.
JAN VEELIJ, boeckverkooper.
CRISTOFFEL DOL, boeckverkooper.
Gedaen enz. 15 October 1654.

Vierentwintigste lijstje.

Aff.	Deken, LEONARD VAN DER HELLE, glaesmaker, gedient hebbende twee jaren.
Deecken.	Als Hooftman ANTHONI TONGERLOO, gedient hebbende twe jaren.
Afl.	ALBART DE VRIES, gedient hebbende twee jaren.
	PIETER NASON, gedient hebbende een jaer.
	WILLEM VAN COLSTER, gedient hebbende een Jaer.
	Namen van de genomineerden.
Schilders.	HENDRIK NOORDERWIEL, Hooftman.
	FERDENANDIS WES.
Glaesmakers.	CORNELIS MONICX, Hooftman.
	GIJSBART RIJCKEN.
Boeckverkoopers.	JOHAN VELY.
	CHRISTOFFEL DOLL.
	Gedaen etc. 15 October 1655.

Het lijstje van 1656 ontbreekt, daarentegen vinden wij de eerste lijst der Schildersconfrerie.

Op huijden desen 17en October 1656 soo sijn bij een gedachvaert ende vergadert geweest in de vertreck-camer van 't stadthuys van s'Gravenhage alle de Mr. schilders der voorsz: stede omme te nomineeren een drie dubbeld getal van al sulcke persoonen ende Mr. schilders als zijluijden bequaem achten om dese nieuwe gepreviligeerde Confrerije wegens de brieven van de voorn: achtbaere Magistraet ten dien eijnde verleent te regieren, ende versoecken benevens dien dat Haer achtbaere uyt de nominatie hier onder gestelt gelieven te verkiesen alsulcke mannen die UE: bequaem daer toe sult achten. Dit doende etc.

BIJ xxv 215

Nominatie.

	Deecken.	Hooftmans.
Deecken.	ADRIAEN HANNEMAN.	JACOB VAN DER DOES. Hooftman.
	ISAAC MIJTENS.	AERNOUT VAN RAVESTEIJN.
	ALEXANDER PETIJT.	MAERTEN LENGELE.
		NOORDERWIEL.

Hooftmans

Hooftman. JOHAN MIJTENS.
ABRAHAM VAN BEIJEREN.
CAREL DU GARDIJN.
MONINX.
VAN DER MAES.

Tot Secretaris:

Den adt. Mr. CORNELIS VAN VEEN.
VAN BEEST.
ANTHONY VAN DER CROOS.

Gedaen etc. 24 Octob: 1656.

Nog voorhanden is het (25e) lijstje van het oude St. Lucas Gilde van 1657—1658.

ANTHONY TONGERLOO als Deecken, gedient twee jaeren.
PIETER NASON, Mr. schilder, Hooftman, gedient drij jaeren.
Deecken. WILLEM KOLSTER, camerschilder, Hooftman, gedient drij jaeren.
HENDRIK NOORDERWIEL, Mr. schilder, Hooftman, gedient twee jaren.
CORNELIS MONINCKX, glaesmaker, Hooftman, gedient twee jaren.

Namen die op nieus werden genomineert.

Schilders.

Mr. JOHAN WESTERBAEN, Mr. schilder.

FERDINANDUS WES, Mr. schilder.

Glaesemaeckers.

Hooftman. DANIEL VAN CASTEL.

GIJSBRECHT RIJCKE.

Boeckverkopers.

Hooftman. SIJMON DE PUTTER.

CHRISTOFFEL DOL.

Camerschilders.

Hooftman. JACOB VAN DER SPIJCK.

id: HARMAN GREVESTEIJN.

Gedaen etc. den 18 October 1657.

Wij zien hieruit dat de kunstschilders WESTERBAEN, WES, NASON en NOORDERWIEL toch na de separatie in het oude St. Lucas gilde gebleven zijn. Daarentegen komt op het nog voorhanden lijstje van 1659 geen enkel fijnschilder meer voor; alleen camerschilders.

De overlieden van de Schilders-Confrerie na 1656 vindt men in het Archief IV bl. 59—119, tot 1665.

De volgenden heb ik uit het MS van TERWESTEN 1) afgeschreven:

Ao. 1666.

Deeken:

WILLEM DOUDIJNS.

Hoofdmannen:

AARNOUT VAN RAVESTEIJN.

NICOLAAS WILLINGH.

JOHAN DE BAAN.

Secretaris:

HARTMAN HERTMANS.

Ao. 1667.

Deeken:

AREND VAN RAVESTEIJN.

Hoofdmannen:

JOHAN DE BAAN.

1) Op het Haagsche Gemeente-Archief berustende. Ik volgde geheel TERWESTEN's spelling.

Adriaan Hanneman.
Johan Mijtens.

Secretaris:

Den Commis Hertmans.

A°. 1668.

Deeken:

Arnoldus van Ravesteijn.

Hoofdmannen:

Adriaan Hanneman.
Johannes Mijtens.
Rombout Verhulst, steene beelthouwer.

Secretaris:

Den Commis Hertmans.

A°. 1669.

Deeken:

Johannes Mijtens.

Hoofdmannen:

Rombout Verhulst.
Willem Doudijns.
Johan de Baan.

Secretaris:

Hartman Hertmans.

A°. 1670.

Deeken:

Johannes Mijtens.

Hoofdmannen:

Willem Doudijns.
Johan de Baan.
Jan le Duc.

Secretaris:

Hartman Hertmans.

A°. 1671.

Deeken:

Johan de Baan.

Hoofdmannen:

Johan le Ducq.
Rombout Verhulst.
Jeronimus van Diest.

Secretaris:

Hartman Hertmans.

A°. 1672.

Deeken:

Johan de Baan.

Hoofdmannen:

Willem Doudijns.
Rombout Verhulst.
Jeronimus van Diest.

Secretaris:

Hartman Hertmans.

A°. 1673.

Deeken:

Willem Doudijns.

Hoofdmannen:

Johan de Baan.
Daniel Mijtens.
Theodorus van der Schuur.

Secretaris:
HARTMAN HERTMANS.

A°. 1676. 1)

Deeken:
JOHAN DE BAAN.

Hoofdmannen:
ARNOLDUS VAN RAVESTEIJN.
ROMBOUT VERHULST.
WILLEM DOUDIJNS.

Secretaris:
GHIJSBERT DE BIJE.

A°. 1677.

Deeken:
WILLEM DOUDIJNS.

Hoofdmannen:
THEODORUS VAN DER SCHUUR.
DANIEL MIJTENS.
BARTHOLOMEUS APPELMAN.

Secretaris:
JOHAN DE HERTOGE.

A°. 1679.

Deeken:
THEODORUS VAN DER SCHUUR.

Hoofdmannen:
WILLEM DOUDIJNS.
JOHAN DE BAAN.
DANIEL MIJTENS.

Secretaris:
JOHAN LOUKERS.

A°. 1680.

Deeken:
WILLEM DOUDIJNS.

Hoofdmannen:
ARNOLDUS VAN RAVESTEIJN.
ROMBOUT VERHULST.
BARTHOLOMEUS APPELMAN.

Secretaris:
JOHAN LOUKERS.

A°. 1682. 1)

Deeken:
WILLEM DOUDIJNS.

Hoofdmannen:
DANIEL MIJTENS.
AUGUSTINUS TERWESTEN.
JOHAN VAN HAANSBERGEN.

Secretaris:
WILLEM HOUPER.

A°. 1683.

Deeken:
THEODORUS VAN DER SCHUUR.

Hoofdmannen:
DANIEL MIJTENS.
AUGUSTINUS TERWESTEN.
JOHAN VAN HAANSBERGEN.

1) Hier is een gaping in TERWESTEN's opgave.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1684.

Deeken:

THEODORUS VAN DER SCHUUR.

Hoofdmannen:

JOHAN DE BAAN.

ROMBOUT VERHULST.

ROBBERT DUVAL.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1685.

Deeken:

WILLEM DOUDIJNS.

Hoofdmannen:

(Dezelven en Secretaris gecontinueert.)

A°. 1686.

(Dezelve Deeken Hoofdmannen en Secretaris gecontinueert.)

A°. 1687.

Deeken:

DANIEL MIJTENS.

Hoofdmannen:

THEODORUS VAN DER SCHUUR.

AUGUSTINUS TERWESTEN.

DANIEL JACOBZ.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1688.

Deeken:

THEODORUS VAN DER SCHUUR.

Hoofdmannen:

AUGUSTINUS TERWESTEN.

DANIEL JACOBZ.

ROBBERT DUVAL.

Secretaris.

WILLEM HOUPER.

A°. 1689.

Deeken:

THEODORUS VAN DER SCHUUR.

Hoofdmannen:

ROBBERT DUVAL.

JOHANNES VAN HAANSBERGEN.

DANIEL HAARING.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1690.

Deeken:

WILLEM DOUDIJNS.

Hoofdmannen:

ROMBOUT VERHULST.

JOHANNES VAN HAANSBERGEN.

DANIEL HAARING.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

Ao. 1691.
Deeken:
WILLEM DOUDIJNS.
Hoofdmannen:
ROMBOUT VERHULST.
THEODORÚS VAN DER SCHUUR.
AUGUSTINUS TERWESTEN.
Secretaris:
WILLEM HOUPER.
Ao. 1692.
Deeken:
WILLEM DOUDIJNS.
Hoofdmannen:
THEODORUS VAN DER SCHUUR.
ROMBOUT VERHULST.
ROBBERT DUVAL.
Secretaris:
WILLEM HOUPER.
Ao. 1693.
(Dezelfde Deeken,
Hoofdmannen en Secretaris
gecontinueerd.)
Ao. 1694.
Deeken:
ROBERT DUVAL.
Hoofdmannen:
THEODORUS VAN DER SCHUUR.
ROMBOUT VERHULST.
DANIEL HAARING.
Secretaris:
WILLEM HOUPER.
Ao. 1697.
Deeken:
THEODORUS VAN DER SCHUUR.
Hoofdmannen:
ROBBERT DUVAL.
DANIEL HAARING.
KAREL BORGHART VOET
Secretaris:
WILLEM HOUPER.
Ao. 1699. 8 Januarij.
Deeken:
THEODORUS VAN DER SCHUUR.
Hoofdmannen:
ROBERT DUVAL.
KAREL BORGHART VOET.
JOHAN DE BAAN.
Secretaris:
WILLEM HOUPER.
Ao. 1699. 18 December.
Deeken:
ROBERT DUVAL.
Hoofdmannen:
JOHAN DE BAAN.

1) Zie de vorige noot.

THEODORUS VAN DER SCHUUR.
DANIEL HAARING.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1701.

Deeken:

ROBERT DUVAL.

Hoofdmannen:

THEODORUS VAN DER SCHUUR.
DANIEL HAARING.
MATHEUS TERWESTEN.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1704. 1)

(De voorgemelde Deeken
Hoofdmannen en Secretaris
alle gecontinueerd.)

A°. 1705.

Deeken:

MATTHEUS TERWESTEN.

Hoofdmannen:

ROBERT DUVAL.
THEODORUS VAN DER SCHUUR.
DANIEL HAARING.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1706.

Deeken:

MATTHEUS TERWESTEN.

Hoofdmannen:

THEODORUS VAN DER SCHUUR.
ROBBERT DUVAL.
CONSTANTIJN NETSCHER.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1707.

Deeken:

MATTHEUS TERWESTEN.

Hoofdmannen:

ROBBERT DUVAL.
CONSTANTIJN NETSCHER.
NICOLAAS HOOFT.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

A°. 1712. 1)

Deeken:

CONSTANTIJN NETSCHER.

Hoofdmannen:

MATTHEUS TERWESTEN.
ROBERT DUVAL.
NICOLAAS HOOFT.

Secretaris:

WILLEM HOUPER.

1) Zie de vorige noot.

A° 1713.
Deeken:
CONSTANTIJN NETSCHER.
Hoofdmannen:
ROBERT DUVAL.
MATTHEUS TERWESTEN.
WILLEM VAN HAANSBERGEN.
Secretaris:
WILLEM HOUPER.

A° 1715. 1)
(NB. de voornoemde Deeken, Hoofdmannen en Secretaris gecontinueert.)

A° 1716.
Deeken:
ROBBERT DUVAL.
Hoofdmannen:
MATTHEUS TERWESTEN.
WILLEM VAN HAANSBERGEN.
CONSTANTIJN NETSCHER.
Secretaris:
WILLEM HOUPER.

A° 1717.
(De voorgaanden allen gecontinueert.)

A° 1719.
Deeken:
MATTHEUS TERWESTEN.
Hoofdmannen:
ROBERT DUVAL.
CONSTANTIJN NETSCHER.
WILLEM VAN HAANSBERGEN.
Secretaris:
WILLEM HOUPER.

A° 1720.
(Deeken en Hoofdmannen als vooren; maar is aangesteld tot
Secretaris:
Den Commis JACOB GUÉRIN.

A° 1722.
Deeken:
WILLEM VAN HAANSBERGEN.
Hoofdmannen:
ROBERT DUVAL.
MATTHEUS TERWESTEN.
CONSTANTIJN NETSCHER.
Secretaris:
JACOB GUÉRIN.

A°. 1724. 2)
Deeken:
MATTHEUS TERWESTEN.
Hoofdmannen:
WILLEM VAN HAANSBERGEN.
ROBBERT DUVAL.
COENRAAT ROEPEL.

1) Zie de vorige noot.
2) Van nu aan blijken de overlieden drie jaren gediend te hebben. Later dienen zij 5 jaren en langer.

Secretaris:

JACOB GUÉRIN.

A°. 1727.

Deeken:

WILLEM VAN HAANSBERGEN.

Hoofdmannen:

ROBBERT DUVAL.
MATTHEUS TERWESTEN.
DIRK KINDT.

Secretaris:

JACOB GUÉRIN.

A°. 1730.

Deeken:

MATTHEUS TERWESTEN.

Hoofdmannen:

WILLEM VAN HAANSBERGEN.
DIRK KINDT.
JOHANNES VOLLEEVENS.

Secretaris:

JACOB GUÉRIN.

A°. 1733.

Deeken:

WILLEM VAN HAANSBERGEN.

Hoofdmannen:

MATTHEUS TERWESTEN.
JOHANNES VOLLEEVENS.
COENRAAD ROEPEL.

Secretaris:

JACOB GUÉRIN.

A°. 1736.

Deeken:

MATTHEUS TERWESTEN.

Hoofdmannen:

WILLEM VAN HAANSBERGEN.
COENRAAD ROEPEL.
DIRK KINDT.

Secretaris:

JACOB GUÉRIN.

A°. 1740.

Deeken:

DIRK KINDT.

Hoofdmannen:

MATTHEUS TERWESTEN.
WILLEM VAN HAANSBERGEN.
JOHANNES VOLLEEVENS.

Secretaris:

HENDRIK VERSCHUURING.

A°. 1743.

Deeken:

JOHANNES VOLLEEVENS.

Hoofdmannen:

MATTHEUS TERWESTEN.
DIRK KINDT.
WILLEM VAN HAANSBERGEN.

Secretaris:

HENDRIK VERSCHUURING.

A°. 1748.

Deeken:

WILLEM VAN HAANSBERGEN.

Hoofdmannen:

MATTHEUS TERWESTEN.
DIRK KINDT.
JOHANNES VOLLEEVENS.

Secretaris:

HENDRIK VERSCHUURING.

A°. 1752.

Deeken:

DIRK KINDT.

Hoofdmannen:

MATTHEUS TERWESTEN.
AUGUSTINUS TERWESTEN, MATTHAEI zoon.
AART SCHOUMAN.

Secretaris:

HENDRIK VERSCHUURING.

A°. 1759.

Deeken:

AUGUSTINUS TERWESTEN Mz.

Hoofdmannen:

AART SCHOUMAN.
DIRK KINDT.
GERARD COPIUS.

Secretaris:

HENDRIK VERSCHUURING.

A°. 1762.

Deeken:

AART SCHOUMAN.

Hoofdmannen:

GERARD COPIUS.
HENDRIK VERSCHUURING.
TETHARD PHILIP CHRISTIAAN HAAG.

Secretaris:

PIETER TERWESTEN Mz.

A°. 1766.

Opperprotector Z. D. H. WILLEM V, prince van Orange enz. enz. enz.

A°. 1768.

Deeken:

GERARD COPIUS.

Hoofdmannen:

HENDRIK VERSCHUURING.
TETH: PH: CHR: HAAG.
AUGUSTINUS TERWESTEN.

Secretaris:

PIETER TERWESTEN.

A°. 1777.

Deeken:

GERARD COPIUS.

Hoofdmannen:

TETHARD PHIL.: CHR: HAAG.
AART SCHOUMAN.

BENJAMIN BOLOMEY.

Secretaris:

PIETER TERWESTEN MZ.

Ao. 1785.

Deeken:

TETH: PHIL: CHR: HAAG.

Hoofdmannen:

AART SCHOUMAN.

BENJAMIN BOLOMEIJ.

PIETER TERWESTEN MZ.

Secretaris:

JAN HUIBERT PRINS.

Ao. 1792.

Deeken:

TETH: PHIL: CHR: HAAG.

Hoofdmannen:

PIETER TERWESTEN MZ.

LEONARDUS TEMMINCK.

JOHANNES HUMBERT.

Secretaris:

JOHANNES HEIJMANS.

Ao. 1805.

Deeken:

TETH: PH: CHR: HAAG.

Hoofdmannen:

LEONARDUS TEMMINCK.

JOHANNES HEIJMANS.

JEAN GEORGE TEISSIER.

Secretaris:

DANIEL JAN GUICHERIT.

Ao. 1809.

Deeken:

TETH: PHIL: CHR: HAAG.

Hoofdmannen:

LEONARD TEMMINCK.

JOHANNES HEIJMANS.

JEAN GEORGE TEISSIER.

Secretaris:

JOHANNES HARI.

HET „KLATBOECK" LETTER F

VAN HET SINT LUCAS GILDE TE 's-GRAVENHAGE,

berustende in het oud-Archief dier gemeente.

(Medegedeeld door den Heer A. J. SERVAAS VAN ROOIJEN, te 's-Gravenhage.)

KLATBOECK van Ste. Lucas gilde hierinne Is geteeckent de gene die haer gildegelt hebben te betalen ende oock afg. als sy betaelt hebben, ende voorders den heelen ontfanck ende wtgifte van andere oncosten soo aen schamele gildebroēs als andersints soeckt fol. o. (21 heeft er gestaan.)

Ontfanghen 1636.

Den 24en augusti 1637 Is JAN ADRIAENSZn. by my geweest ende heeft betaelt op rekeninge 12—10.

1636.

JAN ADRIAENSEN Duynmeyer woon̄ tot Losduynen, int huys van de Valck dat hy gecocht heeft, daer t gilde 6 gl. 5 st. s jaers van moet hebben, heeft by my geweest den 1en September, heeft belooft in vyf oft ses weecken te brengen de 6¼ gl. ende de dry gulden restant van de voorgaende brou.

ende dan noch sorge te dragen voor de ander 6¼ gld. mede verschenen.

1637. Den 27en Februari ontfangen van FRANCQ SPRUYT op rekeninge 0 1) gl.

den 4en November van JACOB VAN DER MERCK ontf. 3 gl.
den 25 September ontf. 3 —
den 28 Octoeber ontfangen 3 - 6 st.
hyermede voldaen. A.

Den 24en Januari 1637 ontfangen van wegen DIRICK DALENS 12 gl. 10 st.
Den 26 dito noch ontfangen 7 - 10 -
Hiermede voldaen.

Den 9n November ontf. van CALLIOU voor een maent 2 — 10

Den 22 Mey 1637 ontfangen 6 gl.

Den 15 October noch ontfangen wt handen van GABRIEL VAN MONTFORT 6 gl.

1) Er heeft een cijfer gestaan. De 0 is er overgeklad.

FRANCQ SPRUYT boeckbinder int West-eynde, heeft de dochter van JOOS DE PUTTER, een borgers dochter is schuldich 0 1) gul.

JACOB VAN DER MERCK heeft een borgers dochter, segt ten tyde van VAN DE VENNE betaelt te hebben 3 gl.
rest noch 9 gulden.

DIRICK DALENS schilder, is noch schuldich van wegen zyne vendue 20 gulden.

CAILLIU boeckvercooper opt binnen hoff fransman van Roan, heeft belooft den 25en augusti 1636 alle maenden te geven eenen rycxdalder tot de volle betalinghe van 18 gl.

PIETER DE BONNET is veraccordeert te betalen Ste. Lucas 1635 6 gl.
12 maenden daernaer 1636 6 gl.

Rest het gildegelt van den gelaesmaeker opt Spuy op den hoeck van de Graft, GABRIEEL 12 gl.

r Er heeft een cijfer … er overgeklad.

Hiermede voldaen.

Hierop is eens betaelt dry gl. die voor Ste. Lucas 1636 syn in rekeninge gebracht.

* 1) Den 21en Mey 1637 op rekeninghe ontf. 5 gl.

* Van FERDENANDUS WES schylder ontfangen 9 gul. noch ontfangen 9 gl.
In volle betaling mede 9 gl.
In reckening geven by myn PHILLIPS AERNTSZ als deeken voldaen. B.

* Van HERMAN BOT voor 't gene hy met kladden verdient heeft by my 1 — 10

1635.

CLAES DIRCXSEN TYMAN, voor syn gildegelt 18 gl.
heeft belooft alle ses maenden te betalen ses gulden, rest noch 15 gl.

1635.

* PEETER ROMAN beeltsnyder, heeft belooft voor Ste. Lucas te betalen syn gildegelt comt 12 gl.

CRAY schilder in de Spuystraet.

STAVERENUS schilder rest syn gilde te betalen 18 gl.

* FERDINANDUS schilder voor desen int Witte peert nu int bouhuys 18 gl.
rest noch 9 gl. te betalen. 1)

HERMAN BOT, schilder rest noch 1637 4 gl. 10 st.

N. VAN NYL schilder bij het Halsteegien.

* JAN VERHOEVEN schilder op de Gracht tegenover SILLA.

* JAN(?) HULST schilder tegenover de Klock.

* WILLEM HONDIUS is schuldich voor syn vendue gehouden, hem by Deken en Hooftmans toegestaen den 19 December 1636

1) De met een * gemerkte posten zijn weer doorgepiekt.

1) Met een andere hand bijgevoegd.

* Den 15 October betaelt o 1) gl. den.... 2)

* Den 24 Mey 1640 heeft BARTHOLT FRANSZ. DRYFHOUT voldaen.

* Den 15[en] October betaelt 6 gl. — noch ontfangen de resteerende 6 gl. in voldoeninge van zyn gylden gelt voldaen. C.

* Den 22[en] Mey 1637 ontfangen van wegen S[r]. HONTHORST 18 gl.

Van JACOB ABRAHAMSZ 5 gl.

1) Hier heeft eerst het cijfer 3 gestaan.

2) Niet verder doorgeschreven.

scheydende wt syne winckelneringhe 12 gl. 10 st.

* JAN VELI boeckvercooper int Gortsteegien, heeft belooft het gilde eerlyck te voldoen met ten eersten den 22 Mey 1637 18 gl.

* BERTHELMEEUS FRANCEN DRUYFHOUT steenhouder heeft by my geweest ende belooft te doen wat zyn broeder gedaen heeft.

* GYSBRECHT ERNST boeckvercooper woonende in de Vlamingstraet heeft belooft te betalen in twee maenden 12 gl. den 22[en] Mey 1637. C.

* M[r]. GERRIT HONTHORST is schuldich voor zyn schilderen 18 gl.

JACOB ABRAHAMSZ[n]. Gelaesmaker den 28 Juli 1637 heeft de hooftmans genoodicht en wel onthaelt ende gegeven 5 gl. ende tegen S[t]. Lucas noch belooft meer te geven.

* Meester LUDOLPH VAN GROL schilder naest VAN LOO int Noorteynde.

* Den 15 October betaelt op rekeninge 2 — 10

Den 22 Dec. 1639 betaelt op rekening 4 — 8

nog ontf. 4 — 18

* WILLEM GRUTTEN (dit GRUTTEN is doorgehaald en daarboven gezet RUT) verwer 12 gl. belooft tegen toecomende Mey al te betalen.

* WILLEM RUT heeft betaelt.

* CORNELIS HAMMAKER schilder woon̄ in de bagynestraet int Hemelryck.

* In de bagynestraet in den Schoenpasser, schilder BALTHASAR gebt. (geboekt).

* VAN DER LAECK schilder op de Veerkay ten huyse van Meester WILLEM scheepsschilder. 1)

* JAN RIVIERE Landtschapschilder in t Noorteynde.

* PIETER NASO schilder 12 gul.

Noch een schilder in t Noorteynde (doorgehaald, en er boven geschreven Westeynde) in de Schaer tenhuyse van de dochter van meester CORNELIS, besetter. 2)

* Den soon van meester CORNELES, besetter.

* PEETER ROTTERMONT in de Hoochstraet in de Swaen.

---

1) Waarschijnlijk de zeeschilder WILLEM VAN DIEST.

2) De Heer A. BREDIUS maakte mij opmerkzaam, dat deze besetter (deurwaarder) CORNELIS DE HOOCH heette.

* Den 20 January 1640 van KELDER HEYNDRICKSZ. ontfangen 9 guld. sal de rest geven ses maenden na date deser.

Den 12 October de resterende 9 guld. betaelt.

* JUYRY HEENDRYCKEN MOLLEMAN rest nog van syn ghyldengelt 6 guld. te betaalen tegen Synte Luycas 1639, de resterende 6 gulden te geven.

(wit) VAN BASCOUV int Westeynde schilder.

* JAN MIJTENS tot Klitsaert.

* JUYRY HENDRICKSZ. MOLLEMAN heeft betaelt op syn Gildegelt 12 guld.
rest 6 gulden.
noch ontfangen 2 gl. 10 st., rest 3 — 10.

Is ten volle betaelt.

* Noch ontfangen 3 guld. van den (onleesbaar).

Van de Jaerpenningen ontfangen 30 gulden.

Nu schijnt men voor goed van een debet en credit te hebben afgezien, want de tegenoverliggende bladzijden zijn verder met verschillende namen beschreven.

* 1642. GABRIEL VAN ELDERHUYS heeft belooft in de maendt van Meye te betalen by profysie 12 gl. vant gelde gelt. — Is betaelt.

* PIETER GYSBRECHTSZ. heeft belooft voor boeten te betaelen 8 gl.

PIETER GYSBRECHT dijt betaelt.

* Meester DANIEL SUERIAU (doorgehaald en zeer duidelyk met een hand uit lateren tijd er boven geschreven SUREAU) heeft belooft den 18 Feb. het gildegelt te weten 18 gl. te betaelen — betaelt.

* ABRAHAM BORREMAN heeft belooft voort gildegelt te betalen 5 gl. Metten naesten het overige te geven. — betaelt.

* JASPER RAVENS heeft betaelt 1 Ryqdaelder voort gilde.

MAURITS BUYS heeft belooft het gildegelt te weten 18 gl. te betelen op Mey toekomende 1642.

* 1639 ANDRIES DE HAEN heeft belooft zyn gildegelt te betalen 18 gl. Hierop ontfangen 6 gl.

* Mons. BORSMAN schilder heeft den 8 Maert 1641 belooft syn gilde te betaelen tot 12 guld.

Ontfangen 10 gl. rest noch 2 gl.

De Weduwe van A. BOS in de Pot is schuldigh de doodschult heeft die niet begeert te betalen 1641.

* ANDRIES DE HAEN heeft betaelt den 18 February 6 gl. en belooft paesschen toekomende noch 6 gl. en voor Pinxteren noch 6 gl.

1642. PIETER DE LETTRE belooeft bynnen vyf weken syn gyldegelt te betaelen.

* 12 November 1642. PIETER BONET ontfangen 5 gulden, rest noch seven gul. noch ontfangen 3 gl. rest noch 4 gl.

* 1643. Den 30 January met de franse kramer op de plaets voorsprooken dat hy sel betalen voort gilde van St. Lucas 12 gl. mits dat syn vrouwe een borgers dochter is. hier op ontvangen 4 gl. den selven dito belooft voor St. Lucas 1643 de rest noch 8 gl. te betaelen.

Noch ontfangen 2 November 4 gl. (geheel doorgehaald.)

* Den 30 January 1643 heeft JORIS VAN DER HAGEN schilder, geaccordeert en belooft het gildegelt te weten 18 gl. te betalen. heeft hier op betaelt 6 — 6 — 0

heeft de rest betaelt.

* Van Mr. BERCKENRODE op rekening ontfangen vant gilde gelt 3 — 3 —

Sal de rest te weten noch 8 gl. 15 st. betaelen voor St. Lucas 1643. Rest.

* Den 3den February 1643 ao. ontfangen van JAN OLOFSEN schilder de somma van 14 guld., rest noch vyer guldens met een jaerpenning heeft noch 3 discypulen ider 1 gl.

* GERRIT JANSSEN VAN LIER, steenhouwer heeft betaelt ten tyde van ADRYAEN VAN DER VENNE de somme van 5 gl. — betaelt.

* VERELST, schilder woont ontrent de huysinge van JAN VAN GOYEN over de bleyckerye, heeft belooft het gilde te voldoen. Rest den 14 April 1643.

* 1644. Is by burgemeesteren den 25 Augusty belast het gilde contentement te doen. Is tot noch toe in gebreeken gebleven en met smadige woorden bejegent tot verscheyen male. 1)

* (Drie regels totaal onleesbaar door het doorkrabbelen.)

* Van de franse kramer op de plaats noch ontfangen 4 gl. den 2 November 1643. Rest noch te betaelen 4 gl.

* den selven dito van HENDRICK CORSTIAENSEN ontfangen van syn gildegelt 6 gl.

* JACOB VAN DER VALCK heeft belooft te betaelen actum den 16 December 1643.

* Ontfangen den 17 December van JACOB VAN DER VALCK 4 gl. belooft de rest noch 8 gl. te betaelen over 2 maenden.

* Van Sr. ABRAHAMUS DE VRIES ontfangen wegen syn gilde gelt de somme van — 12 —

Den 4 January 1644.

* WOUTER BRANT plemuerder van doucken en penneelen woont

---

1) Dit behoort, hoewel in 't Kladboek afgescheiden door een lijntje, waarschijnlijk tot VERELST.

op de gevolde gracht by de brugge. Is schuldich 12 gulden, belooft te Mey te betaelen 1644 heeft betaelt den 15en April ao, 1644.

* Van wegen PIETER DE LETTER ontfangen den 3 Mey 1644 8 — o — o.

op corting van syn gilde gelt rest noch te betaelen 4 gl. ende noch — 12 — stuivers van wegen t arrest.

* BARENT ADAMSZ. VAN ROSENDAEL belooft binnen 6 weecken het gilde te voldoen te weten 12 gl..Desen 21 July 1644. Den 7 September ontfangen 6 gl. rest noch 6 gl. te betaelen den 1en Febr. 1645. Den 10 September ontfangen 30 st. rest noch 4½ gul.

* Monsr. MATHAN constverkoper heeft belooft het gilde contentement te doen als wy wederom naest by een koomen desen 21 July 1644.

* Van Monsr. MUNNEKES ontfangen van syn gildegelt de somma van 18 gl.

* Monsieur COUPER heeft belooft te betalen de helft van syn gildegelt binnen den tyt van verthyen dagen of drye weecken actum den 14en October 1644.

* Van KORSTIAEN MAERTENSSN beeltsnyder, ontfangen den 16 Maert op rekening van syn gilde gelt de somme van 6 gl., rest noch 12 gl.

* Van ADRIAEN MATHAN ontfangen den 16 Maert 1645 op rekening van syn gildegelt de somma van 9 gl., rest nog 9 gl.

COENRAET VAN DER MAES belooft het gilde te voldoen, alsoo een meesters soon is, 6 gl.

* Den 16 Maert van JAN BENNET ontfangen op rekening van syn gildegelt de somma van 3 gl. 5 st. Rest 14 — 15. — belooft de rest over 3 maenden te betalen.

* Meester VAN DER LIS belooft het gilde te voldoen, te weten 12 gl. op morgen den 16 Maert.

* Jacob Mangnus, boeckbinder, belooft by profysie te betalen op rekening van syn gilde gelt 6 gl. als wy naest by een koomen

* Cornelis Daenielsz. van Castel, Glaesmaecker heeft het gilde voldaen.

* Leendert Jacobsz. vañ Helle heeft voldaen, betaelt zes gulden; alsoo hy een meesters soon is. Desen 13 December 1645.

* Den 24 Martius 1646 heeft de swaeger van Hondius bouckbinder ofte caertvercooper in de Schoolstraet, heeft by provysy betaelt 3 gulden in paert van betaeling van syn gilde gelt, ende de rest als hyt can by brengen te weten dry guld. meer in voldoening.

* Op den 3 Mayus 1646 heeft Spyckerman schilder, aen myn betaelt neege guldens, de helleft van syn gildegelt ende heeft belooft de andere helleft te betaelen naest commende S. Lucas.

* Op den 18 Julyus 1646 heeft Pieter Bonnet syn leste betaeling gedaen tot voldoening van syn gilde geldt, welcke was vier guldens, in somma syn twaelf gulden gegeven ende voldaen

* Opten 15 Julyus 1646, heeft Jaqus de Klau gegeven een halleve ryder van zes guldens ende zes stuyvers in part van betaeling van syn gildegelt.

* Symon Root heeft betaelt ende voldaen syn twaelef guldens 1646.

* Cornelis Lelyenberch heeft syn volle agtien guldens voldaen voor syn gildegelt 1646.

* Allexhander Petyt heeft syn twaelef gul. betaelt tot voldoening van het gilde, desen 21 Julyus 1646.

* Adriaen Maetham heeft syn gildegelt betaelt, de somme van achtien guldens, desen 15 Augustus 1646.

* Abraham Hennes heeft syn volle gildegelt betaelt. was twaeleff guldens. 1646.

* Den 9 Octob. 1646 ontfangen van COOLYNS, schilder, ter goeder rekeninge 2 : 10 : 0

Heeft belooft, indien hy blyft in de Hage woonen, de rest te voldoen tot het volle gildegelt.

Den 6 Octoober 1696 ontfangen ter goeder rekening van Mons. COUPER, schilder, wegens voldoeninghe van zijn gilde 6 : 6 : 0 heeft belooft de rest te voldoen

* Den 10 September 1646 ontfangen van Sr. FRANCISCO DE SARD (DUSART) Beelthouwer ter goeder rekeningh van zyn gildegelt 10 : 0 : 0

* SAMUEL BROUN bouckbinder, heeft belooft te betaelen syn eerste pay binnen den tyt van ses weecken; noch ontfangen ses gulden den 25 Maert 1648, rest noch 6 gulden (deze laatste zin met andere hand bijgeschreven.)

* 1647. Ontfangen van JURJEN MOLLEMANS, de somme van dry gul. 10 st. tot voldoeninghe van syn resterende gildegelt. Actum den eersten Augusty.

* Ontfangen van HENDERICK NOORDERWIEL de somme van twaeleff guldens tot voldoening van syn gilde gelt. Actum den 2 September 1647.

* LANGELE, schilder, heeft beloft oever twee maenden syn gilde gelt te betalen op den 4 Janeuari 1648.

* JAN VAN HOUTHUYSSEN belooft Mey toecommen te betaelen twaelff gulden, actum den 25 Maert XVI c acht en veertich, ende noch ses gulden daer nae.

* Den 5 Augustus 1648 ontfangen op Reeckeningh van JAN KEYSER, de somma van vyff gulden, heeft belooft het toecomen jaar het resterende te betaelen, derthien gulden.

* BARENT ANDRIESZ. blaue-steenhouder, belooft binnen den tyt van een maant te betaelen een pont groot ende een jaer daerna het ander pont.

* 1649 den 15 September, ontfangen van HANS JORRIEN SCHEEN de somme van vief gulden, beloft het naeste jaer weeder soe veel te geven. Den 7 July 1651 ontfangen 7 — 10 —, sal het resteerende betalen precys den 15 September 1652.

* CRISTOFFEL DOL, de boekebinder heeft betaalt 6 gulden int jaar 1649, en belooft het ander pont groot te betalen de neste reys.

1654. JAN BAESTYAN VAN DEN BURCH glaesemaecker heft syn proef gedaen op den 16 Desember 1654, ende syn geldeget (gildegeld) met danckbaerheyt betaelt.

* Het volle gildegelt ontfangen van MICHIEL STAEL, den 2 Octoobris 1650.

* Den 6 Octoobris ontfangen van VAN MEEDEN, boeckvercooper, inde Vlamingstraet, 50 stuvers van syn gildegelt, sulx dat ons noch comt toecoomende jaer 30 stuvers waermeede hy dan vrymeester is.

* 1644. Mr. SAMUEL BROUN boeckelinder, heeft betaelt op reeckeningh van t gilde gelt aen̄ Deecken HANNEMAN de somme van ses gul̄ 6 stū, noch ontfangen by den Deecken VAN AKEN ses gulden op 25 Maert 1648. Rest noch vyf gul. 14 stuvers.

Dese 5 gulden 14 stuvers syn betaelt op den 14 July 1649.

* Den 18 Maert ontfangen van STOFFEL MEIER, de somma van ses gulden in voldoeninch van syn gildegelt, als meester van Glaseschryver ende Glasemaecker.

Den 18 dito met JOHANNIS BREKEVELT ende MICHIEL STAEL geackordeert vant neegent gulden, ende sullen betaelen maendach toecoomende 3 ryxdaelders ende een maent voor Sinte Lucas de andere drie Ryxdaelders, 1650.

Op dito de 3 boovenstaende ontfangen. Rest noch 3 Ryxdaelders.

* WILHELM BREEKEVELT sal betaelen op Maey toecomende precys syn volle gilde gelt.

Hier op ontfangen den 6 Octoobris 1650 . . . . . . 2 — 10

* 1650. Den 18 Maert geackordeert met PHILIPS GYSELS, dat hy sal betaelen syn voolle gildegelt, bedraegende 18 guld. toecomende week 5 gulden, ende een jaer daernaer 5 guldens ende dan voorts alle jaer tot het leste toe, vervolgens de rest.

* 1650. JOHANNIS CUEVENIS sal oock betaelen gelyck deese boovenstaende heeft geaccordeert met de somma van twalif gulden.

JAQUES VUONTHOMME (?) beeltgieter, heeft belooft te (deze twee woorden doorgehaald, en in de plaats gezet) betaelen op (morgen, doorgehaald) den 19 Maert 3 guld. 2 st., en indien hy blyft het heele gildegelt tot 18 gl.

Noch ontfangen van JAQUES etc. . . . . — 3 — 3
3 — 2

* GULIAEM LARSSON heeft betaelt 4 gul. 4 st. op rekeninge van syn gildegelt ende sal betaelen drie maenden na den 18 Maert 1650 noch 4 gulden 4 stuvers. (Daaronder is tot tweemaal toe geschreven 4 — 4 — 0.)

* Ontfangen van PHILIPS GYSELS meester schilder op reekeninge van syn gildegelt op den 25 Maert 1650 de somme van . . 5 — 0

* Den 25 Maert 1650 ontfangen van JOHANIS CUVENIS meester schilder, de somma van 5 gul. op rekeninge van syn gildegelt 5 — 0 —

Noch ontfangen den 3 Augusty 1656 . . . . . . 5 — 0 —

Rest nog 2 gl.

* Den 25 Maert 1650.

Ontfangen van Monsr. HOUWAERT, meester schilder op rekeninge van syn gildegelt . . . . 6 — 0 —

* Den 22 April ontfangen van JACUS CARELS de somma van 3 gulden voor syn gildegelt.

* Den 19 Octoobris 1650 ontfangen van ADRYAEN VLACK, boeckvercooper 18 gulden voor syn gildegelt.

* Ontfanghen vuyt handen van den Vendumeester JORIS BOCK, de somme van 6 gl. 1650 den 26en Mey voor het halve gildegelt van FRANCOIS CARRÉ, ende Mey toecomende de andere helft van 6 gl.

* Den 20 Augusty 1650 ontfangen van JAN VAN SONNEVELT, op rekeninge van syn gildegelt de somma van . . . . . 3 — 3 —
noch den 13 November 1651. . . . . 2 — 10 —
noch den 1en Mey 1652 . . . . 3 — 0 —
In December 1653 noch . . . . 1 — 12 —

betaelt . . . 10 — 5 —

* Den 7 Juny 1651 heeft MACHTELT FYKEMANS, boeckverkoopster, opt Spuy, belooft te betalen tegen den 1 Octoobris 6 gulden, voor een darde part van haer gildegelt, ende dan voort Alle jaer 6 gulden tot 18 gulden toe.

* Den 29 April ontfangen van Monsieur LASON, over vercopen van schylderien, 15 gulden en daermede betaelt. 1654.

* Ontfangen van HENDERICK DE SWAEF, boeckvercooper, de somma van 18 gulden voor syn gildegelt, den 7 Juny 1651.

* Den 7 Juny 1651 heeft ROSIER COOMANS, boeckbinder, belooft te betalen tegen den 15 Augusty 1651, de somma van ses gulden in minderinge van syn gildegelt.

Den 18 Augusty Anno 1651 betaelt op rekeninge van syn gildegelt . . . . — 6 — 0
ende sal de resteerende 6 gul. betaelen 3 à 4 dagen voor Sinte Lukas 1651.

* Den 6 July 1651 heeft Monsr. PICARD frans schilder, belooft te betalen syn gildegelt presys acht dagen na date deeses.

Den 11 July de 18 gulden ontfangen van Monsr. PICARD 18—0—

* Den 9 July 1651 ontfangen van NATANIEL TAETS, de somma van 9 gulden tot voldoeninge van syn gildegelt . . . . 9 — 0 —

* Den 10 July 1651 ontfangen van TIELMAN VAN DEIL, syn volle gildegelt.

* Den 6 Octoobris 1650 ontfangen van JASPAR DOL, boeckvercooper, 5 gulden op rekeninge van syn gildegelt, resteert noch 7 gulden.

* Den 13 Augusty 1651 ontfangen van DANIEL STUEKERS, boeckbinder, syn volle gildegelt.

* Ontfangen van KAREL VAN HULLEGAERDE 1), kamerschilder op den 18 Augusty 1651 de somma van . . . . 2 — 10

belooft in 3 a 4 weeken noch 5 gulden te geven.

Den 6 Mey 1654 ontfangen van KAREL HULLEGAERDE, schilder . . . . 5 — 0 —

den 16 September ontfangen van KAREL HULLEGAERDE 30 stuvers. . . . . 1 — 10 —

12 Juny 1656 ontfangen . . . . 1 — 10 —

den 30 Augusty 1656 noch ontfangen . . . . . . 1 — 10 —

met desen heeft Sr. HULLEGAER syn gilde voldaan.

* Ontfangen van ISAECK JANSEN WESTERBAEN, boeckbinder, de somma van 6 gulden tot volle betalinge van syn gilde gelt 6 — 0 —

* Ontfangen van LOURENS LENS, schilder, 6 gulden 6 — 0 — 0 op reckeninge van syn gildegelt op den 24 October 1653.

* In Aug. anno 1654 met MARTYN PEPYN, van wegen syn gildegelt geaccordeert tot consideratie tegen 6 gl.
belooft binnen 6 weecken op rekening te betaelen.
den 10 Mey 1655 op rekening ontfangen. . . . . , 2 — 10 — 0

Den 22 Mey 1663 heeft PEPYN het restant betaelt.

Van ANTHONY LA FAILLE op rekening van syn gildegelt ont-

---

1) De Heer Mr. DE MAREZ OYENS, te 's-Gravenhage, bezit een „Stilleven" van dezen kamerschilder. Deze aanteekening is mij in de pen gegeven door den Heer BREDIUS.

fangen de somme van 6 gl. 8 stuvers, rest noch 5 gl. 12 stuvers in Maert 1654. Dit is betaelt te volle.

* Ontfange uit handen van JAN VAN GOEYEN 15 gulden over enichge vercoopen van schilderyen op den 10 Juny 1654.

* 1653. LOUWYS VAN TONGEREN op den 4 September ontbooden synde, belooft volgens ordre het gilde contentement te doen en tgeene daer toe gehoort.

* By de vendumr. in gedachten te houden, wegens de vendu tot synen huyse enige dagen gehouden van schilderyen in September 1654.

* Den 28 July 1655 van den drucker KELMINGY (?) op Rekening van syn gildegelt ontfangen de somma van . . . . . 6 — 0 — 0
Rest noch 12 gl.

* FREDERIK VAN TONGEREN, beeltsnyder, belooft het gilde van St. Lucas te voldoen met 12 gl., en St. Lucas toecomende 1655 by provyssie 6 gl. te betaelen, de andere 6 gulde int volgende jaer 1656. Dese 6 gulde op St. Lucas 1655 betaelt. Rest noch 6 gl.

* De soon van ZACHARIAS DYCKMANS heeft syn gildegelt betaelt ontrent St. Lucas 1655.

* den schilder V. D. DOES in het meesterboeck aen te teeckenen.

* de schilder GELTON int meesterboeck aen te teeckenen

* Den 9 Octoobris 1661 van JOHANNIS ENCHS ofte VEGELAER ontfangen twee gulden . . . . 2 — 10
rest . . . . 15 — 10

2 — 10

* MESACH TIDEMAN heft hem aengegeven ende het gylde te voldoen op den 7 Desember ende betaelt 5 guldens, ende de rest wesende 7 guldens te betaelen in Juny 1658.

Dict is te volle betaelt met 11 — 5 — 0 op den 10 November.

* Mester Flijp van Oudenroegen heft geackordert ende betaelt 5 guldens, omdat hy wat schoelboekken ende huysbrieven verkoopet, op den 9 Mey 1658.

Jan Baptist 1), caemerschilder heft hem aengeven op den 12 Julyus 1658 ende belooft nae den dach en maent te betalen 5 guldens ende tegen Sant Luckas noch 3 gulden en de rest toekomende jaer 1659 tot de volle betalynge van 12 guldens, want sien vrou een burgers dochter is soo hy segt.

Hierop betaelt 5 guldens op den ersten September 1658.

Noch betaelt op den 30 September 1659 drie guldens . 3 — o

Den 30 Juny 1660 noch ontfangen vier gulden . . . . 4 — o

* Monsr. Boereman, Boekebyender, heft sen proof gedaen ende is opgenome voer goet op den darden October 1658, ende heft deken ende hooftmannen orrelycke getracktert ende heft betaelt op sen gieldegelt tue duckketons . . . . 6 — 6 — o ende resterende 5 guldens en 14 stuvers te bet. toekomende jaer 1659, heft dat belooft.

* Utrant Post heft betaelt op sen gylde gelt, op den 5 Augustus de somme van 5 gulden ende belooft tegen St. Luckas noch te betale 5 guldens, ende het resterende een jaer daeraenvolgende 1659.

den 2 Octob. 1665 heeft Utrant Post noch betaelt ses guldens is t samen elf gulden, rest noch seven gulden, heeft ook het recht van de kecht betaelt.

* Den 29 April 1660 ontfañ van Pieter Wouwerman 2), vergulder, op reekeningh van syn gildegelt. . . . . . . 6 — o — o ende soo hy meerder werck comt te maeken sal dan de rest betaelen.

1) De Heer Bredius maakte mij opmerkzaam, dat er in Haagsche 17e eeuwsche inventarissen herhaaldelijk voorkomen „blompotgens", geschilderd door Jan Batist.

2) Zou deze de Haarlemsche *Schilder* zijn? Hij is dan wel op zijn ouden dag in verval geraakt.

* Den 25 February 1661 heeft SALOMON TANT met het gilde geackordeert, voor vyftich stuvers, segge 50 st., daer voor sal hy moogen lanchst de straet gaen ende vercoopen prenten met rollen afgeset en onafgeset ende geen ander koopmanschap, doch soo by de Heeren Magistraten daer naer anders verstonden, waert dat men hem de 50 stuvers weeder sal geeven ende dan niet meer vercoopen moogen.

* Den 10 Martio 1661 ontfangen van de heer PIETER BRUCHMAN ende van LEVYN VAN EYCK, syn drucker negen gulden 9 — 0 — 0 op reekening van het gilde gelt, ende soo hy hier inden Hage believen woonen met de druckerye, belooven het toecoomende jaer de andere heelft te geven.

* 1662. JOHAN WOLFHART VAN BULDEREN, boeckvercoper, heeft het gildegelt betaelt, maer heeft geen proeve gedaen ende heeft belooft in syn huys niet te wercken ofte te laten wercken, maer alle syn werck by een vry meester te laten maecken.

Op den 15 Meert hebben wy desen VAN BULDEREN ontboden voor burgemeesteren op het doen van syn proeven, ende hebben de burgemeesters hem belast binnen een jaer syn proeve te doen, ende ondertusschen voor niemant te mogen wercken.

1662. JOHAN STEUCKER, boeckvercoper, heeft syn gildegelt betaelt, maer heeft geen proeve gedaen, alsoo hy op de zael 1) gaet staen maer is gehouden als hy winckel in den Hage soude op stellen syn proeve te doen.

* 1662. Op den 15 Meert hebben de Heeren Burgemeesters ons belast, alle jaren een lyste over te geven van die gene die in dat jaer syn in het gilde aengenomen, ende oock belast niemant in het

1) Zie daarover LEDEBOER: De boekdrukkers, boekverkoopers en uitgevers in Noord-Nederl., bl. 156.

gilde te nemen, voor alleer wy de attestatie gesien hebben dat sy burgers syn.

Onder is geschreven: nota by abuys doorgedaen.

Op den selve dyto hebben wy PIETER JANSSEN DE MEYER, soon van JAN GLAS, aengesproocken over de voldoening van het gilde en het doen van syn proeve, ende heeft tot antwoord gegeven, dat soo hy langer als Mey toecomende de winckel aenhout, het gilde sal contentement doen.

* Den 6 September heeft GEERLOFF BEUNICUS syn gildegelt betaelt tot op 3 guldens nae, die hy belooft met den eersten te voldoen, waervoor den Hooftman VAN WINDEN als borge blyft.

Den 22 Mey 1663 heeft GEERLOFF BEUNICUS het restant betaelt.

Den 4 September 1665 is by deecken Hooftmanne van St. Lucas Gilde geresolveert, dat van nu voortaen niemant en sal voor vrye meesters worden verclaert ofte syn naem in het meesterboeck worden gestelt, voor alleer sy haer gilde gelt volcoomen hebben betaelt, ende die eenigh gelt op rekeninge geeft sal syn naem soolang in het Cladtboeck worden gestelt, totdat hy het volle recht van het gilde heeft voldaen, waer van hier naer een begin sal gemaeckt worden, actum dato als vooren, by ons onderteyckent.

JASPER DOLL, Deecken.
JACOB VAN DER SPYCK, Hooftman.
JOHAN VEELY, Hooftman.
JOHAN SAM, Hoftman.
PIETER TONGERLOO, Hooftman.

Het boekje, dat loopt tot 1755, geeft verder geen fijnschilders meer. Trouwens deze waren in 1656 uit het gilde getreden, en hadden een afzonderlijk gilde gevormd. Belangrijk blijft het echter

voor de aanteekeningen omtrent boekverkoopers, drukkers en binders. Bij de uitgave van het Boeckverkoopers Gildeboeck 1702 — zie Archief, IV 44, noot 1 — kan het van groot nut zijn. Overigens dient het voorafgaande alles ter bevestiging en soms tot aanvulling van het in dit werk door den Heer BREDIUS uitgegeven schildersboek G.

EENE SCHILDERIJ DOOR FLORIS VAN DIJK, VAN HAARLEM.

(Medegedeeld door den Heer D. FRANKEN DZ., te Parijs.)

OOR eenigen tijd kocht ik hier eene schilderij van dezen meester van wien AMPZING 1) zegt: En dan VAN DIJKS banket. Gewis! een schilderij Den kenners leckerder dan alle leckernij. Hij trad in 1610 in het gild te Haarlem na een verblijf in Italië, was in 1637 deken en overleed waarschijnlijk in 1651. Zie VAN DER WILLIGEN, Les artistes de Harlem. KRAMM heeft in zijn werk en in het supplement zulke verwarde artikelen over VAN DIJK geschreven (uit zucht om de andere biografen te bedillen) dat alleen de opgaaf van een albumblad bij den Heer F. A. Ridder VAN RAPPARD berustende,

1) Beschryvinge ende lof der stad Haerlem, 1628, bl. 371.

waarde voor ons heeft. De schilderij in kwestie stelt voor: eene tafel met een rood kleed gedekt, waarover een als piqué bewerkt en met guipure omzet tafellaken. Een tinnen bord met twee kazen, een blauw porceleinen schaal met appelen, een groen laag glas, een broodje op een tinnen bordje, mispelen, een fraai mesje, een appelschil, op naieve wijze op het tafellaken geschikt, zooals op de schilderijen van HULSDONCK, van OVERSCHIE en anderen, die men de gothieken van het stil leven zou kunnen noemen, vormen het »banket". Dat alles is uitmuntend geschilderd. Men zou de voorwerpen van de schilderij afnemen. Kazen, tin, vruchten, het broodje, het is de natuur zelve. Op den donkeren fond rechts staat de teekening des schilders: een D waarvan de verlengde stok daarboven een F vormt, en aan den stok der D een tweede lijn, die de V maakt, daarachter: fecit 1615. De schilderij is op paneel, hoog 49, en breed 76 centimeter. Zij komt uit de collectie van een' graaf DE RENESSE, uit Belgie.

HERMAN SAFTLEVEN II
EN ZIJNE NAGELATEN SCHILDERIJEN.

(Met een geslachtstafel.)

ERMAN SAFTLEVEN II, wiens vader insgelijks HERMAN heette en die ook schilder was, — eene straks te vermelden schilderij van den »ouden SAFTLEUEN" bewijst dit m. i. — huwde met LIJNTGE CORNELISDr., bij wie hij drie kinderen had, namelijk CORNELIS in 1627 negentien jaren, HERMAN III zeventien jaren en ABRAHAM veertien jaren oud. Onze

schilder woonde te Rotterdam aan de Delftsche Vaart in een eigen huis, terwijl hij buitendien een tuin met tuinhuis bezat aan de Leeuwenlaan bij de Vest; den 2 Februari 1625 verloor hij zijne vrouw, maar hij troostte zich spoedig over dit verlies, want den 22 Maart 1626 hertrouwde hij met LUCRETIA DE BEAUVOIS 1), jongedochter woonachtig op den Doelweg. Dit huwelijk duurde niet lang; tusschen den 28 Maart en den 4 April des jaars 1627 overleed hij te Rotterdam en zijn boedel kwam aan de Weeskamer. Zijne kinderen werden gesteld onder voogdij van HENRICK ADRIAENSZ. tyckmaecker en JAN MATHEUSZ. VAN DER POEL glaesmaecker, welke voogden den 12 Juni 1627 met den schilder ABRAHAM VERLINDE een overeenkomst aangingen om den jongsten zoon ABRAHAM SAFTLEVEN in de kunst te bekwamen. Zoo als uit de voor ons liggende Inventaris en Rekening blijkt was HERMAN SAFTLEVEN, behalve schilder ook kunsthandelaar en liet hij een tamelijk groot aantal schilderijen, zoo van zich zelf als van andere meesters na. Het belangrijkste uit dit stuk wordt alhier medegedeeld:

Inventaris van alle de goederen ende vuytschulden die LUCRETIA DE BEAUVOIS met haer overleeden man HERMAN SAFTLEUEN schilder in zyn leuen beseten heeft zulcx die bij dezelue HERMAN SAFTLEUEN metter doot ontruymt ende naergelaten zyn. Ouergeleuert ter Weescamer der Stadt Rotterdam bij de voorsz. LUCRETIA DE BEAUVOIS, present: HENRICK ADRIAENSZ. tyckmaecker ende JAN MATHEUSZ., glaesmaecker als geordineerde voochden over de naergelaeten minderiaerige kinderen van voorsz. HERMAN SAFTLEUEN daer moeder af was LYNTGEN CORNELISDr. zyn eerste huysvrouw sa. mitsgaders COR-

1) HERMAN HERMANSSOON SACHTLEUEN Wedr, woont op de Delffsche vaert met LUCRETIA DE BEVOIS (sic) jongedochter woont op den Doelwech. Getr. den 22 Marty 1626. (Trouwboek no. 1 der Hervormde Gemeente te Rotterdam.) Men vergelijke de Rotterdamsche Historiebladen, Afd. III, Dl. I bl. 667; overigens zijn de alhier medegedeelde bijzonderheden over SAFTLEVEN en zijne kinderen nieuw.

NELIS HERMANSZ. oudste van voorsz. kinderen. Actum voor Pr. SONNEMANS ende J. VAN HOOGENDORP Weesmeesteren den Ven Meye anno 1627.

Goederen noch voorhanden zynde van de geene die de voorn. HERMAN SAFTLEUEN ten onderstande van syne huwelick met de voorn. LUCRETIA DE BEAUVOIS heeft ingebracht:

Eerst Schilderien.

Op de voorcamer eenige principale stucken, te weten:

Een Sol van CORNELIS VAN HAERLEM.

Een Luna van CORNELIS VAN HAERLEM.

Noch een cleyn stuckgen van CORNELIS VAN HAERLEM.

Een toornken van Babel van HANS KOCK.

Een stuck van seuen bermhertecheyden van FRANCK. 1)

Noch een Bordeeltgen van FRANCK.

Een stuckgen van plaisance van OSIAS VAN DER VELDE. 2)

Een Marien beelt van RYCK met de Stelt. 3)

Een groote Drye Coningen van MUNICX.

Een waterval van SAUORY. 4)

Een landtschap van NAGEL.

Een bancquet van FLORIS VAN SCHOOTEN.

Twee bloempotgens nae BREUGEL.

De Viskens naer CLARA PIETERS.

Een contrefaictsel van de suster van HERMAN SAFTLEUEN.

---

1) FRANS FRANCKEN de Oude.
2) Lees ESAIAS V. D. VELDE.
3) Bijnaam van RIJKAERT AERTSZ:

„Laet RIJK nu MET SIJN STELT naer mijne rijmen springen,
Mijn verzen moeten ook sijn name billijk singen:
'Tbeen was RIJK afgeset, wanneer het was verbrand,
Maer RIJK was rijk van geest, en wacker in de hand."
(S. AMPZING. Beschryvinge ende lof der Stad Haerlem. 1628, bl. 357.

4) ROELANT SAVERY.

Een Christnacht van SCHOOTEN.
Drye Prinskens: principalen.
Een paneel vol Hoorntgens nae CORN. VAN HAERLEM.
Twee cleine scheepgens op een koper plaetgen.
Een scheepgen in de maenschijn van SAFTLEUEN.
Noch twee scheepgens van SAFTLEUEN.
Een Hofgen en Daniel van SAFTLEUEN.
Den Rentmeester van SAFTLEUEN.
De Machabeen van SAFTLEUEN.
Den Christelicken Ridder van SAFTLEUEN.
Een Roomeer van den Jongen SAFTLEUEN.
Twee lange stuckgens van BLOOTEN. 1)
Een stuckgen van WERNAERT VALCKERT.
Een hofgen van SAFTLEUEN.
Een bootschap met een cruysgen.
Een stuckgen van Agar.
Een cleyn Danielken.
Een bancquetgen
Een Cool wtgesneeden.
Vyer apen wtgesneeden.
Een arcke van Noe.
Twee troniekens.
Een Johannes Caluinus.
Twee ovalen met vruchten.

Op de Schildercamer eenige principale stucken van verscheyden meesters gemaeckt

Een copie van HANS WILDENS.

---

1) PIETER DE BLOOT.

Een guldens (gulden) maet van JOOST DE MOMPER.
De groote soort van JOOST DE MOMPER.
Een boom van KAMPHUYSEN.
Een maneschyn van KAMPHUSEN.
Een brandeke van KAMPHUSEN.
Een Symons huys van FLORIS VAN SCHOOTEN.
Een stuckgen van JORDAENS.
Een copie van SEBASTIAEN FRANCK.
De koeijen van DE HAEN.
Een wit en swart van BLOCKLANDT.
Een ijtaliaensch Susanneken.
Een Lantschap van HERCULES. 1)
Een clein Landtschap van DIRCK HALS.
Een clein Lantschap van STALPERT.
Een clein Bloempotgen.
Een Landtschapgen van DE HAEN.
Twee stucken van LINDENS 2)
Noch een Prinsken.
Een doeck vol keetels ende duyven.
Ses cleine rondekens. Vyf groote rondekens.

Nu volgt een opgaaf van eenige »slechte dingen op de voorsz. schilderskamer"; waarmede bedoeld worden zaken van gewoon allooi. Het zijn studien van weinig waarde. Alleen verdienen de aandacht hierbij een hondeken van HUBERT TONS, drie stukken van MONTAINGE en nog drije hondekens van HUBERT THONS.

De schilderijen in de keuken leveren onder anderen op: De Lantaerne nae BLOMERT (BLOEMAERT). Twee Contrefaictsels

1) HERCULES SEGERS (?)
2) Hoogstwaarschijnlijk GERRIT LUNDENS.

van den vader van H. SAFTLEUEN. De Bachus en Ceres van den Ouden SAFTLEUEN 1). Een copie van SNIJDERS.

Verder behelst de inventaris, een lijst der boeken, van het schildersgereedschap en den verderen inboedel, waaronder wapentuig, muziekinstrumenten, zilverwerk en juweelen vermeld worden, waaruit men ziet dat SAFTLEVEN een welgesteld man is geweest.

Bij de »Inschulden die voor quade schulden werden gehouden" worden als debiteuren genoemd, HANS SNELLING 2) wegens geleende penningen *f* 25.—, en EMANUEL MONTIN, schilder tot Antwerpen *f* 10.—.

Vervolgens een opgaaf van: »Goederen die vervreempt zyn van de geene die de voorsz. HERMAN SAFTLEUEN te onderstande des voorsz. huwelicx ingebracht heeft die aen zyne kinderen ende erfgenamen wtten gemeene boel weder goet gedaen moeten werden," waaronder nog een schilderij van SAFTLEVEN, een Joseph voorstellende, vermeld wordt.

Bij de schulden en lasten des boedels vindt men de volgende aanteekening welke ons met SAFTLEVENS kinderen bekend maakt, van welke twee later als schilders vermaard zijn geworden, en die daarom niet onbelangrijk is:

De voorkinderen van voorsz. HERMAN SAFTLEUEN naementlyck CORNELIS nu out negentien jaeren, HERMAN out alsnu seuentien jaeren ende ABRAHAM out veertien jaeren compt in voldoeninge van heurluyden moeders erue de somme van acht hondert gl. te betaelen elx

1) Het komt mij voor dat met dezen des erflaters vader bedoeld wordt, die dus ook schilder is geweest.

2) Deze HANS SNELLING of SNELLINCK, was een Antwerpsch schilder, die zich in 1614 te Rotterdam vestigde (VAN DEN BRANDE, Geschiedenis der Antwerpsche schilderschool, 432.)

kindts portie van dyen soe wanneer hy twintich jaeren out zal zijn. Bouendijen moeten deselue kinderen werde onderhouden in eeten, drincken, cleederen en ander behoeften elx tot zyn twintich jaeren toe middeler tyt geleert werden leesen schrijven ende een ambacht daermede sy elx de cost can winnen, al volgende de vertichtinge ter Vierschaer deser Stede gepasseert in Febr. 1626.

Na het voornaamste te hebben medegedeeld uit den Inventaris laat ik uit de Rekening van den boedel ook nog het een en ander volgen, dat voor de kunstgeschiedenis niet zonder belang is. In die rekening vindt men aangeteekend dat, volgens contract ter weeskamer den 17 Januari 1628 opgemaakt, de erfgenamen van HERMAN SAFTLEVEN konden behouden al de goederen die hij bij en gedurende zijn huwelijk had aangebracht, en bij zijn overlijden aanwezig waren, maar dat zij moesten betalen zijne schulden die voor en tijdens dat huwelijk gemaakt waren. Van de nagelaten schilderijen die verkocht werden, vindt men hieronder de prijzen vermeld.

Ontfang by de voorsz. LUCRETIA DE BEAUVOIS alleen gehadt.

Alsoe de winckel ende neeringe van schilderen ende schilderie te vercoopen nae afliuicheyt van den voorn. HERMAN SAFTLEUEN zijn gecontinueert tot Rotterdamse kermisse anno 1627 incluys ende middeler tyt de paneelen int sterfhuys bevonden by de kinderen van voorsz. SAFTLEUEN beschildert ende oick de lysten mede int sterfhuys bevonden aen schilderien gebruyckt zyn. — Synde van de schilderien soe int sterfhuys bevonden als die aengemaeckt zijn, zoe in de marckten als int sterfhuys respective wtter handt vercocht t'gene bequaemel. vercocht conde werden alle ten eynde de voorsz. schilderien, paneelen ende lysten, ten meesten pryse ende opt profitelicxste vercocht ende gebeneficeert conde werden, soe heeft de voorsz. LUCRETIA DE

BEAUVOIS als hebbende dontfang gehadt van tgene als bouen wtterhandt vercocht is ontfangen ende vant geene als hijer nae wert gemelt te weten 1):

Van een schilderie van PR. BLOOT (PIETER DE BLOOT) en een rondeken te samen acht guld.

Van een salvater ende biechtvader te samen twee guld.

Van een bloempot met een balyne lijst twee guld. x st.

Van ses Salomons gebedekes en twee wat grooter tsamen vyer guld. x st.

Van een gortentelder ses guld. x st.

Van een lantschap van NAGEL thyen guld.

Van een Tempel met de drije Koningen van MONNIX mitsgaders van een schilderie wesende de gulde maet ende van een seuenste maet tsamen T'sestich guld.

Van twee schilderien gulde maet d'een wesende een Christnacht van SCHOOTEN en d'ander t'Roomeer van jongen SAFTLEUEN t'samen seuen en dertich guld.

Van een hofgen wesende een seuenste maet vijf guld.

Een Orpheus op de voorcamer gehangen hebbende vercocht om ses guld. vj st.

Van vyer cleine Salomons gebedekens tsamen twee guld. iiij st.

Een Daniel van HERMAN SAFTLEUEN vercocht om vyf guld.

Een clein triumph der sielen van HERMAN SAFTLEUEN elf guld.

Van een cruicifix op de voorkamer gehangen hebbende twee guld. x st.

---

1) Alleen die schilderijen, waarvan de makers of de voorstelling worden opgegeven, zijn alhier uit de rekening overgenomen.

Van een scheepgen op een koper plaetgen een guld. iiij st.

Het Thoorntgen van Babel van HANS KOCK ende de seuen Bermherticheyden van FRANCK, tsamen Twee en seventich guld.

Van het bordeeltgen van FRANCK ses guld.

Van het avontmael dat gebroecken was twee guld. x st.

Van de Drye koningen door den Jongen SAFTLEUEN die half gemaeckt was ende nue volmaeckt achtien guld.

Van het stuckgen van Symons huys van FLORIS VAN SCHOTEN twaelf guld.

Van twee schilderien van Joseph op stooters maten tsamen vyf guld. xvj st.

Van een langwerpent avontmael met een binnelyst ses guld. x st.

Van Twee prinskens tsamen drye guld. x st.

Van een Saluator ende een schecpgen tsamen vyf guld.

Van twee bancketges ses guld.

Van het Thoorntgen van Babel met een baleine lijst dertien guld.

Van Twee honden een guld. iiij st.

Een schilderie, wesende een lange drye guld maet, twee en dertich guld.

Een schilderie wesende een lange guld. maet, een Drye Koningen met twee cleine stuckges tsamen vercocht om sestien guld. x st.

Van Twee cleine scheepges tsamen vyf guld. achtien st.

Van een Paulus bekeeringe met twee cleine stuckges tsamen Thien guld. x st.

Van een langwerpent avontmael, ses guld.

Noch een langwerpend avondmael en een Joseph op een stooters maet, tsamen acht guld.

Van een bloombenneken op een stooters maet xxx st.

Van de [illegible] met een halve lijst sestien gl. x st.

Van een vierkant [illegible] drie guld.

Van een [illegible] op een [illegible] maet een guld. xv st.

Van een [illegible] met een [illegible] lijst derthien guld. x st.

Van een [illegible] met een [illegible] lijst een guld. xv st.

Van een [illegible] met een stuckgen van [illegible] met een [illegible] lijst tsamen [illegible] guld.

Van een [illegible] twee guld. [illegible] st.

Van een [illegible] op een [illegible] maet drie guld.

Van een [illegible] twee guld. xv st.

Van twee [illegible] met [illegible] twee guld.

Van een [illegible] op een [illegible] maet [illegible] guld. x st.

Van de [illegible] met [illegible] tsamen drie ende twintich guld.

Van een [illegible] seven guld. tien st.

Van een [illegible] met een [illegible] tsamen sestien guld.

Van [illegible] d'welcke deser kinderen ontfangen negen guld. die hi met schilderen verdient hadde.

Van een [illegible] met een [illegible] guld.

Van een [illegible] op de [illegible] maet [illegible] guld. x st.

Van [illegible] op [illegible] maten tsamen [illegible] guld.

Van een [illegible] twee guld.

Van [illegible] tsamen [illegible] st.

Van een [illegible] acht guld.

Van een [illegible] op een [illegible] maet [illegible] guld.

Van een ydelheyt op een gulden maet twaelf guld.

Van een scheepgen wesende een stooters maet drye guld.

Van een groot scheepgen met een bancquetgen tsamen dertien guld.

Van een Joseph op een stooters maet een guld. xiij st.

Van een bootschap B: Marie twee guld. ij st.

Van een kindeken twee guld.

Van drye Salomons gebedekens tsamen twee guld. acht st.

Van een schilderie met een binnen lyst vyf guld. x st.

Van een Jephta met een baleine lyst tsamen twaelf guld.

Van een cruisafdoeninge twaelf guld.

Van vyf historiekens op halue stooters maten zeuen guld. xv st.

Van twee cleine Marien beeldekens vyer guld. xv st.

Van twee lange lantschapges op halue stooters maten tsamen drye guld. vj st.

Van twee kinderkes tsamen een guld. xiiij st. 1)

Op een afzonderlijke lijst met het opschrift: Dyt is tgeen ick ontfangen Hebbe tsynt (sints) dat de reckeninge gepasseert is voor de Weesmeesteren, worden nog de volgende schilderijen met prijzen vermeld: een Maanschijn van CAMPHUIJSE 6 guld., de krijstelycke rijder vanden oude SAFTLEUEN 10 guld., het Vrouken aenden put van HANS JORDAENS en een Salomons recht, de groote soort. van HERMAN (SAFTLEUEN) samen 13 guld., een lanteeren van BLOMMERT 3 guld., twee tronijen van Mr. CORNELYS van Harlem 66 guld., een scheepken Peterij van SAFTLEUEN 7 guld., een Daniel van den (ouden) SAFTLEUEN en een bancket van LAMBERT,

1) De stukken waarbij geen naam van schilder vermeld staat, zijn vermoedelijk alle van de hand van HERMAN SAFTLEVEN II.

samen 8 guld., (een schilderij) van MUNIJCKENS 1 guld. 10 st., de Drij conincken ende afdoeninge van den cruijse met een Hofken ende een Hage(?) de Schouwer 2 guld. 10 st., samen 18 guld., de water val van SAUAREIJ 20 guld., twee stuckens van LIJNDENS 6 guld., de kijnder dansen 6 guld., de Tyt van SAFTLEUEN 7 guld. 10 st. een Vanitas 13 guld., een Lantschap van ESAIAS VANDE VELDE 19 guld.

In de uitgaven van de Rekening vindt men het navolgende aangeteekend:

Aen de knecht van t' gilde voor de geene die t'lijck van voorsz. HERMAN SAFTLEUEN gedragen hebben tot een vereeringe bet. ses guld. xv st.

Voor gildegelt van ABRAHAM (SAFTLEUEN) als hy int schildersgilde aengeteyckent wiert een guld.

Waarschijnlijk waren zijne beide oudere broeders CORNELIS en HERMAN reeds bij het Gild ingeschreven; althans wordt daarvoor geen betaling uitgetrokken.

Verder blijkt dat men gedurende de kermis met schilderijen op de Beurs te koop stond en dat de weduwe van onzen schilder geen moeiten of kosten ontzag om zijne nagelaten schilderijen aan den man te brengen, want zij bracht ze te Leiden, Haarlem en Gouda aan de markt, in welke steden, naar 't schijnt, toenmaals de hoogste prijzen besteed werden:

Op Rotterdamse Kermisse voor staengelt in de beursse deser stede met schilderien ende de schilderien daer te brengen ende weder thuys te brengen te samen betaelt vier guld. xiij st.

De voorn. LUCRETIA ende de dienstmeyt hebben omme de schil-

derien te vercoopen geweest in drye marckten te weten tot Leyden, te Haerlem ende ter Goude ende betaelt ouer de costen soe van staengelt an de voorsz. Steden als van reyscosten, vrachtgelt ende andere oncosten omme de schilderien gints ende weder te brengen behalve de teercosten van de voorsz. LUCRETIA ende de dienstmeyt betaelt in alles tsamen de somme van seuen ende vyftich guld.

Actum voor CORNELIS JONGENEEL ende JAN VAN HOOGENDORP Weesmeesteren, present CORNELIS outste zone van HERMAN SAFTLEUEN op den xxj^en^ January anno xvi^c^ acht én twintich.

Door de voogden van SAFTLEVENS kinderen, werd zooals reeds gezegd is, het jongste kind, ABRAHAM, van wien mij verder geen bijzonderheden bekend zijn, bij den schilder VERLINDEN in de leer gedaan, waartoe de volgende overeenkomst werd opgemaakt:

Op huyden den 12 Junius 1627 soo hebben wij HENDRICK AERTSEN ende JAN MATHEUSZ. als vercoren voochden van de kinderen van saliger HERMAN SAECHTLEUEN verhuert ende besteedt den joncxsten soon genaemt ABRAHAM HERMANTSZ. SAECHTLEUEN aen het schilderen om dat te leeren den tyt van 2 jaren bij een goet meester ende borger deser stadt Rotterdam genaemt ABRAHAM VAN DER LINDEN op sulcken contrackt ende condiesie dat denselfden meester den jongen sal leeren ende oeffenen int schilderen tot den jongen syn profijt sooveel alst hem mogelyck is om sijn belofte en consiensie te quijten ende daervoor sal den meester ABRAHAM VAN DER LINDEN hebben aen gelt 23 pont flaems voor den kost ende dranck, wasschen en vringen ende wat aengaende van dien den noot vereyst ende de voochden sullen wanneer elck jaer verschenen is betalen elck een

jaer gelts te weeten elf pont ende 3 gulden, dit alles sonder erch oft list soo hebben wij dit met onse eygen hant onderteykent.

Bij mij HENDRIK ADRIAENSE. JAN MATHEUSZ. VANDE POEL.

ABRAHAM VERLINDEN.

Ick ondergeschreven bekenne ontfangen te hebben wt handen van de voochden van de kinderen van zal. HERMAN SACHTLEUEN schilder de somme van twaelff pont vlaems ende dat van verteerde kosten van de jonckxste soon van HARMAN SAFTLEUEN.

ABRAHAM VERLINDEN.

Ten slotte voeg ik hierbij een geslachtkundig overzicht betreffende de SAFTLEVENS, dat schoon niet geheel volledig wat aangaat de data van geboorte en overlijden, toch bij de levensbeschrijving dezer schilders van nut kan zijn.

DE BOEKEN DER HAAGSCHE SCHILDERS-CONFRERIE.

(Vervolg van Deel IV, bl. 221.)

(Medegedeeld door A. BREDIUS, Onder-Directeur van het Nederlandsch Museum.)

SEDERT mijne laatste mededeelingen (zie Archief IV) verscheen JOH. GRAM'S »De Haagsche Schilderconfrerie »Pictura" 1682—1882." Uit den Aanhang zag ik dat de schrijver, behalve de door mij in het Archief gepubliceerde bronnen nog gebruikt had twee bandjes, berustende in de bibliotheek der Haagsche Teeken-Akademie en twee deelen Notulen van PIETER TERWESTEN, bij gelegenheid van het luisterrijk feest, ter herinnering aan het 200-jarig bestaan van »Pictura" in Mei 1882 gevierd, door den Heer HARY aan bovengenoemde bibliotheek afgestaan. Ik acht het wenschelijk een en ander uit deze boeken alhier medetedeelen om zoodoende zoo volledig mogelijk de Gildeboeken der Haagsche schildersvereenigingen der studie toegankelijk te maken. Een woord van dank zij hier aan »Pictura's" bestuur gebracht, dat daartoe die werken zoo bereidwillig afstond.

Het eerste boek »Register der betaalde Meestergelden, beginnende met 1657" geeft ik in zijn geheel. Het is begonnen door den netschrijvenden Secretaris VAN VEEN. Uit de andere deelen achtte ik

mededeeling van het belangrijkste voldoende. Ik vrees anders van het Archief te veel plaats te moeten vergen, en PIETER TERWESTEN had juist niet het talent veel in weinig woorden te zeggen.

Later hoop ik onder den titel »Haagsche Schilders" eenige levensbizonderheden omtrent dezen, uit de verschillende Archieven geput, te laten volgen.

Ik begin met het perkamenten bandje, waarop wij lezen:

Register der betaalde Meestergelden etc. aan de Confrerie zedert den jaare 1657.

Nota. Staet te weeten dat een ingebooren Haegenaer betaelen moet. . . 12 gulds. Een vreemde en niet in den Haege geboren . . . 18 gulds. een soon van een Haechsche schilder 6 gulds.

Naemen van alle de persoonen die het recht van de Haechsche Const en Schilders Broederschap hebben betaelt onder de regieringe van den eersten Deecken ADRIAEN HANNEMAN eñ den tweeden Deecken JACOB VAN DER DOES aenvanck nemende in den jaere 1657.

den 23 Februarij 1658 heeft GIJSBERT VAN LYBERGEN als schilder eñ ingeboore vañ Haege aen de Broederschap betaelt 12 — 0 — 0.

den 22 Martii 1658 heeft FREDRICK SONNIUS betaelt 12 — 0 — 0.

den 5 Juny 1658 heeft CAREL DU GARDIJN betaelt 15 — 0 — 0.

den 1 Martii 1659 heeft URBANUS VAN JIPEREN betaelt 12 — 0 — 0.

den 15 Maert 1659 heeft PIETER COUSIJN bij provisie betaelt . . . . 6 — 0 — 0

den 4 October 1659 heeft JOHANNES MARINUS betaelt 12 — 0 — 0.

den 4 October 1659 heeft MELCHIOR HONDEKOOTEN betaelt . . . . 15 — 0 — 0.

den 18 Octobris 1659 heeft JACOB PIJL in voldoe-

ninge van t'recht de Broederschap competeerende belooft een stuckxken schilderije van sijn eijgen hand waerdich 18 gulds. ter caemere van de Broederschap te sullen vereeren. Ende dit is door tusschenspreecken van den Hooftman MARTINUS LENGELE also toegestaen. Dit hier per . . . . Memorie.

Rest 6. Den 3 Decemb: 1660 heeft JAN LE DUCQ

Desе betaelt. aen de confrerie by provisie betaelt . . 12 — 0 — 0.

Rest 9. Den 7 Augusti 1660 heeft JACOB VAN DER BILT betaelt by provisie . . . . 9 — 9 — 0.

Den 4 Decemb: 1660 heeft JOHANNES DE BAEN betaelt. 18 — 0 — 0.

Den 8 Januarij 1661 heeft WILLEM DOUDEYNS betaelt . 12 — 0 — 0.

Den 8 Januarij 1661 heeft NICOLAES WILLINGS betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

den 5 Februarij 1661 heeft OTTO HOYNCK betaelt 16 — 0 — 0.

den 13 Augusti 1661 heeft BARTHOLOMEUS MEYBURCH betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

den 2 Mey 1661 heeft JAN LIVITSE (LIEVENS) aen handen van ADRIAEN HANNEMAN betaelt de somme van 18 gulds. dus hier . . . . 18 — 0 — 0.

Naemen van de Geenen, die het recht enz. betaelt hebben onder de Regieringe van den Deecken ARNOLDUS VAN RAVESTEIJN, aenvanck nemende den 20 Octob: des jaers 1661.

den 31 Decemb: 1661 heeft JOHAN BETS t'recht de Broederschap competeerende betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

den 30 Augusti 1662 heeft REYNIER LA HAYE t'recht betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

den 25 Octob: 1662 heeft CASPER NETSCHER betaelt 12 — 0 — 0.

den 26 Januarij 1663 heeft Guillaem Trouweelsz betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 14 Aprilis 1663 heeft Fransoys van Sandtwijck aen Deecken eñ Hooftmannen betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

den 7 Aprilis 1663 heeft Charles Codde ter caemere betaelt aen Deecken eñ Hooftmannen 3 silvere Ducatons ofte 9 — 9 — 0 over sijn recht eñ heeft de reste gekort als hem competeerende dus hier . . . . 9 — 9 — 0.

den 9 Juny 1663 heeft Harmanus Verelst voor hem en voor sijn broeder Simon Verelst t'recht de Broederschap toecoomende betaelt met 12 guldens, voor yder 6 guldens also het soonen sijn van een meester, dus hier . 12 — 0 — 0.

Naemen (als boven) onder de tweede regeering van de Heere Deecken Adriaen Hanneman aenvanck neemende den 18 Octobris 1663.

Den 3 Mey 1664 heeft den Beelthouwer Hendrick Wolschodt het recht van sijn broederschap voldaen eñ betaelt aen handen vañ Deecken Hanneman . . . 18 — 0 — 0.

den 10 Mey 1664 heeft Christiaen Duisart als Mr. schilder aen handen vañ Deecken Hanneman betaelt (als voren) . . . . 18 — 0 — 0.

den 14 Juny 1664 heeft Joncker Marcus de Bye betaelt (als voren) . . . . 12 — 0 — 0.

den 23 Junij 1664 heeft Jeronimus van Diest als Mr. schilder het recht betaelt, als sijnde een soon van een Haechsche schilder, dus hier . . . . 6 — 0 — 0.

den 24 Juni 1664 heeft Antoni Smets als Mr. Schilder het recht betaelt, doch in twee payen, die hier gecombineert sijn . . . . 18 — 0 — 0.

den 12 Novemb: 1664 heeft LAMBERT DE HUY als Mr. Schilder aen den Deecken betaelt het recht de Broederschap toebehoorende . . . . 18 — 0 — 0.

den 15 Novemb. 1664 heeft ROMBOUDT VERHULST als Statuarius en Beelthouwer betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 24 Januarij 1665 heeft ABRAHAM RAGUENEAU betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 18 Aprilis 1665 heeft ISACK VAN DUIJNEN als Mr. Schilder betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 29 Augusti 1665 heeft EVERARDUS VERBEECK betaelt over het recht de Broederschap competeerende . 12 — 0 — 0.

den 21 Novemb. 1665 heeft BARTHOLOMEUS EGGERS Statuarius eñ Beelthouwer betaelt aen handen van (als boven) . . . . 18 — 0 — 0.

den 9 Mey 1665 heeft den Deecken ADRIAEN HANNEMAN ontfangen van weege HUBRECHT VAN DE VENNE over het recht de Confrerij competeerende, door handen van den vendumr. JORIS BOCK 1) . . . . 6 — 0 — 0.

Rest 6 gulds. den 9 Mey 1665 noch ontfangen van weege JOHANNES ROSNAEGEL, door handen van JORIS BOCK . . . . . 6 — 0 — 0.

den 5 Juny 1665 heeft den Deecken ontfangen van SINIOER D'ORSTA, Jode, over Vendue te moogen houden door ordere vañ Magistraet van den Haege . . . . . 7 — 0 — 0.

den 2 Mey 1665 heeft den Deecken ontfangen door den Vendumr. JORIS BOCK van weegen ABRAHAM HUSSON over vendue te moogen houden met kennisse vañ Magistraet . . . . 12 — 0 — 0.

1) Waarschijnlijk wegens de vendu der schilderijen van ADRIAEN VAN DE VENNE.

den 6 Martii 1666 heeft Monsieur HENDRICK BARY, plaetsnijder, (betaelt) het recht de confrerije competeerende omme zijne Konst als Mr. vrij te exerceren de somme van 18 — o — o.

den 22 Martii 1666 ontfangen van d'Heer VERSCHUYR Schilder, het recht omme zijne Konst als Mr. vrij te exerceeren . . . . 12 — o — o.

den 2 July 1667 heeft CASPARUS MARS, Beelthouder betaelt (als boven) . . . . 12 — o — o.

den 23 July 1667 heeft MARTINUS MIJTENS, soon van ISAACQ MIJTENS betaelt het recht aen de Confrerij als Mr. . . . . 6 — o — o.

Namen van de Mrs. die het recht hebben voldaen onder de 2e regieringe van den Deecken AERNOLT VAN RAVESTEIJN, aenvanck nemende 18 October 1667.

den 7 January 1668 heeft JEAN GERICOT, Schilder in Miniature en Amaus (Emaux) betaelt. . . . . 18 — o — o.

den 21 Januarij 1668 heeft de Heer SAMUEL HOOCHSTRAETEN sijn vrijheit als Mr. betaelt . . . . 6 — o — o.

den 25 Febr. 1668 heeft THOMAS SACX, Beelthouder, bij provisie in mindering van 12 gulds. betaelt . . . 6 — 6. wesende een Haeghs Kint.

Noch aen Deken RAVESTEIJN het restant . . . . 5—14.

12 — o — o.

den 14 July 1668 heeft Sr. GIJSBERT DE BIJE betaelt zijn vrijheit als Mr. Schilder . . . . 12 — o — o.

den 22 Sept. 1668 heeft JACOBUS VROMANS sijn vrijheit als Mr. betaelt, sijnde een Mrs. soon . . . . 6 — o — o.

den 29 Juny 1669 heeft JOHANNES HAENSBERGEN zijn vrijheit als Mr. Schilder betaelt, sijnde een Mrs. soon 6 — 0 — 0.

Namen van de Mrs. die het recht hebben voldaen onder d'eerste regeeringe van den Deecken JOHAN MIJTENS, aenvanck nemende 18 October 1669.

den 7 Decemb. 1669 ontfangen voor het recht der vercoopinge van de Schilderijen van den Commis JACOB VAN HOGENHUYSEN . . . . 30 — 0 — 0.

den 14 Dec. 1669 heeft DANIEL HARINGH als Mr. Schilder zijn vrijheyt betaelt, sijnde gebooren Hagenaer 12 — 0 — 0.

den 21 Dec. 1669 heeft JAN VAN DER HAYE als Mr. Beelthouwer syn vrijheijt betaelt, sijnde een Brusselaer . . . . 18 — 0 — 0.

den 18 October 1670 heeft JACQUES VAILLANT als Mr. Schilder betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 25 Juny 1668 is reets aen den Deecken RAVESTEIJN by NICOLAES LISSANT op rek: van zijn vrijheijt als Mr. Schilder betaelt . . . . 6 — 0 — 0.

den 24 Januarij 1672 aen den Deecken DOEDIJNS betaelt bij DANIEL MIJTENS. . . . . 6 — 0 — 0.

den 2 Maert 1673 van JOHANNES TELLIER, Mr. Beelthouwer bij provisie gegeven. . . . . 9 — 9 — 0.

den 9 Maert 1675 van Monsr. BLOEMENDAEL Mr. Beelthouder betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 8 Dec. 1674 heeft JOHANNES VOLLEVEN zijn gerechticheijt betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 14 Dec. 1675 onder den Deecken DE BAEN ontfangen van LOUIJS MICHEL, gebooren Hagenaer

voor zijn vryheijt van zijn Meesterschap in de Schilderkunst . . . . 12 — 0 — 0.

den 5 Mey 1678 heeft AUGUSTINUS TERWESTEN, om de schilderkunst alhier vrij te exerceeren betaelt . . . 12 — 0 — 0.

den 3 Juny 1678 heeft PETRO RIJS sijn gerechticheijt als Mr. Schilder betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

den 5 Dec. 1679 heeft voldaen zijn gereghtigheijt SIMON RUYS . . . . 12 — 10 — 0.

den 13 April 1680 heeft Sr. MATTHIAS DEMELE Constschilder sijne gerechticheijt voldaen omme in d'Haghe te mogen schilderen . . . . oningevuld.

den 20 Maert 1683 heeft de Heer PETER VERHULST (is VAN DER HULST) Constschilder, betaelt . . . . . 18 — 0 — 0.

den 26 Maert 1683 van Mons. VAN DER DOES vermits sijn vader een constschilder en lit van de Confrerie geweest is. . . . . 6 — 0 — 0.

den 3 April 1683 van Monsr. JOHANNES TIELIUS ontfangen . . . . 18 — 0 — 0.

den 6 April 1683 van Monsr. DUVAL ontfangen . . 12 — 0 — 0.

den 6 April van Mons. N. N. BRANT ontfangen als boven . . . . 12 — 0 — 0.

den 8 April 1683 van Monsr. J. SPICK ontfangen . . 12 — 0 — 0.

den 18 Dec. 1683 heeft de Heer ABR. BEGA het recht als meester betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 5 Nov. 1685 heeft den Heer JACOT sijn gereghtigheid als Schilder betaelt . . . . 12 — 12 — 0.

Anno 1686 heeft JOHANNES VAN DEN BRANDE 1) betaelt sijn gerechtigheijt . . . . 18 — 0 — 0.

1) Hij was schilder.

den 30 Nov. 1686 heeft de Heer JOHANNIS LOTIN, Mr. Constschilder betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

den 25 Sept. 1688 heeft Mr. ABRAM OOSTHOORN, sijnde een Haegenaer, als Mr. Constschilder betaelt . . 12 — 0 — 0.

Beeldhouwers die haer hebben laeten aenteijckenen en op heden 13 Nov. 1683 haer gerechtigheijt hebben voldaen:

PIETER VAN DOBBEN, Hagenaer . . . . . . *f* 12 — 0 — 0.
ABRAHAM BURGHOORN. . . . . (oningevuld).
ARY LUNACH . . . . 12 — 0 — 0.
JOAN SONNEMAN, Hagenaer . . . . 12 — 0 — 0.
DIRCK JANSZ. VRIESWOUWT . . . . 12 — 0 — 0.
ABRAHAM DE VRIJER . . . . 12 — 0 — 0.
JOHANNES HANNAERT . . . . 18 — 0 — 0.
MATTHEUS LARMENEUS . . . . (oningevuld).
HUBRECHT GOUTBEECK. (Doorgehaald.)

den 16 Aug. 1686 heeft Mons. CONSTANTIJN NETSCHER betaelt als Mr. Schilder, een Schilders soon sijnde 6 — 0 — 0.

Alsmede de Heer ANTONY GERRES (?) 1) als Mrs. soon 6 — 0 — 0.

Den 11 Dec. 1688 van den Beelthouwer LUNAGH ontfangen van sijne gereghtigheijt als Mr. . . . . . 12 — 0 — 0.

den 3 Mey 1690 van Mons. DRILLENBERGH sijne gereghtigheyt ontfangen . . . . 6 — 0 — 0.

Nu volgen weer schilders.

den 21 Febr. 1687 heeft Monsr. FRANCOIS BEELDEMAECKER sijn reght als Mr Constschilder, als sijnde soon van een mr. alhier betaelt met . . . . 6 — 0 — 0.

den 21 Febr. 1687 heeft Monsr. PIERRE LE BOURGONJON sijn regt als Mr. Constschilder betaelt . . . . 18 — 0 — 0.

1) Onleesbare naam.

den 30 Aug. 1687 van Mons. ANDRIES BERTOEN, Discipel van d'Heer AUG. TERWESTEN ontfangen . . . 2 — 0 — 0.

den 30 Aug. 1687 van Monsr. MICHIEL GODIJN Discipel van den Heer HARINGH ontfangen . . . . . . 2 — 0 — 0.

den 6 Sept. 1687 heeft ABRAHAM VAN HOOGSTRAETEN Discipel van Monsr. HARINGH betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

Item van NICLAES HOOFT, discipul van den Heer TERWESTEN ut supra . . . . 2 — 0 — 0.

den 8 Dec. 1691 van d'Heer TERWESTEN voor CORNS. MICHARIUS, zijn discipul het recht . . . . . 2 — 0 — 0.

ende van . . . . VUCHT . . . . 2 — 0 — 0.

1690 van M: TERWESTEN het reght als Mr. schilder betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

den 20 Febr. 1691 heeft d'Heer Deeken DOEDIJNS ontfangen van d'Heer SCHALCKEN, Mr. Schilder . . . 18 — 0 — 0.

den 29 Nov. 1692 van de Heer JACOBUS DE NEIJS ontfangen om de Const vrij te exerceren . . . . . . 18 — 0 — 0.

den 8 Januarij 1694 heeft Mr. JAN BRANDON, dissipel van den Deeken VAN DER SCHUER sijn gereghtigheijt als Mr. voldaen . . . . 18 — 0 — 0.

den 15 February 1694 heeft Mr. ADRIAEN VAN WESSEL, Mr. Beelthouwer betaelt als sijnde een borgers soon . . . . 12 — 0 — 0.

den 25 Sept. 1694 heeft Monsr. ABRAM VAN HOOGHSTRAETEN sijn gereghtigheijt als schilder betaelt sijnde een Haegenaer . . . . 12 — 0 — 0.

MATTHEUS VAN WIELICK betaelt als Mr. . . . . 12 — 0 — 0.

den 12 Febr. 1695 heeft de Heer CORNELIS DE BRUYN Mr. Schilder aen den Deeken DUVAL betaelt . 12 — 0 — 0.

den 2 Maert 1695 heeft den Italiaenschen schilder, wonende bij Perera sijn gerechtigheijt voldaen . . . . 18 — 0 — 0.

den 12 Sept. 1695 heeft d'Heer CARRÉ sijn gerechtigheijt voldaen, als sijnde een soon van een Mr. Schilder in den Hage . . . . 6 — 0 — 0.

den 24 Sept. 1695 heeft d'Heer BLEECK sijn meestersgerechtigheijt voldaen . . . . 12 — 0 — 0.

den 24 Novemb. 1695 heeft Monsr. PIETER VIJGENS sijn gerechticheijt voldaen . . . . 18 — 0 — 0.

den 22 Dec. 1695 heeft Monsr. CHARLES MALET (Mr Beeldhouwer) sijn gerechticheijt voldaen . . . . 12 — 0 — 0.

den 28 Febuary 1696 heeft Monsr. NICOLAES LANGKAMP (Mr. Beeldhouwer) sijn geregticheijt voldaen met . 12 — 0 — 0.

den 1 Juny 1697 is als Meester aengeteekent Mr. BROUWER, om sijn Konst vrij te mogen exerceren waervoor hij belooft heeft de lijste wegh te schilderen die aen de stucken sijn aen het plaffon in de groote Kamer, en dat tot voldoeningh van sijn geregtigheijt.

den 22 Nov. 1698 heeft d'Heer BORGER VOET sijn gereghtigheijt betaelt als schilder . . . . 18 — 0 — 0.

den 1 Dec. 1698 heeft de Heer JAQUE PARMANTIER sijn gerechtigheijt betaelt als Mr. . . . . 18 — 0 — 0.

den 17 July 1699 heeft d'Heer N. HOOFT sijn gerechtigheijt betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

den 26 Jannarij 1700 heeft Mr. ANDRIES STEEKEL, Mr. Beelthouwer, voldaen. (Zonder bedrag.)

den 23 Maert 1700 heeft BAPTISTA DE BLEECK, Mr. Beeldhouwer zijn gerechtigheijd voldaan, en omdat hij heeft getrouwt een Mrs. dochter met . . . . . . 6 — 0 — 0.

den 6en Nov. 1700 heeft PETRUS HARDIMEE zijn gerechtigheid als Mr, Schilder voldaen met . . . . . 18 — 0 — 0.

den 4 Juny 1701 heeft de Heer POOL sijn gereghtigheijt voldaen als Mr. schilder met het stuck van sijn lieffste, Mejuffrouw POOL.

Mejuffrou POOL heeft haer gereghtigheijt voldaen als Meestresse schilderesse, 4 Juny 1701. (zonder bedrag)

den 24 Oct. 1703 heeft LAURENS VAN DEN HOUCK, alias DE WECKER sich aangegeven als Mr. plaetsnijder, ende is denselven het meesterschap ende de gerechtigheijd geschoncken.

den 29 October 1703 heeft REYNIER LA RISCHE sich aangegeven als Mr. Constschilder, waarvoor hij betaald heeft, alswesende een Mr. Constschilders zoon . . . . 12 — 0 — 0. 1)

Ontfangen van Menheer DUVAL wegens meestergelt 14 Nov. 1703 . . . . 12 — 0 — 0.

1704 heeft Monsr. ANDRIES STORCK betaelt als Discipel van Mr. TERWESTEN . . . . 2 — 0 — 0.

den 5 Maerdt 1706 heeft sigh aangeven als Constschilder d'Hr. LIMBURGH . . . . 12 — 0 — 0.

den 27 Maerdt 1706 heeft sigh aengeven als Constschilder d'Hr. KINT, waervoor heeft betaeldt . . . . 12 — 0 — 0.

den 16 Oct. 1706 idem d'Hr. DOORSCHODT als Constschilder . . . . 12 — 0 — 0.

den 16 Nov. 1706 idem Mr. VERBUYS als Constschilder, omdat sijn vrou een schilders doghter waer. . 6 — 0 — 0.

den 18 Aug. 1708 idem d'Heer PERSEIJN als Constschilder . . . . 12 — 0 — 0.

den 25 Aug. 1708 heeft sigh aengeven als Const-

1) Waarom geen ƒ 6.—?

miniatuerschilder de hr. EVERAERDT, Luyckenaer, en heeft by voorspraeck betaeldt . . . . 12 — 0 — 0.

den 15 Sept. 1708 heeft sigh aen geven de Hr. GASPER PEDRO VERBRUGGEN als Mr. Constschilder en heeft sijn meestergeld betaeldt met een fraey blomstuck, als oock Confraters en sijn fons. (?)

den 28 Janewarij 1711 heeft betaeldt sijn meestergeldt d'Hr. VAN GOOL als Constschilder . . . . . . 12 — 0 — 0.

den 14 feberwar 1711 heeft betaeldt de Heer ROPPELS (ROEPEL?) sijn meestergeldt als Constschilder . . 12 — 0 — 0.

(De meestergelden van 5 Maart 1706—14 Febr. 1711 zijn door M. TERWESTEN ingeschreven.)

den 10 Dec. 1712 ontfangen voor meestergelt van Monsr. KONSTANTIJN . . . . 12 — 0 — 0.

den 16 Dec. 1712. Voor meestergeld van Monsr. MONÉ 9 — 9 — 0.

den 6 Aug. 1713 het meestergelt van W. HAANSBERGEN . . . . 6 — 6 — 0.

den 11 Nov. 1713 het meestergelt van de jonge VOLLEEVEN . . . . 6 — 6 — 0.

1715 het meestergelt van Mr. VAN KUYCK. . . . 12 — 0 — 0.

den 4 Sept. 1715 het meestergelt van de Heer HOET 18 — 0 — 0.

den 20 Maert 1717 heeft d'Heer JACOBUS SCHALCKEN sijn meestergelt voldaen . . . . 12 — 0 — 0.

den 31 Meij 1718 heeft Mr. PELLEGRINI 1) sijn meestergelt voldaen . . . . 18 — 0 — 0.

den 16 Junius 1718 heeft de Heer VAN DIJCK sijn meestergelt voldaen . . . . 18 — 0 — 0.

1) Deze meester heeft de plafonds in het „Mauritshuis" in den Haag geschilderd, zooals blijkt uit het MS. van P. TERWESTEN.

den 6 Julij 1718 de Hr. SERIJN zijn meestergelt. . 18 — 0 — 0.
den 9 Dec. 1719 het mr. gelt van den Constschilder HUGHTENBURGH. . . . . 18 — 0 — 0.
den 30 Dec. 1719 oock voldaen Monsr. DE WAERDT 12 — 0 — 0.
den 5 Janiwari 1719 Mr. VAN DER BURGH en SUENTJEN als beelthouwers haer halve geldt . . . . 12 — 0 — 0.
den 1 Febr. 1719 Mr. SCHOENMAKER, beeldthouder sijn halve geldt. . . . . 9 — 0 — 0.
den 25 Maart 1719 van Mr. RUBBENS, beeldthouder sijn halve gelt . . . . 9 — 0 — 0.
den ... Juni 1721 sijn halve meestergeldt de steene-beeldhouwer SAVERY . . . . 9 — 0 — 0.
1721 heeft Monsr. CERPI, jode van Amsterdam, sijn halve meestergeldt betaelt . . . . 9 — 0 — 0.
1722 heeft de Heer KINDERMAN, blomschilder van Pragh op reken: van sijn meestergeldt betaeld . . . . 10—10 — 0.
1723. de Hr. LOUIS. . . . . 12 — 0 — 0.
de Hr. MAROTT. . . . . 12 — 0 — 0.
de Hr. HEEMS . . . . 18 — 0 — 0.
Voor een tijkening . . . . 15 — 0 — 0.
1724. Van d'Hr. DUVAL sijn meestergeld . . . . 6 — 0 — 0.
Van BREDAEL uts . . . . 18 — 0 — 0.
Van een Steenhouwer by DUSAT. . . . . 9 — 0 — 0.
Van DE ROY. . . . . 18 — 0 — 0.
den 25 Oct. 1725 Monsr. MONY op reken: van sij: meestergeldt . . . . 12 — 0 — 0.
(rest nogh 6 gulde.)
den 8 Nov. 1725 heeft SAVERI, beeldthouder sijn meestergeldt voldaen. . . . . 9 — 0 — 0.

1725 de getroude CARREE als meesterssoon . . . 6 — o — o.
1726 van een duyts beeldhouwer die bij SAVERI gewerkt heeft . . . . , , ... 9 — o -- o.
den 11 Juny 1726 VAN DER HEIJDE sijn meestergeldt 18 — o — o.
den 30 Juny 1726 de oude CARÉ van Alckmaer op rek: 6 — o — o.
Nog het meestergelt van Monsr. franse crayoneerder DE SANGLES . . . . 18 — o — o.
1730 Item van d'Hr. ROON op reken: . . . . . 9 — o — o.
den 3 Maert 1731 van den oudste VAN CAL . . . 6 — o — o.
den 22 Juny 1731 van ARENIUS . . . . 18 — o — o.
en van KELLER . . . . 18 — o — o.

Pro memoria:

De Hr. VAN VRIJHOEVEN heeft na de verkoping van Mey 1729 op de camer gelaten een stuck schilderije van SNIJDERS of DE VOS en is bedongen van het bewaren s'jaers *f* 3 — —.

De Hr. ADRICHEM heeft sedert de tijt als boven op de camer gelaten verschijde antieke borstbeelden, en is met de Hr. KINT geconvenieert daervoor te betalen s'jaers *f* 9 — —.

Voor 4 jaeren bewaring van de Swijnejagt van de Hr. VAN VRIJHOEVEN die deselve heeft laten weghalen . . . . *f* 12 — o — o.

Den 8 Maardt 1737 heeft mijn ouste soon AUGUSTINUS TERWESTEN sijn meestergeldt aen mijn betaeldt als Deecken . . . . 6 — o — o.

M. TERWESTEN.

Dito van de Hr. WOLTERS ontfangen sijn meestergelt 18 — o — o.
den 17 April 1737 van den Hr. NACHENIUS . . . 12 — o — o.
den 20 Mey 1737 van de Hen gebroeders CARRÉ . 12 — o — o.
van de Hr. KINT ontfangen voor d'erffgen: van den Hr. ADRICHEM voor het bewaren van de borstbeelden

en antiquen op de Confrerie-camer . . . . 44 — 0 — 0.
Nog ontfangen het Meestergelt van den Heer DENNER 18 — 0 — 0.
Van DIDERIK HERMANUS CUYPERS . . . . 12 — 0 — 0.
Nog van den Vendumr. VAN WOUW wegs. verkoping in April 1737 . . . . 150 — 0 — 0.

Uytgegeven:

Voor 9 Picturas . . . . *f* 67 — 10 —.
1 voor de Kamer
1 voor de Heer SCHELTUS
7 voor de regenten.
Op den dag vant vuurwerk in de herberg betaelt voor huyr, verteering, huyrkoets en van de vrouwen . . . . 37 — 12 —
f 105 — 2 --.

(Voor een toertje naar den Hr. PIETER VAN HAANSBERGEN *f* 12 — 16 — enz.)

Volgt een lijstje van de hand van den Secretaris VAN VEEN:

Staet te weeten dat ieder Schilders Discipel of leerlingh betaelen moet . . . 2 gulds.

Naemen der Leerlingen van de schilders die t'recht de Haechsche Const en Schilders-broederschap competeerende hebben betaelt onder de Regeeringe van den Heer Deecken ADRIAEN HANNEMAN Ao. 1658.

den 12 Januarij 1658 heeft betaelt GAMALIEL DAY, discipel van den Hooftman VAN DER DOES t'recht etc. . 2 — 0 — 0.
den 5 Febr. 1658 heeft MARTINUS LAECKEMAN, leerlinck van CAREL DU GARDIJN, betaelt . . . . . 2 — 0 — 0.
ANTONY SCHINCKELS, discipel van ALEXANDER PETYT, heeft den 23 Febr. 1658 bet: . . . . 2 — 0 — 0.

den 9 Martii 1658 heeft MARCUS DE BIJE, discipel van VAN DER DOES betaelt. . . . . 2 — 0 — 0.

den 24 Martii 1658 heeft FRANS JACOBSZ als discipel betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 6 Mey 1658 heeft WILLEM TER KLOCKE, discipel van LENGELE betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 10 Apprilis 1658 heeft JAN LA ROQUETTE discipel van LENGELE betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 2 Mey 1658 heeft HENDRICK HUYGENSZ als discipel betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 15 Mey 1658 heeft CAROLUS GHIJSBERTI als Discipel betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 8 Juny 1658 heeft JEREMIAS VAN DER EIJDE, Discipel van HANNEMAN betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 16 Augusti 1658 heeft ANTONI DE HAEN, discipel van VERELST betaelt. . . . . 2 — 0 — 0.

den 8 Febr. 1659 heeft JOHAN GIJSBERT VAN SUIJLEN VAN DER HAER, discipel van FERDINANDUS CASSIOPIJN betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 15 Febr. 1659 heeft ALEXANDER HAVELAER, discipel van den Hooftman JACOB VAN DER DOES betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

In dit jaer van 1659 heeft den Deecken ADRIAEN HANNEMAN noch van ses verscheyde discipulen overt'recht ontfangen 12 guld^s. wiens naemen verleyt sijn . 12 — 0 — 0.

den 8 February 1660 heeft JAN JANSZ SMIDT, discipel van JORIS VERHAEGEN betaelt. . . . . . . 2 — 0 — 0.

den 20 Oct. 1660 heeft ADRIAEN VAN DER WIELE, discipel van JOHAN MYTENS betaelt. . . . . 2 — 0 — 0.

Naemen (als boven) onder de regeeringe van den Heere Deecken Jacob van der Does, aenvanck nemende October 1660.

den 9 Aprilis 1661 heeft den Deecken Verdoes betaelt voor sijn stomme discipel met naeme 1) . . . 2 — 0 — 0.

den 21 Mey 1661 heeft Samuel Cabbeliaeuw, discipel van Arent van Ravesteijn betaalt . . . . . 2 — 0 — 0.

Den 21 Meij 1661 heeft Willem Frederixsz. van Royen, discipel van Arent van Ravesteijn betaelt . 2 — 0 — 0.

den 28 Mey 1661 heeft Marcus van der Linde, discipel van Adriaen Hanneman betaelt. . . . . . 2 — 0 — 0.

den 13 Aug. 1661 heeft Nicolaes Lissant, discipel van den oudt-hooftman Mijtens . . . . 2 — 0 — 0.

den 6 Oct. 1661 heeft Theodorus Bernoille, discipel van den Heer Deecken Jacob van der Does betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

Naemen (als boven) onder de regeeringe van den Deecken Arnoldus van Ravesteijn aenvanck neemende 20 Oct. 1661.

den 25 Oct. 1662 2) heeft Cornelis Wildt, leerlinck van A: Hanneman betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 14 Aprilis 1663 heeft Erasmus Arondel (Arondeus?) discipel van den Hooftman Doudeijns betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 14 Aprilis 1663 heeft Bartholomeus van Burgindis, discipel van den Hooftman Doudeijns betaelt . 2 — 0 — 0.

den 14 Aprilis 1663 heeft Lowys Paen, discipel van den Heer Doudeijns betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

1) Oningevuld. 2) Was een 1 die in een 2 veranderd is.

den 28 Aprilis 1663 heeft ABEL FRANCOYS BARON als discipel betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 9 Juny 1663 heeft FREDERICK VAN TONGEREN betaelt voor een discipel WILLEM MINNEL . . . . . 2 — 0 — 0.

den 14 July 1663 heeft GERRIT JACOBSZ. OVERBEECK als discipel door sijn moeder betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 14 July 1663 heeft DANIEL WAELEWIJNS, discipel van WILLEM DOUDEIJNS betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 28 July 1663 heeft MARTINUS SCHOLTENS als discipel betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 4 Augusti 1663 heeft BERNARDUS VAN DER VECHT, discipel van HANNEMAN betaelt . . . . . . 2 — 0 — 0.

Naemen (als boven) onder de tweede regeeringe van den Heere Deecken ADRIANUS HANNEMAN, neemende aenvanck op den 25 Oct. 1663.

Den 22 Dec. 1663 heeft ANTONI VAN DAELEN, leerlinck van JAN LA ROQUETTE, Mr. Schilder t'recht betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 14 Juny 1664 heeft DANIEL HARINCK, leerlinck van den Mr. Schilder ARNOLDUS VAN RAVESTEIJN betaelt 2 — 0 — 0.

den 28 Juny 1664 heeft PIETER VAN REENEN, discipel van den Mr. Schilder WILLEM DOEDIJNS t'recht Betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

---

den 20 Oct. 1667 heeft PITER VAN RUVE (RUYVEN?) t' recht de Confrerie competeerende betaelt . . . . . 2 — 0 — 0.

Op den 15 Sept. 1668 onder de regeringe van den Deecken ARENT VAN RAVESTEIJN hebben dese naervolgende decypelen haere vrijheijt als decijpel betaelt, leerende bij den Heer Hooftman MIJTENS:

Eerstelijck ANDRIJES DE WIT, Soone van JAN TIJSSEN, knecht van de Confrerije.

Noch GERRAERDT DE NIJST . . . . 2 — 0 — 0.

Dito POUWELS VAN DE VELDE . . . . 2 — 0 — 0.

Op den 24 Augustus 1669 hebben dese naervolgende drie decijpelen van den Heer Deecken RAVESTEIJN haer recht voldaen:

JOP HOUTUYN, JOHANNES DABBE en WILLEM WISSING, ieder 2 car: guldens . . . . 6 — 0 — 0.

Op den 7 Sept. 1669 heeft MARTIJNES DE MEESTER sijn vrijheijt als Mr. Beelthouwer betaelt . . . . . . 12 — 0 — 0.

Op den 5 Oct. 1669 heeft Sr. JAN BATIST TIJSSENS op reeckening betaelt. . . . . 12 — 0 — 0.

den 25 July 1671 heeft de Hr. TIJSSENS noch betaelt 6 — 0 — 0.

18 — 0 — 0.

den 8 Nov. 1670 heeft JOHAN VOLLEVENS als disipel rijn recht betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

Dito heeft PIETER VAN RIJS betaelt . . . . . . 2 — 0 — 0.

Dito heeft ANDRIES GUTSKY als dissipel betaelt . 2 — 0 — 0.

Den 27 Jan. 1674 heeft DANIEL JACOT sijnde discipul van W. DOEDIJNS betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

Op denselfde DOMINICUS VAN WIJNEN . . . . . 2 — 0 — 0.

Naemen (als boven) onder de regeeringe van den Deken JOHAN DE BAEN, aenvanck nemende metten 15 Nov. 1671.

den 28 Mey 1672 heeft HENDRICK VAN DIJCK, dissipel van JAN VAN DER HEYDE, Beelthouder, zijn vrijheyt betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 4 Juny 1672 heeft MOURITZ VAN DER LINDEN Mr. Schilder zijn vrijheijt betaelt, zijnde een Hagenaer	12 — 0 — 0.
den 27 Juny 1682 van Monsr. PALINGH op reeckeningh ontfangen 3 ducatons à specie, onder conditie dat het resterende op sijn wederkomst uijt Engelant sal suppleren	9 — 9 — 0.
den 17 Nov. 1703 heeft de Hr. PALINGH tot voldoeningh betaelt.	8 — 11 — 0.
	f 18 — 0 — 0.
Nogh heeft 27 Junij 1682 ERNST VAN HEMER als discipel voldaen	2 — 0 — 0.
den 29 Mey 1684 heeft HUYBERT GOUTBEECK sijn recht betaelt in handen van mij D. MIJTENS.	2 — 0 — 0.
den 29 Mey 1684 heeft Mijnheer JOH: FRED: BODECKER sijn recht betaelt als Mr. Schilder aen my D. MIJTENS .	18 — 0 — 0.

Naemen der discipelen (als boven) onder de regeeringe van den Heere Deecken WILLEM DOEDIJNS. 1)

den 7 April 1674 heeft FRANCHOIS MANNES als dissipel van den Heer Hooftman VERSCHUIJR betaelt. . .	2 — 0 — 0.
den dito heeft HENDRICK NIEULANT, medeleerlinck van den Heer VERSCHUYR betaelt	2 — 0 — 0.
den 12 Mey 1674 heeft ELIAS VINIE als disipel van DANIEL MIJTENS sijn vrijheijt betaelt	2 — 0 — 0.
den 12 Mey 1674 heeft LOURENS BRUYNING, disipel van DANIEL MIJTENS betaelt	2 — 0 — 0

1) NB. Geen datum.

den 12 Mey 1674 heeft CORNELIS DE BRUN, als dissipel van den Hooftman TH. VAN DER SCHUER betaelt 2 — 0 — 0.

den 22 Mey 1674 heeft MICHIEL VAN DER VALCK, dissipel van den Heer Deecken DOUDEYNS betaelt . . 2 — 0 — 0.

den 22 Febr. 1679 heeft JACOBUS BENTEM als dissipel van D. MIJTENS betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

Naemen (als boven) onder de regeering van den Heere Deecken JOHAN DE BAEN. 1)

den 1 Febr. 1676 heeft HARDENBROEK, dissiepel van d'Heer NETSCHER, zijn freyheijt betaelt . . . . . . 2 — 0 — 0.

dito heeft de zoon van de wijnkooper BRANDT als dissiepel van d'Heer Netscher betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

den 22 Juny 1679 heeft JAN EBBELAER, leerling van Monsr. VAN TONGEREN betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

(sijnde W. DOEDIJNS Deecken.)

dito heeft DIRCK SEUNTJES, mede discipel van Mr. VAN TONGEREN betaelt . . . . 2 — 0 — 0

den 28 January 1683 is van OTTO BOMBLE het reght als discipel voldaen . . . . 2 — 0 — 0.

den 28 July 1683 heeft ARNOLDUS GOUDA, discipel van W. DOEDIJNS, Deken, voldaen . . . . 2 — 0 — 0.

Ao. 1684.

Naemen van de discipels van de beelthouwers die haer gerechtigheyt hebben voldaen aen den Deeken THEODr. VAN DER SCHUER.

Den 4 Meert 1684. ADRIAEN VAN LEEUWEN, dissipel van den beelthouwer SONNEMANS . . . 2 — 0 — 0.

1) Geen datum.

Den 4 Meert 1684.	BENJAMIN DE BREUCKER, dissipel van den beelthouwer SONNEMANS . . .	2 — 0 — 0.
	FRANSOYS GEWIJSJES, dissipel van den beelthouwer SONNEMANS . . .	2 — 0 — 0.
	PIETER EMMERY, dissipel van den beelthouwer MATTHIJS LAROMEUS .	2 — 0 — 0.
	GERRIDT VAN DER BLOCK, dissipel van den beelthouwer VAN DER HEIJDE	2 — 0 — 0.
	NICLAES LANCKAMP, dissipel van den beelthouwer JERONIMUS VAN DER NECK	2 — 0 — 0.
	JOHANNES SCHOBIJN, dissipel van den beelthouwer ABRAM DE VRIJER . .	2 — 0 — 0.
	JACOBUS VAN BRAECKEN, dissipel van den beelthouwer ABRAM DE VRIJER .	2 — 0 — 0.
den 26 Meert 1684.	FILIPS CORNELIS SWEIJS, dissipel van den beelthouwer BLOMMENDAEL . .	2 — 0 — 0.
den 6 April 1684.	ALEXANDER VAN DER SNOEK, dissipel van den beelthouwer JERONIMUS VAN DEN ECK	2 — 0 — 0.
den 2 Mey 1684.	JOHANNES VAN NESSE, dissipel van den beelthouwer MARTIJNES DE MEESTER.	2 — 0 — 0.
dito.	HENDRICK VAN WAERT, dissipel van den beelthouwer MARTIJNES DE MEESTER.	2 — 0 — 0.
dito.	LOUYS MUNTS, dissipel van den beelthouwer Mons[r]. VAN SUNDEREN . .	2 — 0 — 0.
den 5 Dec. 1684.	Mons. PIETER COULERS, dissipel van den Heer DUVAL	2 — 0 — 0.
den 2 Dec. 1685 van de H[r]. Procur[r]. VAN VEEN ontfangen wegens sijn soon, discipul van DOEDIJNS . .		2 — 0 — 0.

den 29 Dec. 1685 van d'Heer BEGA, wegens zijn discipel, den zoon van Pr. ROMBURGH . . . . 2 — 0 — 0.

den 6 July 1686 van JACOBUS BISSCHOP, discipel van d'Heer TERWESTEN. . . . . 2 — 0 — 0.

den 20 Desemb. 1687 van CAREL GALOIS, dicipel van Mr. CARÉ ontvangen , ... 2 — 0 — 0.

denselven dito van PIETER DE RAEP ad idem . . 2 — 0 — 0.

den 23 Dec. 1687 bij Mr. SANDBEECK betaelt als discipul van d'Hr. TERWESTEN. . . . . , 2 — 0 — 0.

den 10 April 1688 heeft OLIVIER DE BIJ sijn recht als dissypel betaelt. . . . . 2 — 0 — 0.

den 22 Sept. 1695 heeft Monsr. RITDSARDT BLEEC aan mij DUVAL als Deecken betaelt. . . . . 2 — 0 — 0.

ditto COENRAET ROEPEL betaelt. . . . . 2 — 0 — 0.

dito ABRAHAM STEENWIJCK betaelt . . . . . . 2 — 0 — 0.

Discipulen die van tijd tot tijd hebben betaelt aen de Hooffden van de Beeldhouders.

HUYBERT VAN LOON.
TEUNIS ZEUNTJES.
CORN. VAD DEN BOSCH.
HEYNDR: SINJEUR.
LEVI VAN CAMPEN.
CORN. VLUERDEN.
Pr. FAAS.
ANTHONY VAN VEEN.
JAN NOORVES. (?)
JAN BLOMMENDAEL.
JOHANNES STEFFENS.

} . . . . *f* 2 — 0 — 0.

HENDR: VAN REE.
CLAES ZEUNTJES.
CORN: LANGELAEN.
ANTHONY VAN ASPEREN. . . . . *f* 2 — 0 — 0.
MARINUS, discipel van BLOMMENDAEL.
ADOLFF CREFELT.

1703.

den 19 Nov. 1703 ontfangen van Mr. DOORCHOT sijnde discipel van d'Heer NETSCHER . . . . 2 — 0 — 0.

den 14 Nov. 1703. Ontfangen van d'heer TERWESTEN het discipelgelt voor VAN HULST van Delft . . . . . 2 — 0 — 0.

Hier volgt in eens weder het schoone schrift van den Secretaris VAN VEEN.

Desе moeten jaerlijckx een schellinck betaelen. — Naemen van alle de Meesters die onder de Eedele Haechsche Const- en Schilders-Broederschap hebben gestaen en begreepen sijn geweest, neemende aenvanck van den Jaere 1660.

De Heer Burgemeester DIRCK VAN DER LISSE.
De Heer ANTONI VAN RAVESTEIJN.
De Heer ADRIAEN VAN DE VENNE. Is overleeden. 1)
De Heer ADRIANUS HANNEMAN.
De Heer Cappiteijn JOHAN MIJTENS.
De Heer JACOB VAN DER DOES . Is wt den Haege gaen woonen.
De Heer ARNOLDUS VAN RAVESTEIJN.
De Heer Capitein MARTINUS LENGELE.

1) Men bedenke dat dit er **later** achtergeplaatst is.

PIETER VERELST . . . . . . Is wt den Haege metter woon vertrocken.
JOHAN WESTERBAEN.
De Heer WILLEM DOEDEIJNS.
SYBRANDT VAN BEEST, oudt Hooftman.
JORIS VAN DER HAEGE.
ISACK MIJTENS.
FREDERICK SONNIUS.
De Heer ANTONI GOUTERIS . . Is deeser weerelt overleeden.
JACOB VAN DER BILT . . . . . Is tot Amsterdam metter woon.
De Heer Commijs BASTINGIUS. . Is deeser weerelt overleeden.
FERDINANDUS WES.
HENDRIK NOORDERWIEL . . . . Is deeser weerelt overleeden.
URBANUS VAN YPEREN.
NICOLAES WILLINGH.
JACOP PIJL.
MELCHIOR HONDEKOOTEN . . . Is tot Amsterdam gaen woonen.
ANTONI KROOST. . . . . . Is overleeden.
OTTO HOYNCK . . . . Is naer Engelant vertrocken.
BARTHOLOMEUS MEYBURCH.
JONCKER MARCUS DE BYE.
JOHANNES MARINUS.
WILLEM VAN DIEST.
JAN GROENEWEEGEN.
PAULUS HELLEBUYCK.
JACOB DUVELANT . . . . . . Is overleede.
GERRIT DE HOOCH.
JAN LE DUCQ.
CAREL DU GARDYN . . . . . Is wt den Haech metter woon.

JOHANNES VAN DER STOCK.	
DIRCK DAELENSZ.	Woont tot Rotterdam nu.
JOHANNES DE BAEN.	
CHARLES CODDE.	
Juffrouw MARIA GOUTERIS.	
Juffrouw CATARINA KNIBBERGEN.	
Juffrouw MARIA VAN DER LAECK.	Is deser weerelt overleeden.
JOHAN LIWITSZ. (LIEVENSZ.) . .	Is nu tot Amsterdam woonende.
DIRCK MATHAM, plaetsnijder . .	Is deser weerelt overleeden.
VAN TIEL. Plaetsnijder.	
FREDERIJCK VAN TONGEREN, Beelthouwer.	
JOHAN LARSON, Statuarius of Beelthouwer	Is deser weerelt overleeden.
HENDRICK WOLSCHOT, Beelthouwer.	
JOHAN HULSTER.	
PIETER ROOMANS, Beelthouwer.	
PIETER COUSIJN.	
GIJSBRECHT VAN LYBERGEN. . .	Is overleeden.
ANTONI DE HAEN.	
JACOB DUCQ. 1)	
JAN BOOGAERT.	
GERRIT VAN GOEST.	
FRANSOYS VAN SANDTWIJCK.	

---

1) Zonder twijfel de Utrecht'sche schilder van cortegaerdtge's en „bordeeltgens". In een Notarieele acte van 1660 wordt „JACOB DUCK, schilder" in den Haag, oud 60 jaren genoemd, wat met de data bij S. MULLER Fz. (Schilders-Vereenigingen te Utrecht) strookt.

Hermanus Verelst Symon Verelst . . }	Woonen nu tot Voorburch.
Abram van Beijeren.	
Casper Netscher.	
Reijnier de la Haye.	
Jeronimus van Diest.	
Christiaen van Sandrart. . .	Is overleeden.
Ottomarius Hackius.	Woont niet meer in den Haeg.
Johan la Roquette.	
Eisse Goudtbeeck, Beelthouwer.	
Jan Crepé, idem.	
Geurt van Son, idem . .	Is overleeden.
Cornelis Elants.	
Christiaen Duisart.	
Antoni Smets.	
Rombout Verhulst, Statuaris en Beelthouwer.	
Lambert de Huy	Woont nu tot Amsterdam.
Abraham Ragueneau.	
Isack van Duynen.	
Everardus Verbeeck.	
Theodorus van der Schuyr.	
Guilliaem Trouweelsz.	
Monincx.	
Kraeij.	
Leelienberch.	
Greefenbrouck.	
Van Haestert.	

BARTHOLOMEUS EGGERS, Statuarius
en Beelthouwer.
JOHANNES ROSNAEGEL.
HUBRECHT VAN DE VENNE de Jonge.
Hier eindigt dit lijstje.

Op eens volgen, verward door elkaer, rekeningen enz. van 1738 enz., waaruit ik slechts het belangrijkste overneem.

De rekening van den maaltijd met de vrouwen bedraagt in 1739	*f*	132 — 6 —.
1740. Ontfangen van de Hr. ONKRUIT	»	18 — 0 —.
1741. 9 Febr. Meestergelt van Mons. N. BARNARDS	»	12 — 0 —.
1742. 24 Febr. Meestergelt van ADOLF ROELOFSWAART	»	12 — 0 — 0.
» 26 » Meestergelt van Mr. H. GRAHAM	»	18 — 0 — 0.
» 1 Maart. Op rek. van VAN PEENEN	»	5 — 0 — 0.
» 12 » Van GERARDUS JOSEPHUS SAVERIE gecondemneert door Burgemrn.	»	18 — 0 — 0.
» 19 » Van DE LA VILLETTE, miniatuur sch.	»	12 — 0 — 0.
Noch verkoft aan de Hr. VAN HOECKEN een stuk van BACKER zijnde Paris oordeel op 23 Mey 1741 voor	»	29 — 8 0.
Van de verkoping van HOEKE, HARTSOEKER en HOWART	»	69 - 15 — 8.

1743. 12 Maert. Meestergelt van de Hr. FRANCK	*f*	18 — 0 — 0.
1744 en 1745. Van de verkopingen schilderijen GREENWOUT en Mevr. DIESHOEK	»	188 — 10 - 0.
1746. 23 Dec. Monsr. VAN KUYK sijn meestergelt.	»	6 — 0 - 0.

1747. 12 Maert. Monsr. FOURNIER sijn meestergelt . » 18 — 0 — 0.
» 20 Mey. Monsr. SYX, miniatuerschilder . . » 18 — 0 — 0.
» 26 » Van de verkopingen POOK en VAN PEE. . . . . » 36 — 19 — 0.
1748. 5 Jan. Door de Hr. DE WAERT betaelt het resteerende meestergelt van de schilder VAN PEE. . . . . . » 13 — 0 — 0.
1748. 10 Julij. De Hr. SCHOUMAN sijn meestergelt » 18 — 0 — 0.
1749. 24 » Monsr. BRASSER sijn mr.gelt . . . » 18 — 0 — 0.
» 17 Nov. Van de verkoping van OURICK. . » 50 — 0 — 0.
1751. Van eene verkoping . . . . » 155 — 10 — 0.
(In 1746 bedragen de kosten van drie diners *f* 343.—)
1752. 19 April. Van eene verkoping. . . . . . *f* 99 — 17 — 6.
» 12 Oct. De Hr. COPIUS sijn meestergelt. . » 12 — 0 — 0.
» 27 » De Hr. TISBEIN sijn meestergelt . » 18 — 0 — 0.
1753. 9 Maert. Van N. MOUSART . . Meestergelt » 17 — 2 — 0.
» 16 Junij. » LINDEN VAN DIJK » » 18 — 0 — 0.
» 19 do. » STUDER . . . . » » 18 — 0 — 0.
» 25 do. » DE LA CROIJX. . » » 18 — 0 — 0.
» 7 July. » SCHNEYDER, Meestergelt . . » 18 — 0 — 0.
» 27 Sept. » STOLKERT, » . . » 18 — 0 — 0.
» 28 » » FREESE, » . . » 18 — 0 — 0.
» 31 Oct. » SCHAATSBERGEN, » . . » 12 — 0 — 0.
1754. 23 Febr. » VAN MARKEN, » . . » 18 — 0 — 0.
» 16 Maert » ISACK OUWATER, » . . » 18 — 0 — 0
» 26 Meij » PIERENO, » . . » 18 — 0 — 0.
» 13 Aug. » FRANCKEN, » . . » 11 — 10 — 0.
» 3 Sept. » FABER, » . . » 18 — 0 — 0.
1755. de Heer LIOTARD, constschilder, heeft sijn

meestergelt betaelt tot 18 glds. welke door
den Deeken KINT is verrekent mij present.
H. VERSCHURING. Secretaris.

1755. 19 Juny.	Van de verkoping	*f*	141 — 0 — 0.
1756. 20 July.	idem.	»	144 — 0 — 0.
	Meestergelt van C. VAN CUYK . .	»	6 — 0 — 0.
	Idem van de Heer SPINNY .	»	18 — 0 — 0.
	Van de Heer VAN SCHAGEN voor het schoonmaken van schilderijen	»	12 — 0 — 0.
1757.	Meestergelt JOHAN DE GROOT, constschilder	»	18 — 0 — 0.
»	idem LOUIS DU CHESNE, als vooren .	»	18 — 0 — 0.
1760.	Van de verkoping van LIMBORCH op 17 Sept. 1759	»	210 — 0 — 0.
	Meestergelden:		
» 31 Jan.	Van DANIEL BRUYNINX	»	18 — 0 — 0.
21 April	» HYRONIMUS LAPIS	»	18 — 0 — 0.
» dito	» DIRK KUYPERS van Dordrecht.	»	18 — 0 — 0.
» 6 Mey.	» AUGUSTINI van Haerlem . . .	»	18 — 0 — 0.
» 21 Nov.	» T. P. C. HAAG	»	18 — 0 — 0.
1761. 23 Febr.	» PAULUS CONSTANTIJN LA FARGUE	»	18 — 0 — 0.
» dito	» JACOB ELIAS LA FARGUE . .	»	18 — 0 — 0.
» 25 Juny	» FRANCOIS REGNIER.	»	18 — 0 — 0.
» 22 Aug.	» RUTGER MOENS TAATS . . .	»	18 — 0 — 0.
» 28 Sept.	Van JEAN HUMBERT.	»	18 — 0 — 0.
1762. 4 Jan.	» GERRIT KAMPHUIZE . . . . . blijft nog 6 gld. schuldig. (16 Nov. ontfangen.)	»	12 — 0 — 0.
» 5 »	» KILIAN . . . . blijft nog 12 gld. schuldig.	»	6 — 0 — 0.

1762. 19 Oct.	Van VICTOR VESPRÉ.	*f*	18 — 0 — 0.
» 19 Nov.	» PIETER TERWESTEN, als meesterszoon in de Confrerie bekent.	»	6 — 0 — 0.
» dito	» de heer HENDRIK VERSCHURING	»	12 — 0 — 0.
1763. January.	» de Verkoping 28 Sept. 1762 .	»	105 — 0 — 0.
» 15 Nov.	» idem 11 July 1763 .	»	180 — 0 — 0.
» 5 Febr.	Meestergeldt van BERNARD PAUL, » schilder van Gent . .	»	18 — 0 — 0.
1763. 27 Maart.	Meestergelt van LE SAGE, miniatuur schilder	»	18 — 0 — 0.
» 16 Nov.	» van den gepens: Lt. KILIAN de 2e termijn . . .	»	6 — 0 — 0.
1764. 9 Jan.	» COSMO ALEXANDER Engels schilder	»	18 — 0 — 0.
» 24 dito	» van KILIAN, 3e termijn .	»	6 — 0 — 0.
» 26 April.	» van BOLOMEY; Frans schilder 1)	»	18 — 0 — 0.
» 31 Jan.	Van de Hr. H. VERSCHURING, courtagie van een stuk van zijn WEd. dat op de kamer hing en particulier verkogt is.	»	10 — 10 — 0.
» 18 Sept.	Van de verkoping 29 May 1764 .	»	504 — 0 — 0.
	Meestergelden van:		
» 26 May.	de Hr. PACHS, schilder van Sweede	»	18 — 0 — 0.
» 25 Sept.	de Hr. JAN JACOB SCHALGH, Landschap- en beeste schilder uit Zwitserland, provisioneel	»	15 — 15 — 0.

1) Van Lausanne.

1765.	19 Maart.	Voor 't plaatsen van een schildery op de kamer van d'Erfgen: van freule VAN GERSDORFF.	*f* 5 — 0 — 0.

(Volgen onbelangrijke bedragen van kleine verkopingen, schoonmaken van schilderijen enz.)

1765. Ontfangen Meestergelden.

»	10 Dec.	Restant van SCHALGH	» 2 — 5 — 0.
1766.	2 April.	Van den Miniatuurschilder PASCHINI, een Venetiaan.	» 18 — 0 — 0.
»	id.	Van den schilder VINCENTIUS, een meesterszoon zijnde	» 6 — 0 — 0.
1767.	18 Febr.	Van den bloemschilder VAN OS. .	» 18 — 0 — 0.
»	23 d°.	» » schilder ADRIAAN SCHREGARDUS	» 18 — 0 — 0.
»	25 d°.	» » schilder H. CARRÉE junior een Mrs. zoon zijnde . .	» 6 — 0 — 0.
		» » schilder BOSMAN	» 18 — 0 — 0.
»	4 Maart.	» » schilder TRINQUESE, zijnde een Fransman.	» 18 — 0 — 0.
»	7 d°.	» » pourtrait schilderesse Madame DE GASC, geboore LISIEWSKA	» 18 — 0 — 0.
»	4 April.	» » pourtrait schilder HEINZIUS op rekening . . . . . rest *f* 5 — 15 —.	» 12 — 5 — 0.
»	11 Augusti.	» » schilder ANTONY BOELAART	» 12 — 0 — 0.
1768.	16 Febr.	» Schilder KAREL LA FARQUE, zijnde de jongste	» 18 — 0 — 0.

» Betaelt aan 't schilderij van S. VAN HOOGSTRA-

TEN en een P. LASTMAN op de verkoping van 23 Sept. 1765, met de onkosten . . *f* 186 — 6 — 0.

1768. 28 Juni. Van de Heer JOHAN GEORG ZIESENIS, Keurvorstelijke Hanoversche Kabinetschilder wegens zijn Meestergelt. » 18 — 0 — 0.

» 12 Jul: Van Monsr. ANTONY BOELAART, wegens restant Meestergelt . . . . » 6 — 0 — 0.

» 24 Sept. Van de Heer Kunstschilder FRANCISCUS XAVERY wegens meestergeldt . » 18 — 0 — 0.

» 26 do. Voor 't plaatzen van 't verkogte stukje van TROOST . . . . » 1 — 0 — 0.

» 25 Oct. Voor de taxatie van de schilderijen door A. BOELAART geschildert ten huyze van Monsr. HASERSLOOT alhier » 10 — 10 — 0.

» 31 Oct. Van Mevr. de Gravinne VAN BENTINK voor 't schoonmaken van de schilderijen van FRANS FLORIS . . » 30 — 0 — 0.

Meestergelden.

» 29 Nov. Van den schilder G. VAN DEN HEUVEL » 18 — 0 — 0.

» » do. Van den Zweedschen schilder STÜVER op rekening (en het restant) . . } » 9 — 0 — 0. » 9 — 0 — 0.

» 7 Dec. Van den Saxischen schilder HANFF op rekening . . . . » 5 — 0 — 0.

(Is vertrokken zonder verder te betalen.)

1769. 17 Jan. Van den Hr. Schilder CHRISTIAAN ZEPPEL . . . . » 18 — 0 — 0.

» 14 Febr. » » fransche pourtrait schilderesse Mademe. CARON . . » 18 — 0 — 0.

1769.	7 Febr.	Van den Monsr. DU BOULOIR als Meester plaetsnijder. . .	*f* 18 — 0 — 0.
»	7 Maart.	» » Hr. HENDRIK TULLINGS	» 18 — 0 — 0.
»	25 April.	» » » DE BON. . . . . beide Kunstkoopers.	» 18 — 0 — 0.
»	13 Juni.	» Sergeant LEMMENS, Kunstkooper	» 18 — 0 — 0.
»	19 Sept.	» den Kunstplaatsnijder SYBELIUS	» 18 — 0 — 0.
»	10 Oct	» » Heer VAN DER AA junior als Kunstschilder	» 18 — 0 — 0.
1770.	20 Febr.	Van de verkopingen van Wede. G. COCQ enz.	» 50 — 0 — 0.
»	7 April.	Van de Hr. schilder JAN SONNENBERG	» 18 — 0 — 0.
»	14 Aug.	Voor de verkogte schilderijen van HOOGSTRATEN en LASTMAN . . .	» 252 — 4 — 0.
»	»	Wegens de verkoping van 31 Maart	» 77 — 11 — 0.
»	20 Nov.	Van den Kunstschilder RENODI . .	» 18 — 0 — 0
1771.	17 Sept.	» » » HENDRIK PETRUS SCHINDELAAR	» 18 — 0 — 0.
1772.	1 Sept.	Van de Heer Emaille schilder HURTER, zijnde een Zwitser en van Schaffhauzen	» 18 — 0 — 0.
»	29 »	Van de Hr. Schilder GRAAUW van den Briel	» 18 — 0 — 0.
1773.	15 Nov.	Van de Miniatuur schilder EDENBERGER uit Baden-Durlach . . .	» 18 — 0 — 0.
»	do.	Van den franschen portretschilder FLIPART op rekening	» 12 — 0 — 0.
1774.	18 Juni.	het restant	» 6 — 0 — 0.

1775. 28 Nov.	van den Heer Kunstschilder JAN VAN DER WALL	*f*	18 — 0 — 0.
» d°.	Van den Heer Kunstschilder H. W. SCHWEICKHART	»	18 — 0 — 0.
1776. 13 Juli.	Van den Heer portretschilder NELIS ROODE van Koppenhagen . . .	»	18 — 0 — 0.
1777. 24 Dec.	Van den H^r. Landschapschilder B. H. THIER	»	18 — 0 — 0.
1778. 9 Jan.	Van den Heer Portretschilder A. REUMONTE	»	18 — 0 — 0.
» 10 d°.	Van den bloemschilder J. H. FREDRIKS	»	18 — 0 — 0.
» 4 Juli.	Van den portretschilder D. F. LE CHALLAS	»	18 — 0 — 0.
» 18 d°.	Van den landschapschilder J. G. TESSIER	»	18 — 0 — 0.
» 29 d°.	Van den portretschilder DE SOMPSOIS	»	18 — 0 — 0.
» 25 Aug.	Van den Kunstschilder WILLEM KETELHOET	»	18 — 0 — 0.
1779. 18 Mey.	» » » KAREL BENTFORT.	»	18 — 0 — 0.
» 25 »	» » Landschapschilder JOH. VERMAAZEN.	»	18 — 0 — 0.
» 7 Julij.	Van den miniatuurschilder FRANS WILT	»	18 — 0 — 0.
» 9 d°.	Van den bloemschilder JOH. CHRIST. ROEDIG	»	18 — 0 — 0.
» 20 Aug.	Van den Teekenm^r. SCHAASBERGEN J^r. (zoon van een geadm^t. M^r.). .	»	6 — 0 — 0.
» 21 Sept.	Van den portretschilder SMITH . .		

1781.	10 July.	Van den poitret miniatuurschilder in olyverw L. LA PAYE, van Amerika zoo men zegt geboortig. . .	*f* 18 — 0 — 0.
1783.	24 Maart.	Van den franschen Portraitschilder PICOT.	» 18 — 0 — 0.
»	20 Juny.	Van den fransen Miniatuurschilder St. LIEGIE	» 18 — 0 — 0.
»	» d°.	Van den Emailleschilder GOTFRID HENDRIK RODE	» 18 — 0 — 0.
1784.	6 April.	Van den Heer Landschapschilder JOHAN HENDRIK PRINS.	» 18 — 0 — 0.
1785.	5 July.	Van den portret schilder in miniatuur L. TEMMINCK	» 18 — 0 — 0.
»	19 d°.	Van den franschen portret en miniatuuischilder Baron BLONAY DES SUCHAUX.	» 18 — 0 — 0.
»	21 d°.	Van den landschap-schilder JOHANNES HEYMANS	» 18 — 0 — 0.
»	29 July.	Van den Kunstschilder SIMON ANDREAS KRAUSZ.	» 18 — 0 — 0.
1786.	18 July.	Van den Kunstschilder THISBEIN alhier	» 18 — 0 — 0.
1789.	12 Mey.	Van den migniatuurschilder DELCOURT alhier	» 18 — 0 — 0.
1790.	3 Juny	Van den portrait schilder JOHAN HIRSCHMAN, van Bamberg aus Frankenland	» 18 — 0 — 0.
»	20 Sept.	Van den Engelschen Portraitschilder JONES	» 18 — 0 — 0.

In de volgende jaren vinden wij aanzienlijke inkomsten door verkopingen in de kas gevloeid; helaas, zoovele gelegenheden waardoor onze kunstverzamelingen dikwerf voor spotprijzen voor goed naar den vreemde vertrokken.

Wij vinden o. a. van de Auctie SLINGELANDT in 1790 . . . . *f* 423 — 1 — 8.

De Auctie BLEISWIJCK in 1791 waarvan de opbrengst niet in het boek verantwoord is.

En anderen:

1794. 28 Jan.	Van den Engelschen Portret en Historieschilder M. F. QUADAL . . .	*f*	18 — 0 — 0.
1794. 4 Maart.	Van den Kunstschilder en Teekenmr. SIMON SCHAASBERG, mrs. zoon . .	*f*	6 — 0 — 0.
» 18 do.	Van den franschen Mignatiuurschilder CLAUDE VEZUS	»	18 — 0 — 0.
» 17 Junij.	Van den portretschilder en teekenmeester J. G. PULVER	»	18 — 0 — 0.

Met de verrekeningen van sommige kleinere Auctien in 1797—1800 eindigt dit belangrijke boek.

(Wordt vervolgd)

EEN SCHILDERIJ DER GEBROEDERS VOSMAER, »GERETUKEERT" DOOR CAREL FABRITIUS.

(Medegedeeld als voren.)

DE hier volgende Acten, voor den Notaris CORNELIS PIETERSZ. BLEISWIJCK te Delft verleden, behoeven geen commentaar. Zij zijn uit meer dan een oogpunt belangrijk.

Slechts twee vragen. Waar is deze schilderij gebleven? En: Wat wordt onder het »teijckenen met een krijtge" door FABRITIUS verstaan? M. i. is dit het schetsen van het stuk, dat een groot landschap met een met schepen gestoffeerde zee er in schijnt voorgesteld te hebben. De 17e eeuw'sche »experts" blijken dit werk echter als een bijzaak beschouwd te hebben.

N°. 1. Op huijden 12 Juny 1666 compareerde enz. Sr. DANIEL VOSMAER, constrijck schilder, nu woonachtig binnen de stadt den Briel en verclaerde vercoft te hebben aen Sr. MEYNARDUS DE COOGE sijne geheele portie, wesende een dardepart, van het groote stuck schilderye soo en in maniere 't selve lange jaren op het stadtshuys binnen Delff gestaen heeft, waerinne hij DANIEL VOSMAER de lantschappe, NICLAES VOSMAER sijn broeder de zee ende de scheepen heeft geschildert ende bij

Sr. CAROLUS FABRICIUS, overleden, is geteijckent ende geretokeert.

Bekennende hij DANIEL VOSMAER voldaen en betaelt te weesen. (De prijs wordt niet genoemd.) BARBARA ende ELISABETH VOSMAER, susters van den voorn. DANIEL VOSMAER verclaren de verkoope voor soo veel die haerluijden soude mogen aengaen, te approberen etc.

No. 2. 13 July 1666 verclaren wij JOACHIM DE VRIES ende PIETER VAN ASCH, beijde schilders, bij onse manne waerheijt ter requisitie van Sr. MINARDUS DE COOGEN waer en waerachtich te wesen dat wijluijden vóór het springen vant Cruythuys alhier binnen Delff, sonder den juijsten dach onthouden te hebben, sijn geweest ten huijse van MAEYKEN VAN HEUSDEN opt Kerckhoff alhyer, dat wij aldaer hebben gevonden CAROLUS FABRICIUS, NICLAES ende DANIEL VOSMAER, die onder andere propoosten hadden van het groote stuck Schilderije bij beide de voorn. VOSMAERS geschildert, doch soo wij hoorden by FABRICIUS met een krijtge geteyckent ende soo wat geretockeert.

Dat wij onder anderen verder gehoort hebben van de voorz. drie genomineerde schilders, dat hij FABRICIUS mede most helpen dragen een derde paert in de onkosten ten tijde alst verkoft soude werden, mitsgaders vant gunt bij de voorn. VOSMAERS alrede voor hem FABRICIUS was verschoten.

Eyndigende hiermede enz.

Geteekend: JOCHEM DE VRIES.
PIETER VAN ASCH.

No. 3. Op huijde den 13 July 1666 compareerden JOACHIM DE VRIES, zeeschilder en PIETER VAN ASCH, lantschapschilder, beijde konstrijck schilders alhyer woonachtich, de welcke verclaerden ten

versoucke van Sr. MINARDUS DE COOGE en JOHANNES RANCK, Notaris, als gestelde Curateur in den boedel van za: NICLAES VOSMAER, als ordre daertoe hebbende van de E. Achtbaere Heere Schepenen deser Stadt, waerachtich te weesen naer behoorlicke visitatie bij henl. gedaen op het groote stuck schilderije dat langen tijt op t Stadthuys alhier heeft gestaen en als nu is berustende int Princenhoff.

Dat sij deposanten wel goede kennisse hebben t' selve geschildert te sijn bij NICLAES en DANIEL VOSMAER, maar met een krijtge is geteyckent geweest ende weynich geretockeert bij eenen CAROLUS FABRICIUS, soo dat t' gunt bij den geseijden FABRICIUS daerinne gedaen is, zij deposanten bevinden van weynich importantie te wesen; dat mede sij deposanten oordelen naer haerl. bester kennisse, dat hy FABRICIUS voor alle sijn doen int selve stuck gedaen, geen vierde paert in de waerdy vant gehele stuck by hem is verdient.

Verclaren wijders, dat de waerheyt sulcx is, dat het lantschap int selve groote stuck schilderije gestelt, ongelijck beter en konstiger is gemaeckt als de zee ofte het scheepstuck is, in welck lantschap de voorn. FABRICIUS egeen retockasie gedaen heeft, alhoewel bij hem weynich int seestuck is bearbeijt. Voorts verclaren sij deposanten dat het landtschap int voorsz. stuck schilderye, geschildert bij DANIEL VOSMAER wel vijftich car: guldens naer konste en waerdye gerekent, beter is als het zeestuk. Eyndigende hyermede haerl. depositie, verclarende t' selvige naer conscientie te oordeelen, gelijck als eerlicke ende getrouwe Mr. Schilders schuldich sijn ende behooren te doen. Enz.

Geteekend: JOCHEM DE VRIES.
PIETER VAN ASCH.

PORTRETTEN

GESCHILDERD DOOR GODFRIED SCHALCKEN.

(Medegedeeld door den Heer Mr. A. J. ENSCHEDÉ, Archivaris van Haarlem.)

RAMM heeft, uit de Resolutiën der Staten-Generaal de beschikkingen medegedeeld, die genomen werden naar aanleiding van onderstaand verzoek van GODFRIED SCHALCKEN, strekkende om, ten behoeve van de hem gegeven opdracht der Raden van de Admiraliteit op de Maas, tot het schilderen van portretten der Stadhouders, gebruik te maken van de portretten aanwezig in de »nieu aengeboude kamer" van Hunne Hoog Mogenden.

Het request-zelf van SCHALCKEN bleef echter onbekend; het wordt om die reden alhier medegedeeld, waardoor tevens de door KRAMM gegeven stukken worden aangevuld:

22 September 1700.

Aen de Ho: Mo: Heeren Staten
Generael der vereenigde Nederlanden,

Geeft met behoorlycke reverentie te kennen GODEFRIDUS SCHALCKE, Mr. Constschilder alhier in den Hage, dat den supplt. op ordres van de Ed: Mo: Heeren Raden ter Admiraliteyt op de Mase, tot Rotterdam hadde aengenomen derselver Raetcamer te beschilderen, met verscheyde portraicten, soo van syn jegenwoordige majesteyt van

Groot Brittagne als van derselver voorvaderen hoogh loffelycker memorie, gelyck hy supplt bereyts eenige van dien heeft geschildert gehadt, en veele debvoires aengewent om de noch resterende drie portraicten welcke syn de vader van syn jegenwoordige Majt. van Groot Brittagne, deszelfs grootvader en van wylen prins MAURITS, van die alle met respect gesproocken, op de eene ofte andere wyse te mogen machtigh werden om deselve te conne naercopieren, byndēls (sic) het bequaemste middel daer toe uytgevonden om van deselve copyen te connen maecken, als het van U ho: Mo: welbehage mogte wesen, dat den Supplt. de voors. stucken van de voorn. portraiten mogte ligten van de nieuw aengeboude kamer van U ho: Mog: voor den tyt van een maant yeder, en: het eene gedaen hebbende, het andere daer van daen tsynen huyse om gecopieert te werden, te mogen brengen sonder nochtans eenige het minste leet daer aen te doen Ende in cas U ho: Mo: daer omtrent, sonder gedachte eenige bedencken soude mogen maecken, dat het als dan van haer goede gunste ende geliefte mochte syn den suppl. te permitteren dat hy alleen de tronie van den eerst gezeyde portraicten, op de gem̄: camer buyten. Uw ho: Mo: vergaderinge mach naer copieren, ende nopende het verdere welgem̄. heeren Raat ter admiraliteyt tot Rotterdam te bedancken en van het selve te schilderen aff te zien,

twelck doende enz.

Sal blyven gelyck ik ben U ho: Mo:

gehoorsaemste dienaer,

GODEFRIDUS SCHALCKEN.

(Uit de Requesten aan de Staten-Generaal 1700. Rijks-Archief.)

DE BOEKEN VAN HET LEIDSCHE St. LUCAS GILDE.

(Medegedeeld door den Heer A. BREDIUS, Onder-Directeur van het Nederlandsch Museum.)

HET is een eigenaardig verschijnsel dat de stad Leiden, zoo vruchtbaar aan groote kunstenaars, vóór 1648 geen St. Lucas Gilde bezat. Het schijnt dat men eerst in 1642 1) aan iets dergelijks ernstig begon te denken. Ten minste in het Boek I, dat hieronder volgt, vinden wij eene »Ordonnantie op het vercopen van Schilderijen", van dat jaar die vrij wel op een uitvoerig »gearticuleerde" Gilde brief lijkt. Dat men toen echter nog geen eigenlijk Gilde oprichtte, zien wij uit het daarop volgende Rekest door PIETER SMITS, DAVID BAILLY en CORNELIS STOOTER aan den Leidschen Magistraat gericht, gedateerd 12 Maert 1648. Van toen af bestaat eerst het Leidsche St. Lucas Gilde.

Er zijn vier boekdeelen bewaard gebleven, waarin de inteekeningen van 1648 af vrij volledig gehouden werden. Al is over METSU, JAN STEEN, DOU, door dezen en genen een en ander daar uit

1) Intusschen was reeds in 1610 door de Leidsche schilders een poging daartoe gedaan. Zie Jhr. W. I C. RAMMELMAN ELSEVIER's „Iets over de Leidsche Schilders van 1610" in de Berigten van het Historisch Geselschap te Utrecht, I, 2e stuk en KRAMM op ELSEVIER (AERNOUT) die het bijna geheel overnam.

geput, toch geven deze handschriften ons over een aantal meer of minder bekende meesters verscheidene nieuwe bizonderheden. Zoo over ABRAHAM DE PAPE, tot nu toe steeds ADRIAEN genoemd, over meesters als PIETER DE RINGH, JACOB VAN DER MERCK, ADRIAEN GAESBEECK, PIETER DU BORDIEU en tal van anderen. Ik meende dus wel te doen, deze bronnen in het »Archief" meer toegankelijk te maken. Bij enkele meesters maakte ik kleine aanteekeningen; van sommigen heb ik echter zoovele bizonderheden verzameld, dat ik ze liever later aan deze plaats wat breedvoeriger zal mededeelen.

Ik begin met Boek 4, het oudste der vier bandjes; men vindt op het perkamenten deeltje geschreven:

SCHILDER-SCHULTBOECK, Anno 1644, No. 11/23 A.

Het begint met een Register. Op folio 1 lezen wij slechts:

CORNELIS STOOTER. 1)

Fol. 2.	Anno	Debet zijde.	
	1644.	HEYNDERICK VAN AMSTEL gekocht:	
	den	Een legertie. Geschildert van een Decypel van JAN	
	23 Nov.	JACOBSZ. VAN DER STOFFEN tot . . .	5 — 17 — 0.
		Dito 2 lindehoute geswartte lijsten tot .	1 — 19 — 0.
		Betaelt. Somma . . .	7 — 16 — 0.
	1645.	Debit voor een taefereel met een ebben	
		lijst van VAN DER HULST	10 — 12 — 0.
		Betaelt.	

Op de Creditzijde zien wij, dat voor de twee nevensgaande stuk-

1) Het boek is met Debet en Creditzijden aangelegd.

ken »Credit bleeff" MAERTE MAERTENSZ. VAN ZEE en MAERTEN FRANSZ. VAN DER HULST. Achter beiden: betaelt.

Deze laatsten waren de verkoopers.

Fol. 3. 1644. CORNELIS VAN CAMPEN gekocht:
Ulto. No. 2 landtschapiens van VAN DER HULST . 4 — 10 — 0.
betaelt.
(volgens creditzijde verkooper HENDR. V. D. STOCK.)
Dito CAMPEN.
een lantschapie van WILLEM VAN DEN BUNDEL 1) . . . . 10 — 0 — 0.
betaelt.
(Verkooper MAERTE MAERTENSZ VAN ZEE).
1645. Dito CAMPEN debit:
19 April. Voor een principael VAN BEYREN, sijnde een stuck met mosselties . . . . . . 6 — 5 — 0.
betaelt.
(Verkooper HEND: V. D. STOCK.)
» 4. 1644. PHILIP ANGEL 2) gekocht:
den 14 Dec. Een lantschapie van GAESBEECK geschildert . . . . 2 — 12 — 0.
betaelt.
(Verkooper de schilder ADRIAENUS GAESBEECK.)
Dito ANGEL.
een lantschapie van JACOB SWANENBURCH tot . . . . 2 — 1 — 0.
(Verkooper HEYNDERICK VAN AMSTEL.)

1) Deze schilder hoort in Delft thuis.
2) Reeds bij V. D. WILLIGEN vermeld.

	1645.	Dito ANGEL.	
		een waettertie van VAN DER HULST tot .	5 — 0 — 0.
		(verkooper MAERTEN FRANSZ. VAN DER HULST.)	
Fol. 5.	Anno 1644. den 23 Mey.	Mons. HEYNDERICK VAN DER STOCK gecocht:	
		Een geselschapie van MAERTE SAEGMOOLEN geschildert	14 — 11 — 0.
		Dito noch 6 panelen	4 — 0 — 0.
		betaelt.	18 — 11 — 0.
		(verkooper MAERTE MAERTENSE VAN ZEE.)	
	1645.	Monsr. HENDRICK VAN DER STOCK debit:	
	26 Juli.	voor een prinsepael van SLINGERLANDT.	5 — 10 — 0.
	9 Aug.	Voor 2 prinsepalen van SLINGERLANDT.	4 — 1 — 0.
		betaelt.	
		(verkooper HEND: VAN AMSTEL.)	
» 6.		ontbreekt.	
» 7:		JOHANNIS VAN STAVEREN.	
» 8.		JAN JACOBSZ. VAN DER STOFFEN.	
» 9.	1645. den 25 Jan.	MAERTE FRANSZ. VAN DER HULST gecocht: 6 teykeningen van JAN VAN GOYEN voor de som van	6 — 0 — 0.
		betaelt.	
		(verkooper Doctor HOOGE-VEEN.)	
	3 Mey.	Voor 3 teyckeningen van REMBRANT .	2 — 18 — 0.
		bij Sr. STOCK betaelt.	
		(verkooper Dr. HOOGEVEEN.)	
» 10.	1645.	MAERTEN MAERTENS VAN DER ZEE gekocht:	

Fol. 10. 5 Apr. Een Emausie van CUYP 1) . . . . . . 7 — 17 — 0.
betaelt.
(verkooper Monsr. STOCK.
1645. dyto. Een troonje . . . . 3 — 5 — 0.
15 Juny. (Monsr. BAILLI credit van dese troonje.)
28 dyto. drie teyckeninge van QUAST . . . . 3 — 8 — 0.
betaelt.
(WILLEM BERCK credit van dese 3 teyckeninge.)
26 July. Een princepael lantschapie van SLINGERLANDT . . . . 5 — 12 — 0.
(HENDR. VAN AMSTEL credit van het nevenstaende.)
9 Aug. Voor een princepael van REIJER OOMS. . 6 — 0 — 0.
(HENDR. V. D. STOCK credit van dit nevenstaende.)
» 11 Anno NICOLAES VAN EEGEREN gekocht:
1645. Een ben met druyven van KOETS 2) . 12 — 0 — 0.
22 Febr. betaelt.
(verkooper HEND: VAN AMSTEL.)
22 Maart. dito 2 stickges van QUIRING PONSEN SLINGERLANDT . . . . 6 — 10 0.
betaelt.
(verkooper HEND: VAN AMSTEL.)
26 July. twee grauwe Waterties van VAN DER HULST . . . . 3 — 7 — 0.
(Monsr. HENRICK VAN DER STOCK, credit vant nevenstaende.)

1) BENJAMIN CUYP.
2) Op de Geschiedkundig-Overijsselsche Tentoonstelling te Zwolle, 1882, zag men zulke stukken van R. KOETS.

Fol. 12. 1645. Mr. PIETER SMITS gecocht:
8 Maert. Een ruwijntge van CLAES VAN SWANENBURCH.
» » 1645. Een geselschapie van CUYP 1) . . . 8 — 0 — 0.
8 Maert. betaelt.
(verkoopers H. v. AMSTEL en Sr. v. D. STOCK.)
22 dito. Een St. Pieters gevanckenisse van CUYP 1) 7 — 14 — 0.
betaelt.
(verkooper Sr. v. D. STOCK.)
» 13. QUIRING PONSEN VAN SLINGERLANDT.
» 14. GERRIT COERTE.
Folio 15. Creditzijde. Anno 1644.

Dese navolgende persoonen hebben altemaelle de acte onderteijckent en haer 16 stuyvers betaelt.

1. CORNELIS STOTER, Deken.
2. HEYNDERICK VAN AMSTEL, Hooftman.
3. PHILIPS ANGEL, Hooftman.
4. QUIERING PONZ VAN SLINGERLANT.
5. HEYNDERICK VAN DER STOCK.
6. PIETER SMITS, Mathematicus.
7. CORNELIS VAN CAMPEN.
8. MAERTE FRANS VAN DER HULST.
9. JAN JACOBSZ. VAN DER STOFFE.
10. ADRIAEN GAESBEECK. 2)
11. NICOLAES VAN EGEREN.
12. MAERTE MAERTENSZ. VAN ZEE.

1) Beiden van BENJAMIN CUYP; zoo als ik later hoop aan te toonen, woonde hij in 1643 in Den Haag.
2) Zie Archief V. bl. 30.

13. JOHANNIS STAVEREN, Cappiteijn.
14. GERRIT DOUW.
15. GERRIT KOERTEN.
16. ABRAM PAPE.
17. DAVID BALGI, (BAILLY).
18. PIETER STEENWIJCK. 1)
19. Doctor HOOGEVEEN.
20. JAN DURISPY.
21. JAN DE VOS.
22. JOHANNIS VAN ALPHEN.
23. HEYNDERICK KEIJSER.
24. PIETER DU BORDIEU.
25. JACOB LOUWIJCK.
26. GERRIT CONINCK.
27. NICOLAES CHIMAER.
28. JOHANNIS PIENCHEDE (!) (PINCEDE.)
29. GABRIEL METSU, schilder.
30. LOURIS ENGELS, smidt.
Rest: LOUEYS ELSEVIER.

Fol. 16. GERRIT DOU
» 17. 1644. DAVID BALJY gekocht. Debit
Ult°. Nov. Een lantschapie van JOSIAS (ESAIAS) VAN DER VELDE . . . . 17 — 10 — 0.
betaelt.
(verkooper H. v. AMSTEL.)

---

1) Van dezen uitstekenden Stillevenschilder ken ik een kleine, fijn uitgevoerde **Vanitas** in het Museum te Madrid, gemerkt: *P. Steenwijck f.* Later meer over hem.

Fol. 17. 1645. Dito BALJY.
den Een lantschapie van QUIERING PONSZ
8 Febr. (SLINGELANDT) . . . . 7 — 0 — 0.
betaelt.
(verkooper H. v. AMSTEL.)
8 Maert. Een graeutie van VAN DER ULST . . 4 — 6 — 0.
betaelt.
(verkooper VAN DER ULST.)
1644. Een verckenslagertie van CUYP . . . 12 — 0 — 0.
5 April. betaelt.
(verkooper VAN DER ULST.)
26 July. Een lantschap van SLINGERLANDT . . 5 — 11 — 0.
betaelt.
(verkooper H. v. AMSTEL.)
9 Augusti. Voor 2 prinsepalen van MARTEN FRANSZ
VAN DER HULST . . . . 5 — 8 — 0.
betaelt.
(verkooper HEND. v. D. STOCK.)
» 18. 1645. ABRAHAM PAPE gekocht:
11 Jan. Een lantschapje geschildert van QUIERING PONSZ VAN SLINGERLANT, princepael 5 — 6 — 0.
betaelt.
(verkooper H. v. AMSTEL.)
» 19. 1644. Dr. GERRIT HOOGE-VEEN gekocht Debit.
28 Dec. Een party raemmen daermen doucken
op spant . . . . 1 — 7 — 0.
betaelt.
(verkooper PHILIPS ANGEL.)
1645. Voor een lantschapie princepael van

Fol. 19. 3 Mey. ARNOUT ELSEVIER . . . . 5 — 0 — 0.
betaelt.
17 dyto. Voor een tafereelken. . . . . 4 — 10 — 0.
betaelt.
(verkooper NIC. CHIMAER.)
15 Junij. Voor een ruwyntie geschildert door
QUIERINGH PONSZ . . . . 4 — 10 — 0.
betaelt.
1645. (verkooper HENDR. V. AMSTEL)
a dyto. Voor een taefereelken . . . . 2 — 2 — 0.
(Monsr. BAILLI Credit van het taeffreeltie.)
» 20. PIETER STEENWIJCK.
» 21. 1644. JAN DURISPY gekocht:
28 Dec. Een graeuwtie met een ebben lijst, prinsepael van VAN DER HULST . . . . 4 — 15 — 0.
betaelt.
(verkooper MAERTE FRANSZ VAN DER HULST.)
Dito. Dito DURISPY gekocht:
Een lantschap van VAN DEN BUNDEL, de beelden van PALLAMEDES . . . . 13 — 0 — 0.
betaelt.
(verkooper H. V. AMSTEL.)
» 22. JAN DE VOS.
» 23. JOHANNIS VAN ALPHEN.
» 24 1645. Monsr. PIETER DU BORDIEU gekocht.
8 Maert. 3 stuckges van VAN DER ULST . . . 8 — 0 — 0.
betaelt.
(verkooper H. V. AMSTEL.)

Fol. 25. 1645. JACOB LOUWYCK gekocht Debit.
8 Maert. Een fruytie van VAN BEYEREN, betaelt 8 — 5 — 0.
(verkooper Sr. V. D. STOCK.)
a dyto. Een zeetge van REYER OOM . . . . 8 — 0 — 0.
3 Meij. Voor 8 teijckeningen van JAN VAN GOOIJEN 6 — 2 — 0.
Nota: dat is wederom gegeven.
(Dr. HOOGEVEEN was Credit van deze teyckeningen.)

» 26. 1645. HENDRIC KEYSER Debit
31 Mey. Voor een princepael vaa MARTEN FRANSZ VAN DER HULST met een ebben lijst (betaelt) . . . . 11 — 0 — 0.
(verkooper MARTEN FRANSZ VAN DER HULST.)

» 27. 1645. GERRIT DE KONNINCK gekoft.
22 Maert. Een stuckge van PUTTER . . . . . 8 — 1 — 0.
(verkooper Sr. VAN DER STOCK.)
a dyto Een rouwijntje van QUIRINGH PONSEN SLINGERLANDT . . . . 8 — 8 — 0.
betaelt.
(verkooper VAN AMSTEL.)

» 28. 1645. LOURIS EINGELS ZOON. Debit.
19 April. Voor een princepael van SLINGERLANDT 5 — 4 — 0.
dijto. Voor een lantschap van SLINGERLANDT, principael . . . . 5 — 6 — 0.
betaelt.
(Dese stuckgens is Credit Mr. H. VAN AMSTEL.)
dijto. Voor een Landtschap van VAN DEN BUN-

Fol. 28.	DEL, een achtkant met ebben lijsten .	6 — 3 — 0.
dyto.	Voor een waetertie van REYRROOM, met ebben lijsten, een achtcantie, principael	7 — 5 — 0.
	(Hiervoor is Credit MAERTEN FRANSZ. VAN DER ULST.)	
26 July.	Voor 2 graeuw rondekens van MARTIN FRANSZ. VAN DER HULST	7 — 2 — 0.
1645.	HENRICK VAN DER STOCK Credit van	
26 July.	de rondekens.)	
a dijto.	Voor een princepael van MOLIJN, sijnde een lantschap	20 — 6 — 0.
	(Dit stuck is wederom gegeven.)	
	(NICOLAES CHIMAER credit van 't principael MOLIJN.)	
a dyto.	Voor een tronie van een Decijpel van BALI	3 — 0 — 0.
	(DAVID BAILLY credit voor de troonie.)	
» 29. 1645.	JOHANNIS PINCEDE Debit.	
19 April.	Voor De blindeman sijnde een princepael van CUYPER (CUYP?) met een achtcantte ebben lijst.	18 — 0 — 0.
	betaelt.	
	(Monsr. VAN DER ULST Credit van dit stick van CUYPER.)	
3 Mey.	Voor een principael van ARNOUT ELSEVIER	4 — 5 — 0.
	betaelt.	
28 Juny.	Voor een lantschapie van Dr. HOOGEVEEN	1 — 9 — 0.
	betaelt.	

Fol. 29. (Nic. Chimaer Credit van dit nevenstaende).

9 Aug. Voor een princepael van Slingerlandt. 3 — 3 — 0.
betaelt.
(Hendr. v. Amstel Credit van dit nevenstaende.)

» 30. Nicolaes Chimaer.

» 31. Gabriel Metsu.

» 32. Adrianus Gaesbeecq.

» 33. 1645. Jacob Tibergen Debit

17 Mey. Voor een stickge van de Putter tot . 2 — 1 — 0.
betaelt.
(Hendrik van der Stock credit voor dit nevenstaende.)

31 dito Voor een lantschap van Jan van Gooijen tot . . . . 10 — 11 — 0.
betaelt.
(Hendr. v. Amstel credit van dit stickge.)

» 34. 1645. Pieter la Be Debit

17 Mey. Voor een tafereelken (Nic. Chimaer Credit) . . . . 4 — 5 — 0.
betaelt.

9 Aug. Voor een nachge van van der Hulst 2 — 1 — 0.
(Hendr. v. d. Stock credit van dit nevenstaende.)

» 35. 1645. Johannes Tiers Debit.

15 Juny. Voor een troony geschildert van Jan Lievensz . . . . 3 — 2 — 0.
betaelt.

Fol. 35. (HENDR. VAN AMSTEL Credit van dese troonie.)

» 36. (1645?) JOHANNUS OUDEROLLE (OUDENROGGE) Debit.

12 July. Aen HENDRICK VAN AMSTEL voor een lantschapie van QUIRINGH PONCEN SLINGERLANDT, een princepael . . . . . 3 — 0 — 0.

(1645?) betaelt.

(12 July. HENDR. V. AMSTEL Credit van dit lantschapie.)

Er volgen twee ledige bladen. Dan, op folio 39:

De Meubele Die Schilders Kamer toe hooret.

Een silver blasoen daer t'schilders wapen op gedreven staet, met een blaeu sijde lint.

Een lamp met een olly kan. Een tinne inct pot met een inct kannentie, twee lange houtte bancke daer men op sit, een groot schrijf bouck. met een kladbouck.

Een tinne vles.

Van dese bovengesch: goederen sijn ter hant bestelt aen Mr. PIETER DE SMETH (Pr. SMITS) het silver blasoen, een tinne vles, een tinne intpoth, een uyrglas ende een blick lampge.

Daerboven aen gelt p. solda van de Reeckeninge by HEIJNDRICK VAN AMSTEL, affgaende Deecken gedaen. . . . . . 2 — 1 — 4.

1646. Hiertegen door my PIETER SMITS uitgegeven

27 April. Aen de stads-boode gegeven . . . . — 4 — 0.

7 Mey. Aen een vel pampier met een cleyn zegel omt request te schrijven, voor

	mijn schrijven niet gerekent	— 2 — 6.
1647. 5 Aug.	Aen JOHANNES HARTVELT, een schilder comende uit Brabant, clagende dat hij onderwegen afgeset was, versocht een stuck gelts uyt den gemeene beurs tot reysgelt om tot Amsterdam te geraken, heb hem gegeven	— 12 — 0.
	By my PIETER SMITS uytgegeven . *f*	— 18 — 6.
1647. 5 Aug.	Door den afgaende Deecken HENDRICK VAN AMSTEL als boven ontfangen . .	2 — 1 — 4.
	Rest onder mij PIETER SMITS in cassa.	1 — 2 — 14.
	En noch aen boete bij die van de Gerechte ons toegesonden	13 — 6 — 0.
	Comt in Cassa Somma . . . . . *f*	14 — 8 — 14.
	Hiervan uytgegeven met ons drie Hooftlieden aen verteerde Costen	14 — 0 — 0
	Rest pr. saldo	— 8 — 14.

Welcke voorsz. penn: ick PIETER SMITS in hande van Sr. DAVID BALLY stelle, neffens de boven geschreven goederen die ick ontfangen hadde. In kennisse van dese ondergeschreven Deecken ende Hooftmans.

Actum, Leijden den xxen January xvjc ende xLviiij.

Onderteekend: DAVID BAILLY.

---

folio 40.

Hieronder is gestelt alle het Rantsoengelt en opveijlgelt datter yder Comparitie ontfange wert.

Anno 1644. De eerste Comparitie datter op geveylt is, is geweest op jaer, maent, dach, als hier neven staet.

---

den 23 Nov. Ontfangen van rantsoen ende opveylgelt 1 — 16 — 0.
De 2e Comparitie van d'opveylinge.
dito 30. Ontfangen van rantsoen ende opveylgelt als mede van die niet gekocht nochte geveylt hadden uytwysende de Kladde de somma . . . . 2 — 9 — 0.

Enz. Deze comparities loopen tot 9 Aug. 1645 en brengen van *f* 2.— tot *f* 6.— in de Kas.

Noch verhoocht op d'achste comparitie 't rantsoen tusschen VAN AMSTEL en NICOLAES VAN EGEREN betaelt wegens 't fruytie van KOETS . . . . — 12 — 0.

Op de volgende bladzijde notities van 1728, waarvan ik later enkelen mededeel.

Folio 60.

Hier volgt het geene yder Comparatie aen onkosten gedaen is.

Anno 1644.

(Volgen kleine onkosten voor turf, bier, „kruijtkoeckjens", schrijfboeken, drukken van ordonnanties, glazen, kamerhuur enz.

Aan het einde van het boek staat nog:

1645. den 18 January heeft den afgaenden Deken CORNELIS STOOTER sijn Reckening gedaen en aen gelt overgelvert . . . . 7 — 10 — 0.

20 Maert. heeft PHILIP ANGEL zijn Reeckening aen den Deken HENDRICK VAN AMSTEL gedaen en hem aen gelt overgelevert de somme van . . . 12 — 11 — 0.

Op folio 41 worden verrekeningen omtrent kladschildersleerjongens in 1728 en 1729 gedaan. Daaronder staat nog:

1728. July. ISACK DE MONEY, fijnschilder op de Heeregraft heeft sen gildt gekoght voor . . . . 3 — 0 — 0.

Hiermede is dit boekje ten einde.

DEECKEN ENDE HOOFTMANS BOECK

VAN 'T GILDE

VAN ST. LUYCAS ORDRE.

Beginnende Anno 1648.

Het boek begint met een Register waaraan eenige bladen ontbreken; het vangt aan met de letter E. tot M; dan volgt R. tot Z. Op folio 3 begint een:

Ordonnantie op het verkoopen van Schilderijen, Teyckeningen, Printen, etc.

Deze luidt zoo als dergelijke verordeningen van andere steden, reeds in het Archief medegedeeld.

Zij is van den 14 April 1642 en geteekend door:

DAVID BAILJI.
QUIRIJN PONSZ. VAN SLINGERLANDT. } Mr. Schilders.
CORNELIS STOOTER.

Op folio 5 lezen wij: E. Confraters.

Hoewel dat de E. Meesters Schilders tot Leijden: voor desen door verscheijden versoeck nooijt een Gilde en hebben connen be-

comen, maer alleen ten lesten een Ordonnantie ofte verbot dat van geen vreemdelingen Schilderijen, ofte Printen buijten de twee Jaermarcten ofte Kermisse soude mogen werden vercocht, Etc. waertoe d'E. E. Heeren van de Gerechte deser Stede drie toesienders (ofte Deecken en Hooftmans) hebben gestelt, gelijck in de Copye van d'ordonnantie hierna volgende alles te sien is. Waertoe Mr. STOTER (tot lof hier geschreven) de meeste moeijten gedaen heeft. Maer siende dat wij met veel moeijten ende schade dese ordonnantie mosten onderhouden. Soo hebben wij, PIETER SMITS, Mathematicus, Deecken, Mr. DAVID BAILLY en Mr. CORNELIS STOTER, Hooftmans van St. Luycas Ordre, goetgevonden d'E. E. Heeren van de Gerechte der Stadt Leijden een Request (met veel versoeck ende moeijten daerneffens door ons voorschreven gedaen) over te leveren, waerop wij Godt Lof tot voordeel van d'E. Mrs. Schilders deser Stede goed Appostil ende een Gilde becomen hebben. Op den xviijen Maert xvjc xLviij. Gelijck hier na volgende in de Copije te sien is.

Waerover d'E. E Heeren van de Gerechte altoos danckbaerheijt toecomt.

Is geteekend: PIETER SMITS, Mathematicus.

Aen de E.E. Heeren, de Heeren van de Gerechte der Stadt Leijden.

Geven met seer oodtmoedelijcke reverentie eerbiediglijck te kennen U.E.E. Burgers ende inwoonders gestelt bij U.E.E. tot opsichte int vercoopen der Schilderconst deser Stede, hoe dat wij Suppten bevinden dat verscheijden persoonen trachten bij alle middelen de uijtroepen ende vercoopinge der Schilderijen, printen ende Teyckeninge bedectelijck in te voeren, strijdende tegen U.E.E. ordonnantie de Schilders verleent ende oock tot groote schade van de Schilders

deser Stede, die hier op sware huyshure sitten ende menichvuldige lasten hebben te dragen ende haer t'broot uyt de mont wert genomen, ende soo bij U.E.E. hier niet in versien en wert verscheyde Mrs. genootsaeckt sullen sijn dese Stadt te quiteren, t'welck jammer waer, want van outs Leijden van treffelijcke Mrs. vermaert is geweest; Maer alsoo het ondersoecken ende ontdecken der fraude veel moeyte en heeft, ende door d'opsienders niet en can gedaen werden dan met haer groote schade, soo ist dat wij Suppten. U.E.E. seer oodtmoedelijcken versoecken U.E.E. ons te willen vergunnen dat de Schilders (die met penceel ofte quast veruw leggen) plaetsnijders ende schilderij-vercoopers deser Stede (die eerst Burgers ofte Poorters moeten sijn, ofte anders als vreemdelingen gehouden werden) t'sjaerlijcks elck voor St. Luycas dach aen de toesienders sullen moeten contribueren gelijck oock in de andere naburige steden gedaen wert, de somme van dertich stuyvers ende de leerlinge tien stuyvers ende de vreemdelingen die hier comen schilderen de somme van tien Carolus gulden so dickwils als sij daerop bevonden werden, ende dat opdat wij suppten. oock een knecht mogen houden, om d'ordonnantie ons van U.E.E. vergunt tot voordeel ende welstant van d'ingeseten schilders ende burgers te beter mogen onderhouden, gelijck bij andere Gilden ende toesienders voor desen bij U.E.E. vergunt, gedaen wert, ende om hier toe te comen dat ieder, uytgenomen de leerlingen, voor sijn aenteijcken(en) ende incomen sal moeten betalen dertich stuyvers.

Dit doende. Etc.

CORNELIS STOOTER.
PIETER SMITS, Mathematicus.
DAVID BAILLY.

Die van de Gerechte der stadt Leyden hebben het versoeck hier neffens gedaen soo als t'selve leijt, bij desen geconsenteert ende

toegestaen, uytgesondert alleenlijck dat de vreemdelingen, die alhier ter stede comen schilderen, in plaets van versochte tien guldens sullen moeten betalen ses guldens van 40 gr: t'stuck. Authoriserende mitsdien den toesienders bij die van de Gerechte jaerlijcx op t'onderhouden van de ordonnantie op t'vercoopen van Schilderijen te stellen indertijt om den inhouden van desen te doen onderhouden ende dienvolgende den ontfangh hierbij innegewillight, inne te vorderen, ende behoudelijck dat daervan jaerlycx sal moeten werden gedaen behoorlijcke reeckening bewijs ende reliqua voor Scheepen Mrs deser Stede, met last oock eenen iegelijcken dient aengaet by desen gegeven, omme aen den voornoemde besienders de penningen bij desen geordonneert respectivelijck te moeten voldoen op peijne van daertoe bij gijselinge te sullen werden geconstrengeert.

Actum den xij Martii Anno xvjc acht ende veertigh.

Mij jegenwoordich

A. v. HOOGHEVEEN.

1648. 14 Maert. Is onder ons voorsz. Deecken ende Hooftmans beslooten dat Deecken ende Hooftmans geduerende haren dienst ofte den tijt van drie jaren voor alle hare dienste, moeyten ende sorge, vrij sullen sijn den voorsz. tijt te contribueren, maer langer niet, ten ware sij in den dienst gecontinueert wierden.

PIETER SMITS, Mathematicus.

Ook sullen alle afgaende Deeckens ende Hooftmans verexcuseert werden, weer in dienst genomen te werden, als sij t'sestigh jaren oudt sijn, ten ware sij sulcx versochten ende daertoe noch bequaem waren. Als oock mede van andere Gildebroeders die nooit in dienst sijn geweest.

PIETER SMITS, Mathematicus.

Ik lasch hier in twee, in dit boek liggende, requesten, die bij de voorgaanden behooren.

Aen de Achtbare Heeren van den Gerechte deser Stadt Leijden.

Vertonen met behoorlijcke reverentie de gemeene Clatschilders alhier ter stede zijnde twee en twintich in getal, dat haer suppl[ten] tot kennisse es gecomen dat opt versoeck van de fijne schilders mede alhier en ses van de Clatschilders die wel meest te doen hebben, bij U Achtb: soo over deselve fijne schilders als haer suppl[ten] een gemeen Gilde es besloten daer over sy suppl[ten] harenthalve hare Achtb: ten hoochsten bedancken, Edoch is hun oock bericht dat zij int contribueren van den jaerlycxen oorcontspenning met de fijne schilders in een graet souden sijn gestelt, namentlijck dat sij elcx nu dadelijck ende wyders jaerlijcx souden moeten furneren eene gulden tien stuyvers twelc henluyden onder verbeteringe bedunct dat in haer reguardt te veel es, om redenen dat zij suppl[tn] met de fijne schilders, zoo wat de winste aenlangt niet en zijn te vergelijcken, want behalve dat een fijn schilder in een dach of twee soo veel can verdienen als yder van haer suppl[tn] bijna in een geheele maent, can een fijnschilder een geheel jaer aen den anderen in zijn werck continueren ende de winsten genieten, daer in contrarie haer suppl[ts] verdiensten niet langer en duyren als drie a vier maenden in 't geheel jaer, als men de meeste droogte heeft, ende dat haer werck ten effecte can comen, sulcx dat vele onder haer, geconsidereert haer sware last van kinderen, genoech te doen hebben om eerlyc te cunnen doorcomen, behalven dat zij, noch daer beneffens, yets anders bij de handt moeten nemen Weshalven zij suppl[tn] te rade zijn geworden haer tot U Achtb: te keeren, reverentelijc versoeckende dat deselve in conside-

ratie nemende haer suppl^ten gelegentheijt gelieven goet te vinden en te accorderen dat de jaerlycxe oorcontspenning in reguarde van haer suppl^ten met de fijne schilders mach werden onderscheijden ende dat die ten haren aensien mach werden gereduceert ende vermindert, tot sulcken prijs als by gemeene ambachtsluyden tsy cuypers, cleermaeckers, smeden en andere wiens winsten jaers wel soo groot zijn als die van haer suppltn jaerlycx oock tot erkentenisse van haer gildens wert betaelt. T'welck doende etc.

In margine: Die van den Gerechte der Stadt Leijden, alvoorens hier op hebbende gehoort de consideratien en Advijs van de voorn: opsichters ende disponerende op 't versouck hier neffens gedaen, hebben bij desen verstaen en geordonneert dat de cladtschilders voor haer incomen sullen betaelen eens dertich stuyvers en voor oorcondspenning jaerlicx vyftien stuyvers.

Actum by de voorn: Gerechten opten 2en Aprilis Anno xvjc acht ende veertich.

Mij tegenwoordich

D. v. Hoogheveen.

2 — 4 — 48.

Aen de Achtbare Heeren van den Gerechte deser Stadt Leijden.

Vertoonen met reverentie de Clatschilders binnen deser stadt, dat sij suppl^ten eenigen tijt geleden door de fijne schilders mede binnen dese stadt sijn onderrecht dat zij van U Achtb: hadden vercregen een besloten Gilde tot preservatie van alles wes by yemande anders te nadele van haer ambachte souden mogen werden bij de handt genomen, doch met byvoeginge dat zij suppl^ten metter ingang en voorts alle jaeren tot een oorcontspenn: soude moeten betalen eene gulden

tien stuvers. Opwelcke berichtinge sij supplten ten aensien van het Gilde seer sijn verblijt geweest maer in reguarde van den oorcontspenn: dachten tselve ten haeren aensien en bij de fijne schilders te vergelijcken, te veel te sijn. Waeromme zij haer bij requeste addresseerden aen U Achtb: en alvorens deselve over 'tverleende Gilde bedanct hebbende, versochten dat de oorcontspenn: in haer reguardt mocht werden vermindert gelyc en neffens andre ambachtsluyden op 't welck U Achtb: den oorcontspenn: hebt gelieven te dresseren op xv stuyvers, latende het inganggelt gelijc het was gestelt.

T' is nu sulcx dat zij supplten naer date vant presenteren haerder requeste hebben ondervonden dat de fijneschilders haer int voorsz. onderrechten abusivelijck hebben gedragen. Om redenen dat niet en es verleent noch ooc versocht een gilde twelc haer supplten off haer hantwerck eenichsints patrocineert maer alleen es versocht ende vercregen simpelijck een weringe dat in prejuditie van de fijn schilders geen schilderijen off printen van buyten in dese stadt gebracht en vercocht souden mogen werden gelijc alle tselve blyct bij de overgeleverde requeste en appostille daerop gevolcht. Sulcx dat tgelt twelc zy supplten jaerlycx tot een oorcontspenn: souden debourseren geensins tharen voordeel, ja schade soude comen; maer alleen tot nut van de fijne schilders twelc onder reverentie ongerymt es, te meer alsoo veel onder haer, door dien hare neringe soo merckelyck es vervallen en noch dagelijcx vervalt, de voorsz. oorcontspenn: niet en souden cunnen opbrengen off sij mosten tselve uyt haren buyck oversparen. Maer als sij supplten yets souden contribueren behoorde onder reverentie bij haer daer aff oock eenich genot getrocken te werden, twelck in reguarde van haer supplten niet wel can geschieden ofte daer moste onder reverentie specialijc bij manier van ordonnantie op een gilde voor al vast gestelt werden. Dat geen knechten gequali-

[illegible] engiù-[illegible] bij een [illegible] mo-[illegible] mog-[illegible] schilders [illegible] fijnschilders [illegible], deselve [illegible] zijn [illegible] insgelijck mede als [illegible]

[illegible] zy supplten te rade geworden haer tot U Achtb: [illegible] nemende dat [illegible] verkregen, haer supplten [illegible] gelieven te accorderen [illegible] van de voorsz. oorcontspenn: mogen werden geslaeckt en ontslagen, off dat in haer faveur als [illegible] mogen continueren, mede t' voorgaende gestelde mochte werden geattesteert ende besloten, en dat oock tot mainctenue van [illegible] yemande uyt de haren neffens de fijnschilders tot opsienders mocht werden gecommitteert. Ende in gevalle U Achtb: beter tot de ontslaging gelieffden te resolveren, hebben zij suppltea opt laest geraden gedacht hier noch bij te voegen, dat ten tijde zy het ingang-gelt betaelden, de fijn schilders jegens haer seijde dat sij met haer suppltea niet te doen hadden en wel mochten lijden als U Achtb: sulcx toestonden dat sij van de oorcontspenn: souden blijven ontslagen.

T' welc doende etc. (Niet onderteekend.)

In margine: Die van den Gerechte der Stadt Leijden dispone-

rende opte versoecke hierneffens gedaen, hebben bij desen geordonneert en verstaen dat de clatschilders, suppl^ten in desen van nu voortaen, beginnende metten jare 1649 sullen wesen exempt en vrij van het inganggelt en de oorcontspenn: int regardt en op het versouck van de fijne schilders geordonneert en sulcx blijven ende wesen gesepareert van de selve fijne schilders behoudelick evenwel dat die geene die als noch niet en hebben betaelt het inganggelt en de oorcondspenning in het regardt van de cladtschilders als hierneffens is verhaelt respective geordonneert, als noch gehouden sijn voor dese eerste reijse tselve te voldoen en betalen en hebben de suppl^ten haer vorder versoeck hier neffens gedaen omme redenen affgeslagen ende ontseijt. Actum den iij Septembris van de jare xvj^c acht ende veertich.

Mij tegenwoordich

w. g. D. v. HOOGHEVEEN.

3 — 9 — 48.

Daarop volgen op folio 10 de inschrijvingen der inkomstgelden. Zij staan tamelijk ongeregeld door en onder elkander; ik heb getracht de chronologische orde te bewaren en nam geen kladschilders over. De schilders die niet uitdrukkelijk als kladsehilders geboekt staan zijn hier allen opgenomen.

Folio 21.

1648. 18 Maert. PIETER SMITS, Mathematicus, tegenwoordigh Deecken van 't Gilde van St. Luycas ordre. Ende alsoo Deecken ende Hooftmans vrij sijn van geven (ofte contribueren) gedurende haren dienst ofte den tijt van drie jaren, sco en is hier noch niet gestelt van eenige penningen, als hij uijt sijn dienst is geweest.

1654. 22 October. PIETER SMITS, Mathematicus zijn jaergelt betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

1659. betaelt voor Jaergelt . . . . 0 — 15 — 0.
1660. voor Jaergelt . . . . 0 — 15 — 0.
1664. t' jaergelt betaelt. . . . . 0 — 15 — 0.
1665. Jaergelt betaelt . . . . 0 — 15 — 0.
1668. Alle dese voorsz. onbetaelde jaren ben ik SMITS voorsz. Deecken ende Hooftman geweest.
Dit p^r. memorie.

1648. 18 Maert. DAVID BAILLY, tegenwoordich Hooftman van 't Gilde van S^t. Luycas ordre. Noch niets ontfangen om reden als vooren.
1650. DAUIT BALY betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1651. DAVIT BALY betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Doot.

1648. 18 Maert. CORNELIS STOOTER, tegenwoordigh Hooftman van 't Gilde van S^t. Luycas ordre. Noch niet ontfangen om reden als vooren.
1651. CORNELIS STOOTER betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Doot.

1648. 18 Maert. NICOLAES VAN SWANENBURCH 1), voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 19 — 0.
13 October: Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1650. Voor sijn jaer-gelt . . . . 1 — 10 — 0.
Doot.

---

1) Hij huwde 1607 in den Haag.
22 Aprilis 1607. NICOLAES YSACXSZ VAN SWAENENBURCH, gebooren tot Leijden, jongman, met JANNEKEN JACOBSdr VAN LEEUWEN, jonge dochter, beyde wonende in den Hage.
Registers van ondertrouw, 's Gravenhage.
Vergelijk Archief III. bl. 263.

1648. 18 Maert. GERRIT AELBERTSZ. VAN HOGEVEEN, Dr.,
voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
13 Novemb. Voor sijn Jaersgelt . . . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaersgelt . . . . , ... 1 — 10 — 0.
1650—1653. Telkens »voor sijn jaergelt" . . . . . 1 — 10 — 0.
Dor GERRIT AELBERTSZ. VAN HOGEVEEN heeft ter liefde van de Cunst tot datum als boven gecontinueert, en om redenen. sich voorts aen geexcuseert.

Doot.

1648. 18 Maert. JORIS VAN SCHOOTEN 1), voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1650. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.

Doot.

1648. 18 Maert. QUIRINGH PONSEN VAN SLINGELANDT
voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
13 October: voor syn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.

Doot.

1648. 18 Maert. JOHANNES VAN STAVEREN, Capitijn
voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
13 Novemb. voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.

---

1) 9 Maert 1618 maken JORIS VAN SCHOTEN, schilder wonende tot Leyden en MARITGE BOUWENSDR. huwelijksche voorwaarden. Zij waren toen reeds „onlangs in den echten staat vergadert." (Prot. Not, JAC. JANSZ VERWEIJ, Leijden.) 24 Mey 1644 bekennen de ouderlingen der Luthersche Gemeente te Leijden ten behoeve dier Gemeente geleend te hebben ƒ 1500.— van den E. Mr. JORIS VERSCHOTEN, Schilder, wonende in den Ambachte van Oegstgeest." Hij was dus Luthersch en waarschijnlijk van goederen niet ontbloot. (Protocollen als boven.)

1650. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
1651. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
1658. Voor sijn jaergeldt betaelt . . . . , . . . — 15 — 0.
1659—1668. Telkens: voor sijn jaergelt betaelt . . . — 15 — 0.

De Heer Burgemeester VAN STAVEREN

Doot.

1648. 18 Maert. GERRIT DOU, Vaendrager voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
22 October. Voor sijn jaersgelt . . . . . . 1 — 10 — 0.
1649—1651. Telkens: voor sijn jaergelt . . . . . 1 — 10 — 0.
1658—1668. Telkens: voor sijn jaergelt . . . . . — 15 — 0.
1673—1674. Telkens: jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.

Doot.

1648. 18 Maert. PIETER DU BORDIEU 1) voor sijn incomen betaelt. . . . . 1 — 10 — 0.
Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649—1651. Telkens: voor sijn jaersgelt . . . . . 1 — 10 — 0.

Segt uyt het Schilderen gescheiden te zijn.

1665 t' jaergelt weeder betaelt . . . . — 15 — 0.
1667. t' jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1668. t' jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1673—1676. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.

Uyt de stadt vertrocken.

1648. 18 Maert. ABRAHAM VAN DEN TEMPEL 2) voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

---

1) SUIJDERHOEFF, S. SAVRY, L. VORSTERMAN, NATALIS en anderen graveerden portretten naar dezen schilder.

2) 9 September 1648 maakten ABRAHAM LAMBRECHTSZ VAN DEN TEMPEL en CATHARYNA VAN HOGEMADE, echtelieden, hun testament te Amsterdam bij den Notaris JACOB VAN LOOSDRECHT, Reeds 22 November 1648 maakten zij te Leijden voor den Notaris A. RAVEN een Codicil, waarin o. a. CATHARYNA VAN HOGEMADE

1648. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649—1651. Telkens: voor sijn jaergelt . . . . . . 1 — 10 — 0.
den 1 Mey 1660 naer Amsterdam vertrocken metter woon.

ABRAHAM VAN DEN TEMPEL doot.

1648. 18 Maert. ABRAHAM DE PAPE 1) voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
13 October. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1658. Voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1659—1661. in dienst gewcest.
1662. heeft weer betaelt . . . . — 15 — 0.
1663. 31 Decemb. t'jaergelt ontfangen . . . . . . — 15 — 0.
1664. Hooftman.

Doot.

1648. 18 Maert. REYNIER VAN HERWE voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Voer syn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
Vertrocken uyt de stadt.

Doot.

1648. 18 Maert. HENDRICK VAN AMSTEL voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649—1654 (4 Junij) Telkens: voor sijn jaersgelt . . . 1 — 10 — 0.

Doot.

---

aan haren „seer lieve en waerde man om sonderlinge consideratiën" *f* 4000.— méér legateert dan in het testament van 9 September.

21 April 1650 machtigen ABRAHAM en JACOB VAN DEN TEMPEL, Dr. JOHANNES A SWILDA om de erfenis van THEUNISZ CARSTIAENSZ, hun za: grootvader te Leeuwarden voor hun in ontvangst te nemen. (Not. A. RAVEN, Leijden.)

1) Uit een later volgende aanteekening blijkt dat deze schilder, ten onrechte tot nu toe ADRIAEN genoemd, 15 September 1666 als Deeken der Gilde overleed. Schilderijen van hem: 's Gravenhage, Berlijn, Schwerin, Auctie du Bus de Gisignies (Brussel 1882) en in particuliere collecties.

1648. 18 Maert. ROELANDT WARMONT voor sijn incomen betaelt	1 — 10 — 0.
13 October. Voor sijn jaersgelt	1 — 10 — 0.
1649 en 1650. Voor sijn jaergeldt.	1 — 10 — 0.
Vertrocken uyt de stadt.	
1648. 18 Maert. JAN JACOBSZ. VAN DER STOFFE 1) voor sijn incomen betaelt	1 — 10 — 0.
13 October. Voor sijn jaersgelt	1 — 10 — 0.
1649—50—51. Telkens: voor sijn jaergelt . , . . .	1 — 10 — 0.
1658—1666. Telkens: voor sijn jaergelt . : . . .	— 15 — 0.
Hooftman.	
(Bij 1665 staat: door Monsr. MIRIS ontfangen.)	
1648. 18 Maert. CAREL VAN DER PLUIJM voor sijn incomen betaelt.	1 — 10 — 0.
13 October. Voor sijn jaersgelt	1 — 10 — 0.
1649 en 50. Voor sijn jaergelt	1 — 10 — 0.
Segt uyt het schilderen gescheiden te zijn en bij t'selve niet en comt te profiteren, daerom weigert langer te contribueren.	
1648. 18 Maert. PIETER DE RINGH 2) voor sijn incomen betaelt . . . . , . . .	1 — 10 — 0.
voor sijn jaersgelt	1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaersgelt	1 — 10 — 0.
Doot.	
1648. 18 Maert. PIERRE PARET voor sijn inkomen betaelt	1 — 10 — 0.

1) Schilder van ruitergevechten in het genre van J. MARTSEN DE JONGE, maar zwakker. Schilderijen van hem te Neurenberg, Weenen (Gallerie Czernin) enz.

2) Uitstekend stilleven schilder wiens werken tamelijk schaars zijn. O. a. stukken in Amsterdam, te Antwerpen (1651) Schwerin (1659) Hannover (1659) Berlijn, Dresden, enz.

1648. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1650. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0:
1658—1667. Telkens: voor sijn jaersgelt . . . . . — 15 — 0.
Doot.
1648. 18 Maert. SALOMON DELMANHORST voor sijn incomen betaelt . . : . . . . 1 — 10 — 0.
13 October voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1659. Betaelt voor 1658 en 1659 van jaergelt. . . . 1 — 10 — 0.
1660 - 1668. Telkens: t'jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1648. 18 Maert. CORNELIS VAN SWIETEN voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
13 October voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
1650. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
1661. Voor sijn jaergelt betaelt. . . . . — 15 — 0.
1648. 18 Maert. PIETER VAN NOORT 1) voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
13 October voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.
Vertrocken uyt de stadt.
1648. 18 Maert. JOHANNES OUDENROGGE voor zijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
13 October. Voor sijn jaersgetlt . . . . . 1 — 10 —. 0
Doot.

1) Op de tentoonstelling te Zwolle (1882) kon men een paar groote schilderijen zien, gemerkt P. VAN NOORT. Zij stelden een bijna levensgroot visscher voor met een zoô visch, redelijk goed geschilderd in de manier van de aldaar mede aanwezige stukken van dien aard van H. TEN OEVER.

1648.	18 Maert. MACHIEL MORTIER voor sijn incomen betaelt	1 — 10 — 0.
	13 Oetober voor sijn jaergelt	1 — 10 — 0.
	Vertrokken uyt de stadt.	
1648.	18 Maert. MATHIJS VAN DEN BERGE 1) voor sijn incomen betaelt	1 — 10 — 0.
	13 October voor sijn jaersgelt	1 — 10 — 0.
1649.	Voor sijn jaers ghelt	1 — 10 — 0.
1650.	Voor sijn jaergelt	1 — 10 — 0.
1651.	Voor sijn jaer geldt.	1 — 10 — 0.
	Vertrocken uijt de stadt.	
1648.	18 Maert. WILLEM LEOPOLDUS voor sijn incomen betaelt	1 — 10 — 0.
	22 October, voor sijn jaersgelt	1 — 10 — 0.

1) Over dezen schilder en teekenaar deelt ons HOUBRAKEN (Deel II) eenige bizonderheden mede. Hij zou 1615 te Alkmaar geboren en aldaar 1687 overleden zijn; 1646 trad hij er in het St. Lucasgilde. (Dit laatste bevestigt het Archief II. 33.) Ik zag een aantal zijner uitmuntende teekeningen; in Berlijn (Prentenkabinet) een prachtige penteekening naar een tamelijk obsceen schilderij van BROUWER (boerenvermaak), gemerkt: v. D. BERGH 1659. 2 Juny. ADRIAEN BRAUWER harlemensis inventor. (Ik behoef op de belangrijkheid dezer bijvoeging niet te wijzen!) Op een andere penteekening aldaar, een zittend man, die op den rechterarm leunt: v. BERGH f 1682. Zeer goed. De Heer VON BECKERATH te Berlijn bezit een teekening met rood en zwart krijt vluchtig en geestig uitgevoerd, meesterlijk geteekend waarop: DE (?) BERGH en: lange Pier inventor. De schilderij waarna zij uitgevoerd werd, stelde een binnenhuis voor met eene oude vrouw en kind. In de Albertina te Weenen herinner ik mij eene kruisiging met Magdalena aan den voet van het kruis, gezien te hebben, ik meen naar BREENBERGH. In Braunschweig bezit het prentenkabinet eene teekening naar JACOB CORNELISZ VAN OOSTSAENEN. Dr. BODE deelde mij mede een zeer groot aantal zijner teekeningen gezien te hebben, o. a. ook in Dresden.

Nu heb ik een heel dossier aanteekeningen uit de Archieven liggen over den schilder MATHEUS DE BERGH, die 1638 in het Delft'sche St. Lucas Gilde trad, daar in 1650 nog was (Archief I) en dien ik daar nog in 1661—1677 herhaaldelijk vond. Hij teekent echter steeds DE BERGH, en wordt ook zoo genoemd, terwijl onze meester VAN DEN BERGH teekende (behalve op de teekening bij VON BECKERATH, waar ik meende DE BERGH te lezen) en in HOUBRAKEN, hier, en in het Alkmaarsche Gildeboek MATHIJS VAN DEN BERG heet. Later hoop ik hier die notities over MATHEUS DE BERGH mede te deelen.

1658. 30 December voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Doot.

1648. 18 Maert. ARENT LEOPOLDUS voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

1660. Voor inkoomgelt . . . . 1 — 10 — 0.

1661—1668. Telkens: t'jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.

1673. Voor t'jaergelt BASTIAEN LEOPOLDUS . . . . — 15 — 0.

1648. 18 Maert. HANS PIETERSZ VAN AECKEN, voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

13 Novemb. Voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.

1649. Voer sijn jaer ghelt . . . . 1 — 10 — 0.

1650—1651. Telkens: Voor sijn jaergeldt . . . . . 1 — 10 — 0.
Seght uyt het schilderen gescheiden te sijn.
Doot.

1648. 18 Maert. JOHANNES DE VOS op Raepenburgh voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

22 October voor sijn jaersgeld . . . . 1 — 10 — 0.

1649. Voor sijn jaer ghelt . . . . 1 — 10 — 0.

1658. 4 Novemb. voor sijn jaergelt . . . . — 15 — 0.

1659—61. Telkens: voor sijn jaer gelt betaelt . . . — 15 — 0.
Doot.

1648. 18 Maert. SYMON JORDAENS 1) voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

---

1) De geschiedenis der schildersfamilie JORDAENS is nog een gesloten boek voor ons. Elke aanteekening omtrent deze kunstenaars kan wat licht scheppen in de duisternis. In de Antwerp'sche Liggeren komt een SIMON JORDAENS als Meester niet voor; maar 15 Mei 1616 is een SIMON JORDAENS met ADAM VAN NOORT getuige bij het huwelijk van den grooten JACOB JORDAENS (V. D. BRANDEN). Zijne dochter, met een schilder (GOETKINT) gehuwd, werd 1654 in sijn graf in Onze Lieve Vrouwe te Antwerpen begraven. (Liggeren I. 400.) SIMON JORDAEN komt als schilder voor in het Delft'sche St. Lucasgilde, lijst van 1613—59 (Archief I. 4.) en wordt 1612 als schilder van Antwerpen poorter van Delft, onder borgtocht van sijn zoon HANS (Archief IV. 280 en 281). Klaarblij-

1648. 13 Novemb. voor sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.

1649. Voor sijn jaers ghelt . . . . 1 — 10 — 0.

---

kelijk hebben wij hier steeds met dezelfde persoon te doen. Is die ook de Leijdsche schilder? Ik laat hier mijne eigene aanteekeningen volgen:

10 April 1616 is Simon Jordaens, schilder te Delft, getuige bij eene Notarieele Acte. (Prot. Not. F. van Vuytenbrouck, Delft.)

17 February 1650 accordeeren Anna Jansdr Borijck, jongedr, en Maria Ydiersdr. Wede. van Symon Jordaen, schilder, wonende in de Papestraet te Delft. de laetste als lasthebbende van Johan Jordaen, haeren zoon, volgens zijne missive opten 21 January 1650 uyt Romen geschreven nopens de pretentie die Anna Jansdr. op Johan Jordaen heeft. Te weten, dat Johan Jordaen nae hem sal nemen de zoon genaemt Abraham Jordaen, bij de voorn. Anna Jans geprocreert ende op zijn costen onderhouden, ende aen Anna Jans betalen een hondert car: guldens waermede Anna Jansdr. tevreden is, zonder eenige pretentie van troubeloften op de voorn: Johan Jordaens te houden, maer scheldende hem van alles quijt, soodat de voorn. Johan Jordaen sal mogen trouwen die het hem sal gelieven. (Prot. Not. A. v. d. Block, Delft.)

29 July 1651 ontving Anna Jansdr. de ƒ 100.—.

Ongetwijfeld is deze Johan Jordaen de Delft'sche schilder Hans Jordaens.

In Aug. 1638 wordt Symon Jordaens nog als getuige in een Acte te Delft genoemd. (Not. v. d. Block te Delft.)

Nu nog eenige schilders Jordaens:

13 Nov. 1601 is Abraham Jordaens, schilder te Delft, getuige bij eene Acte van den Notaris F. v. Vuytenbrouck.

23 Nov. 1611 is Philips Jordaens, schilder te Delft, getuige bij een Acte van den Notaris J. v. Overgaeuw aldaar.

22 Juni 1612. Hans Jordaens, Schilder binnen der stadt Delff, wordt door zijne zusters gemachtigd eene erfenis te innen van „haerlieder groote vaeder „van s'moederszijde Dirck Crom." De erfenis bestaat in goederen gelegen „buyten en binnen der stadt Antwerpen ende omtrent s'Hertogenbosch." Prot. Not. J. Molijn de Jonge, Delft.

11 Nov. 1620 is Hans Jordaens, schilder te Delft, getuige bij een Not. Acte. (Prot. Not. F. van Vuytenbrouck, Delft.)

Hij teekent:

12 Sept. 1623 is Hans Jordaens, Mr. Schilder binnen Delff, voogd over de kinderen van Dirk Jacobsz de Hooren aldaar. (Prot. Not. H. v. Ceel Delft.)

30 October 1680 overhandigt Hans Jordaens, Constschilder binnen Delff een reeds 5 April 1677 gemaakt testament aan den Notaris R. v. Edenburgh aldaar. Zie diens protocollen.

19 Mei 1681 zegt Abraham Jordaens in den Haag eenig erfgenaam te zijn van Mr. Hans Jordaens. (Prot. Not. Fijck, Delft.)

1650. Voor sijn jaer gelt . . . . I — 10 — 0.
Seght uijt het schilderen gescheiden te zijn.
1648. 18 Maert. HENDRICK COUTURIER voor sijn incomen betaelt . . . . I — 10 — 0.
Voor sijn jaers geldt . . , ... I — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaer ghelt . . . . I — 10 — 0.
Uijt de stadt vertrocken.
1648. 18 Maert. NICOLAES VAN EGERE voor sijn incomen betaelt . . . . I — 10 — 0.
Voor sijn jaers gheldt . . . . I — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaer gelt . . . . I — 10 — 0.

Men vergelijke bij VAN DEN BRANDEN: de Antwerpsche schilderschool diens aanteekeningen omtrent HANS JORDAENS, genaamd de lange JORDAENS, die te Antwerpen ca. 1595 geboren werd en in 1643 overleed.

Uit mijne groote verzameling uittreksels uit Delft'sche Inventarissen, soms met taxatien, noteer ik:

1658. Een lantschap van DEN HYGER, met beelden van SYMON JORDAENS *f* 20.—.
1651. 't Vroutgen van Samaria, door den ouden JOORDAEN gedaen.
Nog enkele keeren alleen: een stuck van SIMON JORDAENS.
1670. In één inboedel (van Dr. J. v. BLINCKVLIET te Delft) alleen zeven lantschappen van HANS JORDAENS.
1650. Een groot lantschap van HANS JORDAEN.
Een schipbreuck Pauli
Een vrede, eeu oorloch } allen bij HANS JOORDAENS gedaan.
Christus int Hoofge
1680. Een lantschap van JOORDAENS *f* 50.—.
1647. Een lantschap van Johannis Predicatie van JOHANNES JORDAEN.
Een freuytbenne van HANS JORDAEN.
Nooh een Johannis Predicatie van HANS JORDAEN, op douck.
Een groot lantschap van de kinderen van Isrel door den soon van PHILLIPS JORDAEN.
Een schilderij van den Hoeftman over hondert van HANS JORDAEN.
Een belegering daer de vrouwen haer mans wtdragen van HANS JORDAEN.
Een kersnacht van HANS JORDAEN.
Al deze stukken waren 1647 bij JAN GILLISZ VAN HASSEL te Delft
1631 had GEUBEL GERRITSZ VAN DEN HEUVEL te Delft reeds „een. kruijsdraging" van HANS JORDAEN (met een gardijn!)
1645. Een schilderij van Gideon van HANS JORDEANS *f* 25.—.
Een idem sijnde Sodoma en Gomorra, voor den schoorsteen van Sr. JORDAENS *f* 12 —.
(Bij HARMAN PIETERSZ VAN RUIJVEN. te Delft.)

1661. 't jaer 1658 betaelt . . . . — 15 — 0.
Doot.
1648. 18 Maert. NICOLAES BONNEMAIN voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Voor sijn jaers gheldt . . . . 1 — 10 — 0.
Vertrocken uyt de stadt.
1648. 18 Maert. GABRIEL METSU voor sijn incomen betaelt . . . . , ... 1 — 10 — 0.
Voor sijn jaersgheldt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaers gheldt . . . . 1 — 10 — 0.
1650. Voor sijn jaer gelt . . . . 1 — 10 — 0.
Uijt der stadt vertrocken.
1648. 18 Maert. CAREL DE BEVOIS voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Voor sijn jaers-gheldt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaers gheldt . . . . 1 — 10 — 0.
Uyt der stadt vertrocken.
1648. 18 Maert. MAERTEN SAEGHMEUL(EN) voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Voer sijn jaers gheldt . . . . 1 — 10 — 0.
1849. Voor sijn jaer gelt . . . . 1 — 10 — 0.
Uijt der stadt vertrocken.
1648. 18 Maert. PIETER RAEMSDORP VAN HOLSTEEN voor sijn incomen betaelt. . . . . 1 — 10 — 0.
Niet meer in wesen.
1648. 18 Maert. QUIRINGH GERRITSZ. VAN BREKELINGHKAM voor sijn incomen betaelt. . . . . . 1 — 10 — 0.
Voer sijn jaers ghelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voer sijn jaers gheldt . . . . 1 — 10 — 0.

1650.	Voor sijn jaer gelt	1 — 10 — 0.
1659.	Voor A°. 1658 en 1659 betaelt sijn jaergelt . .	1 — 10 — 0.
1660—1667.	Telkens: t' jaergelt betaelt	— 15 — 0.
	QUIRINGH GERRITSE VAN BREKELINGHKAM doot.	
1648.	18 Maert. NICOLAES ADRIAENSZ. voor sijn incomen betaelt	1 — 10 — 0.
1649.	Voor sijn jaer gelt	1 — 10 — 0.
	Niet meer in wesen.	
1648.	18 Maert. DIRCK DRUIJF voor sijn incomen betaelt.	1 — 10 — 0.
	Voer sijn jaers gheldt	1 — 10 — 0.
1649.	Voor sijn jaergelt	1 — 10 — 0.
1658—1661.	Telkens: voor sijn jaergelt.	— 15 — 0.
1648.	18 Maert. MAERTIJNUS DE WITTENHORST voor sijn incomen betaelt.	1 — 10 — 0.
1649.	Voor sijn jaersghelt.	1 — 10 — 0.
1661.	't jaer 1658 betaelt	— 15 — 0.
1662.	t' jaergelt	— 15 — 0.
	Uyt der stadt vertrocken metter woon.	
1648.	18 Maert. JAN STEEN voor sijn incomen betaelt	1 — 10 — 0.
1653.	16 April. JAN STEEN voor 't jaergelt betaelt, heeft de voorgaende jaren uijt dese stadt gewoont	1 — 10 — 0.
1658.	Voor sijn jaergelt betaelt	— 15 — 0.
	Uyt der stadt vertrocken.	
1673.	Jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1674—1678.	Telkens: t'jaergelt betaelt	— 15 — 0.
	Doot.	
1648.	18 Maert. REIJNIER RASENBURGH 1) voor sijn incomen betaelt	1 — 10 — 0.

1) Zie Archief IV, bl. 30, 34.

1648. Voer sijn jaersghelt . . . . 1 — 10 — 0.

Uyt der stadt vertrocken.

1648. 18 Maert. NICOLAES DUIJF voor sijn incomen betaelt 1 — 10 — 0.

Voer sijn jaersgheldt . . . . 1 — 10 — 0.

1659. Voor Ao. 1658 en 1659 betaelt voor jaergelt. . 1 — 10 — 0.

1660—1668. Telkens: voor t'jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1648. 18 Maert. JOHANNES PANHUIJSEN voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

Seght uyt het schilderen gescheiden te zijn.

1648. 18 Maert. GOVERT CAMPER 1) voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

Voer sijn jaersgelt . . . . 1 — 10 — 0.

1649. Voer sijn jaersghelt . . . . 1 — 10 — 0.

1650—51. Telkens: voor sijn jaergeldt . . . . . . 1 — 10 — 0.

1658. Voor sijn jaersgelt betaelt . . . . — 15 — 0.

Uyt der stadt vertrocken.

1674. Heeft sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1675—1679. Telkens: sijn jaergelt betaelt . . . . . — 15 — 0.

Doot 1679.

1648. 18 Maert. PIETER HELLEBUYCK voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

Voer sijn jaersgeldt . . . . 1 — 10 — 0.

Doot.

1648. 18 Maert. ABRAHAM BROUWER voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

Voor sijn jaersgheldt . . . . 1 — 10 — 0.

1649. Voer sijn jaersgheldt . . . . 1 — 10 — 0.

1) Op de Gooische tentoonstelling tr Naarden 1882 was een middelmatig donker landschap, gemerkt: G. KAMPER.

1650. Voor sijn jaergeldt . . . . 1 — 10 — 0.
Uijt de stadt vertrocken.

•1648. 18 Maert. WILLEM JANSZ. SWANKERT voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1648. Voer sijn jaers gheldt . . . . 1 — 10 — 0.
1649—1654. Telkens: voor sijn jaergeldt . . . . . 1 — 10 — 0.
1658—1663. Telkens: voor sijn jaergeldt betaelt . . — 15 — 0.
Uyt gescheijde.

1648. 18 Maert. GERRIT HEUSEN voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1660. Voor Inkoomgelt. . . . . 1 — 10 — 0.
1661—1668. Telkens: voor sijn jaergelt betaelt . . . — 15 — 0.

1648. 18 Maert. JORIS PIETERSZ. CROONSBERGEN voor sijn incomen betaelt. . . . . 1 — 10 — 0.
Niet meer in wesen.

Iets lager:

1665. betaelt an FR. MIERIS . . . . — 15 — 0.
1666. t' jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1648. 18 Maert. MAERTEN MAERTENSZ. VAN ZEE voor sijn incomen betaelt, ... 1 — 10 — 0.
Voer sijn jaersgheldt . . . . 1 — 10 — 0.
1649—1654. Telkens: voor sijn jaergelt . . . . . 1 — 10 — 0.
1658. Voor sijn jaergeldt betaelt . . . . — 15 — 0.
1659. Voor jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Heeft een stuck schildery gegeven voor de verlope jaeren tot 1666 toe.
1667. Voor sijn jaergelt . . . . — 15 — 0.
Doot.

1668. Door de Schoon suster van MAERTEN VAN ZEE
t' jaergelt 1668 betaelt . . . . — 15 — 0.
1648. 18 Maert. JAN GERRITSZ. VAN DIJCK voor sijn
incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Doot.
1648. 18 Maert. JAN DIRCXSZ. VAN DONGERSDEEL voor
sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1660. Voor sijn Inkoomgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1661—1665. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.
Doot.
1648. 18 Maert. JOOST JACOBSZ. VAN DER VLUCHT voor
sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1660. Voor inkomgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1661—1665. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.
Doot.
1648. 18 Maert. JAN RIJCKERT. Voor sijn incomen
betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Niet meer in weesen.
1648. 18 Maert. CLAES GERRITSZ. voor sijn incomen
betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Niet meer in weesen, ofte is desefde die op folio
139 op nieu gestelt is.
(Zie hieronder op 1660 CLAES GERRITSZ. VOOGHT.)
1673. t' jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1648. 18 Maert. AERNOUT BARREVOET voor sijn inco-
men betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Niet meer in wesen.
1648. 18 Maert. ADRIAEN CLAESZ. DE VLAEM voor sijn
incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

Niet meer in wesen.

1648. 18 Maert. DIRCK THONUSZ. voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

Niet meer in wesen.

1648. 18 Maert. CATHALIJNTJE WILLEMS. VAN DER HOLCK voor haer incomen betaelt . . . . . 1 — 10 — 0.

Voer haer jaers gheldt . . . . 1 — 10 — 0.

1649—1651. Telkens: voor haer jaersgeldt . . . . 1 — 10 — 0.

Doot.

1649. 4 Febereuary. ABERAM TORENVLIET voer sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

Voer sijn jaersghelt . . . . 1 — 10 — 0.

1650. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.

1659. betaelt voor A°. 1658 en 1659 . . . . 1 — 10 — 0.

1660—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.

1673. t' jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1674—1677. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.

1678. dit jaer Hooftman geweest.

1679. dit jaer Deken geweest.

1680. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1649. 26 Meij, CORNELUS KRUIJS 1) voer sijn inkommen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

1649. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.

Doot.

1649. 14 October. ADERIAEN VAN GHAESBEECK 2) voer sijn inkommen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

Doot.

---

1) In den Inventaris Van HENRIC BUGGE VAN RING, Leyden, 1668 lees ik: Een blompot van CORNELIS CRUYS. Hij was dus bloemschilder.

2) Zie Archief V bl. 80.

1649. 8 Feberuwary. WALRAEF VAN ICEN, voer sijn inkomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. Voor sijn jaergelt betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1650. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
Doot maar de Wedu gecontinueert. Siet op FLOORTGE.
1649. 12 Mey. PIETER DE MOLIJN voer sijn inkommen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1649. JAN DE MOLIJN voor sijn jaergelt . . . . . . 1 — 10 — 0.
Niet meer in wesen, ofte is deselfde die op folio 145 weder op nieu gestelt is.
1649. 16 Mey. WILLEM PEEL voer sijn inkomen . . 1 — 10 — 0.
Voor syn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
1650—1654. Telkens voor sijn jaergelt . . . . . . 1 — 10 — 0.
Seght uyt het schilderen gescheijden te zijn
Isser uytgescheijden.
Doot.
1650. ADRIAEN CORNELISSEN BEELDEMAECKER het inteijckengelt . . . . 1 — 10 — 0.
voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
1651. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
Uyt de stadt vertrocken.
1665. den 1 November heeft ADERIAEN CORNELISSE BEELDEMAKER wederom zijn gilde voldaen en betaelt . . . . 12 — 0 — 0.
1666—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1673—1675. Telkens: t' jaergelt beteelt . . . . . . — 15 — 0.
1650. JAN JOOSTEN PLUVIER sijn inteijckengelt . . . 1 — 10 — 0.
» Sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.

1651. Voor sijn jaergeldt . . . . 1 — 10 — 0.
Uyt de stadt vertrocken

1650. HENDRICK BRAMMAN sijn inteijcken gelt . . . 1 — 10 — 0.
Niet meer in wesen.

1650. CAREL DE MOOR sijn inteijcken gelt . . . . 1 — 10 — 0.
1650. Sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
1658. Voor sijn jaer gelt . . . . — 15 — 0.
1659 en 1660. Voor t' jaer 1659—60 . . . . . . 1 — 10 — 0.
1661—1667. Telkens: Voor 't jaergelt . . . . . . — 15 — 0.
1668—1672. Hierachten: dese jaren teyken (telkens) voor betaelt

1673—1679. Telkens: jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1680. dit jaer Hooftman geweest.

(Zie hieronder.)

1650. JOHANNES HANOT sijn inteijckengelt . . . . . 1 — 10 — 0.
1658. Voor sijn jaergelt betaelt. . . . . — 15 — 0.
1659—1662. Telkens: voor t' jaergelt . . . . — 15 — 0.
1663—1664. Hooftman geweest.
1665—1668. Telkens: t' jaergeldt betaelt . . . . . — 15 — 0.
1673—1675. Telkens: t' jaergeldt betaelt . . . . . — 15 — 0.
1676. Hooftman geweest.
1677. Deken geweest.
1678—1680. Telkens: jaergeldt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1650. JAN DE WAKER sijn inteijckengelt. . . . . . 1 — 10 — 0.
1650. Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
1651—1654. Telkens: voor sijn jaergelt . . . . . . 1 — 10 — 0.
1658—1662. Telkens: voor sijn jaergelt . . . . . . — 15 — 0.
1663—1664. Niet.

1665. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Is uyt het Gilde gescheijde

1650. WILLEM DALENS sijn inteyckengelt . . . . . 1 — 10 — 0.
Vertrocken uijt der stadt.

1649. ANTHONY DE GREBBER 1) sijn inteijcken gelt . . 1 — 10 — 0.
Sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.

1650. Sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.
Vertrocken uyt de stadt.

1651. 3 Meij. ABRAHAM VERHOEF voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Uijt de stadt vertrocken.

1651. 23 Sept. JACOBUS CLAEUW 2) voor sijn incomen betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
Voor sijn jaergelt . . . . 1 — 10 — 0.

1652—1654. Telkens: Voor sijn jaergelt. . . . . . . 1 — 10 — 0.

1658—1665. Telkens: jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Uyter stadt vertrocken.

1652. JAN POTHEUCK 3) inteijckengelt . . . . 1 — 10 — 0.

---

1) ANTONIS GREBBER van Haerlem liet zich 31 October 1652 als poorter te Amsterdam inschrijven. (SCHELTEMA, REMBRANDT. bl. 71.)

2) Bloemschilder, schoonzoon (en als zoodanig 1656 erfgenaam) van JAN VAN GOYEN.

11 April 1649. JACQUES DE CLAEUW, schilder, jongman van Dordrecht met MARIA VAN GOYEN, jongedr., beijde wonende alhier in s' Gravenhage.

(Register van ondertrouw, 's-Gravenhage.)

Reeds 16 July 1649 werd in de „Cloosterkerck" aldaar gedoopt: Een van JACQUES DE CLAEUW, genaemt GEERTRUIJT, de moeder MARIA VAN GOYEN. Zou dus wellicht HOUBRAKEN's verhaal omtrent JAN STEEN's gedwongen huwelijk, dat de doopboeken der R. K. Kerk in de Oude Molstraat te 's Gravenhage tegenspreken (zie mijne mededeeling in de Ned. Spectator 1882 bl. 183), dezen schoonzoon gelden?

25 Febr. 1651 leent J. DE CLAEUW ƒ 500.— tegen 5 % om na 6 maanden terug te betalen; VAN GOYEN was borg. (Prot. Not. v. D. DRIFT), den Haag. In 1647 hield DE CLAEUW in den Haag een Vendu van 80 schilderijen, waaronder een aantal werken van zijn hand die hoogstens! ƒ 6.— opbrachten. (Oud-Archief van 's Gravenhage.)

3) Zie Archief I bl. 125.

	En jaergeldt . . . . , ...	1 — 10 — 0.
1658—1667.	Telkens: t' jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1668.	Hooftman.	
	JAN POTHEUCK Doot.	
1653.	11 October. JOOST MAES voor sijn inteyckenen en jaergelt betaelt	3 — 0 — 0.
1654.	8 Juny. Voor sijn jaergelt	1 — 10 — 0.
	Doot.	
1653.	13 October. ADAM ADAMSZ. voor sijn incomen en jaergelt betaelt	3 — 0 — 0.
	Niet meer in wesen.	
1653.	15 October. ROELANDT VAN VRIES 1) voor sijn incomen en jaergelt betaelt	3 — 0 — 0.
	Niet meer in wesen.	
1653.	16 October. JAN VAN SWIETEN voor sijn inteijckenen betaelt	1 — 10 — 0.
1658—1660.	Telkens: voor sijn jaergelt betaelt : . .	— 15 — 0.
	Doot.	
1653.	16 October. ADRIAEN DE VOIS voor sijn inteijckenen betaelt	1 — 10 — 0.
1658—1659.	Telkens: voor jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1663.	31 December. t' jaergelt betaelt en de voorgaende jaren 1660, 1661, 1662 in dienst geweest. . .	— 15 — 0.
1664.	T' jaergelt betaelt	— 15 — 0.
	Hooftman.	
1668.	T' jaergelt betaelt	— 15 — 0.

1) Wellicht de Haarlem'sche landschapschilder ROELOF VAN VRIES, ten onrechte steeds REYNIER genoemd? (Zie v. D. WILLIGEN bl 38: van den daar mede genoemden MICHIEL DE (VAN) VRIES, die geheel in den trant van ROELOF v. V. schilderde, zag ik een landschapje bij Jhr. Dr. J. P. SIX VAN HILLEGOM.)

1676—1677.	Telkens: Jaer betaelt	— 15 — 0.
	ADRYAEN DE VOEYS gestorven 1680 in July.	
1654.	24 Fe(bru)warius. HENDRICK BERCKMAN 1) voor zijn inteijckenen betaelt	1 — 10 — 0.
	ende zijn jaergelt betaelt	1 — 10 — 0.
	Niet meer in wesen.	
1655.	15 April. ADAM PICK 2) voor sijn incomen en jaergelt betaelt	3 — 0 — 0.
	Uyt de stadt vertrocken.	
1655.	24 April. ABRAHAM BÁGIJN 3) (BEGEYN) voor sijn inteijcken en jaergelt betaelt	3 — 0 — 0.
1658—1667.	Telkens: voor t' jaergelt	— 15 — 0.
	Uyt der stadt vertrocken.	
1658.	17 April. JOHANNES VAN DER AECK voor sijn inteyckengelt betaelt	6 — 0 — 0.
	Voor sijn jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1659—1663.	Telkens: voor jaergelt	— 15 — 0.
	Totten jaere 1672 vergeten te teyckenen.	
1672.	Jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1673—1674.	Dese jaeren ben ick VAN DER AECK Deeken en Hoofman geweest. Dit per memorij.	

1) Omtrent dezen portretschilder, wiens werken men o. a. in 's Rijks Museum te Amsterdam en in het Museum Boymans te Rotterdam waarderen kan, geeft MEYER's Künstler-Lexikon de volledigste inlichtingen.

2) Zie Archief I bl. 17. In Delft'sche Inventarissen der 17e eeuw ontmoette ik een enkele keer: een lantschap van ADAM PICK. Of een herbergier van dien naam, die gelijktijdig in Delft'sche Notarieele Acten voorkomt met onzen schilder identisch is, heb ik niet kunnen uitmaken.

3) BEGRIJN komt reeds 1681 in den Haag voor. (Archief IV bl. 116.) Eerst 1683 liet hij zich daar in de Schilderconfrerie opnemen. (Archief V bl. 135.) Ik noteer nog: 13 April 1683. ABRAHAM BEGA, burgerlijcken eedt gedaen. En op denzelfden dag: Schutter geworden in het Witte Vendel (van den Haag.) (Registers van burgerschappen en schutterijen.)

In 1688 werd BEGA Hofschilder te Berlijn en overleed daar 11 Juni 1697.

1675. Jaergelt betaelt	— 15 — o.
1676. Als Hooftman.	
1677—1680. Telkens: jaergelt betaelt	— 15 — o.
1658. 13 Meij. PIETER DIRCKSZ. VAN LEEUWEN heeft	
sijn inganckgelt betaelt	1 — 10 — o.
Voor sijn jaergelt betaelt.	1 — 10 — o.
1659- 1660. Telkens: voor jaergelt	— 15 — o.
Uyt de stadt vertrocken.	
1658. 13 Mey. JOHANNES PORCELLES (of PORCELLIS	
VAN DELDE 1) voor sijn inteyckengelt betaelt B.	1 — 10 — o.
1658. Voor sijn jaergelt betaelt.	— 15 — o.
1659—1660. Telkens: voor jaergelt betaelt.	— 15 — o.
Vertrocken uyt der stadt Mey 1661.	
1661. Heeft weder betaelt. . . :	— 15 — o.
1662—1666. Telkens: jaergelt betaelt.	— 15 — o.
Hooftman.	
1674. 16 July. Van JOHANNES PERCELLES ontvangen	
voor t'jaergelt van twe verloopen jaeren . . .	1 — 10 — o.
1674. Jaergelt betaelt	— 15 — o.
1675. Jaergelt .betaelt	— 15 — o.
1680. Jaergelt betaelt	— 15 — o

1) Niet te verwarren met den beroemden zeeschilder JAN PORCELLIS, die vóór 1632 overleed en met de dochter van den Haag'schen schilder BALTHASAR FLESSIERS gehuwd was. Dat deze meester vóór 1632 stierf bewijst o. a. de volgende verklaring uit de Haag'sche Registers der Wees- en Momboirkamers:

Opten 17 Martii 1632 ordonnantie verleent op JOANNA FLESSIERS, Wede. van JOHANNES PORCELLIS, Schilder, te betalen aen JORIS, jongste nazoon van Mr. BALTHASAR FLESSIERS, de somme van 84 £

In andere stukken spreekt deze Weduwe van hare „huijsinge en landen gelegen in den ambachte van Soeterwoude. (1632)

Men vergelijke V. D. BRANDEN, de Antwerpsche Schilderschool, SCHEFFER en OBREEN, Rotterdamsche Historiebladen, V. D. WILLIGEN, les Artistes de Harlem, en mijne aanteekeningen in het „Beiblatt der Zeitschrift für bild. Kunst" 1883.

1658. 13 Mey. Johannes Borreman voor sijn inteijckengelt betaelt . . . . 3 — 0 — 0.

1658. 7 Nov. Sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Uyt der stadt vertrocken.

1658. 14 Mey. Dirch van Rijckenburch voor sijn inteijckengelt betaelt . . . . 1 — 10 — 0.

1658. Voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1659—1660. Telkens: Voor sijn jaergelt . . . . . . — 15 — 0.
Doot.

1658. 14 Mey. Barnart Fabritius 1) voor sijn inganck betaelt. P. . . . . 3 — 0 — 0.

---

1) Men zie over dezen schilder Havard, l'Art et les Artistes Hollandais IV 58, Riegel, Beiträge zur Niederl. Kunstgeschichte II 284, en mijn opstel: Een goed voorbeeld, (Weekblad „de Amsterdammer" 1883 No. 291.)

Het volgende document geeft ons tegelijker tijd des meesters handteekening.

Huyden den 22 January 1657 compareerde voor mij Notaris etc, de navoigende getuigen: D'E. Cornelis Arentsz. van Achthoven, Regent vant Anne Pesthuys deser stede als verhuerder ter eener, ende Barent Fabritsius, Schilder, als huerder ter andere zijde, ende bekenden zij compten. over en weder verhuert ende gehuert te hebben respectieve een huys ende erff staende ende gelegen in de Nieuwe steech binnen dese stadt Leijden, heur huerder wel bekent voor den tijt van drie eerstcomende jaeren, innegaende op Meydach eerstc: deses jaers 1657 tot 30 April 1660 om de somme van 160 gulden 's jaers.

De Schilder onderteekent:

Protocollen Notaris Raven, Leyden.

Ter vergelijking een facsimilé van eene handteekening van Carel Fabritius, onder eene Acte te Delft 24 Sept. 1654 verleden:

1658.	9 October. Voor sijn jaergelt betaelt	— 15 — 0.
	Uijt der stadt vertrocken.	
1658.	14 Mey. JOOST ROBIJN voor sijn inganckgelt betaelt. B.	1 — 10 — 0.
1659.	Voor 1658—1659 betaelt	1 — 10 — 0.
1660—1668.	Telkens: 't jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1658.	14 Mey. MAERTJE VAN DE CASTELE heeft haer inteijckengelt betaelt	1 — 10 — 0.
1659.	Betaelt A°. 1658 en 1659 voor jaergelt. . . .	1 — 10 — 0.
1660—1667.	Telkens: t' jaergelt betaelt.	— 15 — 0.
	JOHANNES VAN LEEUWEN, Swager yan de voornoemde MAERTJE VAN DE CASTELE, is als erfgenaem gecomen in de plaets wegens het bespreck van de voorn: MAERTJE en heeft	
1668.	t' Jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1658.	15 Mey. JACOB JANSZ. DE WIT voor sijn inteijckengelt betaelt B.	1 — 10 — 0.
1658.	Voor sijn jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1659—1660.	Telkens: Voor jaergelt	— 15 — 0.
	Doot.	
1658.	15 Mey. JOHANNES HACKES voor sijn inteijckengelt betaelt	1 — 10 — 0.
1659.	Betaelt voor 1638 en 1659 voor jaergelt . . .	1 — 10 — 0.
	Doodt.	
1658.	15 Mey. ADRIAEN VAN DER SPELT voor sijn inteijckengelt betaelt. B.	1 — 10 — 0.
	Uyt de stadt vertrocken.	
1658.	14 Meij. DIRCK DE L'ORME voor sijn inteijckengelt betaelt. P.	1 — 10 — 0.

1658. Voor sijn jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1659—1667. Telkens: t' jaergelt betaelt.	— 15 — 0.
Scheijt uyt het Gilde.	
1658. 14 Mey. FRANÇOIS MIRIS voor sijn inteijckengelt betaelt. B.	1 — 10 — 0.
1659. Betaelt voor 1658 en 1659	1 — 10 — 0.
1660—1662. Telkens: voor t' jaergelt.	— 15 — 0.
(1663—1665.) Hooftman. Hooftman.	
1666—1667. Voor t' jaergelt betaelt	1 — 10 — 0.
1671—1680. Telkens voor t' jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1658. 2 Novemb: JACOBUS VAN DER MARCK 1) sijn inteijckengelt betaelt	3 — 0 — 0.
1658. Dito siju jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1659—1663. Telkens: sijn jaergelt betaelt.	— 15 — 0.
Doot.	

1) Omtrent dezen schilder, die zichzelf steeds VAN DER MERCK teekent, was tot nu toe haast niets bekend. Het Haag'sche Gemeente-Museum bezit drie middelmatige portretten van hem: Prins MAURITS, Prins FREDERIK HENDRIK en Prins WILLEM II. Zij zijn gemerkt: J. V. D. MERCK 1647; het Leidsche Museum bezit drie portretten van 1657 en een Regentenstuk van zijne hand.

Veel beter is een mansportret te Berlijn, gemerkt J. V. D. MERCK 1640.

27 Febr. 1631 onderteekent JACOB FRANSZ. VAN DER MARCK, Schilder, eene Notarieele Acte van J. DE ROON te Delft. Hij woonde toen waarschijnlijk in den Haag, waar hij 1636 reeds als vroeger in het St. Lucas Gilde opgenomen heet. (Zie het Clatboeck van dat Gilde, Archief V.) Hij was toen reeds gehuwd met LIJSBETH JACOBSDR. VAN CORTGEENE, zooals blijkt uit eene Acte van 23 Juny 1638 voor Not. W. VAN ASSENDELFT, Delft.) Hij hertrouwde in 1649.

31 Oct. 1649. JACOBUS VAN DER MARCK, Wedr. van 's Gravendeel, wonende alhier in 's Gravenhage, met GEERTRUYT JACOBSDR. VAN SCHAEPHUYSEN, jongedr. van Sitter, wonende tot Dordrecht. (Registers van ondertrouw, den Haag.)

Uit de stadsrekeningen van den Haag zag ik dat V. D. MERCK daar een huis in de Wagestraat beza , waarop de stad hem onder hypothekair verband geld geleend had; hij bezat dit huis zeker van 1641—1660, en betaalde er 1641 *f* 2100.— voor. Hij moet ook eenigen tijd in Dordrecht gewoond hebben, want hij werd daar 1640 in het St. Lucas Gilde ingeschreven. (Archief I bl. 216).

In 1652 betaalde hij 2 £ in den 1000en penning. te 's Grevenhage. (Register v. d. 1000en penn.)

1658. 4 Novemb: ADRIAEN VAN DER POEL sijn inteijckengelt betaelt . . . . 3 — 0 — 0.
1658. Voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1659—1662. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.

1658. Novemb: PIETER VAN NES voor sijn inteyckengelt betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1658. Dito voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1659. Voor jaergelt . . . . — 15 — 0.
Niet meer in weese.

1658. Novemb: CORNELIS VAN REINSBURGH voor sijn inteijckengelt betaelt . . . . 3 — 0 — 0.
1658. Dito voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1659. Betaelt voor jaergelt . . . . — 15 — 0.
1661. t' Jaer 1660 betaelt . . . . — 15 — 0.
Uyt der stadt vertrocken.
1673. Het jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1658. 30 December. ARIJAENTJE ARENTS voor haer inteijckengelt betaelt . . . . 1 — 10 — 0.
1658. Voor haer jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1659 Betaelt voor jaergelt . . . . — 15 — 0.
Vertrocken uyt de stadt.

1658. October. HENDERICK VAN DER BURGH segt met eede te willen verclaren dat hy sijn inteijckengelt aen onse voorgaende Confrater STOOTER za: betaelt heeft. NB: maer en wert in dit boeck niet gevonden waerover het sijn bedenken heeft.

1658. Novemb: heeft hij HENDERICK VAN DER BURGH sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

	Uyt der stadt vertrocken met der woon den eersten Mey 1659.	
1663.	31 December. t' Jaergelt ontfangen	— 15 — 0.
	Uyt der stadt vertrocken.	
1659. Juilij.	AEDRIAEN BLASERIS DE STOUTE betaelt tot inkoomen	1 — 10 — 0.
1661.	Betaelt.	
	Doot.	
1659.	DIRCK JANSE betaelt voor Inkoomen	1 — 10 — 0.
A°. 1659.	DIRCK JANSE betaelt voor jaergelt	— 15 — 0
1660.	Voor jaergelt	— 15 — 0.
	Segt geen const meer te vercoopen.	
	Is mede uyt de stadt vertrocken.	
1659.	GILLIS VAN NOORT voor sijn inganckgelt betaelt	1 — 10 — 0.
	Voor sijn jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1660—1661.	Telkens: voor jaergelt . , ...	— 15 — 0.
	Uytgescheede.	
A°. 1660.	ANTOONY V. BEECK (VERBEECK) voor Inkom ende jaergelt	2 — 5 — 0.
1661.	Voor zijn jaergelt betaelt	— 15 — 0.
	Banckroedt.	
1659.	TOMES BEIJN voor Inteijkengelt	1 — 10 — 0.
1659.	Dyto sijn jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1660—1668.	Telkens: jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1659.	HENDERICK CORNELISSE HEEMSKERCK 1) inteijkengelt	1 — 10 — 0.
1659.	Voor jaergelt	— 15 — 0.

1) Deze „Konstschilder" leefde later in den Haag. Ik hoop meer over hem te kunnen mededeelen.

1660—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1660. ADERIJAEN KLAESSE FLAMAN voor sijn inkoomgelt 1 — 10 — 0.
1661. Voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1662—1668. Telkens: voor sijn jaergelt betaelt . . . — 15 — 0.
1673—1675. (Als boven) . . . . — 15 — 0.
Uytgescheijde.

1660. BAERENT GELTSWAERDEN voor Inkoomgelt . . 1 — 10 — 0.
1661—1665. Telkens: betaelt t' jaergelt . . . . . . — 15 — 0.
Uyt der Stadt vertrocken.

1660. CLAES GERRETSE VOOGHT 1) voor Inkoomgelt . 1 — 10 — 0.
1661—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1676. t' Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Nu de Wedu VOOGHT.

Ano. 1674. t' Jaergelt aen my VAN DER AECK betaelt . — 15 — 0.
1675—1677. Telkens: jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1678—1680. (Als boven) . . . . — 7 — 8.

1661. 12 December. PIETER CORNELISSEN VAN EGMONT heeft sijn inganggelt betaelt als ingebooren borger, en dit volgens d'ampliatie en apostille op 't requeste van den 18en Aprll 1658 alsoo d' voorn. EGMONT voor veele jaeren een Schilder geweest is doch ongemolesteert gelaten, comt daerover . 1 — 10 — 0.
1662. 't Jaergelt betaelt. . . . . — 15 — 0.
1663. 31 Decemb. t' jaergelt ontfangen . . . . . . — 15 — 0.
Doot.

1660. GERRET JANSE VAN GINKEL voor inkoomgelt . . 1 — 10 — 0.
1661—1664. Telkens: voor t' jaergelt . . . . . . — 15 — 0.
Doot.

1) Zie bl. 210.

1660. JOORES TYMONSE voor Inkoomgelt . . . . . . 1 — 10 — 0.
1661—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . — 15 — 0.
1673—1674. Telkens: als boven . . . . — 15 — 0.
1 Augustii. Betaelt vant jaer 1675 den oorkonspenning — 15 — 0.
Doot.
1660. JAN GEVAER voor Inkoomgelt . . . . 1 — 10 — 0.
1661—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.
1673—1680. Telkens als boven. . . . . — 15 — 0.
1660. JAN DE MOOLIJN 1) voor Inkoomgelt. . . . . 1 — 10 — 0.
1661—1665. Telkens: voor sijn jaergelt betaelt . . . — 15 — 0.
Doot.
1660. ISAACK BLONDAEL voor Inkomgelt . . . . . . 1 — 10 — 0.
1661—1668. Telkens: voor sijn jaergelt betaelt . . . — 15 — 0.
1660. MELSER PIETERSE KUIL voor inkomgelt. . . . 1 — 10 — 0.
1661—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.
1673—1677. Telkens als boven. . . . . — 15 — 0.
1678. Dit jaer Hooftman geweest.
1679—1682. Telkens: jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1660. TOBIAS ABRAMSEN, geseght PRIJNSIJE voor Inkoomgelt. . . . . 1 — 10 — 0.
1661. Voor sijn jaergelt betaelt. . . . . — 15 — 0.
Niet meer in wesen.
Doot.
1660. VREDERICK VAN DER WEEGE voor Inkomgelt . 1 — 10 — 0.
1661—1668. Telkens t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.
1673. t' Jaergelt betaelt. . . . . — 15 — 0.
1660. FREDERIJCK AMBROOSIUS voor Inkoomgelt . . . 1 — 10 — 0.
1661—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.

1) Zie bl. 212.

1673. FREDERICK AMBROSIUS t' jaergelt betaelt vant jaer twelck te voren is schuldigh gebleven, soodat het yaer 1673 nogh resteert . . . . — 15 — 0.

1661. 30 April heeft NICOLAES SMEETS, poorter, hem laten inteyckenen en belooft te betalen volgens d'Ampliatie op d'ordonnantie de somme van 12 gulden, doch heeft versocht t' selve op termijnen te betalen en is om redenen toegestaen en heeft op reeckening gegeven . . . . . . 4 — 0 — 0.

Doot.

1661. 14 Mey heeft PIETER DIRCKSEN VAN OUERZEE ingeboren borger, hem laten inteickenen, daerover betaelt volgens d'ampliatie op d'ordonnantie de somme van . . . . 6 — 0 — 0.

1661. Voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

Doot.

1661. 14 Junij heeft PIETER PIETERSZ. BRANDT ingeboren borger, hem laten inteickenen als Constvercoper, doch versocht op termijnen te betaelen en is om redenen toegestaen en belooft te betalen 6 gulden volgens d'ampliatie op d'ordonnantie en heeft op reeckeninge betaelt . . . . 2 — 0 — 0.

1661. 19 Aug. heeft BARTHOLOMEUS VAN DE VELDE, ingebooren borger, hem laten inteickenen, en daerover betaelt volgens d'ampliatie van de ordonnantie de somme van . . . . 6 — 0 — 0.

1661. Voor sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1662—1668. Telkens: Voor sijn jaergelt betaelt . . . — 15 — 0.

1673--1677. Telkens: als boven . . . . —15—0.
Doot.

1661. 30 Aug. heeft JAN VAN EGEREN, ingeboren borger, ende soon van NICOLAES VAN EGEREN, mede schilder, hem laten inteickenen, volgens de ampliatie van d'ordonnantie, en belooft te betalen drie guldens, en heeft op reeckeninge betaelt de somme van . . . . 2— 8—0
dus rest nogh . . . . . 0—12—0

31 Dec. de 12 stuyvers betaelt . . 3— 0—0 ƒ 3— 0—0.

1662—1663. Telkens: voor sijn jaergelt betaelt . . . —15—0.

1674. 17 July van Schout GAESBEECK ontfangen per rekening . . . . 1—10—0.

1674. Van JAN VAN EEGERE ontfangen van dit jaer alleen . . . . —15—0.

1676. Één jaergelt betaelt. . . . . —15—0.

1682. Hef betaelt voor twe jaer . . . . 1—10—0.

1661. 22 November heeft PIETER CORNELISSEN VAN SLINGELANDT, ingebooren borger, hem laten inteickenen en daerover betaelt volgens de ampliatie van de ordonnantie de somme van . . . . . 6— 0—0.

1662—1668. Telkens: t'jaergelt ontfangen . . . . —15—0.

1673—1680. Telkens: jaergelt betaelt . . . . —15—0.

1661. 23 Dec. heeft GISBERT ADRIAENSEN VAN DER BRUGGE, ingeboren borger, hem laten inteickenen, en daerover betaelt volgens d'ampliatie etc. 6— 0—0.
Uyt der stadt vertrocken.

1662. 30 April heeft MATHEUS (MARCUS) DIRICKSZ. VAN

OVERZEE, jngeboren burger hem laten inteijckenen en heeft betaelt volgens d'Ampliatie enz. . 6 — 0 — 0.
1662—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1673—1682. Telkens als boven. . . . . — 15 — 0.
1662. 15 September heeft JOHANUS DAMIEN hem laeten inteijckenen als Konstkooper en ingeboren borborger ende is toegestaen voor nieuwe jaer 1663 te betaelen op termijnen, waerop betaelt is . . 2 — 0 — 0.
7 Nov. op minderingh . . . . 1 — 0 — 0.
4 April 1663 pr. Reste betaelt . . . . 3 — 0 — 0.

6 — 0 — 0.
1662—1663. Telkens voor t' jaergelt. . . . . . . — 15 — 0.
Uytgescheijden en handelt niet meer.
1662. Den 5 Aug. heeft JAN KOUWENHOOVE als Konstverkooper sijn inkomen van het gildt voldaen als ingebooren Borger met . . . . 6 — 0 — 0.
1662—1667. Telkens: voor sijn jaergelt. . . . . . — 15 — 0.
1663. 10 April. ABRAHAM BLOCK, blickslager en Kunstvercooper ende oock schilder (sic) op rekening. 6 — 0 — 0.
1663. 31 Dec. het resterende ontfangen . . . . . . 3 — 9 — 0.
1664—1666. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . — 15 — 0.
Uyt der stadt vertrocken.
1663. 3 Mey. GERRIT DE MILDE heeft op sijn inteyckengelt betaelt . . . . 6 — 0 — 0.
NB belooft de resterende 6 gl. op de naeste Vendue te betalen, waerop dient gelet
1663. 31 Dec. t' jaergelt ontfangen . . . . — 15 — 0.
1673—1675. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.

1677—1678. Telkens: als boven . . . . —15—0.
1680. Als boven . . . . —15—0.
1663. 6 July. JOHANNIS DALENS, burger en soon van Mr. DIRCK DALENS, schilder, heeft sijn inteijckengelt betaelt. . . . . 3— 0—0.
1663. 31 Dec. niet betaelt. Nota.
1664. Den 16 Junij. SAMUEL BARENTSE sijn incomengelt als Burger . . . . 6— 0—0.
1664. Nogh dat jaergelt betaelt . . . . —15—0.
1665—1666. t' Jaergelt betaelt . . . . —15—0.
1674. t' Jaergelt betaelt . . . . —15—0.
1676—1680. Telkens: als boven . . . . —15—0.
1664. Den 13 Nov. heeft ISAAC PALINGH als ingebooren burger sijn inteijkengelt betaelt met ses guld. . 6— 0—0.
1665—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . —15—0.
1673. t' Jaergelt betaelt . . . . —15—0.
1674. Deeken.
1675. Hooftman.
1676. Deeken.
1677—1678. T' jaergelt betaelt . . . . —15—0.
1679. Hooftman.
1680. Deeken.
(1664.) VERHART heeft bij provisie tot voldoeningh van sijn gild gelt van inkoomen gegeven een schilderij. 1)
1664. 13 Nov. ARENT TREURTNIET heeft gegeven de som van 6 gulden op rekeningh van twaelif guld: die hij volgens de ordinantie vant gilde moet geven. 6— 0—0.
1665. Tot voldoening vant gilde . . . . 6— 0—0.

1) Zie bl. 232.

1665—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1673—1675. Telkens als boven . . . . — 15 — 0.
Uitgescheide.
1666. GERRIT DE WET als poorter hem laten inteyckenen en is hem bij d'E. E. Heeren Burgemren toegestaen in 4 termijnen te betalen, alle maenden een termin.
Den 21 Jan. ontfangen d'eerste termin . . . . 3 — 0 — 0
Den 12 April noch ontfangen d' tweede termin . 3 — 0 — 0.
1666. Den 24 December nogh ontfangen het derde en vierde termijn dus te volle betaelt met . . . . 6 — 0 — 0.
12 — 0 — 0.
1667—1668. t' Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1664. Den 3 Nov. HARMANUS LUYDINGH als glaseschrijver's soon sijn gildegelt . . . . 3 — 0 — 0.
1665—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
HARMANUS LUIJDINGH doot.
1664. Den 13 Nov. DOMI(NI)CUS VAN TOL sijn incomengelt als Burger . . . . 6 — 0 — 0.
1665—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
Uijt de stadt geweest.
1675—1676. Telkens: jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Doot.
1665. Den 17 April heeft Monsr. WIJBRANT VAN OOSTERDIJCK het Gilde gekoft en betaelt . . . . 12 — 0 — 0.
Uyt schilderen gescheden. En vertrocken.
1664—1665. Weeder t' jaergelt betaelt, (samen) . . 1 — 10 — 0.
1666—1668. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . — 15 — 0.
Uyt de stadt ter woon.

1665. Den 2 Nov. MAERTIE JANS VAN DER BEN het Gilde gekoft en betaelt . . . . 12 — 0 — 0.
Uyt der stadt vertrocken.
1665. Den 23 December heeft PAEKÉ gegheven voor 1/3 van sijn inkomen . . . . 2 — 0 — 0.
Uyt der stadt vertrocken.
1667. Den 3 Nov. heeft hem JACOBUS SWANKERT als Konstverkooper en Gildebroeders soon laeten inschrijven en daervoor betaelt . . . . 3 — 0 — 0.
1668. t' Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1673, 1674. t' Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1680. Sijn jaer betaelt . . . . — 15 — 0.
1668. 2 Aug. heeft MICHIEL DAVIDTS op sijn incomengelt gegeven ende heeft belooft alle volgende drie maenden 1 — 10 — 0 te betalen tot de volle voldoeninge toe, heeft nu gegeven op reeckeninge van 't voorsz. . . . . 1 — 10 — 0.
16 Nov. noch ontfangen op reecken: . . . . 1 — 10 — 0.
1678—1679. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1680 Jaergelt betaelt . . . . — 7 — 8.
(Op folio 192 blijkt dat M. DAVIDTS van 1673—1680 zijn jaargeld betaalde; zie bl. 233.)
1671. 9 Nov. DANIEL DE BONT sijn inkomgelt betaelt met een som van . . . . 3 — 3 — 0.
also hy Borgers soon is.
Woont in Engelant. 1)

1) Zie over dezen Schilder „de Nederl. Kunstbode" 1880, bl. 388. Twee (van zijn minste) stukken gem. D. BONDT in het Leidsche Gemeente-Museum. Hoofdwerk te Emden.

1671. ALEXHANDER WITSER heeft op reeckeningh betaelt een som van . . . . 3— 3—0.
van ingaen gelt hetwelck is 12 gulden, rest 8 — 17 —.
A°. 1674. Op dese voorschr. ƒ 8 — 17 — ontfangen op rekeningh 2 — 10 — 0.. . . . . 2—10—0.
Op ditselfde jaer sijn jaergelt betaelt. . . . . —15—0.
1675. Nogh voor drie jaeren ontfangen . . . . . . 2— 5—0.
1676. 7 Augustus. ALEXHANDER WISSER voor ons gekoomen en belooft binnen aght dagen een erelijk man te stellen en wij een, om ons in plaes van gelt een schildery te geven volgens taxasij van die 2 luijde tot volkomen betaling van 7 — 2 — 0 die hij rest.
1678. Heeft ALXANDER WITSER gegeven tot kortingh van ingangh gelt en oorcontspenningh een silvere ducaton . . . . 3— 3—0.
1679 en 1680. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . —15—0.
1671. 9 Nov. MATON heeft sijn inganghgelt betaelt met 6— 0—0.
also hij een burgerskint is.
1673. t' Jaergelt betaelt . . . . —15—0.
1674. Gedient voor Hooftman.
1675. idem.
1676—1678. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . —15—0.
Uyt de stadt vertrocken.
1671. MATIJS NEVEU heeft sijn ingang-gelt betaelt . . 6— 0—0.
1673, 1674, 1675, 1676. Telkens: jaergelt betaelt . . —15—0
1677. Hooftman geweest.
1677. Vertrocken.

(1671.) 11 Nov. ISACK ARIJSE KORSENDONCK betaelt op reeckeningh 6 gulden en belooft te Meij 1672 de rest te betaelen.
26 October dese bovenstaende resterende 6 gulden betaelt . . . . 12 — 0 — 0.

1674. ISACK KORSENDONCK sijn jaergelt betaelt . . . — 15 — 0.

1675—1680. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.

1673. DIRCK VAN DER HART belooft ons met een stuckije te betaelen. 1)

1673. GERRIT DE WET betaelt 2) . . . . — 15 — 0.

1674. Sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Is doot.

1673. JAN DE LOURIER. Rest.

1674. JAN SIJMENSZ. LAURIER t' Jaergelt betaelt . . . — 15 — 0.

1673. RUT over de Oomanskolf (Byvack) betaelt op het inganggelt eene gulde, rest nogh . . . . 11 — 0 — 0.

1674. Voor sijn voorgaende oorcontspenn: . . . . — 15 — 0.

1675, 1677, 1679, 1680. t' jaergelt betaelt . . . . . — 15 — 0.

1673. ABRAM BROOSWINCKEL (later en juister ROSWINCKEL) als borgers soon sijn ingang gelt betaelt . . . . 6 — 0 — 0.

1673—1680. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.

1673 EDEWAERT COLIER. 3)

1674. Ontfangen van 2 yaer voor sijn oorcontspenningh 1 — 10 — 0.

---

1) Zie bl. 228. 2) Zie bl. 229.

3) Ik zag in de Dépots van het Berlijn'sche Museum een zonderling schilderij, een oud schilder in zijn atelier; (S. LUCAS geloof ik moet het voorstellen). Zeer fijn maar kleingeestig gedaan en met treurige perspectief-zonden Het is in de détails overigens niet zoo slecht. Gemerkt: E. COLLIER. Invloed van DOU in de minutieuse behandeling onmiskenbaar. Zie over COLIER: V. D. WILLIGEN bl. 113 en vooral VAN EIJNDEN en VAN DER WILLIGEN I 234.

Oock int omgaen sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1675. Ontfangen de resterende 6 gulden tot voldoeningh van sijn inkomgelt met het jaergelt . . . 6 — 15 — 0.
1676—1680. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . — 15 — 0.
1673. MIGHIEL DAVITS jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1674—75. Telkens: jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1676. Als boven . . . . — 8 — 0.
1678—1679. Als boven . . . . — 15 — 0.
1680. Als boven . . . . — 15 — 0.
1673. SIMON BLASERUS jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1674—1680. t' Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1673. FLOORTIE heeft jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1674. t' Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1673. PIETER JANSZ. VAN DER WAERT jaergelt betaelt. — 15 — 0.
1678—80. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.
1674. 3 Febr. MIGIEL VOGELAER voor sijn ingangelt betaelt als burger . . . . 5 — 0 — 0.
Met onse confraters soo verackordeert.
1674—1680. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.
1685 Doot.
1674. ANDRIES GOSSAER voor sijn inkomgelt betaelt . 3 — 0 — 0.
Rest 3 — 0 — 0.
1674. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1675. 21 Febr. Ontfangen 2 — 17 — 0 tot voldoeningh van dese bovenstaende somma . . . . 2 — 17 — 0.
1675—1680. Telkens: t' jaergelt betaelt. . . . . . — 15 — 0.
1674. POUWELIS BIORGIA is sijn ingang gelt gans schuldig.
1674. Maar heeft sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1678 26 Juny bij DE VOS den Oude ontf. inganggelt op rekeningh . . . . 3 — 3 — 0.

1674. FRANSISKUS GIJSBRECHT is sijn inganggelt geheel schuldig.

1674. Maar heeft syn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1674. JAN SYBRANTSZ. voor volle betaling van sijn inganggelt betaelt . . . . 3 — 3 — 0.

1675—1680. Telkens: t' jaergelt betaelt . . . . . . — 15 — 0.

1674. JAN DE VRINDT is sijn volle inganggelt schuldig.

1674. Maer heeft sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1675. 10 Julij. Ontfangen van JOHANNES DE VRIENT Ick ISACK PALINGH 6 guld. als inboorlingh . . . . 6 — 0 — 0.

1675—1680. Telkens: T' jaergelt betaelt . . . . . — 15 — 0.

1675. JOHANNES VAN TIELT op rekeningh van sijn inganckgelt . . . . 3 — 3 — 0.

1676. Betaelt tot minderingh . . . . 3 — 3 — 0.

1676. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1675. JUSTUS BROUWER heeft sijn ingankgelt ten vollen betaelt als inboorlingh . . . . 6 — 0 — 0.

1675. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

Doot.

1675 S. MORTEL op rekeningh gegeven voor inganckgelt 2 — 10 — 0, rest nog 3 — 10 — 0 . . . . 2 — 10 — 0.

1676. Ontfangen tot betaling van inganggelt . . . . 3 — 10 — 0.

1676 en 1680. Tot jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.

1675. 27 Febr. JAN DE KEUNINGH heeft gegeven op rekeningh . . . . 3 — 0 — 0.

Voor inganckgelt rest nog 3 guld.

1675. t' Jaergelt ontvangen . . . . — 15 — 0.

1675.	Nogh ontfangen tot minderingh vant bovenstaende	1 — 7 — 0.
1676.	10 Aug. Betaelt het resterende van sijn inganggelt	1 — 10 — 0.
1676—78 en 1680.	Telkens: Jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1675.	ABRAM VAN VLIET heeft betaelt voor inganggelt bij PALING ontfangen	3 — 0 — 0.
1675.	6 Maert. HARMANUS VAN DELDE heeft sijn inganckgelt betaelt als inboorlingh	6 — 0 — 0.
1675—1677.	Telkens: t' jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1675.	JACOB DE VRIES heeft gegeven drie gulden voor inganckgelt, rest nogh 3 Guld:	3 — 0 — 0.
1675.	6 Maert ontfangen	— 15 — 0.
1676.	PIETER PIETERSZ. heeft tot inganggelt betaelt . Maer door dient geen burger is rest nogh *f* 3 — 0 — 0.	3 — 0 — 0.
1676.	Betaelt sijn jaergelt	— 15 — 0.
1677.	Den 12 Sept. heeft noch gegeven	3 — 0 — 0.
1677—1680.	Telkens: t' jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1676.	Heeft DAVIT DE BIJL door dien 't een burgers soon was tot sijn ingang gelt volkoome betalt . Doot.	6 — 0 — 0.
1676.	JACOBUS MARCUSZ LEOPOLDUS tot inkomgelt betaelt door dient een Mr. schilders soon en burgers kint was	3 — 0 — 0.
1676—1682.	Telkens: t' jaergelt betaelt	— 15 — 0.
1677.	NICLAES EVERHARDIJ sijn inkomgelt betaelt als vrij Konstverkooper	3 — 2 — 0.
1677—1682.	Telkens: jaergelt betaelt	— 15 — 0.

1677. JAN CUVENES 1), poorter, tot inganggelt betaelt 3 — 0 — 0.
1677. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1678. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
Denselve dito noch op rekening gegeven . . . 3 — 0 — 0.
1680. Sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1680. Nogh voor ingank bet. 3 gulden . . . . . . 3 — 0 — 0.
Rest nog 3 gulden.

1678. 20 Aug. heeft BALTEN BOLTEN, glaseschrijver tot ingangh gelt . . . . 4 — 14 — 0.
1679—1680. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1681—1682. idem. (niet ingevuld.)

1679. 12 Maert. JACOB VAN DER VLUCHT voor sijn incomen betaelt . . . . 6 — 0 — 0.
12 Aug. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
(1680.) 28 Juny sijn jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1679. (12 Mey — weer doorgehaald) ARNOUT VAN DE VELDE sijn inkomen betaelt als meesters soon . 3 — 0 — 0.
1679. 21 Maert. Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1680. Betaelt . . •. . . . . — 15 — 0.
(de laatste betaling weêr doorgehaald.)

1679. 15 Julij. JACOB VAN DER BURGH voor sijn incomen betaelt . . . . 6 — 6 — 6.
Rest noch 5 — 14 — 0.
1680. 28 Junij. Sijn restant betaelt . . . . 5 — 14 — 0.
28 Juny. Sijn jaer betaelt . . . . — 15 — 0.
(Zie hieronder bl. 238.)

1) Zie Archief V op verscheiden plaatsen. Redelijk goede Stillevens van dezen zeldzamen meester bij de H.H. C. BISSCHOP en V. DE STUERS te 's Gravenhage.

1679. 24 July heeft PHILIP DE OEST sijn ingang int Gilde betaelt de som . . . . 6 — 0 — 0.
1679 en 1680. t' Jaergelt betaelt . . . . — 15 — 0.
1680. 12 Sept. HARMANUS DE VOGEL inganckgelt betaelt als inboorlingh, voldaen met . . . . . 5 — 0 — 0.
1680. CORNELIS STEEN voor sijn incomen betaelt door dat hij een meesters zoon is de somme van . . 3 — 0 — 0.
Sijn jaer betaelt . . . . — 15 — 0.
Ook nog: 1684. 19 Juny TEDE (THADEUS) STEEN voor sijn incomen betaelt . . . . 3 — 0 — 0.
(Hij was de oudste zoon van JAN STEEN.)
1680. WARNOULDT TIERHOUT ingankgelt betaelt als Borger . . . . 6 — 0 — 0.
1680. ABRAHAM BLANKERT ingans geldt betaelt als inboorlingh . . . . 6 — 0 — 0.
1681 en 1682. Jaergelt betaelt (oningevuld.)
1681. 18 July ontfangen 3 gulden bij my JOHAN DE VOS tot ingangh gelt van MATTHIJS DUBOIS woonende op de lange gracht en hij supt. heeft belooft binnen 14 dagen ofte 3 weeken ten langsten nog 3 gl. te geven tot afecktiewelijcke betalyngh, alsoo hy supt. een burger is.
20 Nov. heeft de voorn. DUBOIS nogh 3 gulden gebrocht tot volkomen betalingh van St. Lucas Gild.
1681. 28 Nov. heeft Pr. SILVERSCHOON zijn inganghgelt betaelt en sall de naervolgende jaren zijn oorcontspenn: betalen na behooren.
1681. Nogh heeft JAN JANSEN VAN DIEST betaelt twee oorcontspenningen op 29 November 1681 en heeft

geseijt dat hij supplt. ses gulden aen ons voorseijde Gilde betaelt en moet nogh ses gulde geven alsoo hij geen Burger is.

8 Dec. nogh 2 gulden gegeven tot cortingh.

1682.	3 Jan. nogh een gulden gegeven, rest nogh drie gulden te betalen en heeft belooft met den eerten te geven.			
1681.	1 Dec: AELBERT JANSEN VERDEIJN, de zoon van JAN PIETERSEN VERDEIJN heeft betaelt voor inganghgelt alsoo hy suplt. een burgers soon is .	3 —	o —	o.
1683.	23 Moy. ABRAM VERBRUGGEN voor syn ingang-gelt betaelt	12 —	o —	o.
1683.	28 Meij. HENDRICK DE VOS voor sij ingan gelt betaelt	6 —	o —	o.
1683	15 Juny. JACOBUS VAN DER BURGH voor sijn incomen betaalt 1)	—	—	
1684	19 Juny. Aen verscheijde posten ontfangen van inganckgelt, ...	12 —	o —	o.
1683.	Den 21 Junij. WILLUM MIERIS inganghgelt als Meesters soon betaelt de som	3 —	o —	o.
1683.	21 Juny. ABRAHAM LEPOLDUS sijn incomen betaelt als meesters soon de som van	3 —	o —	o.
1683.	21 Junij. CAREL DE MOOR de jonge sijn inganckgelt als meesters soon betaelt	3 —	o —	o.
1683.	3 July. BENJEMIJN BLIJ voor sijn incomen . . Heeft op reeckening gegeven 3 — o — o, rest noch 3 — o — o.	6 —	o —	o.

1) Zie bl. 236.

Dese bovenstaende reeckening ten vollen betaelt en voor dat jaer sijn oorcontspenningh 1685.

1683. 8 Julij. JOHANNES TANGENA sijn ingangh betaelt 6 — 0 — 0.
1683. 22 Aug. JAN BOURCHET voor sijn incomen betaelt 6 — 0 — 0.
Doot.
1683. 12 Nov. FRANS EVERTSZ KNOL voor sijn incomen betaelt de som van . . . . — —
1684. 19 Juny. Restant van *f* 12.— betaelt . . . . . 12 — 0 — 0.
1685. BAERENT HEIJSTER heeft sijn ingaengelt betaelt . 6 — 0 — 0.
1685. 30 Juny. JACOBUS VAN DER SLUIJS sijn inkomengelt betaelt . . . . 6 — 0 — 0.
Rest jaergelt 1685.
1685. 19 Meij. KAREL VAN DER LINDE sijn inkomen betaelt . . . . 6 — 0 — 0.
Nogh rest over gedane onkosten van bekeurin(g)en geackordeert soo dat noch rest 3 — 9 — 0 en beloofd op piensteren te betaelen.
1685 8 Febr. JOB JOBSE heeft sijn inkomen betaelt . 6 — 0 — 0.
1686. 15 Meij. CORNELIS EMMERSEEL sijn incomen betaalt de som . . . . 3 — 0 — 0.
1686. 15 Meij. GERRIT MAERSCHALCK sijn incomen betaelt . . . . 3 — 0 — 0.
1686. 14 Juny. HENDRICK VAN DER LINDEN sijn inganckgelt betaelt . . . . 12 — 0 — 0.
1686. 15 Mey. LODEWIJCK VAN VRENSE sijn incomen betaelt . . . . 3 — 0 — 0.
1686. 8 Juny. JOHANNES DEY sijn incomen betaelt . . 6 — 0 — 0.
1701. JOHAN DEIJ heeft geweijgert de Oorcontspenning te betaele, soo is geresolveert met Deecken en

Hooftluyde hem niet meer als lit vant Schilders gilt te erkennen.

1686.	12 Juny. COENRAET MOOYWEER sijn incomen betaelt	6 — 0 — 0.
1686.	14 Juny. JOHANNES VAN DELDE sijn incomen betaelt als Mr. soon	3 — 0 — 0.
1686.	14 Juny. JOHANNES MIERIS sijn incomen betaelt als Meesters Soon	3 — 0 — 0.
1686.	14 Juny. JAN HELMUS sijn incomen betaelt als constvercooper	6 — 0 — 0.
1686.	Den 14 Juny. JACOB TORENVLIET sijn incomen betaelt als meesters soon de somme van . . .	3 — 0 — 0.
1689.	20 Dec. ELIAS VAN NIMWEEGE in St. Lukasgild gekoome.	
1689.	MIGHGIEL VAN WINDEN ingetekent en voldaen.	
1691.	28 April heeft MATTIJS VAN DER MEER Konstkoper en poorter deser stede op de handt betaalt . . . . ,	6 — 0 — 0.
	met belofte dat soo haast als hij Vendu sal hebben gehoude dat hij alsdan de resterende 6 gulden en 3 gulden voor 't houde van de Vendu soude voldoen.	
1691.	1 Mey heeft HARMEN DE KRUIF, borgers soon sijn inkoome betaalt	6 — 0 — 0.
1691.	15 Aug. POULUS FRANCKE van Kurpershoeck sijn inkoomen als borgers soon betaelt	6 — 0 — 0.
1691.	16 Oct. ISERAEL MEIJER voor inkoome betaelt .	4 — 10 — 0.
1695.	19 Dec. N. CRAMER is gekoome int Gilt als Meester Schilder	6 — 0 — 0.

1697.	LAMBILO als Beelthouwder zijn Inkoomen betaalt.	6 — 0 — 0.
1698.	6 Julij. De jonge ROCHEL heeft sijn Inkoomen betaelt	(oningevuld.)
1698.	31 Dec. BARTHOLOMEUS PIECART heeft sijn inkome betaalt	6 — 0 — 0.
1701.	6 Julij. NICOLAAS CUYL junior heeft sijn Inkoomen betaalt met	3 — 3 — 0.
1702.	16 Nov. MARKUS LEOPOLDUS sijn inkoomen betaalt	3 — 0 — 0.
	Zonder jaartal — ongeveer schrift van ca. 1700: N. VAN SWIJNEN, Meester Plaatsnijder ende Constkooper van Prenten. (Zie verder onder.)	
1705.	Den 4 Juny heeft HERMANES VAN GROEN, Meester beelthouwer twee jongens laate inschrijven voor 4 jaar beginden 1705 en eindegende 1709 te weete HERMANES LEENE en PIETER CARULLE betaalt	2 — 0 — 0.
	en sall gehouden sijn hare naa dage te voldoen tot voldoening van haar Meester de tijt van vier jaar.	
1706.	7 Juny heeft MELCHIOR BURGERS aan laate teikenen ABRAHAM VAN DIJCK voor 2 jaar, heeft betaalt. En sal gehouden sijn de naa dage somme	1 — 0 — 0.
1708.	31 Maart 1708. JAN KRULLE heeft sijn inkome betaalt met . . . . , ...	6 — 6 — 0.
(1709.)	JAN KRUIL, meester beelthouwder, heeft aangenomen de soon van NICOLAAS VAN DER GLAS, om te onderwijse en leere de beelthouwderij voor de tijdt van vier agtereenvolgende jaare beginnende Anno 1709 den 10 Augustii.	

Hier houden de inteekenaars op. Op folio 201 beginnen dan de rekeningen: Bovenaan:

Laus Deo in Leyden.

1649. 20 Januarij doet PIETER SMITS, Mathematicus, afgaende Deeken, rekening aan den »tegenwoordigen" Deeken Monr. DAVID BAILLY en de Hooftmans Monsr. CORNELIS STOOTER en Monsr. ABRAHAM DE PAPE.

Ontvangen is . . . . ƒ 123 — 0 — 0.
Uitgegeven . . . . » 59 — 0 — 0.

Rest in Cassa . . . . ƒ 64 — 0 — 0.

die SMITS aan BAILLY ter hand stelt. Onderteekend: DAVID BAILLY, CORNELIS STOOTER, ABRAHAM DE PAPE.

1650. 4 January. Doet DAVID BAILLY, afgaande Deeken rekening aan den nieuwen Deeken CORNELIS STOOTER en de Hooftmans ABRAHAM DE PAPE en JAN DE VOS.

Met het saldo ontvangen . . . . ƒ 146 — 10 — 0.
Uitgegeven . . . . » 29 — 12 — 0.

Rest in Cassa . . . . ƒ 116 — 18 — 0.

die BAILLY aan STOOTER ter hand stelt. Onderteekend: CORNELIS STOOTER, ABRAHAM DE PAPE, JAN DE VOS.

1651. 6 January doet CORNELIS STOOTER, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken ABRAHAM DE PAPE, en de Hooftmans JAN DE VOS en PIETER SMITS, Mathematicus.

Met het saldo ontvangen . . . . ƒ 182 — 18 — 0.
Uitgegeven . . . . » 60 — 4

Rest in Cassa . . . . ƒ 122 — 14 — 0.

Onderteekend: ABRAHAM DE PAPE, JAN DE VOS, PIETER SMITS, Mathematicus.

1652. 5 Januarij doet ABRAHAM DE PAPE, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken JAN DE VOS en de Hooftmans Mr. PIETER SMITS, Mathematicus, en Mr. CAREL VAN DER PLUIM.

Met het saldo ontvangen	f 140 — 14 — 0.
Uitgegeven	» 18 — 0 — 0.
Rest in Cassa	f 122 — 14 — 0.

Onderteekend: JAN DE VOS, PIETER SMITS, Mathematicus, KAREL VAN DER PLUIJM.

1653. 13 Januarij doet JAN DE VOS, afgaende Deeken, rekening aan aan den nieuwen Deeken, PIETER SMITS, Mathematicus, Mr. CAREL VAN DER PLUIJM en Mr. CORNELIS STOOTER, Hooftmans.

Met saldo ontvangen	f 145 — 0 — 0.
Uitgegeven	» 22 — 10 — 0.
Rest in Cassa	f 122 — 10 — 0.

Onderteekend: PIETER SMITS, Mathematicus, KAREL VAN DER PLUIJM, CORNELIS STOOTER.

1654. 3 January doet PIETER SMITS, Mathematicus, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken, CAREL VAN DER PLUIJM en de Hooftmans CORNELIS STOOTER en ABRAHAM DE PAPE.

Met het saldo ontvangen	f 140 — 7 — 0.
Uitgegeven	» 18 — 2 — 0.
Rest in Cassa	f 122 — 5 — 0.

Onderteekend: CAREL VAN DER PLUIJM, CORNELIS STOOTER, ABRAHAM DE PAPE.

1655. 5 January doet KAREL VAN DER PLUIJM, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken, CORNELIS STOOTER en de Hooftmans ABRAHAM DE PAPE en JAN DE VOS.

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 126 — 15 — 0.
Uitgegeven . . . . » 3 — 8 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 123 — 7 — 0.

Onderteekend: CORNELIS STOOTER, ABRAHAM DE PAPE, JAN DE VOS.

1656. 18 January doet ABRAHAM DE PAPE, nieuwe Deeken de rekening voor den ondertusschen overleden CORNELIS STOOTER, aan de Hooftmans JAN DE VOS en PIETER SMITS, Mathematicus.
Met het saldo ontvangen . . . . *f* 171 — 7 — 0.
Uitgegeven . . . . » 22 — 3 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 149 — 4 — 0.

Onderteekend: ABRAHAM DE PAPE, JAN DE VOS, PIETER SMITS, Mathematicus.

1657. 22 January doet ABRAHAM DE PAPE, afgaande Deeken rekening aan den nieuwen Deeken JAN DE VOS en de Hooftmans PIETER SMITS, Mathematicus en ABRAHAM VAN DEN TEMPEL.
Het saldo ontvangen . . . . *f* 149 — 4 — 0.
Voorts geen jaargelden ingezameld, daar men hoopte een Ampliatie op de oude ordinantie van 1648 te krijgen, waaraan de Magistraat echter nog geen gevolg had gegeven.
Uitgegeven . . . . » 30 — 17 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 118 — 7 — 0.

Onderteekend: JAN DE VOS, PIETER SMITS, Mathematicus, ABRAHAM VAN DEN TEMPEL.

1658. 2 January doet JAN DE VOS, afgaende Deeken rekening aan den nieuwen Deeken PIETER SMITS, Mathematicus, en de Hooftmans ABRAHAM VAN DEN TEMPEL en CORNELIS VAN SWIETEN.

Saldo	*f*	118 — 7 — 0.
Geen jaargelden ingezameld daar men nog altijd op de Ampliatie van de oude ordonnantie van 1648 wacht.		
Uitgegeven	»	35 — 10 — 0.
Rest in Cassa	*f*	82 — 17 — 0.

Onderteekend: PIETER SMITS, Mathematicus, ABRAHAM VAN DEN TEMPEL, CORNELIS VAN ZWIETEN.

1659. 22 Januarij doet PIETER SMITS, afgaande Deeken rekening aan den nieuwen Deeken, ABRAHAM VAN DEN TEMPEL en de Hooftmans CORNELIS VAN SWIETEN en ABRAHAM DE PAPE.

Saldo	*f*	82 — 17 — 0.
Weder aan inteeken- en jaargelden ontvangen	»	64 — 10 — 0.
Comt somma	*f*	147 — 7 — 0.
Uitgegeven	»	57 — 0 — 0.
Rest in Cassa	*f*	90 — 7 — 0.

Onderteekend: ABRAHAM VAN DEN TEMPEL, CORNELIS VAN ZWIETEN, ABRAHAM DE PAPE.

1660. 18 Maert doet ABRAHAM VAN DEN TEMPEL, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken CORNELIS VAN SWIETEN en de Hooftmans ABRAHAM DE PAPE en ARIAEN DE VOIS.

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 124 — 17 — 0.
Uitgegeven . . . . » 38 — 18 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 85 — 19 — 0.

Onderteekend: CORNELIS VAN ZWIETEN, ABRAM DE PAPE, A. D. Vofs.

1661. 11 Mey doet CORNELIS VAN ZWIETEN, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken ABRAM DE PAPE en de Hooftmans ADRIJAEN DE VOOYS, PIETER SMITS, Mathematicus, MARKES LEOPOLDIS, JAN DE VOS en ROBBERT TROTTER.

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 157 — 4 — 0.
Uitgegeven . . . . » 61 — 7 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 95 — 17 — 0.

Onderteekend: ABRAM DE PAPE, A. D. VOIS, PIETER SMITS, Mathematicus, JOHANNES DE VOS de Jonge, ROBERT TROTTER.

1662. 28 February doet ABRAM DE PAPE, afgaande Deeken rekening aan den nieuwen Deeken ADRIAEN DE VOEIS en de Hooftmans PIETER SMITS, Mathematicus, en JOAN DE VOS, en »int regaert »van die met d'groote Quast verue leggen Deecken ROBBERT »TROTTER en Hooftman Mr. AERNOLDUS VAN ANTHONISSEN.

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 173 — 5 — 0.
Uitgegeven . . . . » 53 — 12 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 119 — 13 — 0.

Onderteekend: A D. VOIS, PIETER SMITS, Mathematicus, JAN DE VOS, ROBBERT TROTTER, A. V. ANTHONISSEN.

1663. 2 Maert doet ADRIAEN DE VOIS, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken, PIETER SMITS, Mathematicus, en Hooftmans JOHANNES HANOT en FRANS VAN MIERIS; int regart

van de schilders met de groote quast Deeken AERNOLDUS ANTONISSE en JAN DE VOS den ouden.

Met het saldo ontfangen . . . . *f* 183 — 19 — 0.
Uitgegeven . . . . » 86 — 9 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 97 — 10 — 0.

Onderteekend: PIETER SMITS, Mathematicus, JOH[s]. HANNOT, F. VAN MIERIS, A. V. ANTHONISSEN, JOHANNES DE VOS d'oude.

1664. 9 January doet PIETER SMITS, Mathematicus, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken JOHANNES HANNOT en de Hooftmans FRANCOIS MIRIS, ABRAHAM DE PAPE, JAN DE VOS en MARCUS LEOPOLDUS, (de beide laatsten zeker weer schilders mette groote quast.)

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 163 — 9 — 0.
Uitgegeven . . . . » 88 — 19 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 74 — 10 — 0.

Onderteekend: JOHANNES HANNOT, F. VAN MIERIS, ABRAM DE PAPE, JOHANNES DE VOS de oude MARKUS LEOPOLDUS.

1665. 5 January doet JOHANNES HANNOT, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken FRANCOYS VAN MIERIS, en de Hooftmans ABRAM DE PAPE en ADRIAEN DE VOYS. Voor de cladtschilders MARCUS LEOPOLDUS en JAN DE VOS de jonge.

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 161 — 15 — 0.
Uitgegeven . . . . » 82 — 14 — 0.

Rest in Cassa . . . . *f* 79 — 1 — 0.

Onderteekend: F. VAN MIERIS, ABRAM DE PAPE, A. D. VOIS, MARCUS LEOPOLDUS, JOHANNES DE VOS de Jonghe.

1666. 2 Maert doet FRANS VAN MIRIS, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken ABRAHAM DE PAPE en de Hooftmans

ADERIAEN DE VOIS en PIETER SMITS, Mathematicus. Voor de kladschilders JAN DE VOS de Jonge en ROBBERT TROTTER.

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 173— 6— 0.
Uitgegeven . . . . » 83— 3—0.

Rest in Cassa . . . . *f* 90— 3—0.

Onderteekend: ABRAM DE PAPE, PIETER SMITS, Mathematicus, JOHANNES DE VOS de Jonghe, ROBBERT TROTTER.

1667. 12 January doet ADRIAEN DE VOIS »in plaets van Sal: ged: ABRAHAM DE PAPE, Deeken sijnde ende van deese soomer 1666 gestorven op den 15 September" rekening aan de Hooftmans PIETER SMITS, Mathematicus en JAN JACOBSZ. VAN DER STOFFE; voor de kladschilders JAN DE VOS de jonge afgaande en ROBBERT TROTTER en PERCELLIS VAN DELDE blijvende.

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 144— 8—0
Uitgegeven . . . . » 61—16—0.

Rest in Cassa . . . . *f* 82—12—0.

Onderteekend: PIETER SMITS, Mathematicus, JAN JACOBSZ. VAN DER STOFFE, JOHANNES DE VOS de Jonghe, ROBBERT TROTTER, JOANNES PERSELLIS, A. D. VOIS.

1668. 24 April doet ADRIAEN DE VOIS, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken PIETER SMITS, Mathematicus en de Hooftmans JAN JACOBSZ. VAN DER STOFFE en JOHAN POTHEUCK; voor de kladschilders JOHANNES PERSELLIS en JAN DE VOS den Ouden.

Met het saldo ontvangen . . . . *f* 128— 7—0.
Uitgegeven . . . . » 79— 3—10.

Rest in Cassa . . . . *f* 49— 3— 6.

Onderteekend: PIETER SMITS, Mathematicus, JAN POTHEUCQ, JOHANNES DE VOS de Oude, JOANNIS PERCELLIS.

1669. 19 January doet PIETER SMITS, Mathematicus, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken JAN JACOBSZ. VAN DER STOFFE en de Hooftmans JAN POTHEUCQ en JOHANNES HANOT; voorts de kladschilders JOHANNES DE VOS den Oude en MARCUS LEOPOLDUS.

Met het saldo ontvangen	f	88 — 18 — 6.
Uitgegeven	»	64 — 18 — 6.
Rest in Cassa	f	24 — 0 — 0

Onderteekend: JAN JACOBSZ. VAN DER STOFFE, JAN POTHEUCQ, JOH: HANOT, JOANNIS PERCELLIS, JOHANNES DE VOS de Oude, MARKUS LEOPOLDUS.

In margine:

NB. dat hier neffens de reek: is overgelevert de kist met hetgeene daerin geslooten is ende daerneffens een Landtschap met een pereboome lijst van DALENS en een stuckje sonder lijst van VERHARDT. Ende het silvere blaysoen van 't voorsz. Gilde is in handen en bewaringe van onse knecht PIETER WIJNEEL, die hetselve tot alle tijden bij bevelen van Deecken ende Hooftmans wederom moet behandigen aen Deecken en Hooftmans. Dit pr. memorie.

Dese 2 stucken sijn op de Vendu der 27 Mey 1669 verkoft met gemeene toestaen van Deeken en Hooftmannen ende daer is suyver van bescouit (oningevuld).

NB. Hier schijnt een blad te ontbreken; de wijze van afrekening verandert eenigsints.

1671. Den 9 November doet JOHANNIS DE VOS VAN VOSSENBURG, Deeken, rekening.

Met het saldo ontvangen	*f*	46 — 14 — 0.
Uitgegeven	»	15 — 0 — 0.
Rest in Cassa	*f*	25 — 4 — 0.

Onderteekend: JOHANNIS DE VOS VAN VOSSENBURG, ABRAHAM TORENVLIET, JAN STEEN, D. HOOGSCHILT, PIETER JANSE VAN DIJCK.

1672. Is bij Deecken ende Hooftluijden van St. Luycas Gilde ingesamelt over oorkonspenningen van de voorn. jare een somme van dertigh gulden, hier de voorsz. . . . *f* 30 — 0 — 0.

Waertegens sij hebben uytgegeven .	»	15 — 0 — 0.
Rest	*f*	15 — 0 — 0.

(die zij onder elkander verteerd hebben.)

Sulcx dat in Cassa maer is gebleven de somme van *f* 25 — 4 - 0 die bij de voorgaende Deeckens ende Hooftluijden in Cassa sijn gelaten. Aldus gedaen ende geslooten, de kas met de voorn: penn: overgelevert opten 5 Januarij 1673.

Onderteekend: ABRAHAM TORENVLIET, JAN STEEN, PIETER JANSE VAN DIJCK, D. HOOGHSCHILT, JOANNES VAN DER AECK, HARMAN LOEDINGH.

1673. Ontfangen de oorkontspeningen waeruyt betaelt *f* 15 — 0 — 0, het resterende in verscheijde byeenkomsten verteert en blijft in Kasa de 25 — 4 — 0. Den 4 Janwary 1674.

Ter presensij van JAN STEEN, JOANNES VAN DER AECK, PIETER JANSE VAN DIJCK, DIRCK LEOPOLDUS, Boode, BARTHOLOMEUS MATHON, ISAACK PALINGH.

Nu gaat het weer geregeld voort.

1675. 12 Januarij doet JOHANNES VAN DER AECK, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken ISAACK PALINGH en de Hooftman BARTHOLOMEUS MATHON; voor de Kladschilders: DIRCK LEOPOLDUS, Boode en DAVID HOOGHSCHILT.

Met het saldo ontvangen	f	86 — 14 — 0.
Uitgegeven	»	66 — 10 — 0.
Rest in Cassa	f	20 — 4 — 0.

Onderteekend: ISAAK PALINGH, B. MATHON, DIRCK LEOPOLDUS, D. HOOGHSCHILT, 1675.

In margine: Oock behandight aen S. ISAACK PALINGH de schilderijen van Notaris WARMONT aengaende een questy met GERRIT VAN DER MEER, die onder mij berustende sijn geweest en de partijen sijn van de E. E. Heeren aen ons gerenvoyt.

1676. 8 January doet ISAACQ PALINGH, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deken DIRCK LEOPOLDUS en de verdere Hooftmans, DAVID HOOGHSCHILT en JOHANNUS VAN DER AECK en JOHANNUS HANOT. Het resultaat is thans dat slechts bij Kasse blijft »het silvre blaeysoen met een tinne intpot en een groote tinne fles met een varcke en 2 boucke en verscheijde pampiere." Aldus gedaan 8 January 1676.

Onderteekend: ISAACQ PALINGH, Deken, DIRCK LEOPOLDUS, JOANNES VAN DER AECK, D. HOOGHSCHILT 1676.

1677 11 Junij doet DIRCK LEOPOLDUS, afgaande Deeken rekening aan den nieuwen Deeken JOHANNES HANOT en de Hooftmans MATHYS NAVEU, JAN DE VOS en PIETER JANSZ. VAN DIJCK.

Ontvangen	f	68 — 4 — 0.
Uitgegeven	»	61 — 2 — 8.
Rest in Cassa	f	7 — 1 — 8.

Onderteekend: DIRCK LEOPOLDUS, D. HOOGHSGHILT, JOHAN HANNOT, JOHANNES DE VOS, PIETER JANSE VAN DIJCK.

1678. 10 January doet JOHANNES HANNOT afgaande Deeken rekening aan den nieuwen Deeken JOHANNES DE VOS en de Hooftluiden MATHIJS NAIVEU, ABRAHAM TORENVLIET en MELCHIOR KUYL.

Ontvang	f	42 — 17 — 0.
Uitgegeven	»	22 — 12 — 0.
Rest in Cassa	f	20 — 5 — 0.

Onderteekend: JOHAN HANNOT, MELSERT KUYL, JOHANNES DE DE VOS VAN VOSSENBURGH, ABRAHAM TORENVLIET, PIETER JANSE VAN DIJCK, MATHYS NAIVEU.

1679. In January doet JOHANNES DE VOS VAN VOSSENBURGH, afgaande Deeken rekening »aen sijne medehoofftluiden" ABRAHAM TORENVLIET, MATHIJS NAIVEU »apsent, woont uijt de »stadt" en MELCHIOR CUYL. De rekening is zeer verward; het slot is dat in kas blijft f 23 — 11 — 12.

Een blad verder vinden wij bijna woordelijk het voorgaande herhaald. Alleen staat er bij MATHIJS NAIVEU: woont tot Amsterdam, was apsent. En: de bovenstaande f 23 — 11 — 12 hebben wij ondergeschreven Deken en Hooftmannen in minne en vrientschap verteert op den 27 Juny 1679.

Onderteekend: JOHANNES DE VOS VAN VOSSENBURGH, ABRAHAM TOORENVLIET, D. HOOGHSCHILT, 1679. JAN DE VOS de Jonghe, ISAAK PALINGH.

1680. Een zeer verwarde rekening 1); het resultaat is — niets over in de kas.

1) De bedragen van ontvangsten en uitgaven vind ik voortaan niet genoteerd.

Onderteekend: Deken: ABRAHAM TOORENVLIET, Hooftlieden: ISAAK PALINGH, D. HOOGHSCHILT, JAN DE VOS de Jonghe. Daaronder: 1680. Deeken ISAAK PALINGH, CAREL DE MOOR.

1681. 10 April doet ISAAK PALINGH, afgaande Deeken rekening aan »de afgegaende Hooftman en de aengekomen Hooftman KAREL D'MOOR en KORNELIS STEEN. Weder niets over in kas. Onderteekend: ISAAK PALINGH, CAREL DE MOOR, CORNELIS STEEN.

1682. Doet JOHANNES DE VOS VAN VOSSENBURGH zeer kort zijn rekening — niets over in kas.
Door hem onderteekend met CORNELIS STEEN en CAREL DE MOOR.

1683. Doet CORNELIS STEEN even kort zijn rekening. Niets over in kas.
Onderteekend: CORNELIS STEEN, CAREL DE MOOR, JOHAN HANNOT.

1684. Doet CAREL DE MOOR kort zijn rekening. Niets over in kas.
Onderteekend: CAREL DE MOOR, CORNELIS STEEN, P. SLINGELAND.

1685. 30 Januari doet CORNELIS STEEN rekening. Niets over in kas.
Onderteekend: CORNELIS STEEN, D. HOOGHSCHILT, 1685.

1687.[1]) Doet CAREL DE MOOR rekening. Niets over in kas.
Onderteekend: CAREL DE MOOR, ABRAHAM TOORENVLIET, MELSERT KUYL, JOHANNES DAIJ.

1688. 14 January doet ABRAHAM TORENVLIET, afgaande Deeken zijn rekening aan de afgaande Hooftmans en aan de aangekomen Deeken en Hoofmans. Saldo steeds maar alleen het zilveren blaisoen, tinnen kan, intpot en 2 schilderijen op de Kamer.

1) 1686 ontbreekt.

6 11 22/104

Onderteekend: ABRAHAM TOORENVLIET, JOHANNES DAY, CAREL DE MOOR, CORNELIS STEEN.

1690. Doet CAREL DE MOOR, afgaande Deeken »vant Schilders en Beelthouders Gilde" rekening aan den nieuwen Deeken MELCHIOR CUIJL en de afgaande en aankomende Hooftluiden. Niets in kas. In Leijde de 27de Desemb: 1690.

Onderteekend: CAREL DE MOOR de Jonge, MELSERT CUYL, JACOB LEOPOLDUS, JAN VAN NYMEGEN, P. SLINGELAND, JOHAN DAY, HENDr. VAN DIJK.

1691. Doet MELSERT KUYL als afgaande Deeken zijn rekening. Niets in kas gebleven.

Onderteekend: MELSERT KUYL, P. SLINGELAND, JOHAN DAY, HENDr. VAN DYK, ABRAHAM TOORENVLIET, JACOB LEOPOLDUS, JAN VAN NYMEGEN, A. V. ROEST.

1692. (Staat NB. in deel II!) ABRAHAM TOORNVLIET doet rekening voor den overleden Deken Mester PIETER VAN SLINGELANT.

Onderteekend: ABRAHAM TOORENVLIET, JACOB LEOPOLDUS, JAN VAN NYMEGEN, MELSERT KUYL, CORNELIS STEEN, HENDr. VAN DIJK, Beeltsnijder, JAN MORTEL.

1693. 1 Januari doen de afgaande Hooftlieden rekening voor den overleden Deeken TOORENVLIET. Niets in de kas over.

Onderteekend: CORNELIS STEEN, HENDr. VAN DIJK, JAN MORTEL, CAREL DE MOOR, J. DAY, JACOB LEOPOLDUS, MELCHIOR BUERGERS.

1694. Doet JAN STEEN'S zoon CORNELIS alzoo zijn rekening: 1694 hebben mijn rekenyn gedaen ende knecht FRANS FEYS betaelt ende Rest in veschyie byeencomste verteert soodatter niet over en schyet als schylt, ciest, (het zilveren blaisoen en de gildekist) en verder toebehooeren.

Afgaende Deken CORNELIS STEEN, Hooftlieden: CAREL DE MOOR, JACOB LEOPOLDUS, MELGIOR BURGERS.
De aangekoomenen: JOHAN DAY, J. V. NYMEGEN, HENDr. VAN DIJK, ADRIAEN BRAND, JACOBUS VAN DER SLUIS, JAN PERSELLES.

1695. 5 Aug. doet JOHANNES DAY, afgaande Deeken, rekening aan den nieuwen Deeken JAN VAN NIMWEGEN. Er blijft niets over in kas.
Onderteekend: J. DAY, JAN VAN NYMEGEN, H. VAN DIJCK, JACOBUS VAN DER SLUIS, JAN PERSELLES, J. TOORNVLIET.

1696. 5 January doet JAN VAN NYMEGEN, afgaande Deeken »van »St. LUCAS GILDE bestaende in fijne als kamer en huysschilders, »teyckenaers en beelthouweren" rekening aan den nieuwen Deeken HENRICK VAN DIJK Mr. beelthouwer en de Hooftmans ondergeschreven. Niets over in de kas.
Onderteekend: HENDr. VAN DIJK, JACOBUS VAN DER SLUIS, JAN PERSELLES, J. TOORNVLIET, CAR. DE MOOR, CORNELIS STEEN.

1697. 21 Maert doet HENDRICK VAN DIJCK afgaande Deeken rekening aan den nieuwen Deeken en Hoofdluiden. Niets over in kas.
Afgaande Hooftmans JACOBUS VAN DER SLUIJS, JAN PERSELLES, J. TOORNVLIET, HENDr. VAN DIJK, JOHAN DAY, W. VAN MIERIS, HENDRICK VEEREEM.

1698. 6 July doet CAREL DE MOOR rekening »aan de Confraters vant Schilders ent Beelthouwder Gilt". Niets over in kas.
Onderteekend: CAREL DE MOOR, JOHAN DAY, WILLEM VAN MIERIS, HENDRICK VEEREEM, H. VAN DER AA, HERMANUS VAN GROEN.

1699. 18 Febr. doet Carel de Moor, afgaande Deeken, rekening als voren. Niets nalatende in de kas.
Onderteekend: W. van Mieris, Deecken, Hermanus van Groen, Matewis Dircksz van Overzee, Jacob Leopoldus, Jacobus van der Sluys, Jacobus van der Burg, Petrus Cramer.

1700. Doet Willem van Mieris, afgaande Deeken, zijn rekening als voren. Niets over in kas.
Onderteekend: Jacob Leopoldus, J. Toornvliet, Hermanus van Groen.

1701. 28 Febr. doet Jacobus Leopoldus afgaande Deeken rekening als boven. Niets over in kas.
Onderteekend: Carel de Moor, als Deeken, J. Toornvliet, Hofman, Petr. Cramer, Hoofdman, A. v. Roest, J. van Nymegen.

1702. 25 January doet Carel de Moor, afgaande Deeken, rekening als boven. Er »resteert niets."
Onderteekend: Jacobus van der Sluijs, J. Toornvliet, Jacob Leopoldus, Johannes van Breemen, Hermanus van Groen.

Anno 1702 den 1sten Janneuary.

Dit is de Bende van S. Luickas.

Jacobus van der Sluijs, Deeken.	Carel de Moor.
Jacobus Toorenvliet, Hooftm.	Willem van Mieris.
Jacobus Leopoldus, Hooftm.	Johannis Mortel.
Johannes van Breemen, Hooftm.	Johannis Day.
Hermanus van Groen, Hooftm.	Johannis van Ninwegen.

UU 22,104

JACOBUS VAN DER BURGT.
JOHANNIS PERCELLUS.
MATTHEEUS VAN OVERZEE.
ABRAHAM BLANCKERT.
COENRAAT MOOYWEER.
LACOURT, Conterfeyter.
MATTHIJS DE BOOIS.
BARTHOLEMEUS PICARD T. meest. (Teekenmr.?)
PIETER DE VOOGEL.
G. VAN DER BURG.
ANTHONY DE GLIMMER.
WILLEM VAN D. WALLEN.
ARENT FERDIJN.
SAMUEL JANSE.
PIETER BROECKHUYSE.
FRANS LAMBELOO.
DIRCK VAN LANGEVELT.
PIETER VAN WAALSWIJCK.
ISACK VAN GRAEFSCHAP.
JOB SOBEN.
VINCENT BLONEEL.
HENDRICK VAN DER LINDEN.
CHRISTEIAN MEYER.
ISACK KAESSENDONCK.
FERDYN, Weduwe.
De Weduwe BOLTEN.
De Weduwe JAN VAN DIEST.
ARIJ SEMAN.
DAVID DE BIJL.

Hier volgen de Beelthouwers.

HENDRICK VAN DIJCK.
MELCHIOR BURGERS.
HENDRICK VERHEEM.
JOHANNIS DIRCK GROOT.
ARY VAN DYCK.
PHILIPS VERMY, Beeltgieter.
JAN HELMUS, prendt-kooper.
EVERD VAN SWIJNE, plaatsnijer.
JACOBUS ROSWINCKEL, toletschilder.
JAN DOMUS, toletschilder.

Dan volgt een lijst witwerkers, zeilmakers en uitdragers.

PIETER DE BOOCKER en JACOBUS PRAAM, lackwerckers.

Noch: 1702.

MARKUS LEOPOLDUS.
PIETER KLEMEND.
Dit sijn nieu inkoomelingen.)

1703. 4 January doet JACOBUS VAN DER SLUYS, afgaande deeken rekening. Niets over in kas.
Onderteekend: J. TOORNVLIET, CAREL DE MOOR, HENDRICK VEEREM 1), EVERT VAN SWIJNEN, COENRAET MOOYWEER, ANTONY CLIMMER.

1704. 15 Febr. J. TOORNVLIET, afgaande Deeken, doet reekening. Niets over in de Kas.
Onderteekend: CAROLUS DE MOOR, HERMANUS VAN GROEN, JAN VAN NYMEGEN, JOHANNES VAN BREEMEN.

1705. Mey doet CAREL DE MOOR, afgaande Deeken, rekening. Niets over in Kas.
Onderteekend: JOHANNIS VAN BREEMEN, JACOBUS VAN DER SLUIJS, HERMANUS VAN GROEN, EVERT VAN SWIJNEN, COENRAET MOOYWEER.

1706. 1 Jan. Deke en Hooftluiden van Lucas gilde.
JACOBUS VAN DER SLUIJS, Deeken.
MARKUS LEOPOLDUS, } Hooftmannen van de groote quast
JACOBUS TOORENVLIET, } en schilder.
H. VAN DER AA, als plaatsnijder.
MELGIOR BURGERS, beelthouwer.

1706. 28 Maart heeft PIETER VAN DER AA betaalt het schilders gilde voor het verkoopen van papier konst de somma . . . . 3 — 0 — 0.
2 April heeft de knegt vant schildersgilde bij de Heer Scheepe Kruiskerke van de nagelaate schilderyen te besigtege ontfange somma . . . . . 3 — 0 — 0.
15 April het gelt opgeaalt uit het sterfhuis de Heer Mr. SPRONG . . . . 3 — 0 — 0.

1) Hij teekent VEEREM of VEERREM, op de lijst wordt hij [illegible] genoemd.

1706\. 7 Juny. Deeke en Hooftlude wij sijn omgeweest
en hebbe ontfange de somma . . . . 43 — 13 — o.
de kneght FRANS voor sijn dienst. . . . . . 16 — o — o.

1706\. 2 July. VAN DER MEERSCHE betaelt voor het
verkoope van prentekonst de somma . . . . 3 — o — o.

1706\. 16 Dec. heeft PIETER DE VOOGEL sijn achterstallige orkonspennege betaalt en gelijck twee jaar
gelyck gemaakt, somma . . . . 1 — 10 — o.

1706\. den 9 July. Naa dat TIKLMAN DE VOOGEL twee jaar bij mijn de teiken koonst onderweesen sijnde soo heeft mijn sijn Vader PIETER DE VOOGEL Meester Schilder met de groote quast sijn soon TIELEMAN DE VOOGEL laate inschryve voor de
tyd van twee jaar en heeft betaalt soomma . . 1 — o — o.

Heel achter in dit boek staat op twee bladzijden nog een en ander door elkander genoteerd. Wat de kladschilders aangaat sla ik over. Maar ééne aanteekening, tot nu toe steeds over het hoofd gezien, is belangrijk.

1669\. Den 24 Mey voor een desijpel van Monsynjer (sic) DOU voor inscriven betaelt, te wetten:
BARTOLEMEES MATON . . . . 1 — o — o.
en MATHIIS NAIVER (NAIVEU) meede . . . . 1 — o — o.
als meede GERRIT MAES, 3 desipels van
DOU . . . . 1 — o — o.

(Wordt vervolgd.)

JACOB VENNEKOOL EN ANDEREN.

(Medegedeeld door den Heer Mr. CH M. DOZY te Amsterdam.)

REEDS meermalen is aangedrongen op openbaarheid van een gedeelte althans der notarieele archieven. Maar hier is ten volle de raad van toepassing: »frappez fort, frappez juste mais surtout frappez souvent." Immers, oppositie tegen het verleenen van inzage in protokollen en akten van voor twee eeuwen zal wel niet te duchten zijn; alleen de wet der traagheid moet hier overwonnen worden en dit is eene kwestie van volharding bij allen die deelnemen aan en belangstellen in historisch onderzoek. Men wijze niet op het terrein dat ten deze nog braak ligt, waaraan dus eerst de hand zou moeten geslagen worden. Zeer zeker ligt nog talrijk materiaal gereed en bleven vele bronnen onzer geschiedenis totdusver ongebruikt. Maar de notarieele akten vormen geen op zich zelf staand archief dat als bijzaak zou kunnen beschouwd worden; de gelukkige die zich daarmede mag bezighouden betreedt daardoor geen afgezonderd gedeelte der historie. Geen archief is meer dan het notarieele geschikt ons het maatschappelijk leven van vroeger dagen in zijn vollen omvang te doen kennen. Bij openstelling daarvan zou stellig op tal van personen en verhoudingen van weleer een nieuw licht worden geworpen. Het belang van dat archief kan dan ook niet licht overschat worden.

Wie heeft niet, vooral in grootere steden gezucht bij het doorworstelen van kerk- en puiboeken, poorterregisters en dergelijken. Men wenscht de levensgeschiedenis van dezen of genen grooten man te leeren kennen, en heeft daartoe veelal geen andere bron dan de genoemden die niets geven dan drooge jaartallen, welke slechts enkele malen door samenvoeging welsprekend worden. Het nuttige van het resultaat wordt dan ook vaak afgemeten naar de moeite die het verkrijgen daarvan gekost heeft. Er heerscht vreugde in den lande, zoo men aangetoond heeft dat een REMBRANDT, een VONDEL vier in plaats van drie kinderen verwekt heeft, ook al is het opgespoorde wicht niet tot wasdom gekomen. Een andermaal wordt het als een vermeldenswaardig feit beschouwd dat de betrokken persoon tusschen twee verhuizingen in nog een derde woonplaats gehad heeft. Zulke bijzonderheden zijn soms niet geheel van gewicht ontbloot maar zij hebben meestal meer moeite en tijd gekost dan zij waard zijn en worden daarom licht overschat.

Met den besten wil der wereld kan men daaruit geen historie vormen, hoogstens het geraamte der historie: chronologie en genealogie. Dit is juist het belang van de openstelling der notarieele archieven, dat zij ons niet enkele verspreide data doen kennen, maar dat zij een ruimen blik doen slaan midden in het bezielde maatschappelijke en individueele leven van het voorgeslacht.

De gegevens, uit kerkregisters en dgl. stuk voor stuk op te zoeken, leveren zij ons vaak met kwistige hand in één enkele acte, zij geven ons echter niet alleen hetzelfde sneller, maar veel meer omdat in alle mogelijke omstandigheden des levens de notaris de man was die de tallooze relaties, die in hun naast en door elkander bestaan de maatschappij vormen, moest aanknoopen of ontbinden.

Huwelijksche voorwaarden, testamenten, contracten van allerlei

aard, stellen ons in staat den held van ons onderzoek bij schier iedere gewichttge handeling van zijn leven te vergezellen en gade te slaan. Wat de rechterlijke archieven, wat die der Weeskamers, der Desolate Boedelkamers, der Wisselbanken, wat de transportregisters, die van collaterale successie en and. in enkele omstandigheden en stuksgewijze geven, kunnen de oorkonden, wier openbaarheid hier voorgestaan wordt, in veel rüimere mate mededeelen. Hoevelen kwamen nooit met rechtbanken in aanraking, lieten geen minderjarige kinderen na, failleerden niet en hadden toch meer dan eens den notaris van noode.

Ligt zou men denken dat alleen vermogensomstandigheden door de notariëele acten toegelicht en bekend zouden worden. Het tegendeel moge uit de hierna volgende stukken blijken, waarvan het eerste in copie, het tweede alleen in extract onder mij berust. Beiden zijn getuigenissen omtrent de familieomstandigheden door vrienden van hen die zulk een attest noodig hadden. Wij leeren evenwel niet alleen die omstandigheden kennen maar ook de redenen die attestanten capabel maakten daaromtrent te getuigen.

Aan de acte betreffende ROEMER VISSCHER's kinderen heb ik niet veel toe te voegen; zij werd gemaakt naar aanleiding van het verkoopen door zijne erfgenamen van een dubbel graf in de Oude Kerk Noordzijde Zesde Laag n°. 76 en 77,

De acte betreffende MICHAEL VAN BERTHEMS is ontegenzeggelijk belangrijker. Den hoofdpersoon heb ik nergens elders vermeld gevonden, ook niet in BERTOLOTTI's Artisti Belgi ed Olandesi a Rome Fir. 1880. De eerstgenoemde getuige JAN KUYPER is blijkens de acte zelve geboren omtrent 1618, en wel te Antwerpen; immers het poorterregister wijst in dato 26 Juli 1646 die stad als zijn plaats van afkomst aan; de bijvoeging: beelthouwer was bij zulk een

algemeen voorkomenden naam zeker niet overbodig. Gaan wij nu naar 's mans geboorteplaats terug dan vinden wij hem in het betrokken gildeboek voor het jaar 1633/34 bij AMBROSIUS GAST als leerling-beeltsnijder ingeschreven. Van zijne lotgevallen te Amsterdam zou ik niet veel met zekerheid te vertellen hebben, zoo mijn aandacht niet gevallen was op eene transporteacte van 2 Mei 1661 (Regist. v. Kwytscheld. JJ 84), waarbij aan JAN CUYPER, beeltsnijder voor de som van *f* 3500 verkocht werd een erf, met het getimmerte er achter staende, gelegen aan de Zuidzijde der Egelantierstraat. Wij moeten nu het glibberig pad der conjectuur betreden. Den 13 Juli 1657 was in de Nieuwe Kerk begraven een kind van JAN CUYPER, wonende in de Egelantierstraat. Het daarbij vermeldde beroep van den vader nl. van »duerwaerder" is wel in staat ons huiverig te maken voor het vervolgen van den ingeslagen weg. Gaan wij echter onbevreesd voort dan kiezen wij uit de vier acten van overlijden van JAN KUYPER die voor ons liggen die van 22 Maart 1681 uit de Nieuwe Kerk. Toen werd aldaar begraven JAN CUYPER, deurwaerder van de Nieuwe Kerck, man van JANNETJE HOEKE in de Blaeuwenstraat. En hier landen wij weêr op veiligen bodem door de opmerking dat de kunstenaar in de hieronder vermeldde acte genoemd in 1670 woonde aan de Nieuwe Kerk, dus in of in den omtrek der Blaeuwenstraat. Wellicht zou ons zekerheid verschaffen zijn testament den 11en Maart 1681 voor den notaris JACOB VAN LOOSDRECHT gepasseerd. Dit is evenwel in het notarisarchief verborgen en wij moeten ons dus vergenoegen met de vermelding in de registers der Weeskamer dat dit collegie gesecludeerd was en dat over het eenige nagelaten minderjarige kind genaamd JAN tot voogden waren aangesteld BLASIUS VAN NIEVELT en JEURIAEN HOEKINGH.

Mogelijk heeft de wees zijn vader niet lang overleefd en is hij

den 20e November 1688 in de Westerkerk begraven, daarheen gebracht uit zijne woning op den Voorburgwal.

Reeds had ik dit nêergeschreven en mij met hypothesen vergenoegd, toen ter elfder ure de volgende acte uit de Kerkregisters mijne gissing bevestigde. Den 16 Juli 1644 nl. begaven zich in ondertrouw JOHANNES CUYPER van Antwerpen, beeltsnijder in de Bloemdwarsstraat, out 24 Jaer, geassisteerd met MATHYS CUYPER zijn vader en JAMNETJE PIETERS HOECK VAN DER GOES op de N. Z. Achterburgwall, out 20 Jaer. Hieruit blijkt tevens dat wij in de hieronder mede te deelen acte niet met een ander dan den beeldsnijder te doen hebben. Overigens konden bruid en bruidegom niet anders dan door eenige krabbels schriftelijk hunne instemming met de huwelijksacte betuigen. Gaf het ambt van hondenslager ons geen grooten dunk van 's mans kunstvaardigheid in zijn vak, het feit dat hij niet eens schrijven kon doet z. t. z. de deur toe. Uitsluitend aan de vriendschap van zijne huisvrouw met PETRONELLA D'OIR heeft hij het dan ook te danken dat hij twee eeuwen na zijn dood nog gememoreerd wordt. Nemen wij voor goed afscheid van hem en wenden wij ons tot den tweeden getuige JACOB VENNEKOOL, wiens gezelschap wel geschikt was grooter verwachtingen omtrent zijn kunstbroeder op te wekken. Ongelukkig is hier juist de oogst schraler uitgevallen, terwijl de behoefte zooveel grooter was; de acte zelf geeft daarentegen meer. Laat mij vooreerst constateeren dat hij omtrent 1632 geboren is. Den 17e Juli 1655 werden alhier op de acte van WILLEM HOORN, Clercq ter Secretarie tot Amersfoort ten ondertrouw aangeteekend JACOB VENNEKOOL, schilder, wonende op de lucyenbrugh en ELISABETH MARCHAND, weduwe van wijlen JACOB SCHADE, wonende te Amersfoort. Uit die stad werd mij bericht dat de acte aldaar niet te vinden was. Mocht hij na zijn huwelijk in het Oude Heeren Logement zijn intrek hebben

genomen, dan is dit stellig niet van langen duur geweest, daar reeds omtrent 1659, blijkens de Verpondingsregisters, ALBERT TEN BRINK 1) als kastelein door JEURIAEN BAECK vervangen werd.

Den 6 October 1673 werd in de Nieuwe Kerk begraven JACOB VENNEKOOL van de nieuwe prinsengracht over de turffmarkt met achterlating van zes minderjarige kinderen. Zoo dit de kunstenaar geweest is, schijnt hij nog al eens verhuisd te zijn; althans werd 8 November 1661 in gemelde Kerk een kind van hem of een naamgenoot begraven, komende van de Keizersgraft en 5 October 1671 een, komende van de Amstelkerckstraat. Blijkens de betrokken acte woonde hij 1670 op den Achterburgwal en tijdens zijn huwelijk in 1655 op de lucyenbrugh, dus waaschijnlijk terzelfder plaatse. Zijn sterfjaar is dus niet met zekerheid op 1673 te plaatsen. In 1688 was hij stellig reeds overleden. Den 16en Maart van dat jaar werd poorter alhier STEVEN VENNEKOOL architekt, soon van JACOB VENNEKOOL in sijn leven mede architekt en poorter alhier.

De familie VENNEKOOL had in de 17e eeuw verscheide vertegenwoordigers hier ter stede, voornamelijk in het Chirurgynsgild. Of zij evenwel van Amsterdamschen oorsprong was zou ik niet durven verzekeren, daar de naam reeds in de 16e eeuw te Delft en Rotterdam voorkomt. Mogelijk een zoon van den kunstenaar, die ons hier bezig heeft gehouden was JACOB VENNEKOOL, die in 1707 als lid van het St. Lukas gilde te Alkmaar werd aangenomen en aldaar 27 Januari 1711 overleed

Op huyden den 17. July 1670 Compareerden voor my PELGROM BLOCK, openb. notaris te Amsterdam resideerende in presentie van

1) Hij komt voor op de afbeelding der burgercompagnie van Kapitein JAN HUYDEKOPER door GOVERT FLINK, Trippenhuis no. 134.

nabest. getuigen d' eersame JAN KUYPER, out omtr. 52 jaren, wonende a/d nieuwe kerk ende Mr. JACOB VENNEKOOL Konstschilder en Boumeester, out 38 jaren, woonende op de Achterburgwal hier ter stede en hebben getuygen verclaerd en geattesteerd ten versoucke van MICHIEL VAN BERTHEMS Beelthouwer jegenwoordig wonende (doorgehaald: zijnde) te Roomen in Italie en de Eerbare SUSANNA BERTHEMS, jongedochter wonende hier ter stede, kinderen van E. MICHIEL BERTHEMS Za., in syn leven Capiteyn in dienst van de Coning van Engeland onder de vloot van Prins ROBERT ende PETRONELLA D'OIR tesamen geweest echtelieden, hoe waer is dat sy wel zyn kennende de requiranten ende wel weten dat deselve zyn kinderen van goeden huyze en dat hun voorsz. ouders syn geweest eerlyke en deugdzame lieden van goeden loff ende reputatie, ook niet anders als sulx te hebben gehoord van desselfs geslacht en maechschap sonder dat sy getuyghen oyt of van haer leven hebben verstaen dat yemant van het geslacht ofte vrienden van de requiranten soude syn gedefameert ofte geschonden ofte in handen van Justitie geweest, veel minder datter yemant uyt het maechschap van de requiranten alhier te Amsterdam soude wesen geschavotteert ofte gegeselt. Gevende zy getuygen voor redenen van hunne wetenschap eerstelyck de voorsz. eerste getuyge dat syn huisvrou was een seer groote en speciale kennisse van der requiranten moeder en deselve uyt dien hoofde dikwyls ende menigmael ten huyse van hem getuyge is geweest en syn huijsvrouw uyt.... vriendschap heeft versocht gehad en alsoo aan deselve goede kennisse onderhouden ende de tweede getuyghe dat hy heeft thuys gelegen in 't oude Heere Logement hier ter stede alwaer doen ten tyde der requirante moeder mede was wonende als gouvernante ende 't opsicht hebbende daer ten huyse over de kinderen van den Casteleyn ALBERT TEN BRINCK ende verder dat hy d' eerste requi-

rant tot syn discipel aengenomen ende hem alle syne kunst en dingen heeft vertrouwt ende sy getuygen beyde dat sy zyn burgers en poorters deser stede, dewelcke altyd hier hebben gewoont, soodat indien yets aan de vrienden off van 't geslacht van de requiranten publicquelyck was geschied, sy 't selve wel souden hebben gehoort en vernomen en alsoo 't gunt voorssegt staat waer ende waerachtig is presenteeren sy getuyghen dese hare verclaringe met eede te bevestigen.
f°. 180. Volgen de handteekeningen.

Den 14en Augustus 1673 Compareerde voor notaris VAN PADTHUYSEN, JOHAN BLAAUW, wonende te Amsterdam, oud 75 jaren, en heeft op verzoek van de erfgenamen en nakomelingen van wijlen ROEMER PIETERS VISSCHER, in zijn leven koopman alhier, geattesteert dat hij den voornoemden ROEMER PIETERS VISSCHER zeer wel gekend heeft en ook goede kennis heeft van dat dezelve ROEMER PIETERS VISSCHER alleenlijk nagelaten heeft vier kinderen GEERTRUYD, TESSELSCHADE, ANNA en PIETER ROEMERS VIRSCHER, gevende voor redenen van wetenschap dat hij heer deposant groote familiariteit en omgang met ROEMER PIETERS VISSCHER in deszelfs leven en voornamelijk met zijne kinderen heeft gehad.

Den 14en Augustus 1673 compareerde voor notaris VAN PADTHUIJZEN, MARIA VOSKUIJL oud 49 jaren, huisvrouw van MICHIEL BRUIJNEN wonende alhier en verklaarde dat zy zeer wel gekend heeft GEERTRUIJT, TESSELSCHADE, ANNA en PIETER ROEMERS, alle vier kinderen van ROEMER PIETERS, van welken zy weet dat PIETER ongetrouwd is overleden, dat TESSELSCHADE getrouwd is geweest maar geene kinderen heeft nagelaten, dat ANNA één zoon heeft nagelaten, ROMANO VAN WESEL en dat GEERTRUYT twee kinderen heeft nage-

laten nl. WILLEM VAN BUYL en ELISABETH VAN BUYL, welke WILLEM VAN BUYL vier kinderen heeft nagelaten nl. PETRONELLA, ADRIAAN, CATHARINA en GEERTRUYT, die gehuwd is met SALOMON ECHTENIUS en volstrekt geene andere descendenten.

Den 16n Augustus 1673 verklaarden GYSBERT VAN CAMPEN, oud omtrent 45 jaren en JANNETJE GERRITS, oud 52 jaren, hetzelfde als JOHAN BLAAUW (v. s.), de eerste op grond van goeden omgang met de vier kinderen en de laatste omdat zy familiaar aan huis kwam by WILLEM VAN BUYL.

KUNSTENAARS

VOORKOMENDE IN HET ALBUM STUDIOSORUM DER ACADEMIE TE LEIDEN.

(Medegedeeld door den Heer Dr. W. N. DU RIEU, Bibliothecaris der Universiteit aldaar.)

ONDER de studenten, of liever onder hen die aan de Leidsche Academie oudtijds waren ingeschreven, vindt men onderscheidene kunstenaars vermeld. De aanleiding dat men naast toekomstige rechtsgeleerden, geneesheeren en predikanten, tal van schilders, plaatsnijders enz. aantreft, moet niet zoozeer worden gezocht in een zucht van deze naar academisch onderwijs, als in zekere vrijdommen en voorrechten die uit de inschrijving zelf reeds volgden.

Dr. G. D. J. SCHOTEL heeft een en ander over die privilegiën aangestipt in zijn werk »De Academie te Leiden in de 16e, 17e en

18e eeuw." (Haarlem 1875, 14, 15, 273). Daaruit blijkt dat de academieburgers en zij die verder op de studentenrol voorkomen, vrij waren van schutterlijke diensten, dag- en nachtwachten, inkwartiering, sommige stedelijke contributiën, als wijn- en bieraccijns enz., — voordeelen die niet verwerpelijk waren voor kunstenaars, die zoo min mogelijk aan banden wilden gelegd zijn en die af en toe vaak in geldelijke verlegenheid zaten. Bovendien hadden zij als academieburgers hun eigen rechtbank; ingeval van moeielijkheden met de burgerij, straatschenderijen of andere buitensporigheden van de vroolijke jongelingschap, werden zij niet door Schout en Schepenen gerecht, maar voor den academischen vierschaar gedaagd. Deze omstandigheden en voor een deel ook de eer, die men er in stelde om op het Album ingeschreven te zijn, verklaren hoe zoo vele kunstenaars daarop voorkomen.

Ik acht het de moeite waard deze lijst van kunstenaars mede te deelen, vooreerst omdat er eenige vreemdelingen in voorkomen, van wie niet bekend is, dat zij eenigen tijd in Leiden hebben gewoond; ten tweede is van bijna allen de leeftijd en de geboorteplaats uit dezen bron bekend, welke gegevens naar alle waarschijnlijkheid zullen afwijken van hetgeen tot nu toe bekend was, en zeker tot belangrijke aanvulling in andere opzichten zullen dienen; ten derde is in deze lijst opgenomen bij wie deze kunstenaars woonden toen zij student werden, waaruit voor sommigen misschien eene kleine levensbijzonderheid bekend wordt; in het lijvige Album moest de opgaaf der woonplaatsen achterwege blijven uit vrees voor te grooten omvang.

Behalve om laatstgenoemde reden is de opname van deze lijst in dit Archief gewenscht, omdat de kunsthistoricus gemakkelijker deze lijst dan het omvangrijke en kostbare Album Studiosorum kan raadplegen.

Hoewel de meeste namen, die hieronder worden medegedeeld, niet tot den bloeitijd der Hollandsche school behooren -- de 18e eeuw levert de meesten op — verdient deze lijst onze aandacht.

De vraag of alle kunstenaars, die in het Album voorkomen, in deze lijst zijn opgenomen, moet helaas ontkennend beantwoord worden; alleen die studenten, bij wier naam de bepaalde beoefening van eenig kunstenaarsbedrijf vermeld staat, worden hieronder vermeld. Onder de duizenden overige studenten schuilen zonder twijfel nog meer schilders of teekenaars, hetgeen met het volgende voorbeeld kan bewezen worden.

Op 25 Januari 1580 werd zeker AEGIDIUS MARESCHAL uit Antwerpen als student in de letteren ingeschreven, hij woonde blijkens de lijsten der jaarlijksche recensie nog in Februari 1583 te Leiden en wel in de steschole of de stadtschole, dat is bij STOCHIUS, rector van de Latijnsche school; deze karig bezoldigde scholarch mocht in zijne ruime rectorswoning, die vroeger tot een klooster behoord had, studenten huisvesten, en het getal der studiosi die bij STOCHIUM woonden, is zeer aanzienlijk; daaronder vindt men later ook HELIAS MARESCHAL uit Antwerpen, die op 12 Januari 1584 werd ingeschreven in de letteren, waarschijnlijk een broeder van den vorigen.

Maar wie was nu die AEGIDIUS of GILLES MARESCHAL? Een verdienstelijk schilder, luidt het antwoord; maar het heeft weinig gescheeld of men had niets van hem geweten. Gelukkig heeft Mr. J. T. BODEL NYENHUIS, die zoo vele zeldzame kaarten en gravures heeft mogen verzamelen, een geheel eenig stuk bewaard, waaruit blijkt dat deze Leidsche student later werd een schilder, en wel van een voortreffelijk gezicht of prospect van de stad Luik, in 1618, hetwelk JOHAN VEENEN heeft gegraveerd in koper in vier bladen en dat GERRIT ALZENBACH heeft uitgegeven. Van deze drie namen

wordt alleen JAN VAN VEEN door NAGLER met een enkel woord vermeld, in deel XIX, en GERHARD ALZENBACH met WILLEM ALZENBACH als uitgevers te Straatsburg. Dit unicum is met de geheele verzameling kaarten en atlassen van den Heer BODEL NYENHUIS aan de Leidsche Bibliotheek vermaakt, en zoo mocht ik reeds meer dan tien facsimiles van deze prachtige gravuren laten vervaardigen, die in de openbare en bizondere verzamelingen te Luik worden bewaard als een hoogst merkwaardige afbeelding van die stad; tal van belangrijke bijdragen voor de geschiedenis van deze grijze bisschopszetel zijn door dit gezicht op het eerwaardige Luik bewaard; zie verder het artikel van N. HENROTTE in het Bulletin de l'Institut archéologique Liégeois, van 1877: Ancien plan ou vue de la ville de Liége. Ik ben overtuigd dat zij, wien vele namen van de oude schilders voor den geest zweven, bij het doorloopen van het Leidsche Album er nog meer in zullen vinden dan de volgende lijst bevat; toevalligerwijs vond ik onlangs dit voorbeeld en toen deze bladzijden ter perse gingen had juist Mr. A. D. DE VRIES AZ. gevonden op 25 Mei 1620 de inschrijving van REMBRANDUS HERMANNI, Leidensis, 14 jaren oud, in de letteren, wonende bij zijne ouders. Deze onbekende bijdrage zal door den Heer DE VRIES nader worden uitgewerkt.

Ik moet nog de verklaring vooraf laten gaan, dat het * achter den naam aanduidt, dat deze student van het inschrijfgeld werd vrijgesteld; dat zij die huisvader waren of niet bij anderen inwoonden, genoemd worden als paterfamilias of als alit familiam; dat ann. ac. het werkelijke studiejaar d. i. 21 als het levensjaar aangeeft, evenals het cijfer achter den naam vermeld.

1613. 27 Julij. HENRICUS RIVERLINCK, 20. Ludimagister, docens artem Pingendi, in Schola Latina in vico Rapenburg.

1653. 7 Febr.	ABRAHAMUS VAN DEN TEMPEL, Leovardiensis celeber Pictor, 30. Mat. op Steenschuyr et alit familiam.
1673. 24 Febr.	BARTHOLOMAEUS ISEBOUT Leidensis, Pictor, bij FRANCINA APPELMAN op Langue-brugge.
1690. 11 Julij.	ANTONIUS VAN SEIJLEVELDT, Amstelodamensis, qui plantas horti Academici aeri incidit. 50* apud HUBRECHT OUDTSHOUSEN, op 't Arcke-bruggetje.
1690. 20 Sept.	JOHANNES MORTEL, Lugduno-Batavus plantarum horti Academici delineator, 38. op 't Rapenburgh.
1695. 22 Dec.	WILHELMUS VAN MIERIS, delineandi artem docens, 33. Huyshoudende op de Bloemmarkt.
1698. 22 Febr.	HENRICUS DE LAMBILLOT, Bruxella—Brabantus, Magister Designationis et Architecturae, 35. op de Langebrugge, het derde huis van de Diefsteegh.
1698. 16 Julij.	HILLEBRAND VAN DER AA, Caelator, 38. op het Raepenburgh bij de Doelesteegh.
1700. 9 Julij.	MARTINUS DE LA COERT, Flandrus, Picturam docens, 60. op 't Uytterse veer, over de Heeregraft.
1700. 14 Julij.	JOANNES GRIFFIER, Amstelo—Batavus, Picturam docens, 48. over de Stadstimmerwerf.
1700. 2 Oct.	PETRUS CRAMER, Lugduno—Batavus, Pingendi artem docet, 27. op de Breestraet.
1703. 31 Maart.	BARTHOLOMAEUS PIRART, ex agro Namurcensi, Linguae Gallicae et pingendi Magister, 36. op de Langebrug. 1)

1) In 1725 werd BARTH. PIERART, Sedanensis nog eens ingeschreven als spraeck- en teickenmeister, wonende op de Breestraet.

1707. 4 Oct. FRANCISCUS MAISIN, Sabaudus, Picturam docens, 34. in 't Noordeinde. Paterfamilias.

1708. 4 Jan JOSUA VAN SOLINGEN, Scalptor, 1) 24. op de Maere bij sijn Vader.

1708. 2 Jun. JOANNES FREDERICUS BODECKER, Berolinus Pictor et Musicus, 50. bij de Wede. SIMON BONAERT, aen de Pieterskerk. 2)

1710. 19 Febr. FRANS MIERIS, Lugduno—Batavus, 20. Pict. apud parentem.

1710. 25 Febr. HIERONYMUS VAN DER MY, 22. Pict. Art. apud parentem.

1711. 17 Aug. JOANNES MORTEL, Leidensis, Pictor horti Academici. 58* in de Houtstraat.

1715. 6 Maart. CASPARUS JOHANNIS, Antverpiensis, Pictoriae artis informator, 38. bij DE VOGEL op de Breedestraat, bij de Diefsteegh. 3)

1717. 17 Febr. JACOBUS TORENVLIET, Lugduno—Batavus, Informator pingendi, 64. op de Langebrugge.

1717. 11 Oct. NICOLAUS VAN NISPEN, Lugduno—Batavus, Informator artis pictoriae, 24. op den Ouden Rhijn.

1721. 4 Nov. JOHANNES VAN BRIEMEN, Rotterodamo—Batavus, Pictor, 54. bij den Heer VAN ALKEMADE op de Hoogewoert. 4)

1722. 4 Mei. JOHANNES DE GROOT, Pictor, 33. bij JOH. ROUSSEAUX.

1722. 17 Aug. ABRAHAMUS TOORNVLIET, Pictor, 40. op de Langebrug.

1) D. i. plaatsnijder.
2) In 1714 woonde hij bij JAN VAN DER BOON, op de Blommarkt.
3) In 1716 woonde deze GASPAR JANZON bij CLAES BOONHOF, op de Lange-Brugge.
4) In 1734 werd deze JAN VAN BREEMEN nog eens ingeschreven als schilder, oud 65 jaar, wonende bij JAN VASSEUR, bij de Loots.

1723. 2 Maart. MATTHIAS VAN DER EIJCK, Pictor, 16. bij PIETER RIJNEMAN in het Noordteinde.

1725. 12 Jan. HERMANNUS VAN GROEN, Lugduno—Batavus, Pictor, 24. apud Patrem HERMAN VAN GROEN, op de Breedestraet.

1725. 8 Maert. CAROLUS MOLINA, Milanensis, Artis delineandi Magister, 45. bij PIETER VAN DUINEN, op den Ouden Rhijn.

1725. 16 Aug. PETRUS VAN DIJCK, Lugduno—Batavus, Pictor, 50. op de Breestraat.

1726. 27 April. GULIELMUS AB ELANDSBERGEN, Leidensis, Universitatis Pictor, 50. op de Breedestraat.

1726. 2 Mei. CASPARUS JANSSENS, Antwerpiensis, Pictor, 53. bij CAMPENHOUT, in de Heeresteeg.

1728. 10 Nov. JOSEPHUS GALLACINI, Italus, Artem Pictoriam exercens et docens, 34. in de Pieters Kerkstraat, over de Menniste Kerk.

1728. 30 Dec. JOHAN VAN BEEREN, Rotterodamus, Artem Pictoriam exercens, 68. ten huyse van EGBERT GENELON op den Ouden Rijn.

1729. 29 Maart. LUDOVICUS DE MONY, Bredanus, Pictor, 30. bij GERRIT SCHEERKENS, op de Oude Vest.

1731. 21 Maart. PIETER CATEL, Leidensis, Pictor, 20. apud Patrem suum, op de Achtergracht.

1732. 18 Maart. CAROLUS ROSELS, Haga—Batavus, Pictor, 21. op den Rhijn, over het Fontein.

1732. 18 Aug. JACOBUS VAN WERVEN, Lugduno—Batavus, Artem Pictoriam exercens, 34. op de St. Jacobsgragt.

1732. 19 Aug. VINCENT MATTHIJSS, Antwerpiensis, Pictoriam

exercens artem, 35. op den Rhijn over de Stads Winkel.

1732. 30 Aug. DOMINICUS MINOLA, Milanensis, Artem pictoriam exercens, 30. bij THOMAS LEARBER, op 't Rapenburg.

1732. 22 Sept. ANDREAS DEN DAMMER, Pictoriam exercens artem, 30. op de Doelegragt.

1733. 2 Oct. SEBASTIANUS VIN, Lionensis, Pictor, 30. apud CASP. SOIGNES, in 't Noordeinde.

1733. 14 Nov. ABRAHAM HIN, Lugduno—Batavus, Artis delineandi Magister, 19. apud Matrem.

1733. 16 Nov. HADRIANUS HIN, Lugduno—Batavus, Scalpturae Magister, 28. apud Matrem, op de Haerlemmerstraet.

1735. 13 Mei. SAMUEL DE CASSE MAJOR, Sylvaducensis, Pictor, 26. bij HERMANNUS PASTOOR, op de Haerlemerstraet.

1735. 13 Sept. JOANNES VAN SOLINGEN, Scalptor aeris, 22. bij DIRK VAN DE VELDE, op het Gerecht.

1735. 28 Sept. LAURENTIUS VAN DER VINNE, Harlemensis, Pictor, 24. bij HENDRIK HERDING, op de Hooygracht.

1736. 2 Maart. JOANNES VAN DER SPYK, Lugduno—Batavus, Scalptor aeris, bij DAN. TIJKEN, op de Oranje Markt.

1736. 13 April. JOANNES DANIEL DE LA VILLETTE, Hessa—Cassellanus, Artifex imprimis in re pictoria, 42. apud DAN. CONR. SCHOMBOG, in de Nieuwsteeg.

1737. 3 Jan. NICOLAUS RIJNENBURG, Lugduno—Batavus, Pictor, 24. apud Parentes suos, op de Hoogenwoert.

1737. 9 Maart. MATTHIAS VAN DER EIJCK, Leidensis, Pictor, 27. op de Langebrug.

1737. 22 Maart. JAN VAN TOL, Leidensis, Pictor Academiae, 40. in de Raemsteeg.

1739. 15 Sept. LODEWIJK KRAEKHORST, Naerdensis, Art. et Pictor, 37. bij de Wede. HEBRAERDT op de Langebrug.

1740. 6 Mei. JAN REENEMAN, Leydensis, Pict. art. stud. 18. bij FOP REENEMAN sijn vader, op de Hogewoert bij de Watersteeg. 1)

1740. 24 Junij. NOACH VAN DER MEER, Leydensis, Chalcographus 2) 26. in de Ketelboeterssteeg.

1741. 26 Jan. ANDREAS CARPENTIER, Leydensis, Artis pictoriae cultor, 28. bij de Wed. CARPENTIER, op de Haerlemstraat.

1741. 15 Sept. GULIELMUS EGMOND, Amstelodamensis, Pictor, 48. op het Pieters Kerkhof.

1741. 25 Nov. JOANNES WANDELAER, Amstelodamensis, Sculptor 3) 49. op den Rhijn, naest de Heer Prof. ALBINUS.

1743. 15 Febr. JOANNES PALTH, Daventriensis, Pictor, 24. bij HENDRIK FREDERIKS.

1744. 7 Nov. CHRISTIANUS SMIT, Hamburgensis, Picturae Magister, 34 op de Koepoortsgragt.

1745. 27 Jan. JACOBUS BAUDOVILLEZ, Chalonensis, Pictor et Sculptor aeris, 50. bij PATIJN, bij de Fransche Kerk.

1745. 10 Dec. HENDRIK VAN VELTHOVEN, Lugduno—Batavus, Pictor Ann. ac. bij sijn vader, op de Hogewoerd.

1747. 31 Julij. JOHANNES EGMOND, Amstelaedamensis, Pictor, bij DIRK DE WIT, 21. op de Breestraet.

---

1) In 1758 werd hij weder ingeschreven 30 jaren oud.

2) D. i. plaatsnijder.

3) Hij was plaatsnijder. Sculptor wordt hier en ook elders in dien zin gebezigd, tenzij overal scalptor moet gelezen worden, want het rectorale schrift laat dikwerf veel te wenschen over.

1747. 22 Sept. JOHANNES LE FRANC VAN BERKHEIJ, Leidensis, Pictor, 20. bij Juffrouw MARIA BERKHEY, achter de Hogelander Kerk.

1748. 6 April. ABRAHAM CARRÉ, Haganus, Pictor, 53. op de Oude Vest.

1748. 6 April. HENDRIK CARRÉ, Haganus, Pictor, 51. op de Oude Vest.

1751. 5 Aug. PETRUS VAN HACEN, Dusseldorpo—Palatinus, Picturae studiosus, 27. op de Langebrug.

1753. 6 April. JOHANNES FRANCISCUS DE LA COURT, Leydensis, Pictor 70. bij M. KLEYNDERS, op den Rhijn, over het Gasthuys.

1754 22 Maart. JOHAN CHRISTIAAN ELIN, Berolinensis, Miniatuurschilder. 22. op de Langebrugge in het Gildehuis van de Rouwmantels.

1754. 9 Oct. PIETER DE WAARDT, Haga Batavus, Pictor, 23. bij JACOBUS DES VOYS, op de Bredestraat.

1756. 24 Maart. JOHANNES MICHAEL SAUVENIER, Leodiensis, Pictor et Ling. Magister, 39 *. penes BARJOLLET, in platea de Scheistraat.

1759. 14 Dec. JOHANNES BAPTISTA ADRIENSEN, Bruxellensis, Pictor, 42. in de Koorenbrugsteeg.

1761. 26 Jan. JACOBUS JANSON, Indo—Batavus, Pictor, 32. apud D. VINCK, op de Breede-straat. 1)

1761. 13 Julij. HENRICUS DE MARÉE, Ultrajectinus, Pictor, 22. bij Captein VINCK op de Breestraat.

1761. 28 Aug. JOANNES FREDERICUS VOIGT, Berolinensis, Pictor, 32. bij LANDSBERGEN, op de Botermarkt.

1) In 1766 woonde hij op de Langebrugge.

1761. 30 Oct.	PIETER VAN ZANTEN, Lugduno—Batavus, Pictor, 16. bij sijn Vader PIETER VAN ZANTEN, op de Breedstraat.
1763. 11 Oct.	THOMAS PARKINSON, Oxoniensis, Pictor, 22. in de Goude Bal.
1764. 13 Jan.	ISAAC LODEWIJCK DE LA FARGUE VAN NIEUWLAND, Haga—Batavus, Pictor & Chalcographus, 30. bij GABEL, op de Groene Haze-gragt.
1767. 20 Febr.	JACOBUS PARKINSON, Anglus, Pictor, 22. op de Breedestraat.
1768. 16 April.	AUGUSTUS CHRISTIANUS HAUCK, Manehemiensis, Pictor, 26. apud MERCKELBACH in 't Noordend. 1)
1769. 1 Mei.	ISAAK DE LA CROIX, Amstelodamensis, Pictor, 16. bij Juffr. DE LORÉE, op de Papegragt.
1770. 9 Mei.	CAROLUS FRANCISCUS WILMART, Namurco—Brabantus, Pictor, in de Kloksteeg.
1770. 28 Sept.	JOSEPH UTERDA, Lugano—Italus, Pictor, 22. bij WAAGEMAAKER, in de Sonneveltsteeg.
1770. 28 Sept.	JACOBUS BIANKI 2), Lugano—Italus, Pictor, 20. bij WAAGEMAAKER, in de Sonneveltsteeg.
1770. 1 Dec.	GEORGE REINHARD, Bernensis Helvetus, Pictor, op het Haarlemsche Veer.
1770. 18 Dec.	CORNELIS SCHRIJFHEER, Leidensis, Pictor, 26. bij zijn Vader, op de Bloemmarckt.
1771. 23 Maart.	LE BERNARD DE COCLARS, Leodiensis, Pictor, 30. bij JOOST DRAGO, Kleermaker, op den Langebrug.

1) In 1770 woonde hij bij de Weduwe RIPO op de Oude-Vest.
2) Lees: BIANCHI.

1771. 23 April. GERARDUS VAN DINTER, Sylvaducensis, Pictor, 25. woonende bij ARNOLDUS VAN DINTER, op 't Rapenburg.

1771. 4 Julij. PAULUS CONSTANTINUS LA FARGUE, Haga—Batavus, Pictor, 38. woonende bij CORN. HOOGEVEEN, Junior.

1771. 17 Sept. JACOBUS ELIAS LA FARGUE, Haga—Batavus, Pictor, 29. woonende bij JACOBUS DU PON, op de Koepoortsgragt.

1771. 1 Oct. JOANNES RENEMAN, Leidensis, Pictor, 18. woonende bij zijn vader, op de Yzergragt.

1771. 2 Nov. NICOLAUS VAN DER WORM, Leidensis, Pictor, 18. ten huize van zijn vader in de Houtstraat.

1772. 2 April. PIERRE HENRY PIQUET, Novocastellanus, Pictor, 25. bij MORLES, op de Mare.

1772. 8 Mei. ISAC DE MONI, Bredanus, Pictor, 68. op de Hogewoerd.

1772. 3 Junij. NIELS ROTHE, Danus, Pictor, 39. bij GERRIT VROLIK, in de Vrouwesteeg. 1)

1772. 7 Dec. JOHANNES CHRISTIAAN JANSSON, Zutphaniensis, Pictor, 19. apud patrem, op de Oude Vest.

1773. 24 Febr. ADRIANUS VAN DER MEER, Leidensis, Scalptor aeris, 39. op de Bloemmarkt.

1773. 1 Maart. ABRAHAM VAN HEERING, Leidensis, Artis delineandi Magister, 18. in 't huis van zijn Vader, op de Heeregragt.

1773. 13 Julij. ISAAC DE LA CROY, Haga—Batavus, Pictor, 21. bij CHEVALLEY.

---

1) Hij is op 1 Dec. 1783 weder ingeschreven als NIELS RODE, en woonde toen bij PIETER HAGEN, kleermaker, op de Kalvermarkt.

1774. 8 Maart. CAREL BENTFORT, Haga—Batavus, Pictor, 18. logeerende bij HUET de Zoon, op 't Galgewater.

1774. 8 Maart. ANDRIES RENODY, Haga—Batavus, Pictor, 24. logeerende bij de Commissaris HUET, op 't Galgewater.

1774. 21 April. CORNELIUS LA MOTTE, Schoonhovia—Batavus, Sculptor, 24. woonende bij zijn Vader, op de Hoogewoerd.

1774. 8 Junij. ADRIANUS VAN KILSDONK, Sam. fil. Leidensis, Pictor docens, 21. woonende op den Nieuwen Rhijn. 1)

1774. 14 Junij. JACOBUS LOTTE Junior, Leidensis, Pictor, 20. bij zijn Vader op de Hoogewoert.

1774. 14 Nov. LOUIS FRANCOIS DELBARE, Picardia—Gallus, Microscopiorum Artifex, 47.

1775. 18 April. HENDRIK MEIJER, Amstelodamensis, Pictor, Ann. ac. op den N. Rhijn, bij de Torenstraat.

1775. 18 Sept. GERRIT KONSÉ, Amstelodamensis, Pictor, Ann. ac. bij LA CAVE, op de Oost-Westgracht.

1776. 25 Maart. PETRUS PIETERSE, Amstelodamensis, Pictor, 25. op de Oude Vest.

1776. 1 April. ADRIANUS BOS, Leidensis, Pictor, 20. bij VOOGT in 't Noordeinde.

1776. 30 Mei. BERNARDUS HENRICUS THIER 2) Monasteriensis, Pictor, 33. op de Haarlemmerstraat.

1777. 22 Febr. LAMBERTUS JOSEPHUS PARANT, Namurcensis, Sculptor, 56. op de Oude Vest.

1777. 28 Junij. PIETER BARBIERS Junior, Amstelodamensis, Pictor, 28. bij MARKELBACH, op de Breedestraat.

---

1) In 1782 woonde deze schilder in de Plaats Royal.

2) Van hem bestaan teekeningen met vee in den trant van JOHANNES KOBELL. Hij woonde in 1786 bij de Wed. BRIANT op de Langebrugge.

1778.	20 Jan.	PIETER DE MARE, Leidensis, Chalcographus, 20. op de Broedergragt.
1778.	31 Julij.	FELIX MEILAN, ex reg. Bernensi, Mechanicus, 30. bij SCHOEMAKER, op de Langebrug.
1779.	22 Jan	MATTHEUS VAN VOORN, Antverpiensis, Artifex, 33. op de Breestraat.
1779.	20 Nov.	GUILIELMUS COCLERS, Leodiensis, Pictor, 17. in den Kouden Hoek, bij den Timmerman.
1779.	31 Maart.	JOANNES VAN DER STAM, Leidensis, Pictor, 23. op de Hoogewoerd.
1779.	10 Junij.	CORNELIS LA LAU, Leidensis, Pictor, 20. bij zijn Vader op den Ouden Rhijn.
1779.	13 Sept.	ADRIAAN WILLEM VOORSTAT, Lugduno—Batavus, Pictor, 20. bij zijn Vader, op de Langebrug.
1780.	30 Mei.	PIETER JANSON, Sylvaducensis, Pictor, 21. bij zijnen Vader, op de Hoogewoerd.
1781.	7 Junij.	EVERARD BURGERT, Amstelodamensis, Inaurator, 24. op de Hoek van de Koorenbrugsteeg, op den Rhijn.
1781.	13 Nov.	JOANNES SONNENBERG, Trajectinus, Pictor et Hist. nat. 41. op de Oude Vest, over de Maare Kerk.
1782.	23 Febr.	JAN VAN DER SCHAAF, Leidensis, Pictor, 21. bij zijn Vader, op het Rapenburg. 1)
1782.	14 Oct.	PIETER LEONARD DELFOS, Lugduno—Batavus, Pictor, 16. bij zijn Hr. Vader, in het Noordeinde.
1782.	24 Dec.	WILLEM DE GROOT, Lugduno—Batavus, Pictor, 48. op de Langebrug.

1) D. i. 't Kort Rapenburg, blijkens zijne inschrijving van 23 Mei 1785.

1782. 24 Dec. PIETER DE GROOT, Lugduno—Batavus, Pictor, 39. op de Langebrug.

1783. 13 Jan. ANTONY WERDA, Lugano—Italus, Pictor, 22. bij LEISSEN, op het Rapenburg.

1783. 23 Julij. HENDRIK PENSTERS, Antwerpiensis, Pictor, 50. bij PIETER TREL, in de Muscadellesteeg bij de St. Pieters-Kerk.

1783. 4 Aug. JOANNES BAPTISTA JOSEFUS FENCY, Bruxellensis, Pictor, 27. op de Papegragt.

1783. 18 Aug. GUILLEAUME COCLERS, Leodiensis, Pictor, 22. op de hoek van de Koesteeg, bij de Haarlemmerstraat.

1783. 2 Sept. JAN VAN NOORT, Leidensis, Pictor, 26. bij den Hr. WIJLAND.

1783. 9 Oct. HENDRIK GODART DE MARÉE, Trajectinus, Pictor, 41. bij de Heer JANSON.

1784. 29 Junij. BARTHOLOMAEUS VAN DEN BROEK, Lugduno—Batavus, Statuarius & Pictor, 24. op de hoek van de Galgstraat.

1786. 14 Maart. JOHANNES DE MEERE, Pictor, 20 op de Heeregraft.

1787. 9 Maart. BERNARDUS COCLERS, Cranenburgo—Gelrus, Pictor, 16. bij zijn Vader op de Hoogewoerd.

1787. 19 Mei. JOHANNES VAN DER KRUIJF, Haga—Batavus, Pictor, 43. bij P. W. TIMMERMANS op de Botermarkt.

1788. 4 Jan. CHRISTOFFEL BISSCHOP, Haga—Batavus, Pictor, 25. in de Nieuwsteeg.

1788. 30 Mei. JOHAN HEINRICH SCHEPP, Dietza Nassovius, Graveur & Medailleur, 52. op de Oude Vest.

1789. 24 Febr. HENDRIK LE FEVER, Amstelodamensis, Pictor, 22. bij W. J. VERBOOM, op de Breedestraat.

1789. 9 Mei. JOHAN CHRISTIAAN BURCKHARDT, Leidensis, Pictor, 19. bij zijn Vader, op de Breêstraat.

1790 24 Maart. AUGUSTINUS GRAU, Gorinchemo—Batavus, Pictor, 46. op de Beestemarkt.

1791 18 Jan. MATHIEU WERSON, Leodiensis, Sculptor, 28. in de Zonneveldsteeg.

1791. 22 Oct. JACOBUS MILLIES, Daventriensis, Sculptor, 24.* bij zijn Moeder, Juffr. de Wede. MILLIES, op de Papegragt.

1791. 8 Dec. JEAN FRANÇOIS JOLLY, Surinamensis, Pictor & Linguae Gallicae Magister, 21. in de Nieuwsteeg.

1793. 7 Febr. CHRISTIANUS STANGEROP, Leydensis, Pictor, 21. op den Ouden Rhijn.

1793. 6 Mei. JOHANNES VAN LIJNSCHOTEN, Delphis—Batavus, Pictor, 41. bij Ds. FRANCOIS, op de Oude-Vest.

1793. 7 Mei. WILLEM KETELHOED, Amstelaedamensis, Miniatuurschilder 53*. ten huize van de weduwe DE RIJK, op de St. Jacobsgragt.

1794. 12 Mei. CONRADUS HENRICUS KONING, Amstelodamensis, Artis Chalcographicae peritus, 37. bij KLEUTERS, in 't Noordeinde.

1794. 26 Junij. PETRUS ANTONIUS WERDA, Campiana—Mediolanensis, Artis delineatoriae magister, 36, in de Mandemakersteeg 1).

1794. 30 Julij. JOHANNES CHRISTIANUS JANSON, Zutphaniensis, Pictor, 41. op de Oude Vest.

---

1) Op 15 Mei 1799 werd hij weder ingeschreven als pictor et sculptor, op de Breestraat, 40 jaren oud.

1796. 3 Maart. ROELAND SCHOUTEN, Leidensis, Pictor, 24. op de Hogewoert.

DE SCHILDER HENDRICK CORNELISZ. VAN VLIET.

Geboren te Delft 1611 of 1612, overleden aldaar 1675.

(Medegedeeld door den Heer A. BREDIUS, Onder-Directeur van het Nederlandsch Museum.)

OVER het leven van dezen kerk- en portretschilder heerschte tot nog toe de grootste onzekerheid. Men noemde hem HENDRICK WILLEMSZ. en liet hem een zoon zijn van WILLEM VAN VLIET, den bekenden portretschilder. Toch had reeds HOUBRAKEN duidelijk gezegd, dat hij »een broeders zoon" van dien meester was. In 1632 werd er in het Delft'sche St. Lucas Gilde een HEYNDRICK WILLEMSZ. VAN VLIET als schilder ingeschreven 1). Ik geloof dat wij hier met onzen schilder te doen hebben, en dat de man, die toen het register hield, denkende aan den schilder WILLEM VAN VLIET, die waarschijnlijk de eerste lessen aan zijn neef gegeven had, er dat »WILLEMSZ." uit eigen beweging bijzette.

1) Archief I, 27.

Dr. SCHLIE, in zijn Katalogus van Schwerin, en de nieuwe Berlijnsche Katalogus, beweren, dat uit het voorkomen van HEYNDRICK WILLEMSZ. VAN VLIET als »doot" op de lijst der Delft'sche schilders van 1650—1714 1) zou op te maken zijn, dat deze meester in of voor 1650 gestorven is. Dit is niet zoo. Dat »doot" werd eerst achter de namen gezet, lang na het opmaken der lijst; men had dit met een noot voor de oningewijden in zulke Registers kunnen verklaren. Zoo handelde men ook bijv. in de Haag'sche Registers 2). Dit is dus geen bewijs voor het bestaan van twee HENDRICK VAN VLIETEN. Dat de kerkschilder tegelijk de portretschilder (o. a. van het portret te Haarlem No. 121, gedateerd 1671) is, bewijst de volkomen identiteit der handteekening; een ander bewijs volgt hieronder.

Als geboortejaar wordt 1605 opgegeven. Zien wij, hoever dit met officieele documenten strookt.

24 April 1633 legt HENRICK VAN DER VLIET, Mr. Schilder binnen Delff, wonende in de Cromstraetsteech, »out 21 jaeren" eene attestatie af 3).

Hierna is zijn geboortejaar 1611 of 1612. Dit past zeer goed bij zijne inschrijving in het S. Lucas Gilde 1632. Hij zou bij MIEREVELT geleerd hebben. Ziehier eene bevestiging van deze mededeeling van HOUBRAKEN:

In den Inventaris van MIEREVELT's nalatenschap, gedeeltelijk door HAVARD (NB. met grove lees-fouten) gepubliceerd, vond ik:

HENRICK CORNELISZ. VAN VLIET, Schilder, is schuldich 71 gulden, daerop hij met wercken heeft verdient acht gulden 12 st: 8 penn: waeromme in rechte wert geprocedeert; de voorsz. schult blijckt bij Obligatie in dato den 15en Mey 1635, geteekent No. 80.

1) Archief I, 44. 2) Zie Archief V, 153.
3) Prot. Not. G. DE GRAAFF, Delft.

Reeds vóór 1646 was hij gehuwd met CORNELIA VAN DER PLAAT, die hem overleven zou. In dat jaar was hij in processen gewikkeld over eene erfenis, zijne vrouw toekomende 1).

7 October 1669 en 6 Dec. 1672 maakten de beiden echtelieden hun testament 1).

In 1653 wordt hij als wonende over het Bagynhof te Delft genoemd.

Uit het volgende document zien wij, dat hij portretschilder was.

Ick, HENDRICK CORNELISZ. VAN VLIET, Mr. schilder, woonende binnen deese stadt Delff, verclare aengenomen te hebben uyt lieffde, affectie ende genegentheyt dat ick voor desen all hebbe belooft in contrefeitsel op een paneel te stellen ende uyt te schilderen de drie nagelate weeskinderen van wijlen AELTGEN HENRICX VAN SWAMMERDAM, bij haer geprocreëert met JACOB ARIENSZ. VAN DER VORST, Mr. Kuijper, mede alhyer binnen der stadt Delff woonachtich, soo groot als 't leven ende sal den voornoemden JACOB VAN DER VOORST tot sijnen kosten moeten bestieren ende mijn VAN VLIET in handen geven het douck paneel als daartoe bequaem synde, dat ick VAN VLIET ter eerster versouke van hem VAN DER VOORST terstont sal uytwercken naer behooren ende den selven VAN DER VOORST in handen ten dancke leveren ende dat mede omme redenen mijn daertoe moverende.

Hij teekent met bevende hand: H. V. VLIET.

(Delft) 28 November 1669. 2)

24 Nov. 1680 transporteert CORNELIA VAN DER PLAET, weduwe van za: HENDRICK VAN VLIET, Schilder, wonende aan de Oude Delft te Delft, aan hare bejaarde ongehuwde Dochter

1) Prot. Not. M. SPOORS, Delft.
2) Prot. Not. CORN. PIETERSZ. BLEISWIJCK, Delft.

CATHARINA HENDRICKSDr. VAN VLIET al haren Inboedel. De boedel is zeer sober, de taxatie bedraagt nog geen *f* 300.—. »Alle de schilderien, sijnde meest van de familie op 50 gulden." De dochter neemt daarvoor aan haar gedurende haar leven te onderhouden. Het huis is voor diens waarde verhypothekeert 1).

Wij zien, ook deze begaafde meester moest in armoede sterven. Een nog sterker bewijs dan het voorgaande levert het laatste document, dat ik geven kan, en ons tevens het sterfjaar des schilders openbaart:

In een Acte van 21 July 1681 verklaart CORNELIA VAN DER PLAET, Wed. van den Schilder HENDRICK VAN VLIET, dat haar man overleden is in October 1675, dat toen haar boedel »grotelix ten achteren was, en dat haer ongehoude dochter CATHARINA VAN VLIET haer comparant en haer man (mits hij beroert was) al 2 jaren voor sijn overlijden heeft geadsisteerd en onderhouden" en sedert haer compte vorders heeft onderhouden, en dat nogh is doende." Daarvoor transporteert zij nu al haar roerend goed wat zij bezit, mits CATHARINA na haar moeders dood zal uitkeeren aan het kind van haren broeder (zwager) WILLEM VAN VLIET *f* 5.—, aan haar twee broeders CORNELIS en JOHANNES ieder *f* 5.— en aan de kinderen van hare zuster MARIA *f* 15.—. 1)

---

1) Prot. Not. J. OPHOVEN, Delft.

DE SCHILDERS MELCHIOR DE HONDECOETER EN JOHAN LE DUCQ.

(Medegedeeld als voren.)

ET volgende document leert ons de geboortejaren dezer beide meesters kennen:

Op huyden 9 Maert 1662 compareerden.... Sr. JOHAN LE DUCQ, oudt 32 jaeren en MELCHIOR DE HONDECOETER, out 26 jaeren, beyde Mrs. Schilders in 's Gravenhage, (en leggen eene onbelangrijke verklaring af 1) over een schuld van den Heer CHRISOSTOMUS DE BACKER 2).

M. DE HONDECOETER is dus 1635 of 1636 geboren. 1636 is het bij HOUBRAKEN opgegeven geboortejaar; hij blijkt hier goed ingelicht en wij kunnen 1636 in het vervolg gerust als het juiste datum behouden. In de Haag'sche Registers van ondertrouw vond ik het volgende:

11 Februarij 1663. MELCHIOR DE HONDECOETRE, jongman van Utrecht, wonende alhier in 's Gravenhage, met

SUSANNA TRADEL, jongedr. wonende tot Amsterdam.

Zie verder Archief III, IV en V.

—

JOHAN LE DUCQ, de veeschilder en etser, (niet te verwisselen met den Utrechtschen JACOB DUCK, die gezelschapjes »cordtegaerdt-

1) Prot. Not. J. LISSANT, den Haag. 2) Over dezen kunstverzamelaar later.

gens" enz. schilderde) was volgens WEIJERMAN in den Haag geboren, werd eerst schilder maar trad later »in dienst onder den God des Oorlogs." Dit is alles waar, maar reeds WEIJERMAN verwart hem met den Utrechtenaar JACOB DUCK en zegt, dat hij »Wachthuisen, Ruiters, Corps de Gaarde's enz" schilderde. Dr. BODE heeft in 1871 in Zahn's »Jahrbücher" voor het eerst bewezen, dat hier een groote verwarring heerscht en JAN LE DUCQ alleen de veeschilder en (volgens WEIJERMANN) de leerling van POTTER is. Hij zou 1636 in den Haag geboren zijn. Trekken wij echter 32 van 1662 af, dan houden wij 1630. J. LE DUCQ werd dus 1629 of 1630 geboren en 3 Dec. 1660 in de Haag'sche Schildersconfrerie als geboren Hagenaar ingeschreven 1). De »Crimineele Vonnissen" op het Haag'sche Schepenarchief doorloopende, vond ik dat 18 Januari 1655 JOHAN LE DUCQ, schilder op de markt bij het Halstraatje des avonds door ALLERT VASTRICK »geagresseert" werd, en daarbij zoo gevaarlijk aan de regterschouder gewond, dat men het noemt «eene saecke van swaeren gevolghe". De beklaagde werd met 3 maanden opsluiting en *f* 200.— boete gestraft en moest bovendien »met ongedeckten hooffde en gevouwen handen Godt en de Iustitie om vergiffenis versoecken." 23 Februari 1655 getuigen echter eenige personen, dat zij 18 Januari ll. gezien hebben hoe eenen ALART VASTRICK hevig werd »aangeranst" door JAN LE DUCQ en OLIVIER HASENBAERT, »beyde Schilders in s'Gravenhage, dewelcke VASTRICK deerlijck wierde geslagen" LE DUCQ had daarenboven een bloot mes in de hand. 2) Den 2 Januari 1659 vind ik onder de ingeschrevenen in de Haag'sche registers van ondertrouw:

JOHAN DUCQ, j m., met GEERTRUYT SYBILLE KERCKHOFF, j.d. van Leuwarden, beijde wonende in 's Gravenhaghe.

---

1) Archief V. 131.
2) Prot. Not. J. v. D. VIJVER den Haag.

Of dit onze schilder is weet ik niet; in 1663 schijnt hij met IDA VAN PERSIJN gehuwd te zijn geweest; want de doopboeken der Groote Kerk leeren ons, dat 21 Januari 1663 gedoopt werd MARGRETHA, van JOHAN LE DUCQ en IDA VAN PERSIJN 3 Junij 1665 volgde van diezelfde ouders FREDERICK, 26 October 1667 ALDERT, 29 Januari 1670 ANTONIA.

23 Februari 1665 huurde onze schilder een huis en erve op de Burchwal bij de Luthersche kerk voor twee jaren à *f* 170.— s' jaars 1).

13 November 1660 liet hij op de Confreriekamer eene verzameling »printen" verkoopen voor £ 122 — 1 — 0; 3 September 1663 eene tweede verzameling voor £ 193 — 16 — 0. 2)

Eindelijk vind ik hem 21 Maart 1676 »Vendrich ten dienste dezer landen" genoemd.

Hij transporteert eene obligatie van *f* 1000.— 3).

De volkomen identiteit der handteekening bewijst ons dat wij met denzelfden JAN LE DUCQ te doen hebben, die ééns schilder was en bevestigt de berichten van WEYERMAN. Het is de laatste notitie, die ik over hem ontdekte; wellicht vond hij den dood in het krijgsmansleven, waaraan hij zich had toegewijd.

JACOB DUCK (van Utrecht).

Zooeven sprak ik over de verwarring, die er tot voor korten tijd nog tusschen de schilders DUCK en LE DUCQ bestond. Een reden tot verontschuldiging voor WEYERMAN, die er mede begon, kan daarin gevonden worden, dat de twee zoo van elkaar verschillende

1) Prot. Not. SCHOONDERWOERT, den Haag.
2) Registers „Venduen", Gemeente-Archief.
3) Prot. Not. J. v. D. VIJVER, den Haag.

meesters, die bijna denzelfden naam droegen, gelijktijdig in 's Gravenhage werkzaam waren.

Al wat we tot nu toe van JACOB DUCK, ook wel eens DUYCK genoemd, hoewel hij zelf steeds DUCK schreef, weten is het door Mr. S. MULLER Fz. in zijn »Schildersvereenigingen te Utrecht" medegedeelde. Hij werd 1621 als »conterfeytjongen" in het Utrecht'sche Schildersgilde opgenomen, in 1630—1632 Meester van dat Gilde en schonk 1629 een muziseerend gezelschap, zonder twijfel van zijn eigen hand, aan het St. Jobsgasthuis te Utrecht. In de Registers der Haagsche Schildersconfrerie vinden wij hem op een lijst der Gildebroeders van 1660 zonder meer genoemd 1). Hij was toen »omtrent 60 jaer" oud, is dus omstreeks 1600 geboren. Zie hier de Acte die ons dit leert en zijne handteekening, die met die op enkelen zijner schilderyen strookt.

1 July 1660 legt d'eersaeme JACOB DUYCK (DUCK) schilder, out omtrent 60 jaren, woonende in s'Gravenhage, eene attestatie af ten versoucke van CORNELIS VAN SLINGELANT.

De schilder teekent: 2)

Dat hij reeds 1656 in den Haag woonde, zou men opmaken uit eene attestatie, die ik in een bundel »Wettelijcke Acten" van het Haag'sche Schepen-Archief ontdekte. Men leest daar: 6 Maart 1656 verclaert de huysvrouw van JACOB LE DUCQ, wonende alhier — enz. De naam is echter niet juist geschreven.

1) Archief V, 155. 2) Prot. Not. A. v. D. DRIFT, 's Gravenhage.

Als een veelzeggend bewijs voor het onderscheid, tusschen de schilders DUCQ en LE DUCK te maken, haal ik ten slotte het volgende aan uit den merkwaardigen Inventaris der Schilderijen van den Haagschen Notaris THOMAS ROBIJN, in 1684 opgemaakt (aanwezig in het Archief der Haag'sche Wees- en Momboirkamer.)

Een cortegaerde van DUCK

en iets verder:

Een stiertge van LE DUCQ.

Toen wist men de twee schilders nog uit elkander te houden. In 1660 zette men zelfs in den Inventaris van den Advocaet ROSENDAEL (ibidem.)

Een stuck van JACOB DUCK van Utrecht.

Dat stuk bracht toen (dus ten tijde dat DUCK in den Haag leefde) aldaar *f* 76.— op, terwijl een HONTHORST *f* 8.—, een HEEMSKERCK *f* 6.—, een HONDECOETER *f* 33.—, een DE KONINCK *f* 16.— golden. Wel een bewijs dat onze meester geliefkoosd was. Zijne talrijke werken, bijna altijd »cortegaerdges" of »bordeeltges" soms een enkele figuur, bijv. een slapende, gedecolleteerde vrouw (in Schleissheim) zijn maar zelden gemerkt en dan meest JA DUCK. (de voorletters aanéén.) De A is waarschijnlijk de naam zijns vaders. (JAN ANTHONISZ. VAN RAVESTEIJN teekende ook zoo, de voorletters aanéén.) De »plundering van een huis" in s' Rijks Museum te Amsterdam is van JACOB DUCK, niet van JAN LE DUCQ zooals de tegenwoordige catalogus nog altijd vermeldt. Zie voorts over dezen schilder: Dr. W. BODE, Beiträge zur Geschichte der Holländischen Malerei. Braunschweig, Vieweg 1883.

EEN KUNSTVERZAMELAAR DER 17e EEUW.

(Medegedeeld als voren.)

Die nalatenschap van den in 1662 in den Haag overleden JOHAN CHRISOSTHOMUS DE BACKER, in zijn leven Choordeecken van Eindhoven, leert ons dezen man als groot kunstliefhebber kennen. Hij bezat een groot aantal schilderijen en prenten, ja, zelfs schijnt hij, zoo niet aan etsen, dan toch aan het drukken van prenten gedaan te hebben, want wij lezen van een »druckcamer" waar zich verscheidene kopere platen en »bondeltjes" prenten bevonden. De prijzen, waarvoor deze kunstschatten aan den man gebracht werden, schijnen ons thans belachelijk laag toe. Hooge prijzen behalen slechts schilderijen van DÜRER, LUCAS VAN LEYDEN, PIETER AERTSEN, VAN DIJCK en prenten van ELZHEIMER en LUCAS VAN LEYDEN. De prenten van DÜRER gaan veel lager dan die van de laatstgenoemden; die van REMBRANDT, toen nog in leven, brengen een stuiver het stuk op! Onder de opgehouden schilderijen was dat der H. Drievuldigheid van DÜRER op *f* 1500.— getaxeerd.

Zou dit de beroemde DÜRER in het Belvedere te Weenen zijn? Of wellicht een goede copie die hier te lande als origineel aangezien werd?

Tot nu toe kon ik over dezen kunstvriend geene bizonderheden te weten komen. Mocht een der lezers van het Archief meer van hem weten, dan hoop ik zulks te mogen vernemen. Bij den

Inventaris en Boelcedul is nog bewaard het Concept voor het aanplakbillet over deze verkooping. Het luidt:

SCHOONE WTNEMENDE KUNST

bestaende in

schilderyen, teyckeningen en printen, in 's Gravenhage

te coop.

Men laet eenen ygelicken weten, dat de Gemeene erfgenaemen ab intestato van za: d'Heer JOHAN CHRISOSTHOMUS DE BACKER, in leven Choordeecken van Eijndhoven van meyning sijn int openbaer te vercoopen eene schoone quantiteyt seer wtmuntende ende gerenomeerde kunst, bestaende meest in de outste ende befaemste Meesters van schilderen, teyckenen ende in printen, waervan eenige naemen derselven hier naervolgende staen gespecificeert, als namentlick van:

AELBER DUYR (ALBERT DÜRER),

LUCAS VAN LEYDEN,

Mr. CORNELIS van Haerlem,

LANGE PIER,

waermede men coop ende sit dagh houden sal 17 April 1662, toecomende in 's Gravenhage, ten sterfhuyse in de Boekhorststraat te 's Gravenhage. 1)

Staet, Inventaris en boedelcedulle van de goederen.... bevonden in den sterfhuyse van za: d'Heer JOHAN CHRISOSTOMUS DE BACKER, in sijn leven Choordeecken van Eijndhoven, nu metter doot ontruymt en int openbaer vercocht 17 April 1662.

1) Prot. Not. T LISSANT, den Haag.

Int voorhuys:

No. 1. Een groot stuck schildery sijnde een Boerendans, geschildert by BREUGHEL 1).

» 2. Een cleyn stuckie, daer een geel hontie in staat, geschildert by Mr. MARCUS DE BYE.
Gecoft door LEDUCQ voor BRONSVELT om *f* 15 — 0 — 0.

» 3. Een brantie bij Naght.

» 4. Een bonte kraey met een vyl geschilderd by . . . . . . (oningevuld.)
Gecoft by Jr. DE BYE *f* 3 — 10 — 0.

» 5. Een stuck by COUWENBURG, daer in geschildert staet een vrouwpersoon met een aep en een kat.
Gecoft by PHILEMON LISSANT *f* 5 — 0 — 0.

» 6. Ses vogelkoyties, daer een pitterskoytie onder....
vercoft om *f* 1 — 11 — 0.

» 7. Een stuck schildery voor de schoorsteen, sijnde een principael van Mr. CORN. van Haerlem, daerin staen eenige naeckte vrouwen.
PIETER DISPONTEIJN om *f* 150 — 0 — 0.

» 8 en 9. Twee Keucke-meijsens van LANGE PIER.
Rentmr. v. D. HOOCH om *f* 280 — 0 — 0.

» 10. Nogh een groote Keucken van LANGE PIER.
d'Heer v. D. WERVE *f* 520 — 0 — 0.

» 11. De miraculen van de Apostelen, mede door LANGE PIER.
Deselve om *f* 180 — 0 — 0.

» 12. Nogh een Maria en Martha van LANGE PIER.
Dr. DEDEL te Delft *f* 83 — 0 — 0.

» 13 en 14. 2 ovaele blompotten met achtkante lijsten, geschildert bij JACOB VOSMAER.
Juffe DE BYE *f* 20 — 10 — 0.

---

1) De niet ingevulde schilderijen onverkocht gebleven.

No. 15. Een stuck sijnde een romer met bloemen, geschildert met waterverwe by LODEWYCK JANSZ. VAN DEN BOSCH.
Pr. DISPONTEIJN *f* 50 — 0 — 0.

» 16. Een Christus met een lam op sijn rugge, geschildert by den Ouden MOSTERT.
JAC. DE GOYER *f* 12 — 0 — 0.

» 17. Een vroubeelt met een kint bij Mr. CORN VAN HAERLEM.
SR. VINCKEBOOM *f* 22 — 0 — 0.

» 18. Een lievevrouw met een kinnetie in de narm bij LUCAS VAN LEIJDEN.
d. Hr. AYTSMA *f* 35 — 10 — 2.

» 19. Een naeckte Cristus op de steenen.
Dr. DEDEL *f* 26 — 0 — 0.

» 20. Een lieve vrouwen hemelvaert, geschildert by Mr. LUCAS VAN LEYDEN.
Pr. DISPONTEIJN *f* 125 — 0 — 0.

» 21. Een vrouw die haer kint de borst geeft, geschildert by SOTTE CLEEF.
Deselve *f* 150 — 0 — 0.

» 22. Een Lucretia by MABUYSE gedaen.
Deselve *f* 60 — 0 — 0.

» 23. Een lieve vrouwtie met een kinnetie in den arm, lesende in een boeck, geschildert by HERCULES SEGERS.
Mr. JACOB DEDEL *f* 29 — 0 — 0.

» 24. Een Andromeda, geschildert bij CAREL VERMANDER.
PHIL. LISSANT *f* 12 — 10 — 0.

» 25. Een Hemelvaert Christi van deselve.
Deselve *f* 20 — 10 — 0.

» 26. Een slapende Venus bij deselve.
BRONSVELT *f* 3 — 5 — 0.

No. 27. Een harder en een harderin.
BRONSVELT *f* 9 — 5 — 0.

» 28. Een hangende meelkolf by MELCHIOR HONDECOETER.
PR. QOEBORN *f* 19 — 0 — 0.

» 29. Hoenderen en Kalkoenen, geschildert by GERRIT VAN DEN BOSCH.
BRONSVELT *f* 30 — 0 — 0.

» 30. Een Maria Magdalena.
LISSANT *f* 1 — 16 — 0.

» 31. Een conterfeytsel van Erasmus bij. . . . .
BRONSVELT *f* 12 — 0 — 0.

» 32. Een boer,
» 33. Twee singende nimphies,
» 34. Een boerinnetje met een stroyen hoet,
door BLOCKLANT.
No. 32 en 34 samen *f* 16 — 10 — 0, No. 33 *f* 11 — 5 — 0.

» 35. Een lieve vrouwtie.
DISPONTEIJN *f* 16 — 0 — 0.

» 36 Een conterfeytsel, geschildert by VAN DYCK.
ABRAHAM HUSSON, (schilderijhandelaar) *f* 100 — 0 — 0.

» 37 en 38. De Kercken van Aecken, geschildert by THOMAS STEENWIJCK.
DISPONTEIJN *f* 42 — 0 — 0.

» 39. Een lantschap van den Samaritaen, geschildert bij den Ouden GRIMMER.
GOUTAPPEL *f* 41 — 0 — 0.

» 40. Een lantschap met Sr. JANS predicatie bij HERRY DE BLES geschildert.
JR. NASSOU *f* 30 — o — 0.

» 41—43. Jupiter, Juno en Aurora bij Mr. CORN. VAN HAERLEM.
PHIL. LISSANT *f* 15 — 0 — 0.

» 44. Een brantie van HANS VAN AKEN.
UTS *f* 4 — 10 — 0.

No. 45. Een swijnshooft, geschildert by GERRIT VAN DEN BOSCH.
UTS *f* 8 — 10 — 0.

» 46. Een vrouw met een schoot vol kerssen by . . . . . .
BRONSVELT *f* 2 — 12 — 0.

» 47. Een naeckte Venus met een Cupido by POURIBUS (POURBUS.)
DE GOYER *f* 26.—.
Opgehouden *f* 35.—.

» 48. Eenige bossen Spersies van GERRIT VAN DEN BOSCH.
Juffe DE BYE *f* 2 — 10 — 0.

» 49. Een Susanna.
Fr. MEGGE *f* 4 — 10 — 0.

» 50. Het geslaght van St. Anna, geschildert by den Ouden MOSTERT.
BROUWER BOSCH *f* 35 — 10 — 0.

» 51. St. Teunis temptacie by HERONIMUS BOSCH.
Juffe. DE BYE *f* 7 — 0 — 0.

» 52. Een Cristus met een L. Vrouw.
JONAS GODTSKE *f* 3 — 10 — 0

» 53. Een lantschap van den Dageraet by CAREL VERMANDER.
Juffe. DE BYE *f* 3 — 10 — 0.

» 54. Een Christus aen 't cruys van Mr. LUCAS VAN LEYDEN
» 55. Een stuck met deuren
} aan de erffg. v. d. Hr. VAN DER HOOGH vereert.

» 56. Een ecce homo.
d'Hr. AITSMA *f* 11 — 0 — 0.

» 57. Twee kussende kinderties.
Dr. DEDEL *f* 8 — 15 — 0.

» 58. Een lantschappie by CAREL VERMANDER.
Met No. 86 aan Juffe. DE BYE *f* 3 — 0 — 0.

» 59. Een St. Teunis temptacie by CAREL VERMANDER.
AITSMA *f* 3 — 0 — 0.

No. 60. 2 Tronitges.
Met 64 Juffe. VAN NASSAUW ƒ 3 — 0 — 0.

» 61. Een vrouwe contrefeytsel.
ABR. HUSSON ƒ 1 — 0 — 0.

» 62. Een Heremyt.
LISSANT ƒ 2 — 6 — 0.

» 63. Een Christus op de Coude steenen.
LISSANT ƒ 24 — 0 — 0.

» 64. Een out man's trony. (Zie No. 60.)

» 65. Een Veronica.
ƒ — 14 — 0.

» 67. Een lantschap met een visschertie van SAVERY.
BRONSVELT ƒ 6 — 10 — 0.

» 68. De boecke s'torm geschildert by Mr. PIETER VAN VEEN.
BROECKMAN ƒ 22 — 0 — 0.

» 70—71. Hoenderen van GERRIT VAN DEN BOSCH.
BRONSVELT ƒ 9 — 0 — 0.

» 72. Een strant, geschildert by JORDAENS (welke?)
VALETTE ƒ 12 — 0 — 0.

» 73 Een sperwer, by Mr. PIETER VAN VEEN.
DONCK ƒ 2 — 12 — 0.

» 74. Een uyl op een tack, by GERRIT VAN DEN BOSCH.
Juffe. DE BYE ƒ 1 — 10 — 0.

» 86. Een avontmael by CAREL VERMANDER.
Zie No. 58.

» 87. Een St. Jeronimus by LUCAS VAN LEIJDEN.

» 94—95. Een Christus en een L. Vrouwe tronie, geschildert by LANGE PIER.
DISPONTEYN ƒ 17 — 5 — 0.

» 96. Abraham's Offerhanden, by MAERTEN HEEMSKERCK.
BOSCH ƒ 3 — 12 — 0.

No 97. Een avontmael, by LANGE PIER.
V. D. WERVE *f* 30 — 0 — 0.

» 99. Een Cristus aen 't Cruys van Mr. CORN. VAN HAERLEM.
MOLENIJSER *f* 31 — 0 — 0.

» 100. Een Kerstnaght, by LANGE PIER.
DISPONTEIJN *f* 43 — 10 — 0.

» 103. Een cruysigingh van CAREL VERMANDER.
BOSCH *f* 4 — 0 — 0.

» 104. Een trony van MAARTEN HEEMSKERCK sonder lijst.
AITSMA *f* 2 — 0 — 0.

» 105. Een Christus dooping, geschildert by Mr. DIRCK BARENTS.
Adt. MIDDELGEEST *f* 7 — 0 — 0.

» 106. Een lantschappie van CAREL VERMANDER.
BRONSVELT *f* 2 — 10 — 0.

» 107. Een Judith en Olafernis, geschildert by TIBOUT.
DISPONTEIJN *f* 7 — 10 — 0.

» 108. Christus in de wolken, by LANGE PIER.

» 110. Een offerande van de 3 Coningen, by CAREL VERMANDER.
GODTSKE *f* 4 — 10 — 0.

» 115. Seven ronde schilderijen van de bloetstortingh Christi, by LANGE PIER.
Procr. DISPONTEIJN *f* 212 — 0 — 0.

» 116. Een geteyckent dootshooft, aghter glas.
BRONSVELT *f* 5 — 0 — 0.

» 123. De drievuldigheyt, by ALBERDUER.

» 124. Een bloedige Christus op de steenen, met bywesent geselschap, geschildert by LUCAS VAN LEYDEN.

» 125. Een lantschap met Elias by CAREL VERMANDER.
DISPONTEIJN *f* 12 — 0 — 0.

» 130. Een St. Salvator, geschildert by VAN DER LAECK. 1)
BULTSING *f* 30 — 0 — 0.

1) De Haagsche schilder REYNIER VAN DER LAECK?

No. 131. Een tempeltje by PIETER NEEFS.
VIJFHUYSEN f 10 — 15 — 0.

» 133. Een Yssie, geschildert bij BARTEL BEEMT (BARTHEL BEHAM?).
MOLENIJSER f 24 — 15 — 0.

» 134. Een lantschappie van de Phariseen, geschildert by GRIMMER en gebeelt by LANGE PIER.
Juffe. DE BYE f 30 — 0 — 0.

» 136. Een lantschap met een eunjerwyf in de lught 1), geschildert by FRANCOIS CRABBE.
VAN SPECK f 20 — 0 — 0.

» 139. De 9 Musen, by MAERTEN VAN HEEMSKERCK.
VIJFHUYSEN f 10 — 0 — 0.

» 140. Een heyligh Badt, by CAREL VERMANDER.
BOSCH f 4 — 5 — 0.

» 141. Een vliegende fortuyn, geschildert by HANS JORDAENS.
UTS f 3 — 0 — 0.

» 144. Adam en Eva int Paradys, by Mr. CORN. VAN HAERLEM.
DISPONTEIJN f 15 — 0 — 0.

» 145. Zeven Planeten, by Mr. CORN. VAN HAERLEM.
UTS f 46 — 0 — 0.

» 153. Een L. Vrouw met een Cathuyser, geschildert by JAN VAN EYCK, de vinder van de oly-verw.

» 154 en 155. Een Christus en een L. Vrouw, van LUCAS VAN LEYDEN.

» 158—159. Een Christus en een L. Vrouw, bij CAREL VERMANDER.
LISSANT f 4 — 5 — 0.

» 160. Een Coningh Eduwaert, geschildert by HOLBEEN.

» 162—163. Twee lantschappies, by CAREL VERMANDER.
(f 2 — 8 — 0.)

1) Een heks op bok of bezemsteel rijdende.

No. 172. Een lantschap met een St. Sebastiaen, geschildert by JAN NAGEL.
BRONSVELT *f* 10 — 0 — 0.

» 173. Een Feston, by VAN THIELT sonder lijst.
GOUTAPPEL *f* 60 — 0 — 0.

» 183. Een lagghent Jonckertie, geschildert by LEUVE DE JONG.
NIC. DISPONTEIJN *f* 53 — 0 — 0.

» 186. Een Saringa by CAREL VERMANDER.
BRONSVELT *f* 16 — 10 — 0.

» 190. Een Christus met de vrouw in overspel by Mr LUCAS VAN LEYDEN.
Adt. GELTSACK *f* 180 — 0 — 0.

» 195. Eenighe modelleties by Mr. PIETER VAN VEEN.
f 4 — 0 — 3.

Ongenombreert:

6 Caerte blaties, geschildert by VAN DER LAECK.

Op de druck camer de Print-cas geopent ende daerinne gevonden: 1)

1 ronde plaet van GOLTIUS met een Venus daarop gedaen by MATTHAM.

31 gladde coperen platen.

2 ronde geëtste platen, sijnde copie na LUCAS VAN LEYDEN.

1 ronde rant van glat coper.

1 kleijn ront glat coper plaetie.

1 plaet met een geëst hontie ende vossie.

16 beere platies.

8 leeuwe platen.

4 jaght platen.

8 honde plaeties.

1) Ik noem slechts het belangrijkste.

8 koeye plaeties.
8 plaete met bocken.
16 schape platies.
8 koeye platies.
Nogh 8 koeye platies.
Nogh 8 koeye platies.
8 teijgers platies.
8 platies van verscheyde dieren.
4 platen met fabulen.
2 troneties, geschildert op cleijne ronde platies.
1 platie — Uyltie — na L. VAN LEYDEN.
1 trouw-platie na LUCAS VAN LEYDEN.
1 platie met een cleyne Pietà.
1 platie met een groote Pietà.
1 platie sijnde een lieve Vrouw met de peer na LUCAS VAN LEYDEN.
1 platie met een Sottie na LUCAS VAN LEYDEN.
1 platie sijnde St Huybert, na TEMPEEST.
Nogh 1 fabel platie.
5 platies met schapies en honties.
1 dosyn veuyle platen.
1 bondeltge gedruckte Pietà's.
1 » allerhande druckies.
1 » met varckens.
1 deel Marssen, van GOLTIUS.
1 » van de groote Pietà's printen.
1 groote bondel van jaghten en andere drucken.

In een langhwerpighe doos bevonden acht viercante glasen daerop verscheijde historiën van LUCAS VAN LEYDEN geschildert staen, onder

welcke aght glasen één gescheurt is ende met loot aen den anderen geclampt. 1)

Printen.

Een boeck ingebonden, van Ste Franciscus.

No.	1.	6 koeyties van BERCHEM	o — 6 — o.
»	2.	13 printies van CALOT	1 — 18 — o.
»	3.	14 » » »	o — 13 — o.
»	4.	16 » » »	o — 11 — o.
»	5.	6 » » REMBRANT	o — 6 — o.
»	6.	6 » » »	o — 6 — o.
»	7.	6 » » »	o — 10 — o.
»	8.	12 » » »	o — 9 — o.
»	9.	12 » » »	o — 4 — o.
»	10.	6 » » »	o — 6 — o.
»	11.	5 » » SPRANGER	o — 6 — o.
»	12.	4 » » CALOT	o — 6 — o.
»	13.	7 cleyne printies van CALOT	o — 6 — o.
»	14.	Een cruysdragher	2 — 2 — o.
»	15.	2 teyckeninghen van MONICX	1 — o — o.
»	16.	3 cleyne conterfeytselties	o — 13 — o.
»	17.	13 printies Anibal Carats	4 — o — o.
»	18.	12 conterfeytselties	o — 5 — o.
»	19.	12 »	o — 8 — o.
»	20.	13 »	o — 4 — o.
»	21.	6 » van GOLTIUS	o — 5 — o.
»	22.	Een sootie houtsne printies	1 — 10 — o.

1) Eén dergelijk glas vond ik in de Ambrosiana te Milaan, het is de door SAENREDAM gegraveerde en bij VAN MANDER beschreven David met het hoofd van Goliath.

No. 23.	Nogh een sootie printies	0 — 4 — 0.
» 24.	14 printies van de Apostelen	1 — 0 — 0.
» 25.	4 Evangelisten van JACQUES DE GHEIJN . .	0 — 9 — 0.
» 26.	10 triumphumprinties van CALOT	1 — 10 — 0.
» 27.	15 printies van BLOMMERT	0 — 16 — 0.
» 28.	Alle de wercken van MOYSES WTTENBROECK.	2 — 8 — 0.
» 29.	14 printies van JAN VAN DE VELDE	0 — 12 — 0.
» 30.	8 printies van Uts.	0 — 4 — 0.
» 31.	20 » » CLAES MOEYAERT.	1 — 6 — 0.
» 32.	4 » » JAN BOTH	— —
» 33.	12 » » allerhande vogelen	0 — 7 — 0.
» 34.	6 » » PARELLE	0 — 14 — 0.
» 35.	7 » » FRANSIE FLORIS	0 — 14 — 0.
» 36.	6 ronde printies van MAERTEN HEEMSKERCK .	0 — 10 — 0.
» 37.	de wonderen van TEMPEEST.	1 — 0 — 0.
» 38.	4 printies van MAERTEN HEEMSKERCK . .	0 — 3 — 0.
» 39.	12 maenden van 't jaer (J. V. D. VELDE?) .	0 — 13 — 0.
» 40.	9 printies van MAERTEN HEEMSKERCK . .	1 — 4 — 0.
» 41.	8 » » » » . .	1 — 6 — 0.
» 42.	8 » » REMBRANT	0 — 3 — 0.
» 43.	8 » » »	0 — 6 — 0.
» 44.	8 » » POTTER	0 — 7 — 0.
» 45.	7 ondeughden van GOLTZIUS	0 — 10 — 0.
» 46.	6 printen van BLOMMERT	1 — 18 — 0.
» 47.	30 printen van OCTAVIO VAN VEEN, ('t leven van THOMAS AQUINUS)	1 — 16 — 0.
» 48.	8 printen van MAERTEN HEEMSKERCK. . .	0 — 15 — 0.
» 49.	de 12 maenden van 't jaer	0 — 17 — 0.
» 50.	8 printen van POLIDOOR.	0 — 12 — 0.

No. 51. het Oordeel van MIGHEL ANGELO. . . . . o — 9 — o.
» 52. 8 printen van JACQUES DE GHEIJN . . . . o — 7 — o.
» 53. 7 planeten van GOLTIUS . . . . 1 — 4 — o.
» 54. 26 beedelaers van QUAST . . . . o — 13 — o.
» 55. 4 printen van JAN BOTH . . . . o — 13 — o.
» 56. 8 » » MAERTEN HEEMSKERCK . . 1 — 14 — o.
» 57. 4 getyen van 't jaer van GOLTIUS . . . . o — 10 — o.
» 58. 3 printen van GOLTIUS . . . . o — 3 — o.
» 59. 6 » » » . . . . o — 8 — o.
» 60. 9 Musen » » . . . . o — 14 — o.
» 61. 3 printen » » . . . . o — 6 — o.
» 62. 6 » » » . . . . o — 11 — o.
» 63. 4 » » » . . . . o — 4 — o.
» 64. 2 » » BOLSWERT . . . . o — 5 — o.
» 65. 4 » » GOLTIUS . . . . o — 2 — o.
» 66. 6 » » » . . . . o — 9 — o.
» 67. 13 » van diverse Mrs. . . . . o — 8 — o.
» 68. 10 » » » » . . . . o — 3 — o.
» 69. 12 » » JAN en ESIAS VAN DE VELDE. o — 9 — o.
» 70. 't leerboeck van HONDIUS . . . . o — 14 — o.
» 71. d'onderwysing van de Perspectyven . . . . o — 5 — o.
» 72. 26 printies van MATHIAS MERIAM . . . . o — 15 — o.
» 73. 17 » » Uts . . . . o — 11 — o.
» 74. 6 » » PARELLE . . . . o — 17 — o.
» 75. 9 » » POELENBURGH en BRONCKHORST
geëtst . . . .
» 76. 7 printies van ELZHAMER . . . . 8 — o — o.
» 77. 7 » » HELZHAMER . . . . 6 — 10 — o.
» 78. 7 » » ELZHAMER . . . . 2 — 6 — o.

No. 79.	geestelicke school van RAEFEL	0 — 6 — 0.
» 80.	22 printies van LABELLE	0 — 10 — 0.
» 81.	3 printen van GOLTIUS	0 — 6 — 0.
» 82.	14 printies van PETRUS DOLAET	0 — 16 — 0.
» 83.	8 » » » »	0 — 15 — 0.
» 84.	31 conterfeytsels	1 — 4 — 0.
» 85.	12 »	0 — 7 — 0.
» 86.	6 printen van diverse Mrs.	0 — 6 — 0.
» 87.	12 » » » »	0 — 14 — 0.
» 88.	4 italiaense printen	0 — 17 — 0.
» 89.	1 print van BREENBERGH	0 — 13 — 0.
» 90.	14 apostelen van GOLTIUS	1 — 10 — 0.
» 91.	14 id. sijnde een boeckie	2 — 0 — 0.
» 92.	6 printen van PARELLE	0 — 14 — 0.
» 93.	12 » sijnde de Passie van GOLTIUS . .	0 — 14 — 0.
» 94.	12 » » » » » » . .	1 — 12 — 0.
» 95.	12 als boven	0 — 18 — 0.
» 96.	12 als boven	0 — 18 — 0.
» 97.	12 als boven	1 — 4 — 0.
» 98.	5 conterfeytsels van TITIAEN	0 — 12 — 0.
» 99.	1 boeck met 24 printen van VAN DYCK . .	— —
» 100.	6 conterfeytsels » » » . . .	1 — 2 — 0.
» 101.	6 » van HOLBEEN	1 — 0 — 0.
» 102.	6 » » GILLIS SADELER	0 — 10 — 0.
» 103.	7 » » diversen	1 — 0 — 0.
» 104.	9 printies van REMBRANT	0 — 12 — 0.
» 105.	1 avontmael, (italiaense print)	0 — 11 — 0.
» 106.	1 groote print van RUBBENS	0 — 19 — 0.
» 107.	2 jaghten van RUBBENS	1 — 10 — 0.

No.	108.	1 Christus aent cruys van RUBBENS . . .	0 — 9 — 0.
»	109.	1 pincxterdagh » » . . .	0 — 18 — 0.
»	110.	1 conterfeytsel van RUBBENS.	0 — 15 — 0.
»	111.	1 print van SEGERS	0 — 9 — 0.
»	112.	2 stucken (eene print) van POLIDOOR . .	2 — 2 — 0.
»	113.	1 affdoening vant cruys van RUBBENS . .	0 — 18 — 0.
»	114.	2 stucken, sijnde de kindermoort van RUBBENS	2 — 0 — 0.
»	115.	1 print van RUBBENS	0 — 19 — 0.
»	116.	1 visserij van RUBBENS (3 stucken). . . .	1 — 6 — 0.
»	117.	2 printen van Uts	2 — 0 — 0.
»	118.	1 L. Vrouwe Hemelvaert van RUBBENS. . .	1 — 6 — 0.
»	119.	t' avontmael van RUBBENS	1 — 10 — 0.
»	120.	een print van »	0 — 17 — 0.
»	121.	een » » » (twee stucken). . .	1 — 4 — 0.
»	122.	een val van Lusjefer van RUBBENS	0 — 8 — 0.
»	123.	nogh een val van Lusjefer van RUBBENS . .	0 — 8 — 0.
»	124.	nogh een cruysdragher van » . .	1 — 4 — 0.
»	125.	2 printen van SEGHERS.	0 — 9 — 0.
»	126.	1 Kerstnaght van RUBBENS	1 — 2 — 0.
»	127.	1 conterfeytsel » »	0 — 13 — 0.
»	128.	1 val van Lusiefer van »	0 — 18 — 0.
»	129.	1 vrouwe hemelvaert van RUBBENS. . . .	0 — 4 — 0.
»	130.	1 Venus en Adonis van VAN DYCK } . .	2 — 10 — 0.
»	131.	nogh een van VAN DIJCK }	
»	132.	een Ex homo van VAN DIJCK	1 — 2 — 0.
»	133.	een print van SERDAM (SAENREDAM). . . .	0 — 8 — 0.
»	134.	17 printies van TEMPEEST	1 — 14 — 0.
»	135.	2 » » BAROTIUS	0 — 12 — 0.
»	136.	2 » » JAN LIEVENS	0 — 7 — 0.

No. 137.	2	printies van CARATS	0—12—0.
» 138.	15	» » verscheyde mrs.	0—10—0.
» 139.	2	» » CARATS en POLIDOOR	0—14—0.
» 140.	3	printen van CORT.	0— 9—0.
» 141.	4	ronde printen van GOLTIUS	0— 7—0.
» 142.	9	conterfeytsels van »	0—10—0.
» 143.		de dansen van SUBALBEEN (?) „HOLBEEN" is doorgehaald	0— 8—0.
» 144.	2	grote printen van BLOMMERT	0—11—0.
» 145.	3	» » GOLTIUS	1—12—0.
» 146.	2	» » »	0—12—0.
» 147.	3	» » »	0—18—0.
» 148.	6	» sijnde 't vrouwe leven van GOLTIUS	4— 2—0.
» 149.	2	» van RUBBENS.	0—15—0.
» 150.	2	» » VAN DYCK	0—18—0.
» 151.	3	» » RUBBENS.	1— 0—0.
» 152.	3	» » »	0—12—0.
» 153.	2	» » »	0— 6—0.
» 154.	3	» » »	0—13—0.
» 155.	4	» » »	0—16—0.
» 156.	3	» » »	0—15—0.
» 157.	4	» » »	0—19—0.
» 158.	2	» » CARATS	1— 4—0.
» 159.	11	» » diverse Mrs.	1— 2—0.
» 160.	3	» » RUBBENS	0—19—0.
» 161.	2	» » »	0—17—0.
» 162.	6	lantschappen van RUBBENS	2—12—0.
» 163.	2	printen van VAN DIJCK	1—14—0.

No. 164.	2 printen van RUBBENS.	1— 6—0.
» 165.	3 » » »	1— 6—0.
» 166.	2 » » RUBBENS	0—14—0.
» 167.	3 » » »	1— 4—0.
» 168.	3 » » »	1— 0—0.
» 169.	2 » » GOLTIUS	0—13—0.
» 170.	2 » » TITIAEN	0— 8—0.
» 171.	3 » » GOLTIUS	0—15—0.
» 172.	6 » » »	0— 7—0.
» 173.	6 printen van diverse Mrs.	0— 6—0.
» 174.	23 » in een boeck van VAN DIJCK. .	— —
» 175.	1 boeck met klijne printen van HANS SUBPELBEEN (HOLBEEN?).	— —
» 176.	1 Sint Huybert, van AELBERDUYR }	0—12—0.
» 177.	de verlore soon, » » }	
» 178.	4 printies van AELBERDUYR	0— 7—0.
» 179.	1 » » »	0—10—0.
» 180.	2 » » »	0—19—0.
» 181.	3 » » »	1— 0—0.
» 182.	4 » » »	0—14—0.
» 183.	4 » » »	0—13—0.
» 184.	6 » » »	0—16—0.
» 185.	4 » » »	0—11—0.
» 186.	4 » » »	0— 9—0.
» 187.	4 » » »	0— 8—0.
» 188	4 » » »	0—11—0.
» 189.	6 » » »	0— 5—0.
» 190.	3 » » »	0— 6—0.
» 191.	5 » » »	0— 8—0.

No. 192.	2 printies van AELBERDUYR	0 — 8 — 0.
„ 193.	2 „ „ „	0 — 8 — 0.
„ 194.	2 „ „ „	0 — 7 — 0.
„ 195.	6 „ „ „	0 — 6 — 0.
„ 196.	1 „ „ „	1 — 0 — 0.
„ 197.	1 „ „ „	1 — 12 — 0.
„ 198.	1 „ „ „	1 — 10 — 0.
„ 199.	36 printen sijnde de passie van AELBERDUYR	0 — 16 — 0.
„ 200.	11 „ „ „ groote passie van „ .	1 — 14 — 0.
„ 201.	20 „ „ 't leven van onze L. Vrouw van AELBERDUYR	1 — 10 — 0.
„ 202.	10 printen sijnde van AELBERDUYR	0 — 7 — 0.
„ 203.	20 „ „ 't L. Vrouwe leven van AELBERDUYR	0 — 18 — 0.
„ 204.	12 printen sijnde van AELBERDUYR	0 — 6 — 0.
„ 205.	20 „ „ „ „	1 — 0 — 0.
„ 206.	1 lange print „ „	1 — 8 — 0.
„ 207.	een passietie van deselve	0 — 4 — 0.
„ 208.	een groote print	1 — 16 — 0.
„ 209.	Taefel Seba, van GOLTIUS	1 — 6 — 0.
„ 210.	een Triumphwagen van AELBERDUYR . . .	0 — 11 — 0.
„ 211.	een taefel Seba van GOLTIUS	0 — 14 — 0.
„ 212.	een taefel Seba van UTS, met een opgeplackte print	— —
„ 213.	een print van RUBBENS met Co: Carel. . .	— —
„ 214.	2 printen van VAN DIJCK en 2 van TITIAEN	1 — 10 — 0.
„ 215.	5 „ „ Diverse Mrs.	1 — 16 — 0.
„ 216	10 passie printies	0 — 16 — 0.
„ 217.	een boeck met printies van ELZHAMER . .	1 — 18 — 0.

No. 218.	een boeck met diversche teyckeninghen . .	— —
" 219.	1 teyckeningh van BREUGHEL	20 — 10 — 0.
" 220.	6 teyckeninghen	0 — 5 — 0.
" 221.	6 "	0 — 6 — 0.
" 222.	6 " van de passie	0 — 17 — 0.
" 223.	8 "	1 — 0 — 0.
" 224.	8 "	2 — 2 — 0.
" 225.	5 "	0 — 16 — 0.
" 226.	6 " sijnde triumphwagens . .	0 — 9 — 0.
" 227.	2 tronyen met trion (crayon?) gett.	1 — 0 — 0.
" 228.	13 teyckeninghen	0 — 14 — 0.
" 229.	6 "	0 — 6 — 0.
" 230.	10 " van diverse Mrs.	0 — 8 — 0.
" 231.	6 "	3 — 2 — 0.
" 232.	8 "	0 — 12 — 0.
" 233.	7 " van lantschappen. . . .	1 — 2 — 0.
" 234.	6 tronyteyckeninghen	0 — 11 — 0.
" 235.	24 teyckeninghen van HEEMSKERCK. . . .	3 — 6 — 0.
" 236.	1 grote print	1 — 0 — 0.
" 237.	1 teyckeningh van BRUEGHEL	0 — 6 — 0.
" 238.	50 teyckeningheties	0 — 10 — 0.
" 239.	6 groene teyckeninghen	0 — 18 — 0.
" 240.	8 teyckeningheties	0 — 3 — 0.
" 241.	12 teyckeninghen	0 — 10 — 0.
" 242.	3 "	0 — 4 — 0.
" 243.	8 "	0 — 8 — 0.
" 244.	4 " van HEEMSKERCK . . .	2 — 0 — 0.
" 245.	4 ronde " " " . . .	0 — 7 — 0.
" 246.	6 printen van HEEMSKERCK	0 — 18 — 0.

No. 247.	5 teyckeningen van POLIDOOR	1 — 14 — 0.
» 248.	4 » » TYBOUT	0 12 — 0.
» 249.	3 » » BLOMMERT	2 — 2 — 0.
» 250.	4 »	0 — 8 — 0.
» 251.	10 »	0 — 18 — 0.
» 252.	7 »	1 — 0 — 0.
» 253.	11 »	2 — 2 — 0.
» 254.	33 » van M: HEEMSKERCK . .	18 - 0 — 0.
» 255.	16 »	1 — 8 — 0.
» 256.	13 » sijnde de Maenden van 't jaer.	1 — 14 — 0.
» 257.	6 teyckeninghen (lantschappen)	0 — 18 — 0.
» 258.	12 »	2 — 6 — 0.
» 259.	3 »	0 — 19 — 0.
» 260.	4 » sijnde de 4 jaergetijden, door TOBIAS VERHAECHT	1 — 10 — 0.
» 261.	11 teyckeninghen van H. GELIVE (?). . . .	1 — 18 — 0.
» 262.	2 printen van POELENBURGH	1 — 18 — 0.
» 263.	2 »	0 — 6 — 0.
» 264.	2 »	1 — 2 — 0.
» 265.	2 »	0 — 8 — 0.
» 266.	4 »	1 — 0 — 0.
» 267.	2 teyckeningen van TIBOUT	0 — 19 — 0.
» 268.	2 teyckeningen.	2 — 4 — 0.
» 269.	1 teyckeningh van QUELINUS	3 — 8 — 0.
» 274.	14 printen sijnde een passietie, copieties na LUCAS	0 — 11 — 0.
» 275.	2 printen van HOLLAR geëtst	0 — 8 — 0.
» 282.	8 teyckeninghen van LE DUCQ	1 — 6 — 0.

No. 285.	d'Ovidius, van TEMPEEST	6 — 5 — o.
" 287.	2 printen van Spanjoleten (RIBERA) . . .	o — 11 — o.
" 288.	7 printen van BASSAN	3 — 12 — o.
" 289.	7 printen van BASSAN	3 — o — o.
" 290.	4 getijen van "	1 — 10 — o.
" 291.	5 lantschappen van BRIL	o — 14 — o.
" 292.	2 teyckeninghen nae LUCAS VAN LEYDEN .	2 — 4 — o.
" 293.	1 teyckeningh sijnde Salomons Oordeel van L. v. LEYDEN	27 — o — o.
" 294.	een teyckening van denselven	6 — 15 — o.
" 295.	" " nae "	o — 18 — o.
" 296.	een passie van AELBERDUYR, bestaande in 14 stucken	1 — 10 — o.
" 297.	11 stucken van de passie van AELBERDUYR .	3 — o — o.
	Dan: tot No. 398 telkens 1 à 2 prenten van LUCAS VAN LEYDEN die ongeveer *f* 1 — o — o à *f* 27 — o — o opbrengen. In 't algemeen hooge prijzen.	
" 400.	1 cruysdragher	2 — o — o.
" 401.	2 teyckeninghen	1 — 12 — o.
" 403.	5 printies van ALDEGRAEF	o — 16 — o.
" 405.	8 " " "	o — 13 — o.
" 406.	4 " " "	o — 8 — o.
" 407.	8 " " "	o — 14 — o.
" 408.	4 printies an ALDEGRAEF	1 — 6 — o.
" 410.	1 boeckie teyckeninghen	o — 7 — o.
" 411.	1 boeckie met vogelen, met waterverw geschildert	— —

No. 413—426.	telkens: een kunstboek, (prijs *f* 1.— à 3.—).		
» 427.	1 Kunstboeckie van MARCUS GEERAERTS . .	—	—
» 428.	Emblemata Aratianus	5 —	0 — 0.
» 433.	een teyckeningh met potloot	3 —	3 — 0.
» 435.	Een boeckie om te leren etsen	1 —	8 — 0.
» 439.	een printboeckie	0 —	15 — 0.

De schilder J. LE DUCQ was een ijverig kooper der prenten.

Het volgende stuk handelt over de in de veiling onverkochte stukken en bewijst dat de DÜRER de hoogst getaxeerde schilderij dezer verzameling was:

Bekenne ick ondergeschreven dat onder mij berusten: een stuck schildery van AELBERDUYR, daer in uytgebeelt wort de H Drievuldight., getaxeert op een somme van 1500 car: gulden, noch een stuck van LUCAS VAN LEYDEN sijnde een bloedige Christus op de coude steenen met bywesent geselschap, getaxeert op 130 car: gulden en nogh 4 glaskunsten van L. VAN LEYDEN 't stuck getaxeert op 20 gl. Alles.... gecomen uyt den sterfhuyse van mijn Broer BACKER za: metten anderen importerende 1710 car: gulden, daerinne mijne suster BEATRIX BACKER is competerende 570 gulden sijnde een gerecht derde part. Enz. Actum den Hage 8 Augustii 1663 1).

(Niet onderteekend.)

---

1) Prot. Not. J LISSANT, den Haag.

JACOB OCHTERVELT.

(Met eene plaat.)

NDER de schilders naar wier levensgeschiedenis men schier geheel in het duister tast, behoort ook JACOB OCHTERVELT.

G. VAN SPAAN die in zijne »Beschrijvinge van Rotterdam", de kunstenaars, welke zijne stad- en tijdgenooten waren, in een korte maar vrij volledige lijst, op 't voetspoor van VAN BLEYSWIJKS beschrijving van Delft, vermeldt, zwijgt over hem. De eerste uitgaaf van VAN SPAAN is van 1698 1), wat mij doet vermoeden dat OCHTERVELT — die zooals uit het volgende te zien is, zoo al niet door geboorte dan toch door inwoning Rotterdammer is geweest — in dat jaar reeds overleden was of die stad metterwoon verlaten had en om die reden door VAN SPAAN stilzwijgend werd voorbijgegaan.

Latere levensbeschrijvers geven nagenoeg niets over dezen schilder, wiens verdienstelijk penseel ons veelal verplaatst in tooneeltjes uit het dagelijksch leven der aanzienlijke burgerij van de tweede helft der 17e eeuw, nu eens gestoffeerd met de vrouw des huizes en haar kind, dan weder met gezelschappen van twee, drie of meer hoffelijke

1) Te Rotterdam bij HERMANNUS GODDAEUS, kl. 8o.

heeren en juffers, voorstellingen welke uitmunten door waarheid en uitvoerige behandeling en waaraan vaak een zekere boertigheid niet ontbreekt, die van den opgewekten geest des meesters getuigt. Nu en dan geven zijn stukken echter ook onderwerpen van ernstiger en deftiger aard te aanschouwen. 1)

Als zijn leermeesters gaan door NICOLAAS BERCHEM, GERARD TER BORCH, GABRIEL METSU en FRANS VAN MIERIS de oude, maar zijn werken wijzen het meest op beiden laatstgenoemden. Behalve de vraag wie zijn leermeester geweest is en waarop het antwoord slechts bij benadering gegeven wordt, wist men niets van hem mede te deelen, zelfs niet in welke stad van ons land hij zich opgehouden heeft.

In dergelijke omstandigheden is het niet ondienstig ten minste eenig licht te doen opgaan.

Elders heb ik reeds kortelijk bericht 2) dat OCHTERVELT te Rotterdam gewoond heeft, maar eene geheele mededeeling van het door mij gevondene — hoe weinig het ook zij — is eigenaardig hier op zijn plaats.

OCHTERVELT trof ik het vroegst aan als onderteekenaar van een accoord op den 30 Juli 1665 gemaakt ten overstaan van Rotterdams burgervaderen, waarbij hij en »de Vrunden en Bloetverwanten" van ANDRIES MEESTERS, nagelaten oudste zoontje van JORIS MEESTERS en EVA DE SWAEN, overeenkomen nopens de opvoeding van dat kind. OCHTERVELTS vrouw heette DIRKJE MEESTERS en door dit huwelijk — waarvan de dagteekening mij niet bekend is — werd hij

---

1) Daartoe behooren het aan hem toegeschreven stuk in het Berlijnsche Museum, een vrouw die op het ziekbed haar testament maakt en het Regentenstuk uit het Leprozenhuis te Amsterdam.

2) Zie Beschrijving der Schilderijen in het Museum Boymans, uitgaaf van 1880 en die van 1883.

geroepen, dat stuk met de overige leden der familie MEESTERS te onderteekenen. 1)

Wij ondergeschreven Vrunden, ende Bloedverwanten van 's vaders zijde en JACOB SCHEFFENS bloedverwant van 's moederszijde van ANDRIES MEESTERS naergelatene outste soontje van JORIS MEESTERS ende EVA DE SWAEN zal: alle woonende tot Rotterdam, bekennen metten anderen door intercessie ende tusschen spreeeken van d'Heer JOHAN DE REUS Burgermeester deser Stad, nopende het onderhout ende opvoedinge van de voorsz. ANDRIES MEESTERS te zijn geaccordeert ende verdragen in deser maniere, dat denselven ANDRIES MEESTERS voor den tijt van twee jaren tot Sprang sal werden Schoole gelecht, ofte besteet omme aldaer wel te leeren, lesen, schrijven ende cijferen ende daer naer denselven alsdan te doen leeren een goet ambacht ofte ander eerlijck excercitie daertoe hij ANDRIES MEESTERS best bequaem ende sijn cost in tijt en wijle mede sal cunnen verdienen. In alle hetwelcke ik ondergeschreven JACOB SCHEFFENS aengenomen hebbe, ende mijn selven bij desen verbinde te betalen de summe van veertich guldens ten hondert ende wij ondergeschreven vrienden van 's vaderszijde gesamentlijck de summe van tsestigh guldens ten hondert; doch alles onder dese conditie dat alleen JB. SCHEFFENS en DIRCK MEESTERS sullen moeten hebben het toesicht, gesach ende voochdije van den voorsz. ANDRIES MEESTERS. Ende dat dienvolgende alle hetgundt bij ons ondergeschr. ten voordeele van 't voorsz. kint soude mogen werden gedaen ende verricht bij de verdere vrun-

---

1) MEESTERS is de naam van een geslacht dat eertijds te Rotterdam bloeide en welks blazoen voorkomt onder de wapens der Regeeringsleden, die de plattegrondkaart omlijsten door ROMEYN DE HOOGHE in 1694 gegraveerd; een der leden van dit geslacht is Baljuw van Rotterdam geweest. Onwillekeurig doet zich de vraag voor of de kringen waar OCHTERVELT door zijn vrouws familie toegang kan gehad hebben, ook van invloed zijn geweest op de onderwerpen zijner tafereelen. Kroegtooneelen en dronken lui te schilderen, liet hij anderen over.

den sal moeten werden geapprobeert. Ende in cas over 't gene voorsz. staet t'eeniger tijt eenige questie ofte oneenicheden soude mogen comen te resulteren, verclaren wij ondergeschr. gesamenlijk deselve questie ende verschillen hoedanich die soude mogen wesen absoluth te hebben gesubmitteert ende verbleven in de finale uytspraecke van de EE. Achtb. Heeren Burgemeesteren deser stad in der tijt zijnde, gelijck wij ondergeschr. vrinden van 's vaders zijde aen haer E.E. Achtb. bij dese mede submitteren ende absolutelijck verblijven het geschil tusschen ons ondergeschr. namentlijck hoeveel bij ijder van ons in de voorsz. sestich ten hondert sal moeten werden gecontribueert, voldaen ende betaelt. Beloovende wij ondergeschr. den voorn. contracte ende te doene nytspraecke in allen deelen punctelijcken te sullen achtervolgen ende naercomen, sonder daerjegen uijt te comen in relieff off reductie, als daervan bij desen wel specialijck renuncierende ende afstandt doende, daaronder verbindende onse respective persoonen ende goederen geen wtgeseyt, ten bedwangh van alle rechten ende rechteren.

Actum in Rotterdam, den 30en July 1665.

JAN MEESTERS. JACOB SCHEFFENS.

D. MEESTERS 1665.

JAN MEESTERS de Jonge.

Jacob Scheffens

MAGDALEENA POST als lasthebbende van min man MATHIJS MEESTERS.

Mij praesent als getuigge

A. SONMANS.

(Resolutien en Dispositien van Burgemeesters en Regeerders van Rotterdam Reg. no. 2 fo. 59.)

Den 28 Januari 1666 is onze schilder met SYMON ELSEVIER en MARYA DE GELDER getuige bij den doop van MARIA, dochter van DIRK MEESTERS en BARBARA ELSEVIER 1).

Als voogd over de weeskinderen van zekeren JAN LUCASZ OCHTERVELT en van TRYNTJE EDUWAERTS, zien wij hem den 28 Mei van hetzelfde jaar een huis aan de Lange Lijnstraat transporteeren, zooals blijkt uit den volgende Giftbrief:

28 Mei 1666.

ANNETGEN ARIENS eerst wede. van ADAM JANSZ VAN CLEEFF ende laest van JAN LUCASZ OCHTERVELT, ADRIAEN ADAMSZ VAN CLEEFF mitsgaders JACOB OCHTERVELT Schilder ende WILLEM JANSZ Schrijnwerker als geordonneerde vooghden over de nagelaten weeskinderen van den voorn. JAN LUCASZ OCHTERVELT, daer moeder aff was TRYNTJE EDUWAERTS, hebbende de voorn. vooghden hiertoe van de E. Achtb. Heeren van de Weth deser Stadt speciale acte van authorisatie gestelt in margine van seker requeste tot dien eijnde aen haer E. gepresenteert, van dato 16 Januarij 1666, ons Schepenen geexhibeert, ende geven aen BARTEL BARTELSZ, Timmerman, gifte ende eygendom van een huijs ende erve staende ende gelegen aen de Oostzijde van de Langelijnstraat alhier, belent ten noorden TRYNTJE PAULS ende ten zuyden LAMBERT GERRITSZ, streckende voor van de straat tot achter aen de sloot toe, geregistreert op No. 2962, enz.

(Giftboek No. 40, Archief Rotterdam).

Daar de naamboeken geheel ontbreken en de verdere bescheiden van het Rotterdamsch St. Lucasgild grootendeels verdwenen zijn, is er van dien kant geen licht te wachten, tenzij een toeval ze bewaard moeht hebben en deed terugvinden. Maar gelukkig

1) Doopboek Herv. Gemeente te Rotterdam.

DE KAARTSPELERS

Naar de schilderij van JACOB OCHTERVELT

zijn de nominatieboeken voorhanden, waarin de namen der ter benoeming voorgedragen Hoofdlieden van de onderscheidene Gilden werden opgeteekend en uit het oudste dier registers blijkt dat OCHTERVELT in 1667 als Hoofdman van het St. Lucasgild werd voorgedragen Hieruit volgt dat hij lid van genoemd gild geweest is, want anders kon hij niet op de voordracht van Hoofdlieden geplaatst zijn geworden

Nog eenmaal vond ik hem als doopgetuige vermeld, en ditmaal met zijn vrouw DIRKJE MEESTERS, namelijk den 10 Juli 1672, bij den doop van TRIJNTJE, dochter van JAN MEESTERS en van MARYA DE JON 1).

Van nu af ontsnapte hij aan mijne verdere nasporingen in de Rotterdamsche Archieven. Met zekerheid kan echter worden vastgesteld dat hij in 1674 te Amsterdam verblijf hield, want in dat jaar schilderde hij: „Een regentenstuk met acht beelden op de halve grootte, benevens eenen hond. Men ziet hier afgebeeld vier regenten van het Leprozenhuis, twee staande en twee zittende aan eene tafel met een rood kleed. Daar naast staat de binnenvader en achter hen eene vrouw met twee kinderen. Hoog 1.53, breed 2.01, doek." 2)

Is OCHTERVELD te Rotterdam teruggekeerd of overleed hij te Amsterdam? Op deze vragen moet ik het antwoord schuldig blijven, maar stellig is hij vóór 1710 gestorven, want in de Registers van den Impost op het begraven in het Archief van Rotterdam, trof ik het volgende opgeteekend van den dood zijner weduwe:

10 Februarij 1710 't lijk van DIRKJE MEESTERS weduwe van JACOB OGTERVELT (sic) oud 80 jaren. (Begraven huurgraf Oosterkerk).

---

1) Doopboek Herv. Gemeente Rotterdam.
2) Dr. P. SCHELTEMA. Historische Beschrijving der Schilderijen van het Raadhuis te Amsterdam. 1880 bl. 31.

Mocht iemand in de gelegenheid zijn en zich opgewekt gevoelen mijne hier medegedeelde aanteekeningen aan te vullen met zijne nadere opgaven, dan zal onze kunstgeschiedenis weder een leemte te minder gevoelen.

Ten slotte een enkel woord over bijgaande plaat, naar eene schilderij van OCHTERVELT. Het stuk werd den 16 Februari 1864, met zoovele andere schilderijen van beroemde meesters, vernield in den brand van het Museum Boymans. De afbeelding is evenwel bewaard gebleven in eene thans reeds weinig voorkomende serie steendrukken, naar schilderijen in dat Museum, waarvan de uitgaaf zich slechts tot een vijftal platen bepaald heeft en die door verschillende teekenaars rechtstreeks naar de schilderijen gelithografeerd zijn geworden. Naar een dier vijf platen werd bijgaande verkleinde reproductie vervaardigd.

In den catalogus van vóór den brand (uitgaaf 1862) wordt het stuk aldus beschreven:

»350. In een deftig binnenvertrek zitten een heer en eene dame aan eene eikenhouten tafel kaart te spelen; bij hen staat eene jonge dame in een rood fluweelen jak met bont." (Hoog 51 d., breed 42 d.)

Na dit verlies mag het Museum zich weder verheugen in het bezit eener schilderij van onzen kunstenaar, en waarop men dezelfde jonge vrouw, mede van ter zijde gezien en óok gekleed in een rood fluweelen, met bont omzet, jakje, ziet afgebeeld. Even als het verbrande stuk, kenmerkt dit zich door bevallige groepering en juist uitgedrukte bewegingen der personen, maar vooral door de meesterlijke wijze waarop het fluweel, de zijde en andere stoffen teruggegeven zijn.

EEN VERDWENEN PORTRET VAN ERASMUS,

GESCHILDERD DOOR ALBRECHT DÜRER.

N 1740 werd door Mr. GERARD VAN PAPENBROEK, Schepen der stad Amsterdam, een portret van ERASMUS, door ALBRECHT DÜRER, ten geschenke aangeboden aan Burgemeesteren van Rotterdam. Het geschenk werd, zoo als te verwachten was, dankbaar aanvaard en Burgemeesteren gaven in den hieronder volgenden brief dan ook aan hem te kennen, dat zoodanig present »ten uyterste aangenaam" was en dat het portret altijd in hunne vergaderkamer blijven zoude.

WelEdele Gestrenge Heer,

Geinformeerd zynde geworde door een mede Lid van ons, dat UWEd.Gestr. van die obligeance wel zoude willen zyn om aan de Regering van deese Stad præsent te doen van het Origineele portrait van ERASMUS, in dien UWEd.Gestr. verzekert was dat ons zulx niet onaangenaam zoude zyn, en het selve in onse Camer zoude plaatsen; waaromme wy niet hebben willen aff zyn van UWEd.Gestr. by deese te betuijgen, dat soodanig present ons en de gansche Regering deeser Stad, ten uyterste aangenaam, en UWEd.Gestr- daarvoor ten hoogste verpligt sullen syn, en dat wy het selve in onse Vergader Camer van Burgermeesteren en altyd daar laten blijven sullen, ter

heb van het Origineel Portrait van HVGO DE GROOT, twee mannen, daar Uwe en Hunne Stadt met recht op roemen moogen, en wier wedergaê nooit geweest zyn ofte mogelyk ook niet, weer komen zullen. Afbrekende wensche ik dat de Almogende Uwe persoonen en Regeering wil zegenen en voorspoədig maaken en blijve,

Wel Edele Groot Achtbaare Heeren,
Uwe Groot Achtbaarhedens
gehoorzaame en verplichte dienaar,
G. V. PAPENBROECK.

P.S. Het Portraitje, hiernevens gaande is geadresseert ten huize van den Heer President Burgermeester, den Heer VAN DEN TEMPEL, enz.:

Amsterdam den 22 van October 1740.

Het opschrift luidt: Wel Edele Groot Achtbaare Heeren
de Heeren Burgermeesteren en
Regeerders der Stad
Rotterdam.

Hierop volgde een brief van dankbetuiging van dezen inhoud:

Wel Edele Gestrenge Heer,

Ontfangen hebbende UEd. Gestr: missive van den 22 deser maand, alsmede het fraije portrait van onsen seer wijse en door de gantsche wereld beroemden inboorling ERASMUS, hebben wij niet willen manqueren van UWEd.Gestr: by deese te bedanken, voor dit aan ons seer vangenaam praesent, en door UWEd. Gestr. soo vriendelijk en gratieus geoffereert en vereert aan ons, sullende wij niet nalaten van ter gedagtenis van UWEd. Gestr: hetselve in onse Camer

te plaatsen, terwyl wy na UWEd. Gestr: in de protectie Godes bevolen te hebben, blyven

Wel Edele Gestrenge Heer
Burgemeesteren en Regeerders
der Stad Rotterdam.

Rotterdam — Ter Ordonnantie van deselve
den 25 October 1740. — J: V: BELLE.

Het opschrift luidt: de Heer Mr. GERARD VAN PAPENBROEK
tot
Amsterdam.

Bij het afdrukken dezer brieven, had ik tevens gaarne gewild het bestaan van dit portret van ERASMUS te kunnen aanwijzen, maar het stuk schijnt verdwenen te zijn.

De vraag blijft hier dus onbeantwoord of wellicht in de troebele dagen van 1795 een der »afgaande Heeren", dan wel een of ander in zijn plaats gekozen »Citoyen" het voorloopig onder zich genomen heeft 1).

Bekend is het, dat lang voor dat de Schepen VAN PAPENBROEK het stuk aan Rotterdam ten geschenke zond, er reeds een portret van ERASMUS op het stadhuis aanwezig was, want in de stads-rekening van 1654 f°. 327 boekte de Thesaurier-Ordinaris 37 £ 6 stuivers, aan HENRICK MAERTENSZ. SORCH, voor het »verschilderen" van het conterfeitsel van ERASMUS 2). Dit laatstgenoemde portret moet m. i. hetzelfde zijn dat

1) Ook de verbouwing van het oude Stadhuis, tusschen 1827 en 1835, zou oorzaak der verdwijning kunnen geweest zijn. Vreemd is het dat de nauwkeurige JACOB KORTEBRANDT, die het gebouw in het midden der 18e eeuw gekend heeft, in zijne Ms.. beschrijving van het oude Stadhuis, geen enkel woord rept over een portret van ERASMUS; men leest bij hem:

„Breder bericht van den bouwtrant en de kamers acht ik noodeloos, dewijl hier bij mijn weten niets te vinden is dat de Liefhebbers der Bou-, Beitel- of Schilderskunde bekoren kan, alles gedijd hier slechts tot zeer noodzakelijk gebruik."

2) Rotterdamsche Historiebladen. Afd. 3, Deel 1. bl. 689.

nu nog aanwezig is in het Museum Boymans, en bij welke verzameling het gevoegd werd met andere schilderijen, die aan de stad toebehoorden, toen het Museum opgericht werd. Het stuk draagt DÜRERS monogram, maar het portret heeft geleden door hier en daar te zijn overschilderd. Een jaartal is er niet op te vinden en daar uit den brief van VAN PAPENBROEK is af te leiden dat de door hem geschonken DÜRER gejaarmerkt was 1522, zoo meen ik te kunnen vaststellen dat men zijn geschenk elders moet zoeken.

Zeer waarschijnlijk is de overlevering juist, dat het voorhanden portret hetzelfde is, dat in 1532 door den Raad van Bazel aan de geboortestad van ERASMUS vereerd is geworden.

Omtrent de herkomst van nog een geschilderd portretje van ERASMUS, door een onbekend kunstenaar, ook aanwezig in hetzelfde Museum, kan niets met zekerheid gezegd worden. (Zie over beide aanwezige portretten de Beschrijving der Schilderijen in het Museum te Rotterdam. Uitgaaf 1883 nos. 74 en 396).

CONTRACT

VAN DEN SCHILDER JOOST DROOCHSLOOT MET EENEN UTRECHTSCHEN KUNSTKOOPER, 1620.

(Medegedeeld door den Heer Mr. S. MULLER Fz., Archivaris van Utrecht.)

Anno 1620 den VIen Aprill.

AN WILLEMSSOON VAN RHENEN, erffhuysmeester deser stadt Utrecht 1), ende transporteerde ende gaff voir hem ende zijne huysfrouw, daer hij op dese tijt blyckende geboorte bij heeft, ende voor zijne erffgenaemen als recht was, over JOOST CORNELISSOON DROOCHSLOOTH, schilder ende borger tUtrecht ende zijne erffgenaemen, een huijssinge erff ende hoff met het getimmer, bepotinge ende geboomte daerop staende, glaesen, glaesraempten ende mit alle zijne toebehooren aert ende nagelvast, staende ende gelegen binnen Utrecht tegens die Magdalenenbrugh over aen de oostzijde van de Nyeuwe graft op den noorthouck van de Magdalenenstraet, zulcx ende in zulcke voegen ende met met zulcke gerechticheyt alse hij comparant dselve van de regierders van de convente van Maria Magdalena gecoft heeft. Ende hij comparant verteech daeroff ende claerlijcken van alle rechts ende toeseggens hij daeraen hadde, ende mede van alle brieven daervan spreeckende ten behouve als voren. Ende belooft hij comparant hem tselve te vrijen ende te waeren op achthondert gulden hooftsoms lossrenten den penninck twijntich alse tvoorseyde convent daerop ende wt heeft,

1) De erfhuismeester was de houder der publicke verkoopingen: de door D. geleverde schilderijen werden dus gewis jaarlijks in het openbaar verkocht, zooals dat destijds meer met schilderijen geschiedde.

ende alle lasten offdoen, bij hem comparant daerop gedaen, sonder voor eenige vorder evictie, vrijdinghe ofte waringe inne te staen, zoo den voorseyden ontfanger hem zall moeten contenteren met die vrijdinghe ende waringe, bij die van de convente belooft. Bekennende bij comparant hiervan met zeeckere acte van condemnatie, bij JOOST CORNELISSEN op huijden tzijns comparants behouve van de cooppenningen gepasseert, verneucht ende gecontenteert te zijn, sonder arch.

Anno et die ut s(upra).

JOOST CORNELISSOON DROOCHSLOOTH, schilder ende borger tUtrecht, ende bekende voor hem ende zijne erffgenaemen belooft te hebben, als hij belooffde mits desen, aen JAN WILLEMSSOON VAN RHENEN, erffhuysmeester ende borger tUtrecht, ende zijne erffgenaemen ofte zijns rechts hebbende, voor ende in voldoeninge van de cooppenningen der huyssinghe ende hoffstede staende op den noorthoeck van de Magdalenenstraet binnen Utrecht, bij hem comparant van JAN WILLEMSSOON VAN RHENEN gecoft ende op huijden gerechtelijck ontfangen, boven die lasten van achthondert gulden hooftsoms daerop staende, bij hem comparant boven die cooppenningen tot zijne lasten genomen, alle jaers tot twaelff jaeren naestaenvolgende te leveren aen schilderijen bij hem geschildert ter zomme van hondert ende vijftich gulden, daervan den eersten termijn vervallen zall den VI^en^ Aprill XVI^c^ ende een ende twijntich, ende alsoe voirts van jaer tot jaer tot twaelff jaeren toe. Ende zoo hij comparant ende den voorseyden VAN RHENEN ofte zijns rechts hebbende in de prijse van de schilderijen nyet en conden accorderen, sall tselve bij hemluyden gestelt worden aen twee onpartiedigen meysters, dies verstant hebbende, om daervan wtspraecke te doen. Is mede geconditioneert, zoe hij comparant binnen dvoorseyde twaalff jaeren overlede, dat in zulcken gevalle

zijns comparants erffgenaemen boven dvoorseyde achthondert gulden, daerop hij hem comparant tot zijne lasten genomen, alsdan terstont aen JAN WILLEMSSOON VAN RENEN, zijn erffgenaemen ofte zijns rechts hebbende, gereet betaelen zullen die zomme van eens duysent Karolus gulden, mits dat daeraen affslach strecken zullen die schilderijen bij hem comparant alsdan gelevert, reeckenende bij deselve duysent Karolus gulden den interesse jegens den penning sestien van Paesschen nu naestcomende ingaende tottenselven daege toe, daervan gerabateert den interesse van de geleverde schilderijen. Ende alsoe alsdan, te weten ten overlijden van hem comparant, meer aen schilderijen mocht zijn gelevert als ter zomme van duysent Karolus gulden boven den interesse van deselve duysent gulden, sall all tselve comen tot profijt van JAN WILLEMSSEN VAN RENEN, zijne erffgenamen ofte zijns rechts hebbende, sonder eenige restitutie daervan te doen. Versouckende hyerinne gecondemneert te worden; volgens welcke versouck heeft tgerecht hem comparant gecondemneert ende condemneert mits desen etc.

(In margine van den laatsten brief staat:)

Compareerden HEYNDRICKGEN VAN FIJSSEN, weduwe ende boedelharster van zaliger JAN WILLEMSSOON VAN RHENEN, geassisteert mit JAN JANSSOON VAN RHENEN haer overleden mans voorsoon ende gecoren vocht in desen, ende bekende, dat JOOST CORNELISSOON DROOCHSLOOT aen haer comparantes man in syn leven voldaen had de achtienhondert gulden met schilderijen in desen geroert; consenterende alsulx in de cancellatie deses ten registre, ende cassatie van den principalen brieff. Actum den VII Julij 1634.

CONTRACT

VAN HET KAPITTEL VAN ST. MARIE TE UTRECHT EN JAN VAN OEN, OVER HET MAKEN VAN HET OXAAL IN DE KERK,

volgens het ontwerp van JAN VAN SCOREL. 1)

(1543?)

(Medegedeeld den Heer Mr. L. VAN HASSELT te Utrecht.)

Op voirwairden hyernae bescreven hebben deken ende capittell tsinte Marien tUtrecht aenbestaet ende JAN VAN OEN borger tUtrecht aengenomen te leveren een oxaell voir tchoor derselver kercken.

In den yersten dat hij naevolgen sall tpatroon, dat Meyster JAN SCHORELL, canonick derselver kercken, in drie bladen papiers dairvan ontworpen ende die notarius derselver kercken onderteyckent heeft.

Well verstaende dat hij in twerck, dat bijnnenwairts tchoor staen sall, een altair wercken sall mijtt een taffell ende twee dueren, nae

1) Het hier beschrevene feit was in hoofdzaak reeds bekend. Zie: Tijdschrift voor geschiedenis en oudheden van Utrecht. I (1835) p. 311. De schrijver van het aangehaalde artikel deelt het echter slechts zeer kort mede en maakt bovendien bij die mededeeling nog eenige fouten. Het scheen dus wenschelijk, dit stuk in zijn geheel te reproduceeren volgens een gelijktijdig afschrift in het archief van het kapittel van St. Marie. Volgens VAN ENGELEN Grafs en wapens. (M.S. Stadsarchief van Utrecht) II p. 154: „supra ingressum chori ad tabulata porticus pensilis (hoogezaele dicti) sequentia scuta depicta sunt." Onder de vijf daar afgebeelde wapens neemt dat van SCOREL zelven de vierde plaats in. (MULLER, Schild. van JAN VAN SCOREL. p. 24.) Het oxaal is afgebroken voor 1641: op eene schilderij van SAENREDAM van dat jaar in het Nederl. Museum te Amsterdam ziet men het koor van het schip afgescheiden door een laag muurtje met eenvoudige balustrade.

die plaitz eysschen sall ende die voirseyde Mr. JAN SCHORELL ordineren sall.

Item dat hy oick leveren zall den aern 1), groot ende chyerlick nae den eyssch, daer men datt evangelie op singen sall.

Item dat hij twerck soe zwair leveren zall als tbesteck vermelt, dat die voirseyde JAN VAN OEN den voirseyden deken ende capittell gelevert ende die voirseyde notarius onderteykent heeft.

Item ende dit all van droich goet eyckenhoudt sonder knoosten, spijnt, rodollen offt anderen gebreecken.

Well verstaende dat hij behalven den solder sall all eyckenhoudt van buyten ende van bijnnen, dat vooirt oogen comen sall, becleeden mijtt goett droich schoon wagenschodt.

Ende geheell werck leveren well vast geslooten, ende nae der const meysterlick gewrocht.

Well verstaende dat, soe wes materie men aent selve werck behooven sall meer dan houdt, betaelt ende gelevert sall worden bij de ffabrijckmeyster der voirseyder kercken.

Oick zijnt voirwairden, dat hy twerck opgemaickt leveren zall voir Onss Lieffer Vrouwen dach halffoogst anno XLIIII.

Ende voir tvoirseyde oxaell sall JAN VAN OEN betaelt werden driehondert Philippus gulden, tstuck van XXV stuvers.

Te weeten aen gereeden gelde van stonden aen hondert drie gulden, ende Jacobi toecomende tsestich golde gulden, ende tPaesschen dairnaist volgende nae advenant dattet werck gevordert zall zijn noch tsestich golde gulden.

Well verstaende indien in middeler tijdt dattet werck gestelt zall zijn, enige van den canonicken deser werlt overleden, die voor dese

1) De lectrijn had dikwerf de gedaante van een arend met uitgespreide vleugels. RED.

ure zijn pallum nyet betaelt en hebben, sall denselven JAN VAN OEN van hoeren executoeren trecht vant pallum, te weeten dartich goltgulden, in minderinge der geheele somme gelevert worden.

Ende indien hy dan noch te cort quaem ende op gheen ander manyer betaelt en werde, sall van den canonicken derselffder kercken, die yerst zullen deser werelt verlaten, ontfangen tvoirseyde recht van tpallum ter geheele somme toe.

Ende die voirseyde JAN VAN OEN sall borchstellen, dair den voirseyden deken ende capittell aen genuegen zall, allen dese voirseyde puncten ende voirwaerden te voldoen.

Beholdelick indien hy middelertijdt offlijvich worden, sullen sijn erffgenaemen optie ende kuer hebben, bijnnen twee maenden nae zijn sterffdach alsulcke penningen als hy ontfangen sall hebben te leveren in tcapittels handen, ofte twerck te doen voirt opleveren achtervolgende die voirseyde puncten ende voirwairden deur sulck een meyster-werckman, dair sich capittell aen genoegen zall

---

IETS OVER ABR. BLOMMAERT OF BLOEMMAERT.

(Medegedeeld door den Heer C. A. DE KRUYFF te Utrecht.)

N de »Levens en werken der Holl: en Vlaamsche kunstschilders" door KRAMM, komt bij ABRAHAM BLOEMART voor, dat volgens het Puiboek van Amsterdam van 1578 -1749, ABRAHAM BLOEMART, oud 27 jaren, wonende in het Clarissenclooster, geassisteerd met CORNELIS BLOEMAERT, zijn vader, ter eenre en JUDITH

SCHOONENBERG van Utrecht ter andere zijde toestemming was verleend door de ouders der bruid om te huwen.

Onmiddelijk daarop volgt: deze bruid was GEERTRUYDA DE ROY.

Bij een onderzoek in de notariëele protocollen blijkt echter, dat dit eene vergissing is, want in de acten van J. VAN HERWAERDEN vindt men, den 22 Nov. 1593, het testament van ABRAHAM BLOMMAERT en Joncffr. JUDITH VAN SCHONENBURCH, waarbij zij elkander wederkeerig lijftochten bijaldien zij zonder kinderen overlijden.

Het testament, dat 9 folio bl. groot is, is opgemaakt ten huize van de comparanten »staende op de Oostzyde van de Nyegraffte tusschen de Bregitte ende St. Pouwels bruggen int byweesen van heeren ende mr. EGBERT VAN KERSBERGEN ende VICTOR SCHOREL prebendaet St. Peters tUytrecht."

Is geteekerd:

»ABRAHAM BLORMMAERT.	JUDIT VAN SCHOONENBURCH.
EGBERT KERSBERCH.	VICTOR SCHOREL.
	J. V. HERWAERDEN, Not[s]."

Dit huwelijk is niet van langen duur geweest, want den 8 November 1601 komt bij den bovengenoemden notaris weder een testament voor van Mr. ABRAHAM BLOMMAERT en GERARDA HENRICK DE ROYEN-DOCHTER — dit is dus zijn tweede huwelijk. Dit testament is opgemaakt »ten woonhuyze van den Heer JOHAN VAN HAUTEN, staende aen St. Niclaes kerckhoff int byweesen van denselven heer, JAN DIRCKSSOEN VAN SCHAYCK ende GERRIT ISACKSS KNYFF, mede notaris."

ABRAHAM BLOEMMART had nog vijf broeders en zusters, blijkens eene acte van 26 Dec. 1599, voor denzelfden notaris gepasseerd, in welke acte voorkomt, dat SARA CORNELIS BLOMMERTS DOCHTER, weduwe van STEVEN ROMAIN, verklaart, dat: »ISACK CORNELISS. BLOMMERT, haeren halven broeder van svaders sijde, die hy vercreegen

heeft by MARIA COOLS syne laetste huysfrou, deeser werrelt overleeden is sonder geboorten nae te laaten ende oversulx syne goederen vuer eene seste paert geërft heeft op haer comparante syne sustere, — dat voorts ABRAHAM BLOMMERT haeren broeder by den eersamen Raedt gestelt is mombaer over syne broederen ende susteren" — en dat zij voldaan was van het haar toekomende erfdeel.

DE FAMILIE MOREELSE.

(Medegedeeld als voren.)

E hiervolgende acten zijn eene aanvulling op hetgeen KRAMM van deze familie vermeldt.

7 Januari 1603.

»MEERTEN MORELISZ, PAUWELS MORELISZ. ende HENRICK JORISS VAN STAMHORST, borghers t Utrecht, alse voochden ende mombaers over JOOST MORELISZ: haerluyder onmundighen broeder ende neeff respective. Ende renuntchieerde ende verteghen in dier qualite, ten behoeve van JAN WILLEMSS. VAN ZUIJLEN, borgher t Utrecht, ende zijnen erfgenaemen van alle goets, erffenisse ende besterffenisse, ruerende ende onruerende nyet van als uutghesondert alse d' voorseyde JOOST MOREELS enichsints aenghecomen ende aenbestorven is overmits dode ende overlyden van RYCHGEN JOOST BRUYNESS dochter, zijns JAN

WILLEMSS huysvrouwe was, zaliger gedachten, ende dit volghens ende in confoımite van seeckere uutcope, tusschen hem comparanten ende dvoorseyde JAN WILLEMSS ter andere zyde gemaeckt wesende van date den XV Decembris sesthienhondert ende twee. Welcke uutcope d'voorseyde momboir ter eenre, ende JAN WILLEMSS. voorseyt mede comparerende ter andere sijde, beloven malcander respectivelyck voor hoere ende hoeren erfghenaemen te achtervolghen, nagaen ende voldoen, tot welcken eynde oock dvoorseyde JAN WILLEMSS. renunticerde ende verteech, tot behoef van JOOST MOREELSS. en zijnen erfghenaemen van alsulcke renthebrieven ende obligatie alse hij in de voorseyde uutcope aen JOOST MOREELSS. in betaelinghe ende voldoeninghe van zyns moeders voorseyt goet aenghegheven ende bewesen heeft, sonder arch.

(Uit het Schepen-archief te Utrecht.)

16 Januari 1629.

De Eersame MARTEN MOREELS, wyncoper, deser stadts borger, als man ende voocht van Joffrou LUTTE VAN DER BORCH, dochter van za: JOHAN VAN DER BORCH, syn huysffrou, ende dselve Joffr: LUTTE VAN DER BORCH echteluyden, ende verclaerden zy comparanten by desen te constitueren ende machtich te maken die Edele JOHAN DE RIDDER, residerende tot Amersfoort, haerluyder neeff, acht dammaten lants te vercopen, als haer Joff. LUTTE VAN DER BORCH aengecomen is uut crachte van den testament van WILLEM VAN LELAAR, haer za: neeff.

MEERTEN MOREELSEN. LUTGEN VAN DER BORCH.
JACOB CROOCH. JOHAN PUTMAN.
NIC: VAN LOSTADT, Nots.

Op huyden den thienden dach der maent December naer dalde style des jaers XVI[c] negen en twyntich compareerde voor myn NICOLAES VAN LOSTADT, openbaer notaris by den E. Hove provintiael van Utrecht geadmitteert, residerende binnen der stadt Utrecht, ende getuygen hieronder genomineert, die Eersame MARTEN MOREELS, borger ende coopman van wynen alhier tUtrecht, als man ende voocht van Joffrouw LUTGEN VAN DER BORCH syn huysffrou als een mede geinstitueerde erffgename van za: WILLEM VAN LILAER, ende welcke Joffr: LUYTGE VAN DER BORCH, alhier neffens d voornoemde haere man mede compareerde. Ende verclaerden zy comparanten echteluyden te constitueren ende machtich te maeken bij desen Sr. DIRCK VAN LOMMETSUM, een medegeinstitueerde erffgenaem van den voornoemden LIELAER, omme in de qualite als neve ende feudale successeur van voornoemden LIELAER, te compareeren voor den Stadthouder en Leenmannen van den Leenhove van de Ed. Mo: Heeren Staten slands van van Utrecht ende aldaer op zynen name alleen te ontfangen tverly van acht dammaten lants, zoe groot ende cleyn, die gelegen zyn in Nederseldert, genoempt d'Vogelcampen, van za: WILLEM VAN LIELAER voornoempt, haer Joffrou LUYTGEN VAN DER BORCH voorseyt, neffens d voornoemden Sr. VAN LOMMETSUM ende andere mede-erffgenamen gelyckelick by den testamente van za: WILLEM VAN LILAER gemaeckt. Ende tselve gedaen synde, dselve acht dammaten wederom te transporteren te behoeve van HENRICA, onmundige dochter van za: HENRICK BRANT, ende dselve daermede te laten investeeren ende belofte van vriinge ende waringe te doen als erffcoopsrecht is, cum potestate substituendi. Belovende zy comparanten by haer voor goet vast en van waerde te houden all tgene by de voornoemde haere geconstitueerde int gunt ende ten fine voorseyt zal worden gedaen, onder verbant van haerl. personen ende goederen, present ende toecomende, tot submissie

van allen heeren hoven rechteren ende gerechten, versuekende hiervan gemaect ende gelevert te worden acte in forma. Aldus gedaen t Utrecht ten comptoire van myn notaris, synde onder die Snippevlucht, ter presentie van ROELOFF STEENBERCH, tinnegieter en JAN PETERSZ. advocaet, beyde woonende binnen Utrecht, als getuygen tot dezen versocht, die dese beneffens de comparanten ende myn notaris onderteyckent hebben ten dage maent jaer ende plaetsche voorseyt.

MEERTEN MOREELSEN. LUTGEN VAN DEN BORCH.
1629.
ROELOF STEENBERCH. JASPERSSZ., Advocaet.
NIC: VAN LOSTADT, Nots.

Op huyden den XIIen dach der maent Augusty naer dalde style des jaers XVIc eenendertich, compareerden etc. die E. PAUWELS MOREELS, oudt-schepen mitsgaders raedt in de E. Vroetschap deser Stadt, JOHAN MOREELS, haeffmeyster ende JOOST MOREELS, appotecaris alhier tUutrecht, alle drye elcx voor een vyerdepart erffgenaemen van MARTEN MOREELS za: in zyn leven wyncoper ende borger tUtrecht, haerl: overleden broeder, mitsgaders THOMAS VERSCHIE, als man ende voocht van JANNICHGEN COLYNS DE NOLE, zyn huysffrou, ende alle zy comparanten haerluyden in desen sterckmakende ende de rato caverende voor JACOB COLYN DE NOLE uutlandich, als wesende denselven JACOB ende JANNICHGEN beyde kynderen van WILLEM COLYN DE NOLE ende MAYCHGEN MOREELS, in haer leven echteluyden ende beyde za: gedachten, ende mitsdien beyde te samen, by representatie, insgelycx voor een vyerde part erffgenaemen van den voornoemden MARTEN MOREELS haerluyder za: oom. Ende verclaerden zy comparanten in dier qualite geconstitueert ende

machtich gemaeckt te hebben, gelycx zijluyden constitueerden ende machtich maecten by desen RYNDOLFF CLEYNHOUDT, wonende binnen Utrecht, omme in de name ende van wegen haerluyden comparanten, tsy mitter minne ofte by forme van justice, te vorderen innen ende ontfangen alle sodanige incomende schulden als den voornoemden MARTEN MOREELS achtergelaten heeft, enz.

Gepasseert binnen der stadt Utrecht ten sterffhuyse van den voornoemden MARTEN MOREELS, zynde onder die Snippevlucht, ter presentie van FRANS VAN DER HOUVE, laekencoper, ende HENRICK BERNTZ, ysercramer, beyde borgers alhier t Utrecht.

P. MOREELSE. JAN MOREELSSEN. JOOST MOREELS.
FRANS VAN DER HOUVE. THOMAS VERSCHIE.
HENDERYCK BERRENSSEN.
NIC: VAN LOSTADT, nots.

(Protocol van den notaris NIC. VAN LOSTADT.)

JACOBUS VAN DER SLUYS,
SCHILDER TE LEIDEN, ao. 1660—1732.

(Medegedeeld door Jhr. W. I. C. RAMMELMAN ELSEVIER, Archivaris van Leiden.)

BIJ JOHAN VAN GOOL, Schouwburg der Kunstschilders, wordt vermeld dat deze schilder in Amsterdam zou zijn geboren en aldaar in het Weeshuis zijnde, tegen een' anderen weesjongen uit Leiden zou verwisseld zijn, en eindelijk dat hij in het St. Elisabetsgasthuis te Leiden, ao. 1736 is overleden.

Bij nader onderzoek is echter gebleken, dat al deze berichten onjuist zijn. Ofschoon zijne ouders mij tot nog toe onbekend zijn, moet hij omtrent 1660 te Leiden zijn geboren, en volgens IMMERZEEL het schilderen bij ARIE DE VOIS en PIETER VAN SLINGELAND hebben geleerd.

In 1685 is hij als mr. schilder in het St. Lucasgild te Leiden ingeschreven, waarvoor hij *f* 6 betaalde. Als Hooftman en Deken komt hij daar tot 1722 voor, waarbij men zijne handteekening ook vindt.

Dat hij te Leiden is geboren, blijkt uit zijne twee huwelijken aldaar voltrokken. Het eerste luidt aldus:

»16 Mei 1687. JACOBUS VAN DER SLUYS, schilder, jm. van »Leyden, wonende op de Oude Cingel, vergeselschapt met ADRIAEN »VAN DER WALLE, zyn bekende, wonende in de Santstraet; met »MARYA VAN OOSTEN jd. van Leyden, wonende op den Ouden Rijn, vergeselschapt met JANNETJE TEUNIS, haer bekende, mede aldaer."

Na het kinderloos overlijden van deze MARIA VAN OOSTEN, ging hij een tweede huwelijk aan met NIESJE BOOM, waarvan de Kerkelijke inteekening aldus luidt:

7 April 1695. geene kinderen.

»JACOBUS VAN DER SLUYS, wedn. van MARYA »VAN OOSTEN; op de Oude Vest, vergeselschapt »met ... VAN WIERINGEN zyn bekende; met NIESJE »BOOM, jongedochter van Leyden, wonende in de »Pellikaensteeg, vergeselschapt met JOSYNTJE BOOM »haer zuster op de Hooygracht."

Zij overleed te Leiden, is tusschen den 14n—21n November 1722 in de Pieterskerk begraven, en was in de 4e klasse aangeslagen voor *f* 6, ten behoeve van het gemeene land.

Volgens de registers der collaterale successie heeft NIESJE BOOM haar man tot universeel erfgenaam gemaakt.

Hij deed toen den eed op den 24 Feb: 1723:

en erfde: 1e. de helft van een huis in de Kleistraat, getaxeerd op *f* 75.

2e. de helft van een huis op de Marendorpsehe achtergracht, getaxeerd op *f* 25.

3e. de helft van 7 obligatiën, ter somme van *f* 2043 — 8 — 10.

Aan collateraal met 10 % verhooging is betaald *f* 61 — 13 — 14.

JACOBUS VAN DER SLUYS is te Leiden overleden, en den 15 Sept. 1732 in de Hooglandsche kerk begraven, makende NICOLAAS BOOM, denkelijk zijn zwager, tot universeel erfgenaam, zoodat hij kinderloos is overleden.

Dat hij in het Weeshuis opgenomen en ontslagen is kan niet betwijfeld worden, ofschoon de tijd waarin dit heeft plaats gehad, mij tot nog toe onbekend gebleven is. In 1687 woonde hij daar niet meer.

Dat hij met eene Regentes van het Weeshuis, wie hij een zijner schilderstukken aanbiedt, zou zijn gehuwd is ook niet waar, omdat zijne twee vrouwen nimmer Regentessen van het Weeshuis geweest zijn.

Ofschoon niet zeer bemiddeld, behoefde hij niet in het gasthuis opgenomen, of door de armen begraven te worden.

Van hem bezit het stedelijk Museum te Leiden drie schilderstukken, in bruikleen door de Regenten van het Arme Wees- en Kinderhuis te Leiden afgestaan.

Het eerste is eene zinnebeeldige voorstelling waarbij JACOB VAN DER SLUYS, als een Leidschen weesjongen, knielende eene schilderij aan eene dame aanbiedt, die onder een troonhemel gezeten, met de rechterhand naar den Heiligen Geest wijst, het zinnebeeld van het Weeshuis waar VAN DER SLUYS werd opgevoed, rechts een tafel met boeken, perkamenten en inktkoker, waarbij een bejaard

man in een blauw fluweelen kamerjapon staat; ter linkerzijde een klein gedenkteeken met het opschrift:

»Eheu! quam durum est Tutelaribus orbari! L. d. B. »Sev." en op een pilaar: Accepta beneficia gratitudinem »pariunt" get. JACOBUS VAN DER SLUIS invenit 1684 in Oct.

Het tweede is ook eene zinnebeeldige voorstelling. Eene sierlijke gekleede dame geeft aan een in het zwart gekleeden jongeling een geschrift over; de Tijd staat vermanend tusschen beiden. Achter zit een bejaard man in een boek te schrijven; het geheel in een vestibule met zinnebeeldige versierselen. Het stuk doelt op het huwelijk van den Schilder.

Het derde vertoont een heer en dame in een lusthof zittende op eene ballustrade; de dame houdt een schoothondje, de heer leunt op den rechterarm; een donker fluweelen kleed is achter hen tegen een boom opgehangen, a°. 1699.

Vermoedelijk het portret van den schilder en zijn tweede vrouw NIESJE BOOM.

Dit laatste stuk is door FREDERIK EDUARD DAY DE RIVET DE MONDERIE, organist der Hooglandsche kerk in 1764 aan het Weeshuis gelegateerd

(Zie VAN MIERIS, III Deel. Noodig naabericht tot het aanhangsel op de Beschrijving der stad Leyden, bl. 93*).

Misschien heeft JACOBUS VAN DER SLUYS ook een boomrijk landschap geschilderd, waarin twee fatsoenlijk gekleede jongelieden bezig zijn met mezen; ter rechterzijde ligt een dorp in het verschiet.

Dit schilderstuk is in het stedelijk Museum onder n°. 1358 bekend, en afkomstig van het Weeshuis.

DOMINICUS VAN TOL,

SCHILDER TE LEIDEN, GEB. 1631 + 1676.

(Medegedeeld als voren.)

HET geslacht waartoe deze schilder behoorde, schreef zich eerst VAN DER TOL en later VAN TOL, zoodat het niet tot het adelijk geslacht van dien naam behoort.

De vader van den schilder, SIMON VAN TOL genaamd, is te Bodegraven geboren en huwde te Leiden 1) in 1630 met CATHARINA VECHTERS, die eene dochter was van VECHTER VECHTERSZ. en MARYTGEN JANSD. VAN ROSENBURG, (de huisvrouw van DOUWE JANSZ., glazenmaker).

Door dit huwelijk werd hij zwager van den schilder GERRIT DOU. In 1632 is hij door de Regeerders van Woerden als notaris aangesteld. 2) Hij vestigde zich vervolgens te Leiden, alwaar hij op den 17 Juli 1643 het poortersrecht verwierf 3). Nadat hij dit verkregen had, verzocht hij aan de Leidsche Règeering, om binnen de stad het notariaat te mogen uitoefenen, dat hem op den 24 Dec. 1643

1) Aangeteekend: 16 Juni 1630 SIMON VAN DER TOL, jm. van Bodegraven, vergeselschapt met DOUWE JANSZ., zijn toecomende schoonvader; met CATHARINA VECHTERS, jd. van Leyden op Kort Rapenburg, vergeselschapt met MARYTGEN JANSD. haar moeder, mede aldaar.

2) Zie zijn verzoek in het gerechtsdagboek W. van Leiden, bl. 56 van 24 Dec. 1643.

3) Poortersboek G. bl. 46 verso. SIMON VAN DER TOL, notaris te Bodegraven is op getuigenis van DOUWE JANS, glazemaker, en JAN DOUW als poorter aangenomen.

vergund werd. Van hem zijn geene Protocollen op het Leidsch Archief aanwezig geweest.

Uit het huwelijk van SIMON VAN TOL en CATHARINA VECHTERSD. is de schilder DOMINICUS VAN TOL te Bodegraven tusschen 1631 en 1642 geboren; want na 1642 komt hij in de Leidsche doopboeken niet voor, terwijl de doopboeken te Bodegraven voor dien tijd niet aanwezig zijn. Na met zijne ouders te Leiden gekomen te zijn, heeft hij naar alle waarschijnlijkheid de schilderkunst bij zijn oom GERARD DOU geleerd.

In 1664 is hij in het St. Lucasgild te Leiden ingeschreven en vertrok in 1669 naar Amsterdam.

Den 31 Maart 1670 huwde hij te Leiden met MARIA POLLION, geboren te Woudenberg. Na den dood van zijn oom GERARD DOU (den 9e Feb. 1675 in de St. Pieterskerk te Leiden begraven), vestigde hij zich weder te Leiden en werd in dat jaar opnieuw in het St. Lucasgild ingeschreven.

Het schilderen schijnt hem geen genoegzaam bestaan opgeleverd te hebben, want in 1676 verzocht hij aan de Regeering van Leiden om de nering van biersteker te mogen uitoefenen in een huis op de Bierkade, genaamd de blauwe wereld, dat hem op den 6e Feb. van dat jaar werd toegestaan. Hij overleed echter nog in hetzelfde jaar en werd den 26n Dec. 1676 in de Pieterskerk begraven, met den naam TOL, biersteker. Zijne wede. vestigde zich in Westzaandam, alwaar zij op den 16n Juni 1679 hertrouwde met PIETER MILIUS, (denkelijk Apotheker in Amsterdam.)

Uit het huwelijk van DOMINICUS VAN TOL en MARIA POLLION, zijn twee kinderen geboren [1]), te weten: 1o. SIMON PETRUS, geb.

1) Voogdenboek A. bl. 233 v. JACOBUS POLLION, predikant te Woudenberg, oom, en HERMAN CRAMER, kamerbewaarder, voogden over SIMON PETRUS, oud 5 jaren en CATHARINA oud 3 jaren, weeskinderen van zaliger DOMINICUS VAN TOL, gewonnen bij MARIA POLLION, dato 15 Oct. 1677.

te Amsterdam in 1672; predikant te Lissabon. Hij overleed ongehuwd te Edam en werd den 22 Juni 1720 in de Pieterskerk begraven.

2°. CATHARINA geb. te Amsterdam in 1674, huwde den 8n Mei 1710 met JACOB VAN DER CODDE, Med. Doctor te Leiden.

Uit het testament van GERARD DOU, (ongehuwd overleden) den 24 Dec. 1674 voor den notaris NICOLAAS PAETS gepasseerd, blijkt o. a. dat hij aan zijn' neef DOMINICUS VAN TOL *f* 1000 legateert, en aan diens moeder de drie huizen die hij op Kort Rapenburg bezit, terwijl na haar dood het huis ten noorden gelegen aan DOMINICUS vervalt. Hij maakt verder zijne nicht ANTONIA VAN TOL, die bij hem inwoont, tot universeel erfgenaam en krijgt *f* 15000; doch als zij kinderloos overlijdt, dan komen die *f* 15000 voor 1/3 part op MARIA JANSDR. DOU, en de 2/3 part op DOMINICUS VAN TOL en MARIA VAN TOL, zoon en dochter van zijn halve zuster TRIJNTGE (CATHARINA) VECHTERS.

Volgens de collaterale successie liet GERARD DOU 4 huizen te Leiden en een speeltuin te Oestgeest na, getaxeerd op *f* 4000, terwijl zijne obligatiën *f* 23955 bedroegen. Aan collateraal (20e Penning) is toen betaald 1397 gl. 15 St.

KRAMM en IMMERZEEL hebben een artikeltje over DOMINICUS VAN TOL geleverd en eenige schilderstukken vermeld. In 's Rijks Museum te Amsterdam bevindt zich een stukje van hem, genaamd: De gevangen muis.

In het Museum Boymans te Rotterdam het portret van GERARD DOU, door VAN TOL geschilderd, terwijl diens portret bij IMMERZEEL voorkomt; maar deze schilderij, benevens nog twee stukken door VAN TOL, voorstellende een bejaard man die zijn pijp aansteekt en het pendant hiervan, een oude vrouw die haring koopt, zijn omgekomen bij den brand van het Museum in 1864. Even als de gevan-

gen muis waren ook deze drie tafereelen omlijst door nissen in den smaak van GERARD DOU.

In het stedelijk Museum te Leiden bevindt zich onder no. 1374 een schilderstukje dat op zijn naam doorgaat, voorstellende eene vrouw die pannekoeken bakt.

REKWEST VAN DOMINICUS VAN TOL,

constschilder, om biersteker te worden, a°. 1676.

Geeft met behoorlicke eerbiedigheyt te kennen DOMINICUS VAN TOLL, constschilder, hoe dat hy suppliant jegenwoordich is wonende op de Bierkaij in de Blaeuwe Werelt, alwaer voor deesen de neeringh van Biersteecken ende Wyncoopen is gedaen, ende alsoo hy suppliant tot voorstant van syn familje meede seer gaerne de neeringh van Biersteecken inde voorss. huysinge soude willen doen, doch also sulx niet kan geschieden dan met speciael consent van U.E.E. Achtb.: Soo is hy suppliant hem by deesen keerende tot U E.E. Achtb.: oodmoedelyck versoekende dat hy suppliant in de voorss. huysinge de neeringh van Biersteecker sal moogen doen. Twelck doende etc. In margine staat geappostileert: Die van den gerechte der stadt Leyden hebben by deesen aen den suppliant geconsenteert ende toegestaen dat hy in de huysinge breeder hier neven gemelt, sal moogen doen de neeringe van Biersteecker, mits doende alvoorens aen handen van den Burgemeesters ende Regeerders deeser steede den behoorlicken eet, ende hem gedragende naer de keure ende ordonnantie op het Biersteecken alreede gemaekt ofte alsnoch te maecken, ende ter secretarije deser steede ten behoeve van de armen betalende eene somme van vijftich stuyvers. Actum den VI° Feb: 1676 get.: R. VAN GROENENDYCK. (Gerechtsdagboek Q. Q. bl. 196.)

BARTOLOMEUS MATON,

SCHILDER TE LEIDEN, a°. 1643—1682.

(Medegedeeld als voren.)

IN het begin der XVIIe eeuw heeft te Leiden een geslacht MATON, MATHON of MATTON geleefd, afkomstig uit Henegouwen, Vlaanderen, Antwerpen, Calais, Arras, Wesel enz., waarvan de bloedverwantschap bezwaarlijk is na te gaan; doch het geslacht van den bovengenoemden schilder dat zich MATON schreef, is afkomstig uit Meenen en behoorde tot de Waalsche gemeente. De grootvader van den schilder heette JEAN MATON PHILIPSZ., en huwde te Leiden op den 4 November 1600 met JEANNE BAYART 1) en hertrouwt op den 22 September 1634 met MARIA DES ROUSSEAU, wed°. van CORNELIS DES ROUSSEAU.

Hij bewoonde een door hem gekocht huis op de Voldersgracht (thans Langebrug) naast den Leidschen schilder CORNELIS STOOTER en achter de Penshal. Uit het Register van het Hoofdgeld a°. 1622 leert men dat hij uit het eerste huwelijk vijf kinderen had. 2) Deze kinderen zijn allen in de Waalsche. Kerk te Leiden gedoopt, behalve

1) Aangeteekend en in de Waalsche Kerk gehuwd den 4 Nov. 1600: JAN MATON, slootemaecker, jongesel van MENENE (MEENEN). vergeselschapt met PHILIPPE MATON, zijn vader; met JEANNE BAJER, jd., de Table, in Vranckryck, vergeselschapt met PYRON FACE en MARGRIETTE RIDDERS haer bekenden.

2) BON WOLHUIS, Voldersgracht bl. 27. JAN MATON, smit, JANNE BOJA, zijn huysvrouw; JACQUES, MARIA, JAN, PHILIPPE en JANNE haerluyder kinderen.

JAN of JEAN, die in het doopboek denkelijk is vergeten. Hij is in 1607 of 1608 geboren, want op den 27 Februari 1619 is hij als student ingeschreven, oud 12 jaren.

Deze JAN of JEAN MATON is den 12 November 1641 alhier aangeteekend als predikant onder het Regiment van Graaf MAURITS VAN NASSAU, wonende op de Langebrug en te Dordrecht op 3n December gehuwd met SARA GROUWELS, geboortig van Aken.

Op den 6 Mei 1647 is hij als predikant in het Album Studiosorum ingeschreven, oud 39 jaren, wonende bij de Waalsche Kerk op de Haarlemmerstraat.

Hij is dus in 1607 of 1608 geboren.

Uit het huwelijk van JEAN MATON en SARA GROUWELS is de Leidsche schilder BARTOLOMEUS MATON tusschen 1643 en 1646 geboren, benevens DANIEL en JEAN 1).

In de Leidsche en Dordrechtsche doopboeken der Waalsche gemeente is zijne doopacte niet te vinden, zoodat hij elders moet zijn gedoopt.

Den 16 Maart 1666 heeft BARTOLOMEUS MATON den eed als Leidsche schutter gedaan, en daar men op zijn 20e jaar als schutter kon worden benoemd, moet hij tusschen 1643 en 1646 zijn geboren.

Op den 1e Nov. 1671 is hij in het St. Lucas-gild te Leiden ingeschreven, waarvan hij in 1675 Hooftman was en verliet in 1678 de stad. Dat dit vertrek werkelijk heeft plaats gehad, blijkt uit een verzoek door hem aan de Burgemeesters gedaan, om naar Zweden te mogen reizen, dat hem dan op 3 Juni 1679 is toegestaan.

1) Over deze drie kinderen waren in 1660 voogden; P. DU BOIS, fransch predikant te Utrecht en JEAN LOUIS GROUWELS, fransch predikant te Naarden. Zij waren de eenige afstammelingen van JAN MATON en JEANNE BAYART, omdat al hunne overige kinderen kinderloos overleden waren.

Zijn vader was reeds vóór 1660 overleden. Zijne moeder woonde toen te Leiden en was in de 200e penning aangeslagen voor *f* 10.—

In de Rekening van de 200e penning van 11 October 1681 bl. 192 leest men: »De weduwe van Ds. JOHANNES MATON *f* 10, »is overleden en verdeeld als volgt: DANIEL MATON voor de helft »*f* 5, is tot Zweden woonachtig, zonder eenige goederen in Holland »gelaten te hebben. BARTOLOMEUS MATON voor de wederhelft *f* 5, »heeft bij eede verklaart, tot geen *f* 1000 gegoed te zijn".

Hij komt in deze Rekeningen niet meer voor.

Op den 18 April 1682 verkoopt hij, als erfgenaam van zijn grootvader, het huis op de Langebrug voor *f* 1000 aan SARA VAN MUSSENBROEK. Na dien tijd vind ik niets meer van hem vermeld; misschien is hij toen weder naar Zweden vertrokken. Van zijn huwelijk is mij niets bekend. Zijn broeder JAN was in 1669 als adelborst met het schip Edam naar Oost-Indië vertrokken; deze leefde nog in 1674, volgens eene procuratie door zijne moeder SARA GROUWELS voor notaris NICOLAAS PAATS te Leiden gepasseerd, waarbij haar zoon BARTOLOMEUS MATON gemachtigd werd om de gagie zijns broeders te ontvangen.

Den 13 October 1719 is te Leiden gehuwd BARTOLOMEUS MATON, wijnkooper uit Stockholm, met MARIA RAS uit Alkmaar.

Deze zal waarschijnlijk een zoon van den Schilder of van diens broeder DANIEL geweest zijn.

IMMERZEEL en KRAMM hebben eenige van zijne werken vermeld, zonder zijnen voornaam op te geven.

VERBETERING.

Bladz. 241, 257, BARTHOLOMEUS PIECART of PICARD,
moet zijn: BARTHOLOMEUS PIERART of PIRART.

BLADWIJZER

VAN HET VIJFDE DEEL.

V. 50